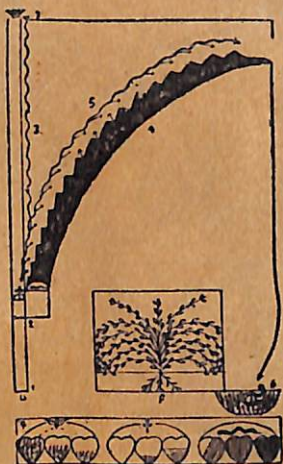

ՏԱՐ ԳԱՓՈՒԻ ՎԷ ԿԷՆԻՉ ԳԱՓՈՒԻ

ԽԱԽՈՏ

ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻԳԻ ՎԷ ՀԵԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻ

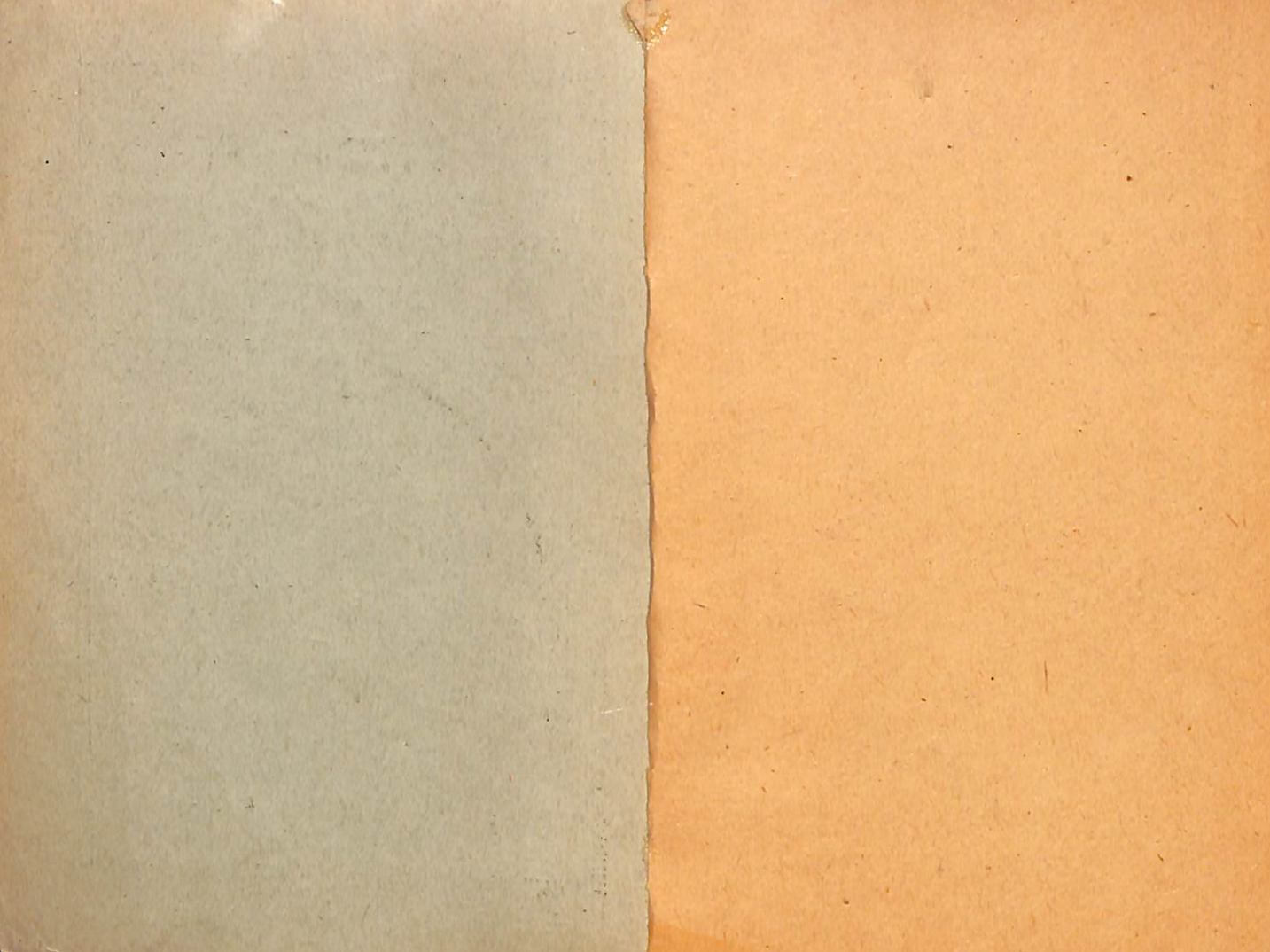

« Տար գափուսան
կիրինիգ » :
Մասք. 7. 13, 14.

ՄԻԻԵԼԼԻՅԻ
Ա. Գ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ՄԱՐԱՆԱԹ Ա» ՀԱԼԷՊ

18828

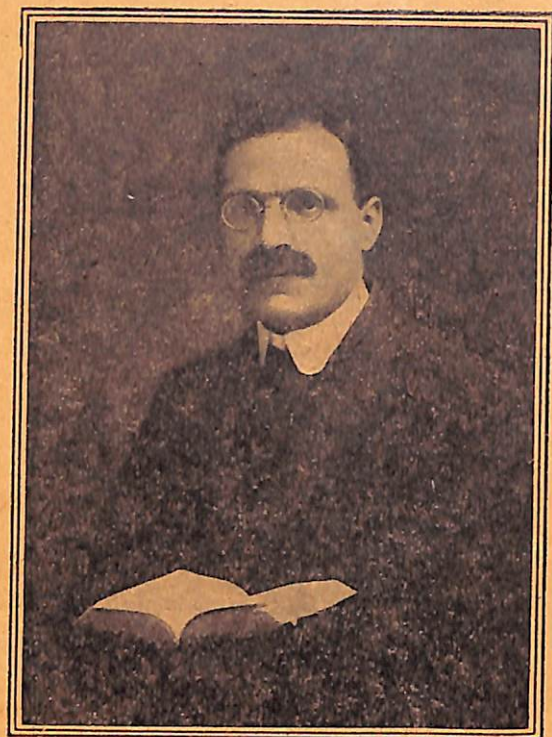
Washington Building

L. A. C. W. - Larchmont, N. Y.

Washington

John Lee & Co.

Managers of the

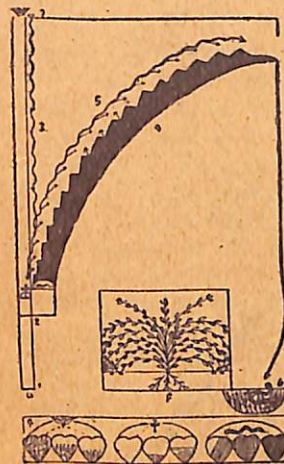

ՄԻԻԵԼԼԻՖԻ

ՏԱՐ ԳԱՓՈՒԻ ՎԷ ԿԵՆԻՇ ԳԱՓՈՒԻ

ԿԱՆՈՏ

ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻԳԻ ՎԷ ՀԵԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻ

«Տար գափուսան
կիրիմիգ»
Մասք. 7. 13, 14:

ՄԻԵԼԼԻՖԻ
Ա. Գ. ՍԵՖԵՐԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ՄԱՐՈՆԱԹԱ» ՀԱԼԼԵՊ

8288/

1905 թվականին Թաթուս Գուլեհիստե օ-
գոյոր իտիմ, Այնի վագթտա Բապպա թե-
մամէն վագթ օլունմըլ վէ բուհանի հայաթը
հէր քէմալըյլէ եաշամագ ճէհաինտէ իտիմ,
ինսան Ալլահա նէ գատար թէպէտտիւլ էտէ-
պիլիբ, եախօտ Ալլահ ինսանա նէ գատար
կէշէպիլիբ, պիբ տ ֆատա թէքմիլ էթմէք
իթթէյոր իտիմ, Լաքին չօգ անլամատըղըմ
չէյլէրէ րասթ կէլէրէք շաշրըպ մէֆթուր
օլտուս, Զօգ տէֆա տէրօլէրիմի էօյրէնէմէզ
օլուպ կէօզ եաշարըյլէ տուա էտէր իտիմ,

Պիբ կիւն եինէ պու մատտէլէր իլէ զապթ
օլունըպ մէքթէպտէ մասամ իւզէրինէ էյիլէ-
րէք տուա էտէր իքէն Բապպըմ կէօզիւմ էօ-
նիւնէ պու րէօմի գոյուպ թարիֆինի վէրտի,
Անընլ էօմրտէ եէթիշտիյիմ եէրի, շաշըրտը-
ղըմ նօգթալարը վէ էօնտէ օլան մէնզիլլէրի
քէշֆ էյիլտի, Օլ վագթ կիւհիւլէրիմ հալլ
օլունտը վէ Ալլահա համտ էտէրէք, տէրհալ
պու րէօմի քեաղըտ, իւզէրինէ չըպտըմ վէ
թարիֆինի ֆիքրիմտէ օազլատըմ, Պատէհու
պէշարէթտէ պու րէօմին մէշգի չօզլարա
պէրէքէթ օլմուշ տըր,

1916 տա սէֆէրպէրիյին գաղանըգ էյա-
մընտա Բէրքուքտա գապալը ծլտըղըմ վագթ
պու քիթապը եազըպ հազըրլատըմ, Շիմտի
անը թագտիմ էտէր իքէն, տուա էտէրիմ քի
Բապպ Բէնտի իզլէթի իլիւն իթիմալ էյիլէյէ,

Բապպըն տաիմի շաիրտի
ԱՐՐԱՀԱՍ Գ. ՍԷՖԵՐԵԱՆ

ՖԻԶՐԻՍԹ

Իւշ բեամիւր

- Ա. Տար գափու վէ կէնիւ գափու :
 Բ. Կիւնան, էօլիւմ վէ ճէկէննէմ աղածը :
 Գ. Թէճրիպէի լախսիյէ ատըժլարը :
 ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ՎԷ ԿԷՆԻՇ ԳԱՓՈՒ

ՊԱՊ 1 Զօճուգլըգ Կօմրիւ

Սանիճե

- Ա. Ինսանըն խիլգաթը ասլիյէօի 9
 Բ. Ինսանըն խիլգաթընտա մագսէտ 13
 Գ. Ադամըն տիւշիւշիւյէ թէպտիւթ 15
 Դ. Զօճուգլարըն մէվգիօի 16

ՊԱՊ 2

Ինթիխապ Եախօս պուհրան գեմանը

- Ա. Զօճուգլարտա թապիի ույանըգլըգ 22
 Բ. Զօճուգլարըն եէնի ասդուշը 25
 Գ. Զօճուգ. Շէյթանըն եագլաշմասը 28
 Դ. Զօճուգլարա Յիսուսըն իզհարը 31
 Ե. Իւան վէ իսթար 35
 Զ. Ինթիխապ վէ պուհրան զէմանը 38
 Է. Զօճուգլարնասըլ կիւնան քեար օլուր 39

ՊԱՊ 3

Տար գափու վէ հայաթ բարիգի

- Ա. Տար գափու 40
 Բ. Հայաթ թարիգի 44

Գ. Տար գափու վէ հայաթ թարիգինի	
ինթիսապ Ետէնլէր	46
Դ. Հայաթ թարիգինաէ օլան քիւչիւք	
Միւսինլէրէ Շէյթանըն կիւճիւլիւ	50
Ե. Ինայէթ	53
Զ. Ինայէթին իմտառը	54
Է. Հայաթ թարիգինին իճմալը	57

ՊԱՊ 4

Կեցիօ գափու վի հեկաֆ քարիգի

Ա. Կէնիչ գափու	59
Բ. Հէլաք թարիգի	62
Գ. Հէլաք թարիգինի ինթիսապ	65

ՊԱՊ 5 Ինայէթ

1. Ինայէթին յէնպալը	74
2. Ինայէթին մանասը	75
3. Ինայէթին մագուտի	77
4. Ինայէթին սընֆ վէ տէրէճէլէրի	79
5. Ինայէթ ֆուրսաթլարը	82
6. Ինայէթի կէօնէնմէք	86
7. Ինայէթին ուսուլը մուամէլէսի	88

ՊԱՊ 6

Ինայէթ վի հեկաֆ քարիգինէ օլան

կիւնահեար սընֆլար

Ա. Ումոււմ տիւնեա վէ ինայէթ	85
Բ. Միւթէրիզլէր վէ ինայէթ	94
Գ. Պօշ իւմիտլէր իլէ օյալանանլար	98

Դ. Ույանմըշ ճանա ինայէթ	101
Ե. Կիւճիւլիւ օլանլարա ինայէթ	106
Զ. Թէվպէնին նէվլէրի վէ ինայէթ	113
Է. Հագիգի թէվպէ վէ ինայէթ	118

ՊԱՊ 7

Սեհի օղուեսան սօնրա ինայէթ

Ա. Շախսի էօմրաէ թէպտիլաթ	126
Բ. Թէճրիպէի շախսիյէաէ կիւճիւլէր	130
Գ. Տախիլի Եախսօ նէֆսին կիւճիւլիւ	151
Դ. Թալիմաթ կիւճիւլիւ	164
Ե. Խրիսթիան թէճրիպէի շախսիյէսի	173

ՊԱՊ 8

Վազֆիյէթ Էօմրիւ

Ա. Կէչմիշ էօմրիւն իճմալ թարիֆի	195
Բ. Միւմին տար գափու էօնիւնաէ	196
Գ. Յիսուսըն թարիֆ վէ թէքիֆի	198
Դ. Վազֆիյէթ յէզպահը իւզէրինաէ	201
Ե. Եէնի թէճրիպ է շախսիյէ	205
Զ. Եէնի մատտէլէր	206
Է. Եէնի ֆաալիյէթ	210

ՊԱՊ 9

Կիւնահ, Էօլիւմ վի հեհեհեհեհ աղանը

Ա. Կիւնահըն յէնպալ Եա քէօքիւ	212
Բ. Կիւնահըն տալլարը	218
Գ. Կիւնահըն կէօսթէրիչի	219

Դ. Կիւնանըն օրյրէթի	220
Ե. Կիւնանը տէֆ վէ մահվ էթմէք	222

ՊԱՊ 10

Ինսան Կոմրիւնիւն քերեմէի հալը

Ա. Կիւնանը քալալ	228
Բ. Փաքլէնէն քալալ	236
Գ. Բուհ իւլ Գուտուլէ մէմուլ քալալ	240

ՊԱՊ 11

Հեյալ Եախոս Եեհեհեհեհ

Ա. Ճէհէննէմին մահալը վէ իսմէրի	249
Բ. Ճէհէննէմին սէքէնէսի	254
Գ. Ճէհէննէմէ Նէ՞ զէման Կիտէրլէր	257
Դ. Ճէհէննէմ ազապը վէ տէրէճէլէրի	257
Ե. Ճէհէննէմ հաքգընտա սիւալլար	260

ՊԱՊ 12

Էպէսի հայաք, Եեհեհեք, սեմալի ալեմ

Ա. Միւսիւնլէրին թէրճէմէի հալը	263
Բ. Ճէննէթին մահալ վէ իսմէրի	266
Գ. Ճէննէթին սէքէնէսի	271
Դ. Ճէննէթէ Կիթմէքլիլին շարթը	272
Ե. Ճէննէթէ Կիթմէքլիլին զէմանը	273
Զ. Ճէննէթ նասըլ մահալ վէ հալ տըր	274
Է. Էօլիւմաէն սօնրա իշիւն սիւալլար	279

ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ՎԷ ԿԷՆԻՇ ԳԱՓՈՒ

Եախոս

ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻԳԻ ՎԷ ՀԷԼԱԹ ԹԱՐԻԳԻ

ԻԻԶ ԲԷՍՄԼԷՐ

- Ա. Տար Գափու վէ Կէնիշ Գափու
 Բ. Կիւնան, Էօլիւմ վէ ճէհէննէմ Աղաճը
 Գ. Թէճրիպէ ի Շախսիյէ Ատըմլարը

Ա. Տար Գափու վէ Կեհիւ Գափու
 Էհսմիճիճ քազսիմարը

1. Չօճուզլուգ էօմրիւ
2. Պուհրան Եախոս ինթիխապ նօղթասը
3. Տար Գափու վէ հայաթ Թարիգի
4. Կէնիշ Գափու վէ հէլաք Թարիգի
5. Ինայէթ
6. Հափիյէ, շէրիւլէրին էպէտի եէրի
7. Ճէննէթ, միւսիւնլէրին էպէտի եէրի

Պ Ա Պ 1

20ՃՈՒԳԼՈՒԳ ԷՕՄՐԻԻ

(Ինսանըն սօղուուսնան ազլա պալիկ
 օլմասընա գաւսար)

Ա. Ինսանըն խիլգաքը աօլիյեսի
 Ինսան իւհի միւշապէհէթ վէ սուրէ-
 թէ կէօրէ խալգ օլուսմուշ օլարապ, հէ-

ման երրորդութիւնը կէօրիւնիւր վէ
մահառու ալիւր բէմիկ եա ֆօթօղրաֆը տըր:

1. Ինսանըն քեօթիլարը. իւչ իւնսիւր-
լէրտէն իպարէթ տիր: (ա) Ճէսէտ թօփ
րազտան, Թէքվ. 2. 7: (բ) Ճանր վէ (գ)
Րուհը Ալլահաւան: Յօր 33. 4-6: Ա. Սէլ. 5.
23: Իպր. 4. 12: Երրորդութիւնտա Փէ-
սէր, Օղուլ վէ Րուհ իւլ Գուտս իւչ շախս-
լարտա ալիւր Ալլահ տըր: Մատթ. 28. 19:
Բ Կորն. 13. 14: Ինսանտա իսէ րուհ,
ճան, ճէսէտ իւ, իւնսիւրլէր իլէ ալիւր
ինսան տըր: Ինսանըն շու չէքլի ալիլէ
Ալլահաւան վէրիլմիշ տիր: Եսայի 43. 7:

2. Ինսանըն Մանիյէթի: Իշպու իւչ իւն-
սիւրլէր իլէ ինսան իքիյէ թազսիմ օլուհ-
մուշ տըր: (ա) Զանիլի առէմ քի ճէսէտին
հէփ ազալարրյլէ ինսանի չէքլի կէօսթէ-
րիր: (բ) Պաթընի առէմ քի րուհ վէ ճան
իլէ ինսանըն ասըլ շախսիյէթինի իմա
էտէր: Ճէսէտ էօլիւմիլի գըսմը օլուպ րուհ
վէ ճանտան ալլըրըր, լաքին րուհ վէ ճան
պիրիպիրինտէն ալլըրմազ, էպէտի տիր:
Բ Կորն. 4. 16:

3. Ինսանըն խասսիյէթիւրի. Ալլահաւ
հէր նէ խասսիյէթլէր վար իսէ ինսանտա
տախի սյնիսի տիր, անճագ քի Ալլահ

նամահառու, ինսան իսէ մահառու տըր:

(ա) Ազատ իրատէթ: Ալլահընքի միւս-
թադիլ իրատէթ, Յօր 42. 2: Շէյթանըն-
քի մուխալիֆ իրատէթ: Բ Սէլ. 2. 4:
Ինսանընքի իսէ ազատ իրատէթ օլուպ
ինթիխապ եա րէտա էթմէք սէլահիյէթի-
նէ մալիք տիր: Թէս. 30. 19: Յեռու 24.
15: Մատթ. 7. 13:

(բ) Իսթիտատ գապիլիյէթ: Ալլահ՝ ճիւմ-
լէ իլմ ու հիքմէթին մէնպար տըր: Կող.
2. 3: Ինսանա տախի իլմ, հիքմէթ, իս-
թիտատ վէ գապիլիյէթ վէրմիշ տիր:
Նիսպէթէն պազըլարտա ազ պազըլարտա
շօգ, լաքին հէր ինսան մալիք տիր:
Գ Միւլք. 3. 5—12: Մուզիգ, ֆինուհը
զարիֆէ, խիթապէթ վէ սաիրէ:

(գ) Մէյլ ու մուհապպէթ: Ալլահ մու-
հապպէթ տիր, Ա. Յովհ. 4. 8: Ինսանա
տախի մուհապպէթ գօյմուշ տըր, քի Ալ-
լահը օլան Բապպը պիւթիւնլիւյիւ իլէ
սէվսին: Մատթ. 22. 37: Ինսան քէն-
տինտէ պուլունան արգու, հաօրէթ, աշգ
վէ մուհապպէթի, մէյլ ի թապիի իլէ եա
Ալլահընը սէվմէյէ եատա տէօնիւպ եան-
լըշ հօլլարտա գուլլանապիլիւր:

(դ) Սիյրէթ վէ թապիաթ: Երրորդու-

Թիւնտէ հէր շախարն խուսուածի սիյրէթի զիքր օլունուր: Փէտէրին մուհապպէթի, Օղուլըն ինայէթի, Բուհ իւլ Գուտարն գուտսիյէթ վէ միւշարէքէթի: Բ Կորն. 13. 14: Ինսանլարտա տախի հէր շախարն քէնտինէ մախսուս սիյրէթ վէ Թապիւթը վար տըր:

(ե) Նէշվ ու նէմա եախօտ իզհարաթ: Ալլահ զաթէն քեամիլ օլուպ քէնտի քէնտինի միւթէնէվփի եօլլարտա իզհար էտէր. Բօմ. 1. 19: Ինսան իսէ վազթ իչինտէ նէշվ ու նէմա վէ Թէրազզը իլէ քէնտի տէրունինտէ պուլունան իսթիտատ վէ զապիլիյէթի, հայաթ վէ Փաալիյէթի իզհար էտէր: Կող. 1. 10: Ա Տիմ. 4. 15:

(զ) Բուհանի իպատէթ: Ալլահ իպատէթ օլունան տըր, ինսանա իսէ իպատէթ խասսիյէթի վէրմիշ տիր: Հէր ատէմտէ իպատէթ տուլլուսը վար: Յովնան 1. 5: Ինսան պունընլէ սաիր մախլուգաթտան Թէֆրիգ օլունուր:

(է) Շախսիյէթ: Ալլահ քեամիլ պիր շախս տըր, ինսան տախի պու զիքր օլունան խասսիյէթէր իլէ բուհանի պիր վարլըգ օլուպ Ալլահը իլէ Թէքէլլիւմ վէ միւլազաթ էտէպիլէն պիր շախս տըր:

Իշպու եէտի խասսիյէթէր ինսանըն պաթընի ատէմինի Թէշթիլ վէ իզհար էտէրլէր: Զահիրի ատէմէ կէլինտիքտէ եանի ճէտէտ տախի էվվէլա իլահի սուրէթէ կէօրէ խալգ օլունուպ ճէլիլ իքէն, Ազամըն կիւնահըյլէ օլ ճէլալտան սօյուլուպ պօղուլտու: Լաքի Յիսուսըն իքինճի կէլիլինտէ միւմինիլէր Թէքրար օլ ճէլիլ սուրէթէ նաիլ օլաճազլար: Քրիստոստա վէֆաթ էտէլլէր զըյամլէ հայաթտա օլանլար տախի Թէպէտտիլ իլէ, ճէլիլ ճէտէ կիլիպ Քրիստոստա պէնզէր օլաճազլար: Ա Սէլ. 4. 16, 17, Փիլպ. 3. 21: Ա Կորն. 15. 46 Բ Կորն. 3. 18: Ա Յովհ. 3. 2:

Իմտի ինսանըն պութիւն Թէշթիւթը, պաթընի վէ զահիրի Թէմամ մահիյէթի վէ հէփ խասսիյէթէրի ճիւմլէ էսափ շէյլէրիլլէ Ալլահտան օլուպ իլահի միւշապէհէթ վէ սուրէթէ կէօրէ խալգ օլունմուշ, էվվէլա Թէքմիլ վէ տօլրու Վահիգ 7. 29: Սանիէն փաք վէ էյի Խէքվ. 1. 31: Բօմ. 14. 19: Սալիսէն Ալլահըն իզզէթի իչիւն իաի: Եօմ. 43. 7. 21:

Բ. ԻՆՍԱՆԸՆ ԵՆԻԼԳԱԹԸՆՏԱ ԱԼԼԱՀԸՆ
ՄԱԳՍԷՏԻ

1. Երրորդութիւնա մէսքէն օլմագ, Յով.

14.17,23: Ա Կորն.6.19: Եփես.3.17:

2. Էօլիւմսիւզ հայաթ եաշամագ, Թէք.
2.17: Կիւնան կիրմէսէ իտի էօլիւմ օլմա-
յանագ իտի: Եզեկ.18.4: Բօմ.5.12:

3. Ալլահա մագպուլ (ալա) զիւրրիյէթ
կէթիւմէք, Թէքվ.1.27: Մաղ.2.15:

4. Հաքիմ վէ միւտիր օլմագ: Թէքվ.1.
26: Մէղ.8.6,7: 115.16: Ա Կորն.6.2:

5. Ալլահըն վարիսի օլմագ: Թէքվ.1.
28 29: Բօմ.8 17 18:

6. Ալլահ իլէ մուհապպէթ, միւլապաթ
վէ րէֆագաթ էթմէք: Թէքվ.3.8: 5.22-
24: Յակ.2 23: Խուրճ.33.11:

7. Ալլահըն ճիւմլէ իրաւէթինի իճրա
էթմէք: Մէղ.40.6 7: Իպր.10.6,7: Ամալ
13.22: Ա Սէլ.4.3:

8. Ալլահը իզգէթլէմէք, Եսայ.43.7 21:

9. Ալլահըն հէր ֆէրա իչիւն շախսի վէ
խուսուսի մագսէտլէրի տախի վար: Երմ.
1.4: Ղուկ.1.13—17: Քիլիսէ իչիւն տա-
խի այրճաթ ագաթիւր վէ ինթիխապը վար:
Բօմ.8.29: Եփես.3.3—12:

Իչթէ ինսանըն խիլգաթը աօլիյէսի պու-
օլուպ՝ ինսան պաթընի վէ զահիրի տաէ-
միլլէ Խալիլիինի թէմհիտ էթմէք իչիւն
իլահի իմթիյազ, սէլահիյէթ վէ իմքեա-
նիյէթլէրէ մալիք իտի:

Գ. Աղամըն օրեփուսիյլէ վուզու պու-
ղան քեպսիլաթ:

1. Կիւնան: Ալլահ իլէ ինսան տրասընա
Կիւնան կիրմէքլէ ինսան պօզուլուպ իլա-
հի մագսէտ վէ միւրաստան քէնտի քէն-
տինի մահրում էյլէտի: Իթաթսըզ-
լըզ կիրտի: Իլահի միւլագաթ քէօլիտի,
գարգու կիրտի, թէքտիր, ճէզա, էօլիւմ
հիւքմ իիրտի:

2. Տիւշիւշտէն էվվէլ ինսան Եղեմիւ
(տար գափուըն) իչէրիսինտէ իտի (րէտմ)
քի եօզարրյա աօղրու տիւզ եօլտա հա-
յաթ թարիչինի տէվամ էտիպ եաշասըն:
Տիւշիւշտէն սօնրա իսէ ինսան գափու-
տան տըշարը գօվուլմուշ հալտէ. խարիճ-
տէ օլուպ թէքրար օլ գափույա կէլմէսի
իճապ էտէր: Թէքվ.3 24: Շու հալտէ ին-
սան ճինսի Եղեմ էօմրիւ իչինտէ աօղմա-
յօր, անճագ օլ էօմր իչիւն աօղույօր:

3. Տիւշկիւնիւք նէթիճէսի պիր Թա-
գըմ ազըր, անը, էնտիշէ, մէշագաթ,
մէշղուլիյէթ վէ զահմէթ, էնճամ էօլիւմ
վէ հաթթա ճէհէննէմ թարիգի իլավէ
օլուշտը իսէտէ, Ալլահըն մէպտէ վէ մագ-
էտի այնէն պազի տիր: Ալլահտա թէպ-

տիւաթ եօգ: Այլա՛հ երնէ ճիւմլէ առէմ-
լէրին խելաօնը իօթէյն տիր, Ա Տիմ.2.
3: Անճազ ինսան թէպտիլ օլուպ օլ մագ-
սէտի ուսումիյէթտէն չպիսիյէթէ վէ օօղ-
մասըլլէ պերապէր տէվամ էտէճէք եերտէ
սօնրատան ինթիխապա թէպտիլ էյլէմիշ
տիր: Եանի տար վէ կէնիշ գափուլար,
եախօ քնսիզ վէ վասի եօլլար հէր առէ-
մին էօնիւնէ գօնուլուպ՝ ինթիխապ մէ-
սուլիյէթի առէմէ պրագըլմըլ տըր:

Դ. Չօնուզլարըն մկվգիսի.

1. Չօնուզլարըն քեփիլաքը: Ադամըն
տիւլմէտիյլէ պիր չօգ թէպտիւաթ օլմուշ
իսէտէ, ինսանըն թէլքիլաթը, եանի բու-
հը, ճանը վէ ճէսէտի այնի տիր: Եղեմ
պաղչէսինտէ խիլգաթը աօլիյէսինտէ ին-
սանըն էսասի իւնսիւրլէրի վէ խասսիյէթ-
լէրի նէ իօթ իսէ, չիմօտի հէր չօնուզտա
այնի տիր, արթըպ էքսիլմէմիշ տիր: Չօ-
նուզլարտա հէր չէյ մէվճուտ տըր անճազ
քի վագթ իչինտէ իզհար օլունճազ տըր:

2. Չօնուզլարես իլաիի մալսես եինէ
այնի տիր: Անճազ քի չօնուզ պէօյիւ-
տիւլիւնտէ իլահի մագսէտի ըէտտ էտիպ,
քէնտի քէնտինի անլէրտէն մահրում էտէ-
րէք չէրրի ինթիխապ էտէպիլիր: Եախօտ

քէօթիւլիւ ըէտտ էտիպ էյիյի ինթիխապ
էթմէքլէ օլ իլահի մագսէտլէրէ սէլահի-
յէթի օլուր: Եսա.7.15,16:

3. Չօնուզլարըն խելասը: Ադամ քէնտի
տիւլիւլիւլլէ պիւթիւն պէշէրիյէթի տա-
խի քէնտի իչինտէ տիւլիւրմիւլ օլտու,
անըն իչիւն տէնիլիր «Ադամական մեղք»:
Լաքին այնի վագթտա Այլահ Ադամ իլէ
եւայա տէրիտէն էլպիօէ կիյաիրտի: Պու
Յիսուսըն քէֆարէթինին իլք նիմունէսի
վէ պալանդըճը իտի քի Ադամ վէ եւայը
հէմտէ անլէրին իչինտէ պիւթիւն պէշէ-
րիյէթի Յիսուս թէքրար գալորտը: Շէօյ-
լէ քի չօնուզլար Ադամըն նէօլի հալինտէ
պիլմէյէրէք տիւլիւպ մեղանչական օլ-
տուզլարը կիպի, Յիսուսըն նէսլի հալին-
տէ պիլմէյէրէք տախի ինայէթլէ խելա-
պուլմուշ տըրլար: Բօմ.5.12—19.

4. Չօնուզլարըն ամիլի Կօմրիւ: Չօնուզ-
լար հալա շախսիյէթլէրինէ ալեան օլմա-
յըպ իրատէթլէ ամիլ տէյիլ տիրլէր: Հալա
ըէտտ եա ինթիխապ մանասըլլէ պիր թա-
րաֆա կէչմէմի: վէ իօթիմալ օլունմամըլ
տըրլար: Յիսուսը ըէտտ վէ Շէյթանա
թապի օլմամըլլար, հէմտէ իրատէթլէ կիւ-
նահ իլլէմէմիլլէր քի կիւնահքէր տէնի-

1222/

ՊՅՍԱԿՈՒ

ՊՍՏԵՆՍԻՄԱՐԱՆ

ւելեր, նէտէ սալտն իշլէմիշլեր քի սալիւ
տէնիւելեր, իմտի չօճուզլար ամէլի էօմը-
ճէ թային էտիւմէզլեր, իլլա մասոււմ օլուպ
Յիսուսըն ինայէթիյլէ խէլաւ պոււմուշ
տըրլար: Ա Կորն. 14. 20:

5. Զօճուզլար իշլիւն իմքնանիյեր, Զօ-
ճուզլար սէմա թարիդիւտէ սաշամազ ի
շիւն խալզ օլունմուշ տըրլար: Պաթընի
վէ զահիրի տաէմլերի, բուհ, ճան վէ ճէ-
սէտլերի, ճիւմլէ իւնսիւր վէ խասսիյէթ-
լերի պու մագսէտ իշիւն օլուպ պոււն
միւսաիտ տիր: Լաքին պալիզ օլտուզլա-
րընտա պու թարիդի թէրջլէ, Շէյթանա
թապի օլուպ ճիւմլէտինի օնա իսթիմալ
էթմէջ իմքնանիյէթի վար: Նասըլ քի
էօյլէ օլուշօր:

Զօճուզլար՝ փէրտէլերի թանզըմ օլուն-
մուշ պիր մուզիդի ալէթ կիպի տիրլեր,
մագսէտ՝ Ռապպ անտէ լլաւր մագամլար
չալաճագ, լաքին Շէյթանըն էլինէ կէշիպ
Ֆէնա մագամ չալընապիլիր:

Զօճուզլար եուզըրուլմուշ պալըրզ եա
շիմէնթօ կիպի տիրլեր քի էյի շէջլտէ
գալըպլանըպ հէյքէլ թալը օլմալը տըրլար,
լաքին պօղուլուպ գըրլարազ իշէ եարա-
մազ հալա կէլմէլերիտէ միւմքին տիր:

Զօճուզլարտա թապիաթլար էյի մագ-
սէտլեր իշիւն տիր, Սօնրատան ինտտ օլա-
պիլիր, լաքին աալը սէպաթ տըր: Սօն-
րատան զազապ օլապիլիր, աալը հազգա-
նիյէթփէրվէրիջ տիր: Սօնրատան գօր-
գագ օլապիլիր լաքին աալը հիւրմէթ տիր:
Պալիզ օլտուզտան սօնրա կիւնաւ իշիւն
իսթիմալ օլունան հէր շէյ աալէն սալան վէ
Ալլան իշիւն իսթիմալ օլունմագ իւզը
վէրիւմիշ օլուպ հազիդաթէն իւանի պիր
վարլըզ տըր:

Զօճուզլար աալէն էյի վէ գըյմէթի օ-
լուպ, քէնտիլերին աօղրու ինթիխապ հէմ
տէվամէթլերիյլէ, գէմինտէ Ալլանա մագ-
պուլ էօմը եալայարագ Անը իզգէթլէյէն,
էնճամ սէմատա իլ էլ էպէտ Ալլանըն ճէ-
լալընը կէօնէնէճէջ վարլըզլար տըրլար:
Լաքին այնի վագթտա եանլըշ ինթիխապ
վէ մէուլէջ իլէ գէմինտէ կիւնաւ ալէթ-
լերի էնճամ ճէէնէնէմտէ իսէ աթէշ քէ-
րէսթէտի օլապիլիրլեր:

6. Զօճուզլարտա զանլի օլան էյի խաս-
սիյէթլեր:

- (ա) Հիօսի թապիի, տէլըզ, աղրը, սը-
ճագ, սօղուզ, հարէքէթ:
- (բ) Իթիմատ, թէվէքքիւլ:

- (դ) Խեղագու. հիւ՛իյէթ,
 (դ) Մուհապպէթ,
 (ե) Պէօյիւմէթ, Թ'րազզը,
 (զ) Խիլգաթտա փաթ օլան արզու
 (է) Մէյլ ի Թապի ի.

Յիսուս պու էյի, փաթ վէ գըյմէթլի
 խասօիյէթլէր իլէ չօնուզլարը էօրնէթ տէ-
 լիւ Թազաիմ էտիպ: (Մատթ. 18. 3.)
 Մէլէթիւթ իւս սէմափաթ պու մագուլէ-
 լէրին տիր տէտի: Մատթ. 19. 14.

7. Զօնուզլարըն ազլա պալիղ օլմալարը:
 Պու մէշգլէրէ կէօրէ, Լիւահըն միւշապէ-
 հէթ վէ տուրէթինտէ ամմա շէյթանա Թէպ-
 տիլ օլմասը միւմքին, էն եիւքսէթ
 մագօէտէր իշիւն տօղմուշ ամմա էն ալ-
 չագ օլմասը միւհթէմէլ: Հէր շէյէ իօթի-
 մալ օլունապիլիւր ամմա տահա պիր շէյէ
 իօթիմալ օլունմամըշ իօթիտաա իլէ, պիր
 մախլուզ, սատէ պիր չօնուզ: Պու հալ վէ
 մէվնուտիյէթիլլէ պէօյիւլիւպ եափաշ եա-
 վաշ ազլա պալիղ օլմաղա պաշլար: Էվ-
 վէլա քէնտի քէնտինի, պատէհու էթրա-
 ֆընը պիլիպ էօյրէնէրէթ էյիյի վէ քէօ-
 թիւլիւ Թէմեիզ էթմէթ հալընա եէթիշիր:
 Կէօրիւպ իշիթտիյի, անլալըպ ալըշտըզը
 շէյլէրէ կէօրէ քէնտինտէ տախի պիր շէյ

օլմագ արզուսը ույանըպ՝ միւսթագպէլին
 Թէմէլլինի պաշլամագ տարմընա եէթիշիր:
 Իշիթէ պու զէման չօնուզլար իշիւն էն
 մուհիմմ, զէման ալը: Պիր Թարաֆտան
 Լիւահ տիկէր Թարաֆտան Շէյթան քէզա
 վալիտէյն վէ ատէմլէր պու չօնուզըն նէ
 օլանաղընը կէօզէտիյօլլար: Ղուկ. 1 66:

Պու սըրատա մուհիթ չօնուզլարա չօզ
 Թէէսիր էտէր: Էյիյէ եա քէօթիւլլէ ճէլպ
 օլունուպ տարմ ալմագ զէմանը տար: Է-
 յէր տօղրուտան պիրինի եա տիկէրինի
 էօյրէտէն օլմագսա չօնուզ քէնտինին պու-
 լունաղը մուհիթէ ալըշըպ օ շէջլի ա-
 լանագ տար: Խանէտէ վալիտէյն վէ սա-
 իրլէր, խաբիճտէ խըւմ եա արգատաշ-
 լարը, մէթթէպտէ խօնալար վէ շայիրա-
 լէր, քիլիսէտէ կիրապի մէքթէպի վէ խըզ-
 մէթլէր չօնուզլարա միւթէնէվվի շէթ
 վերմէջլիլին Թապիի վասըթալարը տար:
 Իմտի պու տաիրէլէրին նէ գատար պէօ-
 յիւթ մէսուլիյէթլէրի վար տար:

ՊԱՊ 2

ԻՆԹԵԼԱՊ ԵԱԽՕՏ ՊՈՒՀՐԱՆ ԶԵՄԱՆԸ

Ա. Զօնուգլարտա քաղաքի ույանըզըզ, Զօնուգլարտա էվվէլճէ մահֆուզ օլան է-
սասի վէ պաթրնի խասսիյէթլէր, իսթի-
տատ վէ գապիլիյէթլէր, Եիյրէթ վէ թա-
պիւթլար, իրատէթ վէ շախսիյէթ թա-
պիի սուրէթտէ ույանմաղա պաշլար:

Անլէր իքի եօլտա ույանըրլար պիւրի
խարիճտէն եէնի շէյլէր կէօրիւպ իշիտէ-
րէք էօյրէնիպ քէնաիլէրէ մալ էտէրէք
իզհար էտէրլէր, տիկէրի, աղաճլարտա
օլան տօմուրճագլարըն աշըլըպտա քէնաի
րէնկ, բաիհա վէ չիչէքլէրիւնի կէօսթէր-
տիյի կիպի չօնուգլար տախի քէնաիլէր-
տէ մահֆուզ օլան շէյլէրի իզհար էթմէ-
յէ պաշլարլար: Պուշլար սայթի ֆարզը
մէվսիլէրտէ աշըլան չիչէքլէր կիպի
տիւրլէր. հանի,

1. Իշիթմէք, գուլագլարըն ույանմասը
միւտտէթի, չօնուզ հէր շէյի խուսուսա
եէնի շէյլէր իշիթմէք իսթէր:

2. Կէօրմէք, կէօզլէրին ույանմասը
միւտտէթի, Զօնուզ հէր շէյի խուսուսա

կիզլի շէյլէրի կէօրմէք մէրագընտա օլուր
3. Սէօյլէմէք, լիսանըն ույանմասը
միւտտէթի: Զօնուզ սէօյլէմէք վէ տախի
սէօյլէմէք մէյլինտէ օլուր:

4. Եէմէք կիյմէք ույանըզըզը, Զօնուզ
էյի շէյլէր կէօնէնմէք իսթէր, թաթլը վէ
խօշ շէյլէր եէմէք խուսուսա կիւզէ-
րէնկլի պիշիմլի էլպիսէ աշաղ գապը կիյ-
մէք արզուսընտա օլուր:

5. Տիւշիւնմէք, ֆիքրին ույանմասը
միւտտէթի: Զօնուգտա խարիճի պէշ հաս-
սէլէր ույանտըզը կիպի տէրուշինտէ օ-
լան ֆիքրի վէ ազլի տաիրէլէր տախի ու-
յանմաղա պաշլար: Զօնուզ գուլագընըն
իշիտէմէտիյի, կէօզլիւնիւն կէօրէմէտիյի,
լիսանըն սէօյլէյէմէտիյի շէյլէրտէն էօ-
թէյէ կէչիյ նիչէ սատէ եա տէրին մատ-
տէլէր հազգընտա աիւշիւնիւր, խայալ-
լար եափար, արզու վէ հասրէթլէրի ու-
յանըր, սիւալլար մէյտանա կէթիւրիւր,
նիչէ շէյլէրիտէ հալլ էտէմէյիպ տէրու-
շինտէ սագլար:

6. Ճէսէտին ույանմասը միւտտէթի
Զօնուզ խարիճի վէ տէրուշի ալէմինտէ
պու ույանըզըզը իլէ պէօյիւր իքէն
արթըզ քէնտի ազալարընը պիւմէյէ

պաշլար, էվվէլճէ անճազ պիր մասոււմ ի-
քէն, չիմտի քէնտինին օղլան եա գրզ ի-
տիյինի անլայրպ կիւզէլ կէօրիւնմէք,
պէօյիւմէք իօթէր քէզա ճէսէտէ մախսուս
հարէքէթ վէ հալլարտա թէֆրիզ օլուն-
մազա պաշլար: Քէնտի ճինսինի թէֆրիզ
էտիպ օղլան իսէ օղլանլար իլէ, գրզ իսէ
գրզլար իլէ պուլունմազ իսթէր:

7. Իրատէթին ույանմասը: Չօճուզ էվ-
վէլճէ հէր խուսուստա վալիտէյն եա-
խօտ քէնտինտէն պէօյիւք օլանլարրն րէյ
ու րիզասըյլէ իտարէ օլունուր իքէն ա-
թըզ քէնտինճէ այրը րէյ սահիպի օլմա-
զա պաշլարպ, սաիրլէրտէն թէֆրիզ օ-
լունուր, քէնտինճէ էյիյի վէ քէօթիւլի-
թէմեիզ էթմէք, րէտտ եա թահսին էթ-
մէք, գարար վէ ինթիխապ էթմէք, հաթ-
թա քէնտի իրատէթինի եիւրիւթմէք
մէվգիսինէ եէթիչիր:

Իչպու ույանըզլըզ հէր չօճուզ իչիւն
այնի սիննտէ վէ այնի տէրէճէտէ տէյիլ
տիր: Պազըլար պիր խուսուստա պազը-
լար տիկէր խուսուսլարտա պիրիպիրին-
տէն ֆարզը եա գուվվէթլի օլուրլար:
էնճամ պու ապլի, խըլզի վէ թապիի հալ-
լարըն ույանըզլըզ իլէ չօճուզ քէնտի

քէնտինէ կէլէրէք պէն նէ՞ իմ, վէ նէ՞
օլմալը իմ տէյիլ հէմ տէրունինտէ եէնի
տույզուլար իլէ հէմտէ խարիճտէ էթրա-
ֆընա սէյր էտէրէք եէնի շէքլ ալմազա
պաշլար:

Պու սըրատա չօճուզլըզ մախսուս
միւթէլաա վէ տույզուլար իլէ հէմալէ մէյլ
ի թապիի իլէ եօլա չըգան չօճուզըն էօ-
նիւնէ եէնի գափուլար վէ միւթէնէվլի
եօլլար աչըլարղը կիպի, Յիսուս վէ Շէյ-
թան, կիւնահ վէ րուհանի հայաթ տախի
մատտէ օլուպ պունլար իլէ տախի մէչ-
ղուլ օլուր:

Բ. Չօճուզլարըն եէնի օղլուր:

Պէօյիւքլէր եախօտ կիւնահքեարլար
իչիւն եէնի տօղուչը վազ էտէր իքէն ան-
տէն էվվէլ, կիւնահքեար իտիքլէրինի,
թէվպէ իլէ Շէյթանտան Ալլահա տէօնմէ-
լէրինի, կիւնահ աֆլըղը իլէ թէճտիտ ի
գալպէ մալիք օլմալարընը թէէքիտ էտէ-
րիզ: Լաքին չօճուզլարըն եէնի տօղուչը
պէօյլէ տէյիլ տիր վէ պունլար իճապ
էթմէզ, իլա

1. Չօճուզլար, խիլզաթտա Ագամըն
նէսլի օլարզլարը գատար ինայէթլէ Յի-
սուսըն տախի նէսլի տիրէր: Պիւմէյրէք

Աղամտա տիւշտիւքէրի կիպի, պիւմէյէ-
րէքտէ Յիսուստա ինայէթլէ գալգմը Վէ
խէլան պուլմուշ տըրլար: Մասում հալտէ
էօլէն չօճուգլար մէլէքիւթ Ուլլահա վա-
րիս տիրլէր: Մատթ. 19. 14: Բօմ. 12-19:
Իմտի պիր մանատա չօճուգլարըն եէնի
տօղուշը, մասումիյէթին տէվամը տոր-
լաքին պէօյիւլիւպ շախսիյէթտէ ուլան-
տըղը կիպի օ քեաֆի օլմազ իլլա: -

2. Շախսէն վէ ազատ իրատէթիյէ
Բապպ Յիսուս Գրիստոսը ինթիխապ էթ-
մէք լազըմ արը: Եախօտ պիւմէյէրէք մա-
լիք օլտուգլարը ինայէթի պիւկի իլէ գա-
պուլ վէ Թաստըգ էթմէլի տիրլէր, պունա
թէվպէ տէնմէզ չիւնքի հալա կիւնահա
եա Շէյթանա կիթմէտիւլէր քի կէրի տէօ-
նիւշ տէյէլիմ: Կիւնահ աֆվըղը տախի տէ-
յիւ չիւնքի իրատէթլէ կիւնահ իլլէմէմիշ-
լէր: Ամմա եէնի տօղուշ տէնիլիւր, զիրա
Ալլահը եէնի պիլիյօրլար: Յիսուս քէնտի-
լէր իչիւն նէ եափմը իտիյինի եէնի աւ-
լայօրլար: Թապի ի մասումիյէթ իւզեթինէ
եէնի պիւկի իլէ Յիսուսը գապուլ էտիպ Ա-
նա մազպուլ եաշամազ իչիւն եէնի պիր
գարաւ, վէ ինթիխապ վէ եէնի պիր պաշ-
լանղըն եափըյօրլար: Դէնտի նուրլարընա

կէօրէ էօնլէրինտէ պիւտիքլէրի քէօթիւլիւ-
րէ տէտիպ էյիյի ինթիխապ էտիյօրլար:
Եսա. 7. 15:

3. Զօճուգլարըն եէնի տօղուշը իչիւն
վալիտէյն վէ քիլիսէնին պէօյիւք ֆարզը
վար: Անլէր ուլանմաղա պաշլայըննա

(ա) Գուլագլարընա կիւնահ տօլմազ-
տան, Ալլահըն քէլամընը տօլտուրմալը:

(բ) Կէօլլէրինի ֆէնա մէնգարէլէրտէն
էվվէլ Բապպա, Դ. Մուգատտէսէ վէ էյի
շէյլէրէ ալըշտըրմալը:

(գ) Լիսանլարընը եանլըշ շէյլէր սէօյլէ-
մէքտէն սազընտըրըպ, Դէլամ Ուլլահա,
Թէրէնիւմէ, տուայա վէ Թէմիզ լիսանա
ալըշտըրմալը:

(դ) Խարիճի կիւզէլիք եա զէմինի կի-
տիշ, կիյմէք, մօտալարտան սազընտըրըպ
քէլամի շէլ ալմաղա ալըշտըրմալը:

(ե) Ֆիքրլէրինի եանլըշ շէյլէր տիւշիւն-
մէքտէն, նախօ խայալլարտան սազընտը-
րըպ, Ալլահ հազգընտա Դ. Մուգատտէսին
նազլիյէթ վէ հազիգաթլարըլէ, Յիսուսըն
հայաթը, իլլէրի վէ շախսըլէ մէշղուլ է-
տիպ էյի շէյլէրէ ալըշտըրմալը:

(զ) Ճէսէտլէրինի, փաք սազլայարազ
քէլամի պիր շէլ ալմաղա, վէ սալահա:

լէթլերի տէյիւ գուլլանմաղա արւշտըր-
մալը:

(է) Իրաւեթլերինի, կիւնահա գարշը,
քէօթիւյիւ ըէտտ էթմէյէ, այնի վագթաա
էյիյի ինթիխապ էտիպ անտէ սապիթ գալ-
մաղա արւշտըրմալը: Հալա քիւչիւք ի-
քէն ազատ իրաւեթլերիյլէ շախսէն Յի-
սուսը ինթիխապ էտիպ սէվերէք քէնտի
քէնտիւլերինի պիւկի իւէ Յիսուսա վերմէ-
յէ գըլտղուլանմալը: Իշթէ օւլանմըլ չօ-
ճուգլարըն եէնի տօղուլը պու վէճիլէ
վուգուլ արուլուպ իզհար օլունուր:

Դ. Չօճուգլարա Շէյթանըն եազլաւմասը:

Բէսմէ պագարազ, չիմտիյէ գաւար
օլան մէշգիմիզտէ չօճուգլուգ էօմիւնիւ
տար գափու վէ կէնիշ գափու էօնիւնէ
եէթիշտիրմիշ օլտըգ: Էյեր Շէյթան արա-
յա կիրմէսէ իտի նասըլ քի Ազամ տօղուլ
ճէննէթ եօլունու տէվամ էտէճէք իտի:
Պէօյլէ տախի չօճուգլար Շէյթանը կիւնահը
վէ տիւնեայը պիւմէյերէք Յիսուսը ինթի-
խապ էտէրէք տօղուլ եօլտա իւերի կի-
տէճէք իտիլէր: Լաքին քէնտի քէնտինէ
կէլմիշ, իրաւեթ վէ շախսիյէթիյլէ մէսէ-
լէլերի թէմնիզ էտիպ ըէտտ եա ինթիխապ
էտէճէք գաւար ազլա պալիզ օլմուլ օլան

չօճուգլարա Շէյթան եազլալըպ, տար
գափու եանընտա պիր կէնիշ գափու վէ
տօղուլ հէմ էնսիզ եօլուն եանընտա
քէնտինին էյեր վէ կէնիշ եօլունը կէօ-
թէրիր: Հէր ճանըն վէ հէփ չօճուգլարըն
աօլ սահիպի Յիսուս իքէն, Շէյթան քէն-
տինէ չէքիպ սահիպլէնմէք իսթէր: Իմտի
չօճուգ քէնտի քէնտինի իքի միւլթերի
արասընտա պուլուր, պիրի աօլ սահիպի
Յիսուս, տիկէրի իսէ միւլթէնէվվի թէք-
լիֆլէր իւէ քէնտինէ ալմազ իսթէյէն Շէյ-
թան: Շէյթան՝ եւայա վէ Ազամ օլտուլը
կիպի հէր տտէմէ հաթթա Յիսուսա պիւլէ
եազլալըպ տէմիշ «Տիւլիւպ պանա սէճտէ
էյլէ»: Շէյթան տտէմլերի քէնտինէ չէքմէք
իչիւն շալ թէքլիֆ վէ թագտիմլերի էտէր:

(ա) Շէյթէթ վէ անտէն տօղան կիւնահ-
լար: Յակ.1.15: Շէյթան գանտըրըր քի
պանա կէլիրօնէն հէփ արգուլարըն տօլար:
Չօճուգըն փաք վէ Ալլահ իչիւն իսթիմալ
օլունաճագ արզու, հաօրէթ վէ մուհապ-
պէթինի պօզուպ քէօթիւ չէհվէթէ թէպ-
տիլ իւէ, ազլընը, ֆիքրինի, խայալարը-
նը, նախօշ նափաք շէյլէր իւէ մէշուլ է-
տիպ, կիւնահը, չէհվէթի խօշ կէօթէրէրէք
եօլտան սափաըրմաղա չալըլըր, եւայա

օլառլը կրպի ետսագ վե հանլըլ օլան շէյլերի ֆիքրէ վե կեօգէ խօշ կեօսթերէրէք թէն շէհվէթի, կեօղ շէհվէթի վե էօմրիւն թէքէպպիւրիւնէ սափաւըմագ իսթէր: Ա Յովհ. 2.15—17.

(բ) Ձէֆգ ու սէֆա վե պիր թագըմ գէմինի էյլէնճէլէր իլէ սիււլէնտիրիպ քէյֆլէնտիրմէյի վառ էտէր: Վե պիր շէյ պիւմէյէն չօճուզլաւը պու իքի կիւնահլար իլէ հանի շէհվէթ վե գէվգ ու սէֆա իլէ ալաաաարագ քէնտինէ ճէզպ վե ճէլպ էտէր: Հալ պու քի աւլ նիյէթի աւլերի ճէհէննէմէ եէթիշտիրրէք տիր:

(գ) Սէրվէթ, մէվգի, շէրէֆ վառ էտէր: Տիւշիւպ պանա սէճաէ էտէր իսէն, զէմինի ճիւմէ մէմալիքինի, հիւքիւմէթինի վե շանընը սանա վէրիրիմ: Աու. 4.4.7. Շէյթան, չօճուզլաւը վե պէօյիւքլէրի պու կրպի հալանլաւըլլէ իզլալ էտիպ Ալլահաան, հայաթաան վե սէմա թարիզինտէն մահրոււմ էթմէյէ չաւըլըր: Շէյթան ֆիքրլէրի մէշղուլ էտէրէք վե քէնտի առէմլէրի վաաըթաաըլլէ իշլէյէրէք Յիսուսըն գափուսը աար վե եօլու էնտիզ իտիյինի, աամա քէնտինին գափուսը կէնիշ վե եօլ էնլի իտիյինի թարիֆլէ զէմինի խօշ կեօս-

թերիպ սէմայը վե ճէհէննէմի ունութաաուրմագա չաւըլըր քի ճանլաւը խըրօղլալըպ Յիսուսաան ալըրարագ հէլաք էյլէսին:

Դ. Չօճուզլաւա հախօս ճանլաւա Յիսուսըն իզհաւըր: Յիսուս քէնտինին խալգ էտիպ հալաթմագաա օլառլը ճանլարա Շէյթանըն պէօյլէ հազլալըպ իզլալ էթտիյինի կէօրիւնճէ աօղրուաան տէրունտէ քէլամըլլէ վե վաաըթալար իլէ աւլէրէ հազլալըպ շու հազիգաթլար իլէ Բէնտի քէնտինի իզհար վե թէքլիֆլէրինի թագաիմ էտէր:

(ա) Սէնի պէն խալգ էյլէտիմ վե պէն հալաաըլօրըմ, զաթէն պէնիմ օին, իմտի պանա կէլ: Հազգը աըր հէմ տէր. «Չօճուզլաւը պանա կէլմէքաէն մէն էթմէյինիգ»: Մարկ. 10.13, 14. Շէյթան զաաիպ վե զաաաար աըր զօր իլէ գափմագ իսթէր:

(բ) Սէնին պիւթիւն վարըլընը աւճագ պէն իզնա էտէպիլիրիմ, բուհընա օէլամէթ, ճանընա սաղլըզ վե ճէտէտինէ օըհէթ, հէր կէօնա բահաթ պէնտէ տիր պանա կէլ վե բահաթ վէրիրիմ: Իսթիաաա վե զապիլիյէթինի, աըղու ալգ ու հաօրէթինի, ազլ ու ֆիքրինի պանա վէրիպ պէ-

նիմիչիւն իսթիմալ էթմէքլէ էօմրտէն լէզ-
ղէթ ալըրսըն: Շէյթան՝ չէհվէթ վէ կիւնա-
լէ պոռնլարը քէօրէլտիպ խարապ էտէճէք:

(գ) Սանա էպէտի հայաթ վերիւրիմ, զի-
րա հայաթ պէնտէ տիր, պանա կէլ: Շէյ-
թան պոռնտան մահրում էտիպ, օլսա օլ-
սա զէմինտէ ճէտէտի մուվազգաթէն քէյֆ-
լէնտիրմէք իչիւն ալտառըպ սօնուռտա
էպէտի հէլաքա կէօթիւրիւր:

(դ) Սանա Քէնտի Քէնտիմի վերիւրիմ,
պանա կէլ: Իչթէ ճանապէտէլ ճան, թամմ
պէհասը հէմտէ ֆաղլասըլլէ: Զիրա ին-
սանլար իլէ Յիսուս բուպար օլուռմազ:
Շէյթան չօգ վատլար էտէր, ամմա քէնտի
քէնտինի վերմէզ հէմ վէրէմէզ, տիւննա-
յը վերմէք վաթ էտէր, անըտա վէրէմէզ,
վէրտիյինիտէ կէրի ալըպ սօնուռտա քէն-
տինէ թապի օլանլարը միւֆլիս էտէր:

(ե) Սանա տէրուռնի սէլամէթ վերիւրիմ,
պանա կէլ: Շէյթան խարիճտէն առէմլէրի
կիւլտիւրիւպ քէյֆլէնտիրիւր, լաքին տէ-
րուռտէ կիւնահըն ազապը, էօլիւմ գօր-
գուսը, Ալլահըն հուզուրընըն տէհչէթի,
մահչեր հիսապը, էնճամ ճէհէննէմին ճէ-
զասը ճանը խապֆ ու տէհչէթէ պրագըր:
Յիսուս իսէ, Քէնտինէ իման էտիպ թէս-

լիմ օլանլարըն տէրուռնիտէ խէլա-
թէէմինաթըլլէ Ալլահը Ապպա Փէտէր տէ-
յիւ թանըրը, զէմինտէ իքէն սէլամէթ,
էօլիւմտէն էօթէ իչիւն ճէլիւիւմիտ, չիմ-
տիտէն ճէննէթին ճէլալ ու սաա-էթինի
գալպտէ կէօնէնտիրիւր:

(զ) Սանա ճիւմլէ ինթիյաճընը վերիւրիմ
պանա կէլ: Շէյթան սէրվէթ, մէվգի շէ-
րէֆ վէ չօգ շէյլէր վերմէք վաթ էտէր,
լաքին վերմէզ, հաթթա նիչէլէրի կիւ-
նահէ խարապ էտիպ ազլտան, իզզէթտէն
վէ կէչիւմտէն տախի մահրում էտիպ ին-
սանլըգտան պիլէ չըգարարազ մուսրիֆ
օղուլ կիպի փէրիչան էտէր: Յիսուս իսէ
Քէնտինէ կէլէնլէրէ տէր. «Ալէմափի Փէ-
տէրինիզ միւհթաճ օլտուղընըզ շէյլէրի...
պիլիւր, իսի հայաթընըզ իչիւն նէ եէ-
յէճէյինիզի վէ նէ իչէճէյինիզի վէ հէմ
տախի ճէսէտինիզ իչիւն նէ կիյէճէյինիզի
էնտիլէ էթմէյինիզ... էվվէլա Ալլահըն
մէլէքի թիւնիւ վէ անըն սալահընը թա-
լէպ էտինիզ վէ պոռնլարըն ճիւմլէտի տա-
խի սիզէ իհսան օլուռնաճազ աըր»: Մաթ.
6 8, 25 33: «Ալլահըմ քէնտի զանիլիյինէ
կէօրէ իզզէթլէ Յիսուս Քրիստոստա սիզին
հէր պիւր ինթիյաճընըզ իքմալ էտէճէք
տիր: Փիւպ 4.19:

(է) Սէնի միրաս շէրիքի էտէրիմ, պանա կէլ: «էյէր էվլատ իսէք քէզալիք վարիս- լէր իզ, Ալլահըն վարիսլէրի վէ Քրիստո- սըն միրաս շէրիքլէրի իզ»: Սէմատա վէ զէմինաէ Ալլահըն ճիւմլէ զանիլիյի, սէլա- մէթ, հայաթ վէ պէրէքէթլէրի, մէլէքիւթ, ճէլալ վէ իզզէթի Քրիստոսա կէլէնլէրէ էպէտի միրաս տըր: Շէյթանա թապի օ- լանլարա իսէ կիւնահ, ազապ վէ էօլիւմ, ճէզա, աթէշ քիւքիւրթ վէ ճէհէննէմ է- պէտի միրաս տըր:

Պէօյլէնէ տար գափու վէ կէնիշ գա- փու էօնիւնաէ հայաթ թարիզի վէ հէլաք թարիզի արասընտա պուլունան չօճուգ- լարա, գըյմէթլի ճանլարա պու իքի միւշ- թէրիւր իքի թարաֆընտան եագլաշըպ քէնտիւրճէ գըյմէթ թագտիր էտէրէք թէքլիֆ վէ թագտի լէրինի պէյան էտէր- լէր: Շիմտի սըրա ճանըն ինթիխապընա կէլիւր: Հա'նկըսընըն պէհասընա րազի օ- լաճագ, հանկըլընա թէսլիմ օլունաճագ հա'նկը գափուտան կիրէճէք, հա'նկը թա- րիգտէ եիւրէյէնէք Յիսուսըմլէ եօզսա Շէյ- թանըմլէ մէմնուէն էտլճէք, ճան քէնտիսի սէլմալի: Իշթէ ինթիխապ եախօտ պուհ- րան նօզթասը:

Ա. Գ. Ս.

Ե. Իլան վէ իխթար:

Պու թէքլիֆ վէ թագտիմլէրի իշիտէն ճան եափաճաղընը տիւշիւնիւր իքէն, իխթարլար օլուներր:

(ա) Հէր առէմէ իխթար: «Քիմէ իպա- տէթ էտէճէյինիզի պու կիւն իխթիյար էտինիզ»: Յետու 24.15, «Իշթէ պու կիւն հայաթը վէ խայրը, հէմ մէվթի վէ շէրի էօնիւնէ գօտում, իմտի հայաթը ինթի- խապ էթ...» Թէս. 30 15—19:

(բ) Թէրէտտիւտ էտէնլէրէ իխթար. «Տար գափուտան կիրինիզ, զիրա հէլաքա կէօթիւրէն գափու կէնիշ վէ եօլ վասի տիր, վէ անտէն կիրէնլէր չօզ տըր: Զիրա հայաթա կէօթիւրէն գափու տար վէ եօլ էնսիզ տիր վէ անը պուլանլար ազ տըր»: Մտթ. 7.13.14:

Յիսուս տար գափու իշիտէն խաշ իւ- զէրինտէ տուրուպ հասրէթ հէմ րէճա իլէ պու իխթարլարը էտէրէք «Պանա կէլ» տէյիւ չաղըրըր: Ամմա Շէյթան կէնիշ գափուտա չօլ գատիմ երլան իլէ վէ սաիր- լէր իլէ պիր թագըմ եալանլար ուլտուրա- րազ շէհվէթ վէ զէվզ ու սէֆա կէօթէ- րիպ քէնտինէ չաղըրըր:

(գ) Շէյթանա մէյլ էտէնլէրէ իխթար:

«Խասմինիզ Շէյթան՝ կէօմիւրտէյէն արսւլան կիպի քիմի եութսուէն տէյիւ արաւարազ տօլաշըր»։ Ա. Պետ. 5.8։ «Եօլ վար քի առէմէ տօղրու կէօրիւնիւր, Ֆազաթ անըն նիհայէթի էօլիւմ եօլլարը տըր»։ Էմս. 16.25։

(գ) Իքիսինտէն տախի վազ կէչմէյէնլէրէ իխթար. «Հիչ պիր խըտմէթ քեար իքի էֆէնտիյէ գուլլուզ էտէմէզ, զիրա եա պիրինէ պուզզ էտիպ տիկէրինի սէվլէնէք տիր, եախօտ պիրինէ միւլազէմէթ վէ տիկէրինի թահգիր էտէնէք տիր»։ Ղկ. 16.13. «Եա աղաճը էյի վէ մէյվէսինի էյի էտինիզ, եա աղաճը ֆէնա վէ մէյվէսինի ֆէնա էտինիզ»։ Մտթ. 12.23—37։ Յիսուս՝ Շէյթան իլէ տօսթ եա օրթազ օլմազ, իքիսի այնի վազթտա պիր գալպտէ եաշայամազլար։ Պիր առէմ այնի վազթտա իքի եօլտա եիւրիւյէմէզ, աշաղր աշրըրըր։ Մէճպուր տըր պիրինի ինթիխապ էթմէյէ։

(հ) Իհմալ եա թէէխիր էտէնլէրէ. «Պէօլլէ ազլիմ խէլասը իհմալ էթտիյիմիզ թազտիրտէ, պիզ նա՞սրլ գուրթուլաճաղըզ»։ Իպր. 2.4։ «Իշթէ շիմտի մազպուլ վազթ, իշթէ շիմտի խէլաս կիւնիւ»։ Բ

Կորն 6.2։ Սօնրա կէճ օլուր, էօլմէք միւմքին տիր, կէճիքտիքճէ կիւճ օլուր։

(զ) Իքիսինտէ իսթէմէյիպ րէտտ էտէրէք պէն քէնտի պաշրմա եաշարըմ տէյէնլէրէ իխթար։ Պու միւմքինսիզ տիր։ Առէմ հէմ Ալլահտան հէմ Շէյթանտան աշրը օլամազ, հէր առէմ հէր տազիդէ եա Ալլահա վէ Անըն մէլէքիւթիւնէ թապի տիր, եատա Շէյթանա վէ անըն հիւքիւմէթինէ թապի տիր։ Պիր առէմ հէմ սազ հէմ էօլիւ օլամազ եա սազ տըր, եա էօլիւ, Իքիսինտէ իսթէմէմ տէյէն ինթիխապընը էթմիշ տէմէք տիր, եանի Րապպըրէտտ վէ թէրք էթմիշ սաշըլըր։ «Էկէր Անը (Րապպըր) թէրք էտէրսէն Օ տախի սէնի իլէլէպէտ րէտտ էտէր»։ Ա. Թէվ. 28.9։

(է) Էվվէլա կէնիշ եօլու սընարըմ, սօնրա եինէ Յիսուսա կէլիրիմ տէյէնլէրէ իխթար։ Չարար չէքէրսին, կիւնահլէրուհըն, ճանըն մուրտարլանըպ ճէսէտին իփրանրը։ Կէլսէն պիլէ միւսթամէլ էլպիսէ կիպի օլուրսըն։ Այըշտըղըն նախօշ չէյլէրի թէրք էթմէք կիւճ օլուր։ Պէլքիտէ կէրի տէօնէմէզսին, նասըլքի պինլէրճէլէր Շէյթանա թապի օլմուշ վէ թէվպէ էտէմէյէրէք կիւնահտա էօլիւպ հէլաք

օլույօրլար: Շայտ կերի կելսէն պիլէ
Յիսուսա շու գատար զահմէթ վերմիշ օ-
լուրսըն: Հէմտէ օլ գատար վագթըն զայ
օլմուշ օլուր, «Թաիֆէլէրին եօլունը էօյ-
րէնմէյէսին»: Երեմ. 10. 2: «Նիչիւն տօ-
յուրմայան շէյէ էմէյինի սարֆ էտէսին»: Եսա. 55. 2: Իմտի եանլըշ եօլու հիշ էօյ-
րէնմէյէրէք վէ սընամայարագ տէրհալ
տօղրույու պաշլար:

Զ, Ինթիխապ վէ պուրհան գեմանը: Պէօյ-
լէճէ չօճուզլարտան պաշլայարագ հէր
ճանըն էօնիւնէ Յիսուս իլէ տար գափու
վէ հայաթ Թարիգի, քէզա Շէյթան իլէ
կէնիշ գափու վէ հէլաք Թարիգի Թագ-
տիմ օլունուր: Հէր ատէմ մութլագա պի-
րինի եա տիկէրինի ինթիխապ էտէճէք
տիր: Սէն ինթիխապընը էթմի՜չմիսին:
Տէյիլ իսէ հա՞նկըսընը իսթէրսին, ճանը-
յըն խասիմի վէ խըրսըզը օլան Շէյթանը
չօլ երլա՞նը մը, եօզսա ճանընա պէտէլ
ճանընը ֆէտա էտէն Ալլահըն Գուզուսը
Բապպ Յիսուս Քրիստո՞սը մը: Օ տէյօր.
«Տար գափուտան կիրինիդ»: Իմտի պու
կիւն դարարընը վէր: Էյէր պիլմէյէրէք
Շէյթանտան սիւրիւքլէնմիշ իսէն, շիմտի
անը ըէտտ վէ Թէրք էտէրէք մուսայէն

սուրէթտէ քէնտի քէնտինի Յիսուսա Թէս-
լիմ էտիպ Անը ինթիխապ էյլէ, տար դա-
փուտան կիր, սէմա եօլունա պաշլար:

Է. Զօճուզլար նա՞սըլ կիւնանիեար օլուր:
Զօճուզլար տօղուշտա կիւնահքեար տէյիլ
տիրէր, մեղանչական տըրլար լաքին
մեղսալից եա մեղաւոր տէյիլ տիրէր:
Զօճուզլար եափտըզլարընըն եանլըշ իտի-
յինի պիլմէյէրէք չօգ շէյլէր եափարլար:
Մանասընը պիլմէյէրէք էզպէրլէմէ չօգ
կիւնահլար սէյլէրլէր, լաքին կիւնահ
ապլըմազ, զիրա նէ տէտիքլէրինի պիլ-
մէզլէր վէ կիւնահ իշլէյէլիմ տէյէրէք ի-
րատէթլէ եափմայօրլար:

Լաքին նէ վագթ էյիյի վէ քէթիւլիւ,
եախօտ եանլըշը վէ տօղրույը պիլէրէք,
իրատէթլէ էյիյի ըէտտ էտիպ, իսթէյէրէք
քէթիւլիւ եափարլար իսէ իշթէ կիւնահ
պաշլար: Երէնտէ ճէհէննէմիլիք օլտու տէ-
մէք տէյիլ տիր: Զիրա կիւնահըն արգա-
սընտան զամիր տախի ույանըր, տէրուն-
տէն Թազիր կէլիր: Յիսուս եանլըշընը
կէօսթէրիպ տօղրուլտարագ աֆվէթմէյէ
հազըրլար:

Ամամ կիւնահը՝ կիւնահ տըր տէյիլ
պիլէրէք վէ իսթէյէրէք եափարսա, զա-

միւրին սէօինի, Գէլամէն թաղերին տին-
լէմէյերէք, իրատէթլէ իօրար էտիպ կիւ-
նանա տէվամ էտէրսէ, քէնտինի խէլաօ
էթմէք իսթէյէն Յիսուսը ըտտ էտէրսէ
իշթէ օլ վազթ ճէհէնէմլիք, կիւնանքեար
օլուր:

Պ Ա Պ 3

ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ՎԷ ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻԳԻ

Չօճուզլուգտա գալպինի Յիսուսա վէ-
րէնլէր, հէմտէ կիւնանա սափտըգտան
սօնրա տէօնիւպ թէվպէ էտէրէք Բապպա
կէլէնլէր տար գափուտան կիրիպ հայաթ
թարիգինտէ երւրիւյէնէքլէր: Իմտի պու
տար գափու վէ հայաթ թարիգինի էյի
մէչգ էտիպ անլամագ լազըմ:

Ա. Տար գափու:

1. Գափու: Յիսուս տէտի քի (Գափու
պէն իմ էյէր պիր քիմսէ պէնտէն կիրէր-
սէ խէլաս օլուր): Յովհ. 10. 9. Իմտի տար
գափույը մէչգ էթմէք Յիսուսը մէչգ էթ-
մէք տէմէք տիր: Խէլաս գափուսը Յի-
սուս տըր: Սէմանըն գափուսը Յիսուս
տըր: Յիսուս՝ Ալլահ իլէ ինսան արաօըն-
տա միյանճը տըր: Ա Տիմ. 2 5: Յիսուս

օէմա իլէ զէմինի պիրլէշտիրէն քէօփրիւ
տիր: Ամալ. 4. 12: Խէլաս իլիւն Յիսուս-
տան պաչգա չարէ եօգ տըր: Բէսմտէ
Տար գափու իւզէրինտէք խաչ Յիսուսը
էտէր:

2. Տար գափու: Պու գափուտան ան-
ճագ ճան կիրէպիլիր: Գապա կիւնան երւք-
լէրի կիրմէզ, անլէր գափուսըն էօնիւնտէ
պօչալըպ սօյուլարագ պրագըլմալը: Ալլահ
գափույը ճանա կէօրէ, ճանըտա գափու-
յա կէօրէ եարառըպ եափմըլ: Տէվէճի իլէ
տօսթ օլան գափուսընը կէնիշ եափար:
Սէմայա կիթմէք իսթէյէնտէ տար գափու-
յա կէօրէ ինճէլիր: «Չէնկինին մէլէքիւթ
Ուլլահա կիրմէսինտէն տէվէնին իյնէ տէ-
լիյինտէն կէչմէսի տահա գօլայ տըր»:
Մատթ. 19. 24:

3. Պիրի պիրինէ աշըլան իքի գափու-
լար: Պիրի հէր ատէմին գալպինին գա-
փուսը. «Իշթէ գափուտա տուրուպ չա-
տիրտէ գափույը աշար իսէ անըն եանընա
կիրէրիմ»: Վահ. 3. 20: Տիկէրի Յիսուսըն
գափուսը: Գափու պէն իմ էյէր պիր
քիմսէ պէնտէն կիրէրսէ խէլաս պուլուր:
Յովհ. 10. 9. Յիսուսըն պէօյրիւնտէն գա-

փու աչըլաւ . «Գափուլը չալընըզ, սիզէ աչըլաճագ տըր» : Մտթ . 7.7 : «Պանա կէլինիզ, պէնտէ գալընըզ» «Պանա կէլէնի ասլա տըշարը աթմամ» : Իմտի հագիզի խէլաս իքի թարաֆը թէքմիլ օլուր : Պիրի միւսինին Յիսուսա կէլմէսի, կիրմէսի, տիկէրիտէ Յիսուսըն միւսինէ կէլմէսի վէ կիրմէսի տիր :

4. Տար գափու ճիւմլէ իչիւն տիր : «Է՛յ ճիւմլէ եօրդուն վէ եիւքիւլէր պանա կէլինիզ» : Մտթ . 11.28 : «Պանա կէլէնի ասլա տըշարը աթմամ» : Յովհ . 6 . 37 :

5. Պու գափուլարըն անախթարլարը : Միւսինին գալպինէ կիրմէք իչիւն Յիսուսըն էլինտէքի անախթար մուհապպէթ տիր : «Գոյունլարըն աղըլընա գափուտան կիրմէյիպտէ տիկէր մահալտէն կիրէն խըրսըզ վէ հարամի տիր » : Ամմա գափուտան կիրէն գոյունլարըն չօպանը տըր» : Շէյթան գալպին գափուսընտան տէյիլ, իլլա կէօզ, գուլագ, ֆիքը վէ լիսան փէնճէրէլէրինտէն զօր իլէ գըրըպ պօզարագ կիրէր : Ամմա Յիսուս մուհապպէթլէ գափուլը չալըպ սէօ վէրէրէք, իլզամ էտէրէք կիրէր, Պունա տախի գափուճը աչար, զամիր պու մուհապպէթ-

տէն իլզամ օլարագ աչար : Աղն . 5 , 2—5

Յիսուսըն գափուսընտան կիրմէք իչիւն միւսինին էլինտէքի անախթար տախի իման տըր : Նիչէլէլէր խէլաս պուլմագ իչիւն պաշգա չօզ շէյլէր եափարլար, լաքին անճագ Յիսուսա իման էտէնլէր խէլաս պուլուր Յովհ . 3.16 : Իման էտէնի Բուհ իւլ Գուսա Յիսուսա գըլաղուզլայըպ եէնի տօղուշլէ մէլէքիւթ Ուլլահ իչինէ կիրտիրիր : Յովհ . 3.3,5 : Լաքին Յիսուսըն մուհապպէթինի գապուլ էթմէյինին գալպի գափալը գալըր : Յիսուսա իման էթմէյէնլէր տախի Յիսուսըն գափուսընտան տըշարըտա գալըրլար :

6. Գափու թէֆրիզ էտէր : Տըշարը վէ իչէրի վար, կիրմէք վէ կիրմէմէք վար : Տըշարըտա վագ կէչիպ պրագաճագ շէյլէր իչէրի կիրինճէ պաշլայաճագ վէ կէօնէնիլէճէք շէյլէր վար : Էր տտէմ իչէրիտէմի եօգստ տըշարըտամը իտիյինի պիլմէլի :

7. Գափուտան կիրէն խէլաս օլուր, հայաթ պուլուր, Յիսուս իլէ միւշարէքէթտէ օլուր : Օ Յիսուսըն թաամընտան եէր, Յիսուստա քէնտինին թաամընտան եէյիպ՝ միւսին եաշամաղա հայաթ թարիգինտէ եիւրիւմէյէ պաշլար :

Բ. Հայաթ քարիզի

1. Թարիզ Յիսուս Գէնտիսի տիր վէ տէյօր. «Թարիզ, հազիգաթ վէ հայաթ պէն իմ»: Յովհ. 14. 6: Տար գափուտան կիրէն արթըգ Յիսուստա վէ Յիսուսըն իզլերինտէ երւրիւմէի: Ա Պետ. 2. 21:

2. Հայաթ Թարիզի տիր: Անը պաշլւ-յան հայաթ պուլուր վէ հայաթա մալիք օլան անճագ անտէ երւրիւյէպիլիր: Պու Թարիգտէ երւրիւտիւքճէ հայաթ տէվամ էտէր. «Պէնիմ գօյունլարըմ սէսիմի աին-լէրլէր, պէն տախի անլէրի Թանըրըմ վէ պէնիմ առօրմնա կէլիրլիք վէ պէն անլէրէ էպէտի հայաթ վէրիւրիմ»: Յովհ. 10. 27, 28:

3. Հայաթ Թարիզի էնսիզ տիր (րէսմէ պագ): Խրիսթիան էօմրիւ կէնիւ չէօլ տէ-յիւ, իլլա տար եօլ տըր: Պու եօլ գափու-յա կէօրէ եափըմը: Անճագ տար գա-փուտան կիրէն պու եօլտա երւրիւյէպի-լիր: Պու քէրվան եօլու տէյիւ, եան եա-նա պիլէ կիտիւմէզ, Յիսուս տէտի. «Ար-տըմնա կէլինիզ»: Հայաթ Թարիզինտէ էյ-լէնմէք, օթուրմագ օլմագ, եօգսա ար-գատան կէլէնլէրին եօլու գափանըր: Շու-տա սահիւ տիր քի խրիսթիանլըղըն գա-փուսը տար վէ եօլու էնսիզ տիր, ամմա

նէթիճէսինտէ սէմա չօգ կէնիւ տիր: Հէ-լաք Թարիզինտէ իսէ գափու կէնիւ վէ եօլ վաօի տիր, լաքին նէթիճէսինտէ ճէհէն-նէմ տար պիր հապօլտանէ տիր:

4. Հայաթ Թարիզի եօգարըյա տօղրու տըր (րէսմէ պագ): Ատէմի երւքսէլտիր: «Յէթանէթլիյէ հայաթ Թարիզի եօգարըյա տօղրու տըր, թաքի աշաղըտաքի հազի-յէտէն իճթինապ էտէ»: Էմա. 15. 24:

5. Հայաթ Թարիզի խաթթ ը միւսթա-զիմ տիր. (րէսմէ պագ): Անտէ տէօնմէճ-լէր եա տօլանմագ եօգ: Սաղա եա սօլա սափմագ տա եօգ, օ թրամվայ խաթթը-նա պէնզէր քի գարըտան կէլէն ինսան, հայվան եա օթօլար քէնտիլէր սաղ սօլա սափար, թրամվայ քէնտի խաթթընտան չըգմագ: Միւմին տախի գարըսընա հէր նէ կէլսէ օափմագ: Եօլ վէրմէզ, իլլա տօս տօղրու տէվամ էտէր:

6. Հայաթ Թարիզի գըրմըզը տըր (րէսմ-տէ գըրմըզը օլմալը): Պու եօլու Յիսուս եափմը տըր: Տար գափու վէ հայաթ Թարիզինի եափմագ իչիւն Յիսուս քէն-տիսի գան տէօքմիւլ վէ էօլմիւլ տիր: Անտէ երւրիւյէճէք օլանլարա օուհուլէթ օլսուն իչիւն էօնտէն կիտէրէք հեփ տի-

քէն վէ մըխլարը թօփլամըշ, ալազլարը ետրաւանըպ տէլինմիշ: Ազիզ գանըլէ եօլու փաքլէյիպ՝ թաշ վէ թօփրադը եռմաշաթմըշ: Անտէ եիւրիւյենլէր կէրէք տիրքի անճագ Յիսուսըն իզլէրինտէ եիւրիւյէլէր, եօգսա պաշգա եէրէ պաստըզլարը կիպի ինճինիւրլէր եախօտ սիւրչիւպ տիւշէրլէր: «Իզլէրինտէ եիւրիւմէնիզ իչիւն սիգէ էօրնէք պրագտը»: Ա Պետ.2.21: «Ալազլարըմ անըն իզլէրինէ եափըշտը, Անըն թարիգինի հըֆզ էթօիմ վէ սափմաթըմ...»: Յօր 22.11:

7. Հայաթա կէօթիւրէն եօլ տըր. եօլ վար քի տտէմէ տօղրու կէօրիւնիւր ամմա նէթիճէսի էօլիւմ տիր: Էմս. 16. 25: Եօլ վար քի պաշգա եօլարա կէօթիւրիւր: Լաքին պու եօլ մութլագա հայաթա կէօթիւրիւր: Երեմ. 6. 16: Բուհանի էօմրիւ եալընըզ պաշլամագ եախօտ գափուտան կիրմէք քեաֆի տէյիլ, իլա եօլճուլուգ տըր: Ատըմ պէատըմ իլէրի կիթմէք, հայաթ բուհընըն գանուընլէ տէվամ էտիպ պէօյիւյէրէք մէնգիլ պէ մէնգիլ հայաթըն էպէտիլիյինէ եէթիւմէք տիր:

Գ. Տար գափու վէ հայաթ բարիգիճի ինթիխապ Կօհնիլէր:

1. Տար գափուտան կիրիպ հայաթ թարիգինտէ եիւրիւյէնլէրի Ալլահ քէնտիսի ինթիխապ էտէճէք տէյիլ տիր: 0 ինսանը ետրաթտը քի իլահի հայաթ եաշասըն: 0՝ Բապպ Յիսուս Բրիստոսը կէօնտէրտի քի պիւթիւն տիւնեանըն կիւնահընը գալուրսըն: Յօվհ.1.29: Պիւթիւն տիւնեանըն կիւնահլարընա քէֆտէթ օլսուն: Ա Յօվհ. 2.2: Զիւմլէ իչիւն էօլտիւ: Բ Կորն.5.14, 15: Հէր իման էտէնի հայաթա մալիք էթսին: Յօվհ.3.16: Իմաի Ալլահ պազըլարընը խէլասա ինթիխապ էտիպ, տիկերլէրի հէլաքա թէրք եա հիւքմ էթմէզ: Իլա ճիւմլէյի խէլաս էթմէք իսթէր, գափու ճիւմլէյի ալըզ տըր: Մտթ.7.13.14:

2. Զօճուզլար, Ալլահըն պու ինթիխապը իչինտէ տօղրուպ մէլէքիւթ Ուլաւըն վարիսլէրի տիր: Մասլիյէթտէ էօլէն չօճուզլար պու գափու վէ թարիգտէ օլուպ տէմայա եէթիլիլլէր: Բօմ.5.12-19: Տար գափու վէ հայաթ թարիգի մասուլիյէթին տէվամը օլուպ չօճուզլար ազլա պալիղ օլաուզլարընտա, պիւմէյէրէք մալիք օլաուզլարընը պիլկի իլէ ինթիխապ էտէրէք կիւնահընը րէտա էտէճէքլէր: Իրաւէթ սահիպի օլաուզլարընտա ազատ

իրատեթլերիյէ վէ պիւկինին իմանրյէ
Րապպ Յիսուս Գրիստոսը, տար գափույը
վէ հայաթ թարիգինի ինթիխապ էտէճէք-
լէր: Անճագ վալիտէյն թալիմիյէ տէյիլ,
իլլա քէնտիլէր սէվէրէք Յիսուսըն ար-
տընճա կիտէճէքլէր:

3. Իմանըն ինթիխապը: Իման տէր քի
(ա) Յիսուս Գրիստոս պէնիմ էգէլի
«Րապպըմ վէ Ալլահըմ տըր» Յովհ. 20. 29:

(բ) Յիսուս Իպն Ուլլահ տըր վէ խալի-
գիմ տիր: Իպր. 1. 2. Յովհ. 1. 1-3:

(գ) Յիսուս պաքիրէտէն տողան Իպն իւլ
ինսան տըր վէ պէնիմ միյանճըմ տըր: Ա
Տիմ. 2. 5:

(դ) Յիսուս պէնիմ եէրիմէ պէտէլ օլան,
խաչլանըպ էօլէն, գանըլլէ պանա քէֆա-
րէթ էտէն խէլասքեարըմ տըր:

(ե) Յիսուս գըյամըլլէ, գալպիմտէ սա-
քին օլան հայաթըմ վէ ղալէպէմ տիր:

(զ) Յիսուս ուրուճըլլէ Փէտերին սաղըն-
տա շէֆաթճըմ տըր: Ա Յովհ. 2. 1:

(է) Յիսուս իքինճի կէլիլինտէ պէնիմ
սէմավի ճէլիլ կիւվէյիմ տիր: Իմտի պէն
տտիսի Անը ինթիխապ էտիպ քէնտիմի Ա-
նա վէրիբիմ, Անըն գափուսընտան կիրէ-
րիմ, Անըն թարիգինտէ իլլէրինտէ եիւ-

րիւրիւմ: Անըն հայաթընը եաշալըպ
իլլէրինի իլլէյէճէյիմ:

4. Անը (Տար գափու վէ հայաթ թարի-
գինի) պուլանլար ազ տըր: Ինսան իւահի
հայաթ իլիւն եարատըլմըշ, Րապպ Յիսուս
Քէնտիսի գափու վէ թարիգ օլմուշ իքէն,
հէր կէօնա սուհուլէթ կէօսթէրիլիլ իքէն,
պու գափու վէ թարիգի սէլէնլէր զէ-
մինտէ վէ սէմատա մութլու օլաճագ իքէն
եինէտէ տնը պուլանլար ազ տըր: Զիւն-
քի, պաշգա գափու վէ եօլլար կէնիլ,
էնի վէ խօշ կէօրիւնիւյօր: Ինսան ինթի-
խապտա եանըլըպ շաշըրըյօր: Շէյթանըն
եալանլարընա ալտանըպ զէմանի զէմինի
ֆանի շէյլէրի ինթիխապ էտիյօր:

Սուսուսա չօճուգլուգ էօմրիւնտէն Շէյ-
թանա, կէնիլ գափու վէ վասի եօլա սափ-
մաշարագ իշպու տար գափու վէ հայաթ
թարիգինէ տողըու տէվամ էտէնլէր ազ
տըր եինէտէ հիշ եօգ տէյիլ: Սամուէլ,
չօճուգ իքէն Ալլահ իլէ փիւլագաթա պաշ-
լատը, երեմիա չօճուգ իքէն փէյղամպէր
օլտու, Յեսու պատանի իքէն, քէզա Զա-
քարիա նէվճիվան իքէն պու էօմրէ պաշ-
լամըլլար: Յովհաննէս Մկրտիչ Տիմօթէոս
վէ սաիրլէր քիւլիւք իքէն տար գափու

տան կիրերէք էօմրիւ տողրու տէվամ էթմիչլէր: Յիսուս չօճուզլըգտան պու էօմրիւ պաշլայանլարըն էօրնէյի գլաղուզը տըր: Լաքին կենիչ պէշերիյէթէ պագարագ պուշլար նէ գատար ազ տըր:

5. Սօնրա պուշլար: Չօզլար էվվէլա հէլաք թարիգինէ սափըյօրլար, լաքին սօնրա կէրի տէօնիւպ հայաթ թարիգինի պուշլայօրլար վէ կիրիպ տէվամ էտիյօրլար: Միւմինլերին էքօէրի պու սընֆտան տըրլար:

Դ. ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ՎԵ ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻ-ԳԻՆՏԷ ՕԼԱՆ ՔԻԻԶԻԻՔ ՄԻԻՄԻՆԼԷՐԷ ՇԷՅԹԱՆԸՆ ԿԻԻՃԼԻԻԹԻԻ:

1. Շէյթանըն ղարազլարը: Բ Կօրն. 2. 11. Շէյթան Ալլահըն տիւշմէնի տիր: Օ Ալլահըն հէր իշինի պօզմագ իսթէր: Էվվէլա չօճուզլարը քէնտինին կենիչ գափու վէ վասի եօլունա չէքմէք իսթէր, լաքին կէօրիւսէ քի պուշը եափամամըչ, եանի չօճուզլար եախօտ սօնրատան թէվպէ էտէնլէր տար գափուտան կիրիպ հայաթ թարիգինտէ եիւրիւյօրլար, Շէյթան հէփ ղատր ու ղարազլարըյլէ անլէրին արգասընա տիւշէր: Օ Կիւնան պէրրիյէ-

սինին գափըճը գուրտու օլուպ հէր եօ իլէ չօճուզլարը վէ եէնի միւմինլէրի գափմագ փարչալամագ վէ թէլէֆ էթմէք իսթէր:

2. Շէյթանըն հիլիլէրի: Շէյթան նիչէլէրէ էն պէօյիւք կիւնահլար իլլէտիր վէ կէօյա կիւնահ տէյիլ կիպի կէօսթէրիր: Տիկէր թարաֆտան չօճուզլարա վէ եէնիտէն տօղան քիւչիւք միւմինլէրէտէ կիւնահ օլմայան եախօտ ինսանիյէթէ մախսուս թապիի շէյլէրի պիլէ պէօյիւք կիւնահ տէյիլ կէօսթէրիպ գօրգուտարագ իւմիտսիզլիյէ տիւշիւրիւր:

3. Շէյթանըն հիւնմիւ: Չօճուզլարըն վէ եէնիտէն տօղմուշ միւմինլէրին տէրունինտէ Շէյթան եօգ տըր, անճագ Յիսուս վար: Լաքին Շէյթան տըշտըրտան հիւնմիւլէ Եւայը թէճրիպէ էթտիյի կիպի կիւնահլը շէյլէր իլէ մէշղուլ էտէրէք իլէրի կիթմէքտէն մէն էթմէք, սաղա եա սօլա սափտըրմագ, էնճամ տիւշիւրիւպ հայաթտան վէ Յիսուստան մահրոււմ պրագմագ իշիւն հէր չարէյի գուլլանըր: Գուլագտան, լիսանտան, ֆիքրտէն, կէօզտէն, արզուտան հիւնմիւլէ կիրմէք վէ իրաւէթի գապթէտիպ կիւնահ իլլէթմէք իսթէր: Հիւնմ-

լէր միւմինէ կիւնան սայրլմազ, հաթթա
գարըզ գօր իսէ ղալէպէ սայրլըր, լաքին
լաքին նէ զէման իրառէթիյլէ Շէյթանըն
իսթէտիյինի եափար իսէ, օ վազթ կիւ-
նան օլուր:

4. ձենկ հօմրիւ: Պու կիպի շէյլէր հա-
յաթ թարիգինտէ եիւրիւյնէրտէ ճէնկ
էօմրիւ օլուպ, քիւլիւք միւմին պազէն
ճէնկտէ շաշըրըպ տիւշէր, պազէն քիրլէ-
նիր, պազէն եարալանըր, պազէն իսթէ-
մէյրէք կիւնան իշլէր, պազէնտէ մաղ-
լուպ օլուպ պիր միւտտէթ էսիր տիւլէր,
վէ զանն էտէր քի արթըզ Յիսուս քէն-
տինտէն վազ կէշտի, եատա քէնտիսի
Յիսուստան վէ օլ հայաթտան այրլըպ
մահրում գալուր:

5. Հայաթ մհմաթ չապասը, Շէյթան
պու կիպի հալլար իշինտէն կէշէն քիւլիւք
միւմինէ եագլաշըպ սէն արթըզ տիւլ-
տիւն, քիրլէնտին կիւնան իշլէտին, իմ-
տի Յիսուս սէնի թէրք էթտի, արթըզ սէ-
նի գապուլ էթմէզ, սէն արթըզ Յիսուսըն
տէյիլ սին, իմտի սէնտէ Յիսուսը պրազ
Անտէն վազ կէշ տէյրէք իւմիտինի քէ,
սիպ եոլթմազ իսթէր, նիշիլէրիտէ պու
եօլտա իղլալ էտիպ քէնտինէ մալ էտէր:

Լաքին քիւլիւք միւմին քէնտի քէն-
տինի թօփլայլալ խայր, պէն Յիսուստան
վազ կէշմէմ, Օտա պէնտէն վազ կէշմէզ:
Վազա'ա տիւլտիւմ, ամմա պէնտէ վու-
զու պուլա'ա կիւնահլարը, նախօշ եանլըշ
վէ քիրլի հալլարը պէն տէֆ էտիպ օլ թա-
րիգտէ տէվամ էտէճէյիմ, Պիր տահա օլ
կիւնահլարը եափմայաճաղըմ, Շէյթանա
ալտանմայաճաղըմ տէյրէք պիւթիւն ի-
րատէթի վէ գուվվէթիյլէ եէնի գարար-
լար, վատար էտիք ճէսարէթլէ եինէ եօ-
լունա տէվամ էտէր:

Լաքին տէֆա պէ տէֆա տիւլիւպ
գալըմազ, քիրլէնիպ եըյգանմազ, իսթէր
իսթէմէզ կիւնահա տիւլմէքլէ պիր միւտ-
տէթ տահա տէվամ էտէր իսէտէ, հալ ալ-
նի մաղլուպիյէթ աշնի օլուպ եօրուլուր,
ուլթանըր, իւմիտի քէսիլիր վէ սիւրիւք-
լէնմէյէ պաշլար: Արթըզ պիլիր քի քէն-
տիլիյինտէն պու էօմրիւ եաշայմազ:
Եա վազ կէշմէլի, եօգ իսէ Շէյթանա գար-
ըզ գօյան ղալիպ պիր գուվվէթ լազըմ
տըր: Օ գուվվէթ ինայէթ տիր:

Ե. Ի Ն Ա Յ Է Թ

Րէօմտէ սէմա եօլունըն թէփէսինտէն
աշաղըյա խաշա գատար վէ խաշտան կէ-

նիշ եօլուն սօնունա գառար իփ կիպի ու-
զանմըլ օլան չըզըը ինայէթի կէօսթէրիր:
ինայէթ հազգընտա պուրատա չու գըսսա
միւթէլաւարը ալալըմ:

ինայէթ՝ եարաւըըըմըլ իլէ պէրա-
պէր պաշար: ինայէթլէ եաշարըլ: Նէֆէ-
սիմիլ, բըզըմըլ, հէր շէյիմիլ ինայէթ-
տէն տիր: Հալա պիլ պիլի, պիլ Ալլահը
պիլմէլ իթէն, Ալլահ քէնտի ինայէթիլլէ
պիլի Նէ չօգ թէհլի քէլէրտէն էսիրկէյէրէթ
պէօյիւթմիւլ, ինայէթլէ խայր ու շէրրի
թանըտըլ սազընտըրմըլ վէ տաիմ էյի-
յէ վէ տօղրույա գըլաղուլամըլ, ինայէթ
տար գափու վէ հայաթ թարիգինի ինթի-
խապա իլգամ էթմիլ: ինայէթ խէլաս էթ-
միլ: Չօգ տէֆալար կիւնահլարը տֆվ է-
տիպ էօմրիւն քիրլէրինի ելգամըլ, թա-
շըմըլ, եարաւըլամըլ տըր: Հազգըմըլ օլ-
մայան, լայըլ օլմատըլըմըլ վէ իգթի-
տարըմըլ իլէ օլմայան Նէ պէօյիւթ պէրէ-
քէթլէր կէօնէնտիրմիլ տիր: իշթէ հայաթ
թարիգինտէ Շէյթան իլէ ճէնկլէշէն միւ-
մինին իմտատընա պու ինայէթ եէթիշիր:

2. ինԱՅԵԹԻՆ ԻՄՏԱՏԸ

Հայաթ թարիգինտէ եաշար իթէն ճէնկ-
լէշէն միւմինլէրէ ինայէթ թալիմ էտէր քի,

1. Պու էօմրտէ Շէյթանըն հիւճմիւ
վէ ճէնկի էքսիք օլմայաճագ: Անճագ քի-

2. Թիսուս վէ Շէյթանըն մէվգիսինի
պիլմէլ լաղըմ տըր: (ա) Մասուլ չօճուգ-
լարըն գալպինտէ Շէյթան եօգ տըր, ան-
լէր Թիսուսա աիտ տիրլէր: (բ) Պիլի վէ
իրատէթլէ կիւնահ իշլէիպ Թիսուսը րէտտ
էտէն կիւնահ քեարլարըն տէրունինտէ Շէյ-
թան պուլունուպ, Թիսուս տըշարըտան
գափու չալան տըր: (գ) Եէնի տօղուշա
մալիք օլան միւմինլէրտէ իսէ Թիսուս տէ-
րունտէ օլուպ Շէյթան տըշարըտան հիւճմ
էտիպ գօրգուտան տըր: Կիւնահլար իլէ
ճէնկլէշէն միւմինի Շէյթան էօյլէ տիւ-
շիւնտիրիւր քի կիւնահ, էսքի տտէմ
վէ Շէյթան միւմինին գալպինտէ տիր,
վէ միւմին օ հալտէ Թիսուտան տըրըմըլ
տըր: Լաքին խայր: Միւմինին տէրունին-
տէ Թիսուս սաքին տիր: Անճագ քի տը-
շարըտան Շէյթանըն չիրքին սէօի վէ քիր-
լի լուղէթլէրի իշէրիյէ իշիտիլիյօր: Շէյ-
թան տըշարըտան կիւնահ չամուրարը ա-
թըյօր վէ միւմինին գուլագ, կէօլ, ֆիքր
վէ հայաթընը քիրլէտիյօր: Միւմին
պունտան սըգըլըյօր: Ատալէթէ պագարագ
գօրգույօր, ինայէթ եարաւընա եէթիշիր:

3. Ինայեթ անլատըր քի, հագիգի միւ-
մին կիւնան էթմէք իսթէմէզ, շայեւ կիւ-
նան օլուր իսէ իսթէյերէք տէյիլ, թէր-
թիպլէ տէյիլ, իլլա ափանսըզա կէլերէք
իսթէմէյերէք օլույօր, Կիւնանքեար իսէ
կիւնանը պիւրէք, օէվէրէք, իսթէյերէք
էտէր:

4. Ինայեթ անլատըր քի կիւնանքեար
կիւնանընը սէվէր, եափաղընտ սէվինիր,
վէ տանա զիյատէսինի եափաղ իսթէր,
քիւչիւք միւմին իսէ եափաղընտ փէշի-
ման օլուր, պիր տանա եափաղ իսթէմէզ:

5. Ինայեթ անլատըր քի, հէր առէմ
քէնտի աղատ վէ շախսի իրատէթիյլէ Յի-
սուսը, տար գափուլը վէ հայաթ թարի-
գինի ինթիխապ էթմէլի տիր: Լաքին հիչ
պիր քիմսէ քէնտիլիյինտէն պու էօմրիւ
եաշայամազ, Շէյթանա զալիպ օլմամազ:
Ճիւմլէ ճէհտ ու զայրէթիյլէ տախմա եա-
նըլմաղա, տիւշմէյէ մէյյալ տըր: Լաքին-

6. Իմանլէ վէ հիւսն իրիզա իլէ Յիսու-
սա թէսլիմ օլանլարտա ինայեթ պու էօմ-
րիւ պաշլար, եաշատըր վէ զալէպէ վէրիր:

7. Էնճամ ինայեթ թէքմիլ էտէր: Տիւշ-
կիւնիւ գալաբըրը, քիրլէնմիշ օլանը երյ-
գար, կիւնանլարը իչիւն նատիմ օլանլա-

րը աֆվ էտէր, գաիֆի գուվվէթլէնտիրիր,
աճիզլէրէ զալէպէ վէրիր: Եէթէր քի քիւ-
չիւք միւմին տօղրու պաշլամալը, իման-
տա սապիթ օլուպ Յիսուսա սատըզ գալ-
մալը վէ հէր եանլը: տա ըրճու էտիպ Յի-
սուսըն ինայեթինէ միւրաճաաթ էթմէլի:
Է. ՀԱՅԱԹ ԹԱՐԻԳԻՆԻՆ ԻՃՄԱԼ ՎԷ
Ի Բ Մ Ա Լ Ը:

1. Հայաթ թարիգի էվվէլա եէնի տօ-
ղուշ իլէ պաշլար, եանի իմանլէ Յիսուսա
վէրլիմէք վէ Յիսուսը ալմագ: Յովհ. 3.
14. 16:

2. Հայաթ բուհընըն գանուընյլէ պէս-
լէնիր եանի, Քէլամ Ուլլահ, իման, տուա
վէ իթաաթլէ: Մաթ. 4. 4: Յովհ. 3. 16, 36:

3. Կիւնտէն կիւնէ եէնիլէնիպ պէօյիւր,
արթար վէ տանա զիյատէ հայաթա եէթի-
չիր: Բ Կորն. 4. 16: Յովհ. 10. 10: Վազ-
ֆիյէթ, Բօմ. 12. 1: Բուհըն վաֆթիզ վէ
տօլուլըրը: Ամալ. 1. 5: Ղալէպէ, Յօկ. 4.
7: Ա Յովհ. 2. 12—17:

4. Իլահի հայաթ իզհար օլունուր: Թա-
պիաթը իլահիյէյէ հիսսէտար օլմագ, Բ
Պետ. 1. 4: Հէփ հարէքէթլէրտէ մուգա-
տէս օլմագ: Ա Պետ. 1. 15: Սէմափի Փէտէ-
րին քէմալը: Մաթ. 5. 48: Յիսուսա միւ-

չապի՛ն օլմագ: Բօմ. 8. 29.

5. Իւահի տաճէթ (կոչուամ, մէվհիպէ-
ւեր վէ. խոտմէթլէր իզհար օլունուր: Ա
Կորն. 12. 4—11: Փիւպ. 3. 12: Ամալ. 20. 24:
22. 14.

6. Իւահի մէյվէլէր զահր օլուր: Յովհ.
15. 1—8. էյի ամէլլէր: Մտթ. 5. 16. Իպր.
13. 21.

7. Երրորդութիւն իւլէ պիրլիյէ եթի-
չիր: Յովհ. 17. 21. Իւահի միւլագաթ:
Խուրճ. 33. 11: Իւահի ռէֆագաթ, Միքիա
6. 8: Երրորդութիւնն գալպտէ թէմէք-
քիւնիւ Յովհ. 14. 17. 23. Եփես. 3. 16—20.
Պէօյլէճէ հայաթ Թարիգինտէ իւլէրիւլէյէն
քիմսէ իւահի հալլար վէ գուզվէթլէ գափ-
լանըպ, Անըն ճէլալ ու ճէմալըլլէ փար-
լայարագ սէմափի հալ իչինտէ քէնտինի
հիսսէտէր: Ձէմինտէ իքէն սէմափի նուր
սիրուր. լսւթֆ ու ինայէթ, իւահի մու-
հապպէթ սաատէթ վէ միւլարէքէթլէ մէմ-
լու օլուպ, հայաթտան զիյատէ հայաթա,
գուտսիյէթտէն գուտսիյէթէ. քէմալտան
քէմալա, ճէլալտան ճէլալա թէպէտտիւլ,
թէգատտիւլ վէ թէրէֆֆիւ էտէր: Էյէլի
մագսէտէ կէօրէ Ալլահ անտէ ճիւմլէ միւ-
րատընը իթմամ էտէրէք քեամիլէն իզ-

զէթլէնիր վէ անը տախի իզգէթլէյիպ էն-
ճամ սէմատա էպէտի ճէլալ ու իզգէթլէնէ
շարգ էտէր: Իշթէ տար գափու վէ հա-
յաթ Թարիգինին նէթիճէսի:

ՊԱՊ 4

ԿԵՆԻՇ ԳԱՓՈՒ ԿԵ ՀԵԼԱԲ ԹԱՐԻԳԻ

Տար գափու վէ հայաթ Թարիգինի
մէշգ էթտիյիմիզ կիպի, կէրէք տիր քի ա-
նըն աքսիսի օլան կէնիշ գափու վէ հէլաք
Թարիգինի տախի մէշգ էտէլիմ: Չիւնքի
չօճուզլուգտա գալպինի Յիսուսա վէրմէ-
յիպտէ կիւնահա սափանլարըն ճիւմլէսի-
տէ կէնիշ գափուտան կիրիպ հէլաք Թա-
րիգինտէ եիւրիւլէնլէր տիրլէր: Իմտի պու
իքի գափուլարը վէ իքի Թարիգլէրի պիր
պիրիյլէ բուպար էտէրէք մէշգ էտէլիմ:

Ա. ԿԵՆԻՇ ԳԱՓՈՒ

1. Դափու: Էյէր տար գափու, խէլաս
վէ սէմա գափուսը Յիսուս իսէ, կէնիշ
գափու, հէլաք վէ ճէհէննէմ գափուսըտա
Շէյթան քէնտիսի օլմալը: Պիւթիւն պէ-
շէրիյէթ պու իքի գափուլար վէ Թարիգ-
լէր իւլէ իքի սընֆա ալլըրըրլար, եա Ալ-

լահըն էվլաթը, եատա Շէյթանըն էվլաթը: Յովհ. 8.42—44: Ա Յովհ. 3.10: Եւ Յիսուս իւէ սէմայա եէթիշլւնէքլէր եատա Շէյթան իւէ ճէհէննէմէ եէթիշիլիլէր:

2. Կեցիօ գափու: Գափու թասազվուրը խէլա իշիւն եազըշոյօր, չիւնքի խէլասըն լարթ վէ գանուշլարը վար: Լաքին հէ. Լաթա կիթմէք իշիւն գափու նէ՞ լազըմ տըր, մատէմ քի Շէյթան հէր քէսին հէր նէվ կիւնահլար իւէ քէնտինէ կէլմէլէրինի իսթէր: Պուշա ճէվապէն մէշգ էտէլիմ:

(ա) Յիսուսընքի պիր գափու տըր: «Գափու պէն իմ պէնտէն կիրէն խէլաս պուլուր», Շէյթանընքի չօգ գափուլար: Շէյթանըն տուգաղը Յ Տիմ. 2.26: Կիւնահ իւլէրի Եսայ. 5.18: Ղուկ. 13.16: Զուգուրլար Մէշ 40.2: Շէյթէքի Շէյթանա հէր եէրտէն կիրէպիլիլէր:

(բ) Յիսուսընքի տար գափու տըր: Թէվպէ էտէնլէր հիս էտէրլէր քի տար գափուտան կիրիյօրլար վէ չօգ չէյլէրի տըշարըտա սօյունուպ թէրք էտէրէք կիրէրլէր: Վէ պիլիլիլէր քի Յիսուսա թապի օլուպ իշէրի կիրալիլէր: Շէյթանընքի իսէ կէնիշ գափու տըր, չօգլար կիրալիլինի պիլէ պիլմէշ նէ զէման կիւնահքեար օլ-

տու, նասըլ Շէյթանա թապի օլտու հիսս էթմէգ:

(գ) Յիսուսըն գափու տըր կիրմէք իշիւն տար տըր, Լաքին էյէր չըգմագ իսթէյէն օլուր իսէ ինսան ազատ տըր: «Շայրիտէրինտէն նիշէլէրի կէրի չէթիւտիլէր... սի՞գ տախի մի կիթմէք իսթէրսինիգ» տէտի: Յովհ. 6 66.67: Շէյթանըն գափու տըր իսէ կիրմէք իշիւն կէնիշ քիմօէ մէն օլուն մագ հէր քէտէ աչըգ, Լաքին կէրի չըգմագ իշիւն տար տըր, քիմօէյի չըգարմագ իսթէմէգ. անըն իշիւն չօգլար հէլաք թէհլիքէսինի կէօրիւպ գաշմագ իսթէր իքէն, էսիր օլմուշում գուրթուլամայօրում տիւշմիւշիւմ, չըգամայօրում նէ՞ պիշարէ ատէմ իմ տէյիւ ֆէրեատ էտէր: Զիրա կէօրիւք քի Շէյթան զապթ էթմիւ, գափուլարը գափայըպ ճանը զէնճիրլէմիշ տիր: Մէյէր քի Շէյթանտան գուզվէթլի օլան Յիսուս իմտատա եէթիշիպ Շէյթանըն գափու վէ զէնճիրլէրինի գըրըպ գօփարարագ ազատ էյլէյէ:

(դ) Յիսուսըն գափու տըր կիրէր իքէն տար տըր անճագ ճան կիրէր, Լաքին կիրտիքտէն սօնրա կէնիշիլիշ չըգըպ լահաթ, սէլամէթ, ազատըգ պուլուր: Շէյթանըն-

քի իսէ կիրէրքէն կէնիշ տիր, առէմ իս-
թէտիր կրպի կրէր, լաքին կիրտիքտէն
օօնրա առգաղա տիւշիւպ կիւնան գէն-
ճիրէրիյլէ պաղլանըր, առիմա գամիր
ազապը, էօլիւմ գօրգուսը, Ալլահըն հու-
գուրը քէնտինի խավֆ ու տէշէթէ տիւ-
շար էտէր:

(b) Յիսուս տար գափուտան կիրտիրիպ
իւէլաս, հայաթ վէ պէրէքէթլէր իլէ սէ-
մայա եէթիշտիրտիքտէ, օն իքի գափուլը
եէնի եէրուսաղէմէ կիրտիրիւր, Շէյթան
իսէ չօգ վէ կէնիշ գափուլարտան կիրտի-
րիպ հեր նէվ կիւնահլար իլէ տօտուրուպ
պաղլալարազ ճէհէննէմէ եէթիշտիրիպ
ղընտան հաթթա գափուսը օլմայան
աթէշ քիւքիւրթ կէօլիւնէ ղարգ էտէր:

Յիսուս պուշլարը պիւրէք տէյօր-
«Տար գափուտան կիրինիզ, զիրա հէլաքա
կէօթիւրէն գափու կէնիշ վէ եօլ վասի
տիր վէ անտէն կիրէնլէր չօգ ալը»:

Բ. ՀԵԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻ

(Րէսմ իլէ թարիֆի)

1. Հելաք թարիգիցից իպթիսադը: Րէսմ-
տէ կէօրիւտիւյիւ իւզրէ պուհրան նօգ-
թասընտան, եախօտ չօճուգուլուգ էօմրիւն-
տէն տար գափու վէ հայաթ թարիգինին

իպթիտասընտան պաշլար: Չօճուգուլար
մասուլմ իքէն Ալլահա աիտ տիրլէր Մտթ.
19.14, Քէնտի քէնտիլէրինի պիւրիպ շախ-
օի իրատէթլէրինի գուլլանմաղա պաշլա-
յընճա, հէլաք թարիգինին գափուսը էօ-
նիւնէ կէլմիշ օլուլար, վէ պու իքի գա-
փուլարտան պիրինի ինթիխապ վէ իքի
եօլլարտան պիրինէ պաշլամազ վազթը
կէլմիշ օլուր: Խէլաս գափուսը վէ հա-
յաթ թարիգի Յիսուս Քէնտիօի օլուպ Անը
ինթիխապ էտէնլէր Յիսուսըն իզլէրինտէ
եիւրիւրլէր Ղուկ. 14.26-27, Հէլաք գա-
փուսը վէ թարիգի տախի Շէյթանըն տը-
աընտան կիթմէք տիր:

2. Հայաթ վէ հելաք թարիգիցից առա-
սընսաֆի Ֆարգ, Րէսմտէ կէօրիւտիւյիւ
իւզրէ, (ա) իլքինտէ սայքի հիշ ֆարգ
եօգ, (բ) իքիսիտէ եօգարը տօղրու կիտի-
յօր, հավիյէ աշաղըտա տըր: (գ) եիւրիւ-
մէյէ պաշլայան պիլէ էվվէլա քէնտի հա-
լընը պիլմէգ. «Թէվպէ էտինիզ» տէնիլսէ,
պէնտէ նէ՞ կէօրիւյօսընըզ, խըրսըզ, սէր-
խօշ, քիւֆրպազ տէյիլ իմ, սէն եօգարը
տօղրու կիտիյօր իտէն պէն տախի: Գիթապ,
քիլիսէ վէ տուամըզ ալնի տիր տէյիւ ճէ-
վապ վէրէպիլիր:

3. Հեյաֆ քարիգի էյրի օիր: Րէամէ կէօրէ իւքինտէ չօգ ֆարգ կէօրիւնմէսէ պիւլէ, հէր առըմտա եաժաշ եաժաշ էյ-րիւէրէք հայաթ թարիգինտէն այրըլըպ ուզազլաշըր: Երեմ.2.2-5,23:

4. Հեյաֆ քարիգի վաօի օիր: Հայաթ թարիգի էնսիգ օլուպ, անճագ թէքտէն Յիսուսըն արաղնճա կիթմէք միւմքին ի-քէն. հէլաք թարիգինտէ չօգլուգ իլէ քէվ-րան կիպի արապալար իլէ կիտիլէպիլիր: Վազաա պու եօլուն նէթիճէսի տար զընտան տըր,լաքին եօլ էնլի կէնիշ տիր:

5. Հեյաֆ քարիգի գօլայ սր: Հայաթ թարիգի կիպի տիք, տար վէ եօգուշ տէ-յիլ, պասամազլարը տախի վար, Եիւրիւ-մէք գօլայ, Արգատաշլար չօգ: Հայաթ թա-րիգինտէ ինայէթ եօգարըյա տօղրու չէք-սէլի քի իլէրի կիտէպիլսին հէլաք թա-րիգինտէ իսէ Շէյթանըն կիւնան իփլէրիլէ չէքմէսինտէն մատա, արգատաշլար, տիւնեա կիտիլէրի արգատան եիթիպ, կիւնան ագընթըլաըը սիւրիւքլէյէրէք կէօթիւրիւր:

6. Հեյաֆ քարիգի սիյան օլը: Հայաթ թարիգինի Յիսուս գանըլլէ եուճատըպ պօյամըլ տըր, Լաքին հէլաք թարիգինի

Շէյթան հէր նէվ կիւնահլարըն պօյասըլլէ, ճէհէննէմ միքրօպլարընըն քիւլիսան թիւ-թիւիւլլէ սիյահա պօյամըլ տըր: Վէ Ան-տէ եիւրիւյէնլէրին, գալպի զօլլէթտէ օ-լուպ ֆիքըր, ագլ, իսան, իրատէթ վէ հէփ մմէլլէրի քիրլի սիյահ տըր:

7. Հեյաֆ քարիգի հեյաֆա, հեհեհեհեհե կէօթիւրիւր: Հայաթ վէ հէլաք թարիգի իքիսի տախի այնի եերոէն պաշլար իսէ-տէ, հէլաք թարիգի կիթտիքճէ այրըլըպ էյիւրէք կէօրիւնիւլճէ կէօյէտէք եիւք-սէլսէ պիլէ էնճամ եուվարլանըպ հաժի-յէյէտէք էնտիրիլիր:

Գ. ՀէլԱԲ ԹԱՐԻԳԻՆԻ ԻՆԹԻԽԱՊ ԷՏԷՆԼԷՐ

Ալլահ ինօան խալգ էտէր իքէն Աղամը վէ անտէ պիւթիւն նէսլինի իլահի միւ-շապէհէթ վէ սուրէթէ կէօրէ Բէնտիսի իչիւն խալգ էյլէտի: Թէքվ.1 26 27: Տիւշկիւնլիւքտէն սօնրա պիլէ տէյօր. «Հէր ճան պէնիմ տիր»: Եգեկ.18.4: Ալլահ էն քիւշիւքլէրտէն պիրինին գայ օլմատընը իսթէմէգ: Մ.թ.18.14: Հաթթա կիւնահա սափմըլ օլանլարըն պազըսընըն տէյիլ, իւ-լա ճիւմլէօինին թէվպէ էթմէլէրինի թէն-պիհ էտէր: Ամալ. 17.30: Պիր քիմսէնին հէլաք օլմասընը տէյիլ, անճագ ճիւմլէնի՛ն

Թէվպէյէ կէլմէսինի իսթէր Բ Պետ.3.9. Ճիւմլէ ատէրլէրին խէլասընը իսթէր: Ա Տիմ.2.3: Լաքին երնէտէ չօզլար հէլաքա կիտիօր, շիճիւն:

1. Ասեմ Բեհսիսի հեյաֆ քարիգիհի ինքիսապ հեհր, էվվէլմէ մէշգ էթտիք, ատէմին էօնիւնէ հայաթ վէ խայր, մէվթ վէ շէրր գօնուլմուշ տըր: Ալլահ տէյօր քի հայաթը ինթիխապ էյլէ: Լաքին ինքար եգօ.ինսան շախսի իրատէթիյլէ ազատ պըրազըլմըշ տըր, շէրրիմէվթի, հէլաքը ինթիխապ էթմէյէ: Թէս.30.15—19: Յիսուս տէյօր. «Տար գափուտան կիրինիգ», լաքին ինսան ազատ տըր հէլաքգափուտընտան կիրիպ հէլաք Թարիգինտէ եիւրիւյէրէք հէլաքա ճէհէննէմէ կիթմէյէ: Իմտի խէլաս Ալլահ Թարաֆընտան վէ ինայէթլէ տիր: Ամմա հէլաք ինսան Թարաֆընտան ինսանըն ինթիխապըյլէ տիր:

2. Հեյաֆ քարիգիհի ինքիսապ չօնուգլուգսա քապիի օլմուռ սըր: Մասուլար պիսուլհալարըյլէ պէօյիւյիւպ ագլա պաւի օլուրիքէն հէր Թարաֆտան քէնտիւրի ճէլպ էտէն օղըղը վէ ետնըշ շէյլէրէ սէյր էտիպ: քէնտի քէնտիւրինի տար գափու վէ կէնիշ գափու էօնիւնտէ պու-

ուրար: Օրատա իմանլէ կէօրիւնմէղ ատէմէ պագաճագ եէրտէ, եալանճը Շէյթանըն աչտըղը գափուտան իշէրի պագըպ պիր Թագըմ զէմինի, զէմանի վէ ֆանի շէհվէթ: սէֆա, սիւս վէ սաիրէտէն ճէզպ օլուլարագ չօլ գատիմ եըլանա Թապի օլուրլար: վէ չօլ մասուլիյէթի, մուլու հալը Թէրքլէ, քէզա Յիսուսը, Անըն մուհապպէթինի, խաշընը վէ վատլարընը խօր կէօրիւպ րէտտ էտէրէք հէլաք Թարիգինի ինթիխապ էթմիշ օլուրլար: Պէլքի իլքինտէ պիւմէզլէր պիւլէ քէնէ՝ պէօյիւք ետնըշ ատըմ ալըյօրլար:

3. Պառգալարըն արսընսան կիսեհի հեյաֆ քարիգիհի ինքիսապ էքմիհ օախի վարսըր: Հէր հանկը ինթիխապ ատէմին շախսի իրատէթինին իշի իսէտէ, իշինտէ պուլուտըղը մուհիթ վէ հալ ու քէյֆիյէթլէր, քէզա էօնիւնտէ էօրնէք, էթրաֆընտա արգատաշ օլանլարըն սէօզ, հարէքէթ վէ ամէլի էօմըլէրի տախի Թէէսիր էտէր: էվտէ վալիտէյն, մէքթէպտէ մուալլիմէր, պէրապէր եաշատըղը խըսըմ, ագրապա, արգատաշ վէ սաիրլէր էվվէլմէ քէնտիւրին ինթիխապ էթմիշ օլտուգլարը Թարիգէ իսթէր իսթէմէղ արգալա-

րանտան կելենլերիտէ գըլաղուզլարլար: Իմտի նէ գաաար մուհիմ տիր հալա սա-
ղա սօլա սափմամըլ չօճուզլարը էվտէ,
մէքթէպտէ, եախօտ իչինտէ պուլունտը-
ղը հէր հանկը մուհիթտէ հէլաք թարիգի-
նի ինթիխապ էթմէգտէն Յիսուսա գըլա-
ղուզլամագ:

4. Կեցիօ գափուսան կիրեցիլէր վե հե-
լաֆ քարիգիցիսե եիւրիլեցիլէր չօգ օրը:
Շու մալիւմ տիր քի ումոււմ տիւնեա հէր
հալ պու կէնիլ գափուսան կիրմիլ վէ հէ-
լաք թարիգինտէ եիւրիւմիւլ տիր: Ան-
ճագ Յիսուս տըր քի կէնիլ գափուսան
կիրմէյերէք վէ հէլաք թարիգինտէ եիւ-
րիւմէյերէք չօճուզլուգտան տօղրու հա-
յաթ թարիգինի տէվամ էթմիլ տիր: Տի-
կէր հիւմլէ տտէմլէր մասոււմլարտան մա-
տա հէլաք թարիգինէ սափմըլ օլուպ եա
թէվպէ իլէ կէրի տտօնմիւլ, եօգ իսէ էք-
տէրիլէթ չօզլար օ թարիգտէ տէվամ
էտիյօրլար: Բօմ 3 9 18, 23:

5. Հեյաֆ քարիգիցիսե մեցիլլէրի վե հե-
րիցիսի: Խալիգինին միւշապէնէթ վէ սու-
րէթինտէ եարատըլուն ճան պէօյիւյերէք
մասոււմիլէթտէն շախտ ինթիխապա կե-
հէր իքէն եանլըլ աաղմ աթարագ Շէյթան

Թարաֆընա կէչէր, օլ վագթ քէնտի Խա-
լիգինի թէրքլէ խաին Շէյթանը ինթիխապ
էթմիլ օլուպ հայաթը մէմաթ իլէ, ճէն-
նէթի ճէնէննէմ իլէ, միւքեաֆաթը միւ-
ճագաթ իլէ տէյիլմիլ օլուր: Վագա՛ա
չօզլար նէ եափըյօր իտիյինի պիւմէյերէք
ամա եինէտէ կէնիլ գափուսան կիրիպ
հէլաք թարիգինէ այագ պասմըլ օլուր:
Հէլաք թարիգինտէ մէնզիլլէր:

(ա) Եհիվիթ: Եարատըլըլա Սլահընը
տէվմէք իչիւն վէրիլէն մուհապպէթ վէ
փաք արգու մէյլի թապիի իլէ Շէյթան-
տան տէվգ օլուսուպ իլք աաղմաա քէօ-
թիւ յէնվէթէ թէպտիլ օլուր (Կող 3.5) քի
հիւմլէ կիւնահալարըն վալիտէսի տիր:
«Շէնվէթ համիլէ օլուպ (Շէյթանտան)
կիւնահ տօղուրուր» ՅաԿ.1.15:

(բ) Սիւս, օրիցեա կիսիօի: Շէնվէթ քէն-
տի քէնտինի կիւզէլ կէօսթէրմէք, պէյէ-
նիւմէք իչիւն սիւսլէնիր. պիր թագըմ
գիյնէթլէր իլէ տօնանըր: Դ Միւլ. 9. 30:

(գ) Տիւցեա կիսիօիցե ույմագ, Քէնտի
տէրուինտէ շէնվանի արգուլար իլէ օրու-
լէնէն քիմաէ պուսընլէ իգնա օլմայըպ
տիւնեայա չըգար. նէրէտէ պու կիպի շէն-
լէրտէն խօշլանան վար իսէ օրայա կիտէր:

Տիւնեա վէ անըն չէրէֆինի իօթէր: Հէմ-
տէ Շէյթան պիր ազ միւտտէթ իշիւն վէ-
րիր: (Իշթէ եօլ էյիւմէյէ պաշլուտը, սէ-
մայա տէյիլ տիւնեայա տողրու տէօնիւյօր:

(դ) Սէրվիքի Տալմազ: Պու արգուլարընը
իճրայա գօյմազ իշիւն, սիւսլէնիպ տիւն-
եայա կէօրիւնմէք իշիւն փարա լազըմ
ալըր տէյիպ սէրվէթ արգասընա տիւչէր:

(ե) Նալաճ, հիլի վէ հազգսըզլըզ: Փարա
գազանմազ իշիւն եալան սէրմայէ օլուպ
հիլէ վէ հազգսըզլըզտ սափարազ նափաք
գազանճ երղմաղա չալըչըր:

(զ) Գիպր ու ղուրուր: Պուշլար, եանի
աէրուսինի գափլայան չէհվէթ, իւզէրին-
տէքի կիւզէլ սիւսլիւ էլպիսէ վէ թէզեի-
նաթ քէսէսինտէքի նափաք ազչէ քէն-
տինէ քիպր կէթիրիպ մաղրուրլանըր:

(է) Նեֆա, Պեցիլի: Բէնտի քէնտինի
պիր չէյ զանն էտէրէք էվվէլա տէրունի-
նի նէֆա գափլար, սօնրա պուշը քէնտին-
տէ կիզլէյէմէյիպ պեցիլի մէյաանա կէլիր:
Պէն կիւզէլ իմ, պէն զէնկին իմ, պէն
պէօյիւք իմ, պէնիմ իսթէտիյիմ իճրա
օլուսմալը, պէնիմ սէօզիւմ եէրինի պուլ-
մալը, վէ ղայրի: Պու իճրա օլուսմազսա,-

(ը) Ղազապ հասըլ օլուր, ղազապը էս-

նասընտա պէօյիւյիւ քիւչիւյիւ թանըմազ
քէնտի քէնտինտէն չըզըպ խըշմ իլէ—

(թ) Քիւֆը էթմէյէ պաշլար: Պու անէ
գատար իշէրիսինի տօլտուրան Շէյթանի
հալլար մէյաանա չըգար: Եօլուն իւքին-
տէ փէք ճիւզի Ֆարգ իլէ այրըլան քիմսէ
չիմտի կէօրիւր քի Ֆարգ չօզ պէօյիւք
տիր, (պուշլար չէհվէթին գըզ չօճուզա-
լը օլուպ, անլէր տախի տօղուրուր): Պու-
րայա գատար եէթիշէն ճան կիւնանքեար
իտիյինի պիլիպ արթըզ փէրտէյի գալտը-
րըր վէ տահա էօթէսինէ կիտէրէք

(ժ) Միւնազաանը պիրիսի օլուր: Բէն-
տի քէնտիսիլլէ միւնազաա, էվինտէ վէ
էթրաֆընտա օլանլար իլէ միւնազաա,
արգատաշ վէ տօսթլարըլլէ միւնազաա,
էնճամ քէնտի իւալիգիլլէ միւնազաա է-
տէն պիրի օլուր վէ տէվամ էտիպ—

(ժա) Սէրխօսըզ իւավէ էտէր: Իշկի իլէ,
տիւնեափէրէսթլիք իլէ վէ հեր նէվ ճա-
նը ույուլտուրան հալլար իլէ սէրխօշ օլուր

(ժբ) Զիւնա, Գըզարմըշ կէօզլէրանը զի-
նայա սէվզ էտէր: Թէն չէհվէթի, կէօզ
չէհվէթի վէ էօմրիւն թէքէպպիւրիւ անը
օլ գատար էսիր էտէր քի պու սէպէպէն,

(ժգ) Դաթլ էթմէք պիլէ քէնտինէ հիշ

կէօրիւնիւր: Հասէտ, մուխալէֆէթ, վէ խուսուլէթ իլէ պաշալարըն իսմինի, թէէսիրինի էնճամ ճէսէտինի էօլուրմէ-յէ ճէսարէթ էտէր:

(Ժդ) Ֆահօ եա Ֆահիբէլիֆ: Պէօլլէլէր ար-թըգ կիզլի շէհվէթ վէ զինայա գանաթ էթմէյիպ Շէյթան անլէրի էն էնկին ախ-լապօրզլըգ կիւնահլարըն զարգ էտէր:

(Ժե) Փուրփիքէսքլիֆ: Արթըգ Ալլահը ու-նուտուպ քէնտիսի իշիւն գալպինտէ վէ գարշըսընտա՝ փութլար իգամէ էտէր:

(Ժզ) Տիցսիզլիֆ: Պէօլլէլէր իշիւն արթըգ Ալլահ, ախրէթ, ճան, ճէննէթ, ճէհէննէմ ինանըլմայան շէյլէր օլուր:

(Ժէ) Հեք քոթիւլիֆ: Շէօլլէթի կիւնահ-լարըն ամիլի, մուճիտի, սահիպի օլուր: Պազը ալէթլէր իլէ թարիֆ էտէլիմ: Գաղ-2.19—21. Թէնին ամէլլէրի (օն եէտի կիւնահլար) — «Պէօլլէ շէյլէրի իշէյէնլէր մէլէթիւթ Ուլլահա վարիս օլմայաճագ-լար»: Բօմ.1.28—33. (22 կիւնահլար) «Պու միւսիլիւ շէօլլէրի իշէյէնլէր էօլիւ-մէ միւսթահագ տըր»: Մարկ.7.21—23. (6 կիւնահլար) «Պուլլար ինսանը նափաք էտէր»: Բ Տիմ. 3.1—5 (20 կիւնահլար) «Պուլլարտան իճթինապ էյլէ» Ա Կորն.6.

8-10. (12 կիւնահլար) «Պուլլար Մէլէ-թիւթ Ուլլահա վարիս օլմայաճագլար»: Վահ.21.8. (7 կիւնահլար) «Պուլլարըն հիսսէսի աթէշ վէ թիւթիւթ կէօլիւ իշին-տէ օլաճագ»: Եփես.5.4—6 (6 կիւնահ-լար) «Պուլլարըն իսմի պիլէ անըլմասըն, սիզտէ պուլուլմասըն զիրա պուլլարըն Գրիստոսըն վէ Ալլահըն մէլէթիւթիւնտէ միւրաօր եօգ տըր: Պու շէյլէր սէպէպին. տէն էհի իսեան իւզէրինէ Ալլահըն զա-լապը կէլիր: Անլէրին շէրիթլէրի օլմայը-նըգ»: Վէ տահա նիշէ շէրիր ամէլլէր վէ տիւնեատա պուլուլման հէր քէթիւլիւթ պուլ թարիգտէ եիւրիւլէնլէրտէ պուլուլնըր:

(Ժը) Էօլիւմ: Պու մէնգիլլէրին հէր հան-կը պիրինտէ եօգսա էնճամ պուլ թարիգին սօն ատըմը էօլիւմ տիր: «Շէհվէթ համիւ-լէ օլուպ կիւնահ (պուլ կիւնահլարը) տօ-ղուրուր վէ կիւնահ քէմալընը պուլտուգ-տա էօլիւմ տօղուրուր»: Յակ.1.15. «Էյ կէօյէտէթ եիւլսէլմիշ Կափառնայուլ հազիյէյէտէթ էնտիրիլէճէքսին» Մտթ.11.23. Էվզէլ, հազիյէ աշաղըտա տըր, պէն եօգարը կիտիյօրըմ տէյէրէթ տլտանան ճան Շէյթանըն էյրի վէ տօլաշըգ եօլլարըն-տան կիւնահըն ուլըրուլարըն եթթիշինճէ

հէր պիր կիւնան պիրէր զենճիր կիպի ա-
նը ճէհէնէմէ չէթինճէ, Շէյթան անը էօ-
լիւմ քէօփրիւսիւնտէն եռւ վարլայարագ
աթէշ կէօլիւնէ եիթինճէ, պիրտէ սէֆիւ
ճան քէնտի քէնտինի հալիյէնին տիպինէ
էնտիրիւմիշ կէօրիւնճէ, քէնտիսի տիշլէրի-
նի գըճըրտատարագ էպէտի աղըտընը
աղլամաղա պաշլար: Օլ զէման ան-
լար քի ալտանմըշ, լաթին տիւշիւշիւ ա-
զիմ վէ ազըպէթի տէհշէթլի տիր: Իշթէ
Շէյթանըն վէ կիւնանըն սօն վէ էպէտի
իւճրէթի պու տըր: «Օրատա աղլայըշ վէ
տիշ գըճըրտամաթը օլաճագ»:

ՊԱՊ 5

Ի Ն Ա Յ Է Յ

1. Ինայէթից մեկայար:

Բէսմտէ կէօրիւլտիւլիւ իւզրէ ինայէթ
հայաթ թարիգինին թէփէսինտէն, սէմա-
տան աշաղը իփ եա զենճիր կիպի ուզա-
նըպ տար գափուըն աղընտա խաշտա
իզհար օլունմուշ տըր: Քէզա խաշտան
տախի հէլաթ թարիգինէ սափանլարըն
իւզէրինէ թա էօլիւմէտէթ ուզանմըշ տըր:

Իմտի ինայէթին մէնպաը սէմատան օլուպ
Սուրբ Երրորդութիւնտան սատըր օլուր:

(ա) Փէտէրին ազիմ վէ աճիպ մուհապ-
պէթինին իզհարը տըր: «Ճիւմլէ ինայէթ-
լէրին մէնպաը օլան Ալլահ»: Ա Պետ .5.10:

(բ) Օղուլուն՝ Բապպ Յիսուս Քրիստոս-
սըն Ֆէտա ի ճան էթմէսիլլէ, Անըն պէ-
տէլ Ֆիտիյէ վէ քէֆարէթինին իզհարըլլէ
ինայէթ պիզէ վասլ օլտու: Բօմ .5.6-10,
Եփես .2.1—8, «Յիսուս Քրիստոստա օ-
լան ինայէթ» Բ Տիմ .2.1: Ինայէթ Յի-
սուս Քրիստոս քէնտիսի տիր: Փէտէրտէն
կէօնտէրիւմիշ, Քէնտի քէնտինի ճիւմլէ
իշիւն խաշլանմաղա թէսլիմ էթմիշ: Անըն
իշիւն ինայէթի գըրմըզը րէնկ իլէ թարիֆ
էտէրիզ, զիրա գանլը գուրպանլէ տիր:

(գ) Բուհ իւլ Գուտսըն միւլարէքէթիլլէ
օլ մուհապպէթ վէ ինայէթի կէօնէնրիզ:
«Բապպ Յիսուս Քրիստոսըն ինայէթի, վէ
Ալլահըն մուհապպէթի վէ Բուհ իւլ Գուտ-
սըն միւլարէքէթի ճիւմլէնիլլէ իլէ օլտուն»:
Բ Կորն .13.14:

2. Ինայէթից մանասը:

(ա) Իզթիտարը օլմայանա իմտատ էթ-
մէք տիր: Օն պին թալանթ պօրճը օլուպ-
տա էտայա գուտրէթի օլմայանա հէփ

պօրճու պաղըշլամագ ինայէթ տիր: Մթ. 18.24—35: Կիւնանքեար քէնտի քէնտի. նի Շէյթանտան վէ կիւնան գէնճիրլէրին. տէն տսլա գուրթարամագ իքէն, Բապպըն տնը խելաօ վէ ապատ էթմէսի ինայէթ տիր:

(բ) Հագգը օլմայանա իմթիյազ վերմէք տիր: Պիրինին ալաճաղը օլուրտա իսթէյիպ ալըրսա պու հագգը տըր: Լաքին տիւլէնճիյէ հագգ եա ալաճաղը եօգ իքէն պիր չէյ վերմէք ինայէթ եա մէրհամէթ տիր: Կիւնանքեարըն Ալլահտա հագգը գալմամըլ իքէն, Ալլահն մէրհամէթտէն խելաօ վէ պերէքէթ վերմէսի ինայէթ տիր:

(գ) Լիյագաթը օլմայանա մէվգի վերմէք ինայէթ տիր: Զօգ քէթիւլիւք էթմիշ օլան պիրինէ ճէգա վէրիլմէլի իքէն, աֆվ էտիպ էյիլիք էթմէք ինայէթ տիր: Ալլահ կիւնանքեարա պէօյլէ էտիյօր: Քէնտինէ տիւլմէն, պիրիճիք Օղլունը էօլտիւրմիւշ օլանլարա աֆվ էտիպ հայաթա, օղլուլուղա վէ միրասա նաիլ էթմէսի ինայէթ տիր: Բօմ.5.6—11:

Ինայէթ իման էտէնէ ճապա տըր, լաքին ինայէթ էտէնէ փէք փահալը տըր, զիրա պէտէլ ֆիտիյէ, գանլը գուրպան, էօլիւմ վէ ղալէպէ իլէ ելտէ էտիլմիշ տիր:

ինայէթ թապիի եօլտան ֆարգլը օլարագ ֆէվգ.իւթ թապիա պիր վազաա տըր:

3. Ինայէթին մագսէթի

(ա) Ինայէթին մագսէթի էվվէլա էօմրիւ ասղրու պաշլաթմագ տըր: «Սէպալէթիյին կիւնլէրինտէ Խալիգինի թէզէք-քիւր էյլէ»: Վաիգ.12.1: «Պրագընըլ չօճուզլար եանճմա կէլսինլէր»: Ղուկ.18.16: «Զօճուղը եօլընըն իպթիտասընտա թալիւմ էյլէ»: Էմա.22.6: «Տար գափուտան կիրինիգ»: Մտթ.7.13: Բէօմտէ կէօրիւլ տիւլիւ իւզրէ ինայէթ իքի գափուլար վէ իքի թարիգլէր արասընտա խաչտա իզհար օլունմուշ տըր:

(բ) Ինայէթին մագսէթի, Ալլահտան սափմըլ օլանլարը կէրի տէօնտէրմէք տիր: Բէօմէ պագ, կէնիշ գափուտան կիրիպ կէլաք թարիգինէ սափմըլ օլանլարըն արգասընտան ինայէթ ուզանմըլ տըր թա էօլիւմէ գատար, քի կէրի տէօնտէրսին: «Էյ աօը Խսրայէլ բիճու էյլէ (Բապպ պուլուրըր) ղազապըմը իւզերինիգէ կէթիրմէմ զիրա պէն ինայէթլի իմ... Երեմ.3.12:

(գ) Ինայէթին մագսէթի, կիւնանքեարը հէլաքտան, էպէտի ճէհէննէմ տէն խելաօ էթմէք տիր: «Էյ Խսրայէլ, օէն քէնտինի

հելաք էթտին, լաքին եարտըմըն պէնտէ տիր»։ Ովսէէ. 13.9: «Րիճու էտինիզ... նիճիւն էօլէսինիզ, զիրա էօլէնին էօլիւմիւնտէն խօշնուտ տէյիլ իմ... իմտի տէօնիւպ եաշայընըզ»։ Եզեկ. 18.30-32:

(դ) Ինայէթին մագսէտի, իգթիտար, հագգ վէ լիւագաթը գալմամըլ օլանը, թէքրար էվվէլթի իմթիյազ, հագգ վէ լիւագաթա նաիլ էթմէք տիր: «Ալլահըն Րապպա ըրիճու էյլէ, զիրա իսեանընլէ երգըլաըն... Անլէրին իսեան սէվտասընը տէֆ էտէճէյիմ, Անլէրի կէօնիւլտէն սէվէճէյիմ, զիրա զազապըմ անլէրտէն տէօնտիւ»։ Ովսէէ 14.1-4:

(ե) Ինայէթին մագսէտի, ինսանճա միւմքինսիզ վէ զայրի գապիլ օլան շէյլէրի միւմքին գըլըպ գապիլ իիճրա վէ իթմամ էթմէք տիր: «Րապպա մուհալ պիր շէյ վա՞ր մը»։ Թէքվ. 18.14: «Պէն պիւթիւն պէշէրին Ալլահը Եհովա իմ. պանա միւլշքիլ պիր շէյ վա՞ր մը» Երեմ. 32.29:

(զ) Ինայէթին մագսէտի ինսանըն ճիւմլէ ինթիյաճընը իքմալ էթմէք տիր: «Ալլահըմ քէնտի զանիլիյինէ կէօրէ իզգէթլէ Յիսուս Բրիստոստա օրգին հէր պիր ինթիյաճընըզ իքմալ էտէճէք տիր»։ Փիւ. 4.19:

(է) Ինայէթին մագսէտի՝ Ալլահըն մագսէտի էթտիյի պիւթիւն էօմրիւ ինսանտա իճրա. իթմամ, իքմալ վէ իզհար էթմէք տիր: «Պանա գուարէթ վէրէն Բրիստոս լիւէ հէր շէյլէ միւլգթէտիր իմ»։ Փիւպ. 4.13: «Պէնտի իրատէթիւնի իճրա էթմէնիզ իչիւն, սիզի հէր էյի ալէլտէ քեամիլ գըլըպ՝ քէնտի հուզուընտա մագպուլ օլանը սիզտէ Յիսուս Բրիստոս վասըթասըլլէ իճրա էյլէյէ»։ Իպր. 13.21: Րէսմտէ կէօրիւլտիւլիլ իւզրէ ինայէթ հելաք թարիզինտէն տար գափուլա կէթիւրի, օրտանտա թա սէմայա եէթիշտիրի:

4. Ինայէթիճ սըճՅ վէ սեհեհեիլիլի:

(ա) Ումուլմի ինայէթ: Ինսան վէ հայվան՝ ճիւմլէ մախլուգաթըն նէֆէս, ըլզգ վէ գայրըլմասը ինայէթտէն տիր: Մէզ. 104.24-30: «Կիւնէչինի ֆէնալար իլէ էյիլէր իւզէրինէ տօղտուրուր, հէմ օալիհ վէ Ֆասըզ քիւսէլէր իւզէրինէ եաղմուր եաղաըրըր»։ Մտթ. 5.45:

(բ) Խէլաս ինայէթի, ճիւմլէ ինսան ճինսինին ճապա խէլասը անճագ ինայէթտէն թէտարիք օլուլմուլ տըր, հէր առէմ խէլաս պուլապիլիլի: «Էյ ճիւմլէ եօրղուլ վէ Եիւթիւլէր պանա կէլինիզ, վէ պէն սիզէ

րահաթ վերերիմ»: Մտթ. 11.28: Օ՝ ճիւմ-
լէնին եօլունա էօլտիւ: Բ Կորն. 5.14.15:

(գ) Սապիթ վէ սառըզ գալմագ ինայե-
թի: Խէլաս պուլանլարըն իմանտա սա-
պիթ վէ հայաթտա սառըզ գալապիլմէլէ-
րի անճագ ինայեթլէ միւմքին տիւ: «Ճիւմ
լէ ինայեթլէրին մէնպաւ օլան Ալլահ պիր
միւտտէթ էլէմ չէքտիյինիդտէն սօնրա,
քէնտիսի սիզի քեմաիլ վէ սապիթ վէ
գաւի վէ միււտտէս գըլա»: Ա Պետ. 5.10:

(դ) Զիյատէ հայաթ վէ պէօյիւմէք ի-
նայեթի: Միւմինլէրին զիյատէ հայաթ,
մէյվէ վէ քէմաւը անճագ ինայեթլէ միւմ-
քին տիր: «Բապպ վէ Խէլասքեարըմըզ
Յիսուս Քրիստոսըն ինայեթինտէ վէ իւ-
մինտէ նէմա պուլաւընըզ»: Բ Պետ. 3.18:

(ե) Շիֆա վէ պէրէքէթլէր ինայեթի:
«Ինայեթիմ սանա քեմաֆի տիր» Ա Կորն.
12.9: «Վագաա էօլիւմ տէրէճէսինտէ խաս-
թա օլտու, լաքին Ալլահ անա վէ եաւը-
նըզ անա տէյիլ, անճագ քէտէր իւզէրինէ
քէտէր օլմասըն տէյիւ պանա տախի մէր-
համէթ էյլէտիր»: Փիւլպ. 2.27: Միւմինլէր
մատտի վէ րուհանի ճիւմլէ ինթիյաճլար-
տա Ալլահըն զանի պէրէքէթլէրինի ինա-
յեթտէն կէօնէնիրլէր: Փիւլ. 4. 19:

(զ) Խուսուսի ինայեթ: Ումուճտան ֆարգ-
լը օլարագ շտիսի վէ խուսուսի կոչուճ,
մէվհիպէ վէ խըտմէթլէր ինայեթի վար:
«Ալլահըն պանա սիզին իչիւն չէվալէ օ-
լունմուշ օլան ինայեթինին իտարէսինի,
եանի պանա պու սըրրը իլհամլէ պիւտիր-
տիյինի շիւպհէսիզ իչիթմիլսինիզ: Պու
ինայեթ... պանա իհսան օլունտը» Եփս.
3.2,8: «Պանա վէրիլէն ինայեթլէ... պիզէ
վէրիլէն ինայեթէ կէօրէ տիւրիւ տիւրիւ
մէվհիպէլէրիմիզ օլմաղլէ»: Բօմ. 12.3,6:

(է) Քիլիսէ եախօտ Գուզուլըն զէվճէսի
սընֆընտան օլմագ ինայեթի: Խէլաս ճիւմ-
լէ իչիւն տիր, լաքին խէլաս պուլանլար
արասընտան միւնթէխապլարըն սընֆը,
էպէտի իզգէթլէ օլան խէլասա նաիլ օլ-
մագ, (Բ Տիմ. 2.10: ֆարգլը պիր ինայեթ
տիր: Գուզուլըն տիւլիւն զիյաֆէթինտէ
միւպարէթ տալէթլիլէրտէն իսէ, Գուզու-
լըն ասըլ հազըրլանմըլ զէվճէսի օլմագ
ֆէվզ էլ ատէ պիր ինայեթ տիր: Վահի
19.7: Ճիւմլէ ինայեթլէրին ինայեթի տիր:
«Անըն ֆաղլընտան պիզ ճիւմլէմիզ ինա-
յեթ իւզէրինէ ինայեթէ նաիլ օլտուգ:
Յոզկ. 1.10:

5. Ինայեթ Ֆուրսաթլարը

(ա) Ինայեթին ճիւղէլէյէ օլան ֆուրսաթլարը: Բէսմաէ՝ ինայեթ սէմաաան թա՝ ճէ-հէննէմ գափուսընա գատար ուզանմըլ տըր: Ալլահըն զազապը ճիւղէլէյէ տէյիւ-լաքին մուհապպէթ վէ ինայեթի ճիւղէլէյէ տիր: «Զիրա Ալլահ տիւնեայը պու գա-տար սէվտի քի Բէնտի իպն ի վահիտինի վէրտի, թաքի Անա հեր իման էտէն՝ հէ-լաք օլմայըպ...» Յովհ.3.16: «Էյ ճիւղէլէյէ եօրդուն վէ եիւքիւլէր, պանա կէլլնիդ»: Մտթ.11.28. Իմտի ճիւղէլէյէ արասընտա հեր ատէմէ ինայեթ ֆուրսաթը վար, եա գապուլ եա րէտտ էթմէք ատէմէ աիտ:

(բ) Ինայեթին շախտի ֆուրսաթլարը: Բէսմաէ կէօրիւլտիւլիւ իւզրէ հէլաք թա-րիգինէ սափմըլ օլանլարա եօգարրտան ինայեթաէն օզլար ուզատըլմըլ տըր: Ան-լէր ինայեթ ֆուրսաթլարը օլուպ հէր ֆէրտէ հէր կիւնահ ատըմընտա աչըլան ինայեթ գափուլարընը կէօսթէրիր: Բուհ իւլ Գուսս գամիրլէ, Բէլամ Ուլահ իլէ վէ ֆարգլը վասըթալար իլէ վազթ վազթ ճանա եազլաչըպ անը Յիսուսա տէօնտէր-մէք իչիւն Ալլահըն ինայեթինի իզհար էտէր: «Զիրա Ալլահ պիր սէօյլէր, իքի

սէօյլէր, ինսան տիզգաթ էթմէզ... թաքի ինսանը քէօթիւ իշտէն տէօնտէրէ» Իշթէ պու շէյլէրին, ճիւղէլէյի Ալլահ ատէմէ իքի իւլ տէֆա եափար...» Յոր 33.14. 17 29: «Պէն սիզէ սէօյլէտիմ, վազթըյլէ սէօյլէտիմ, լաքին սիզ պէնի տինլէմէ-տինիպ» Երեմ. 35. 14,15: Ճիւղէլէյէ օլ-տուղու կիպի, շախտէն աախի ինայեթի գապուլ եա րէտտ էթմէք ինսանա աիտ:

(գ) Ինայեթին իմտաա ֆուրսաթլարը: Բէսմաէ հէլաք թարիգինտէն աախի պիր գաչ օզլար եօգարը տօզրու ուզանմըլ տըր: Պուլլար կէօսթէրիր քի կիւնահ-քեար ճան ֆուրսաթը էյի գուլլանարագ ինայեթէ իլթիճա էյլէմիլ վէ գապուլ է-տէրէք գապուլ օլունմուլ տըր: «Ալէնի մագպուլ վազթաա տինլէտիմ, վէ սանա խէլաս կիւնիւնտէ իմտատէյլէտիմ, իշթէ շիմաի մագպուլ վազթ»: Բհորն.6.2: «Հէր նէ իսէմ Ալլահըն ինայեթիլէ իմ վէ Անըն պանա իզհար էյլէտիլի ինայեթ պիհուտէ օլմատը»: Ա հորն.15.10: Իմտի ինայեթի թամմ վազթընտա գապուլ էտէն իմտաա վէ խէլաս պուլուր:

(դ) Ինայեթին մահուա ֆուրսաթը: Ալլահըն ինայեթի ազիմ, զանի վէ էպէ-

տի տիր, լաքին վագթը եախօտ մահալը
մահառուտ տըր: Ինայէթ պու տիւնեատա
տըր: Կիւնահ պու թէնտէ պու տիւնեա-
տա օլուօր: Յիսուս խէլաս իշիւն պու
տիւնեայա կէլմի: տիր: Յիսուսըն հէր կիւ-
նահտան փաքլէյէն գանը, (Ա Յովհ. 1.7)
պու տիւնեատ տէօքիւլմիւլ տիր: «Իպն
իւլ ինսանըն եէր իւզէրինտէ կիւնահլար
աֆվ էթմէյէ գուտրէթի վար իտիյինի
պիլէտինիզ» Ղուկ 5.24 Իմաի հէր առէմ
պու տիւնեատա իքէն հէր իշթիյաճը ի-
շիւն ինայէթի կէօնէնէ պիլիւր, եօգսա ի-
նայէթ ֆուրսաթլարընը զաիպ էտիպ էպէ-
տէն մահրուժ գալըր:

(Ե) Ինայէթտէն մահրուժ գալմագ: «Օլ-
մայա քի պիր քիմսէ Ալլահըն ինայէթին-
տէն մահրուժ գալա»: Իպր. 12.15: Մահ-
րուժիյէթ շու վէճիւլէ օլուր: (1) Չօզլար
ինայէթտէն խապէրսիզ օլտուզլարը իշիւն
մահրուժ գալըրլար: Բէնտիւլէր իշիւն հա-
զըրլանմըլ ճապա խէլասը վէ Ուէլասքեար
Յիսուս Բրիստոսը պիլմէտիքլէրի իշիւն
կէօնէնէմէզլէր: Բօմ. 10.12: (2) Նիշէլէր
ինայէթի պիլիւր իքէն իսթէմէյիպ ըտտ
էտէրլէր: «Պէն սիզի թօփլամագ իսթէ-
տիմ, լաքին սիզ իսթէմէտինիզ, իշթէ խա-

նէնիզ սիզէ վիրան պրագըլըր: Մտթ. 23.
37, 38: «Եիւրիւմէզիզ... տինլէմէյիզ
էտէրլէր: Երեմ. 6.16.17: (3) Պազլարտա
ինայէթի պիլմիւլ պուլմուլ վէ իսթէքլէ
գապուլ էթմիւլ հէմ կէօնէնմիւլ իքէն օօն-
րա անը թէրք էտիպ ալըլարագ մահրուժ
գալըրլար: «Էկէր անը թալէպ էտէրսէն
անը պուլուրսըն, էկէր անը թէրք էտէր-
սէն, Օ տախի սէնի իլ էլ էպէտ ըտտ է-
տէր: Ա թէվ 28.9: 15.2: «Հագիգաթ-
տան սափտըլար: Բ Տիմ. 2.18: «Իման-
տան սափտըլար» Ա Տիմ. 6.20: «Սափըպ
Շէյթանա թապի օլտուլար»: Պէօյլէլէր
էվվէլ ինայէթլէ հագիգաթտա, իմանտա
Բրիստոստա իքէն, սօնրա անը թէրքլէ
ալըլմըլլար: «Բրիստոստան ալըլըպ
ինայէթտէն տիւլտիւնիւզ» Գաղ. 5.4: (4)
Հաթթա պազըլարտա խէլաս պուլմուլ վէ
Բրիստոսըն տան գանըլլէ թագաիս օլու-
մուլ իքէն, սօնրատան «Բէնտիւլէրինի սա-
թըն ալան Բապպը ինքեար էտէրէք (Բ
Պետ. 2.1:) Անա մուխալէֆէթ էտիպ իպն
Ուլլահը ալագ ալթընա ալըլար, վասը-
թասըլլէ թագաիս օլունտըղը տան գանը-
նը նափաք սալարլար, վէ ինայէթ րու-

հընա չէթմ էտերլէր: Ելպէթ պէօյլէլէր
ինայէթտէն մահրում գալըրլար վէ հէմտէ
նէ գատար տահա շիտտէթլի պիր ազապա
միւսթանագգ օլուրլար: Իպր.10.29:
Պէօյլէլէր իչիւն ինայէթ ֆուրսաթլարը
պիհուտէ օլմուշ օլուր. «Ալլահըն ինա-
յէթինի պիհուտէ գապուլ էթմիշ օլմայա-
սընըզ» Բ Կորն.6.1: «Տիգգաթ էտինիզ, օլ-
մայա քի պիր քիմտէ Ալլահըն ինայէթին-
տէն մահրում գալա»: Իպր.10.15: «Իմտի
տուրույորում զանն էտէն տիւշմէթտէն
սաընսըն»: Ա Կորն.10.12:

Ծ. Ինայէթի կիօնէնմէք.

Ալլահըն ինայէթինի կէօնէնմէք իչիւն
լազըմ տըր.—

(ա) Ինթիյան հիսսի: Ինթիյանընը պիւ-
մէյէն նէ՝ չարէ արար, նէ՛տէ պուլուշտ
կէօնէնմէյի պիլի: Ատէմ կիւնանքեար
իտիյինի հիսս էթմէտիքնէ Խէլասքեարը
արամադ, վէ ճապա խէլասը իսթէմէզ:
Խասթալըղընը պիւմէյէն տօգթօրա լիւ-
զիւմ կէօրմէզ: Լաքին «Պէն նէ պիչարէ
ատէմ իմ, պէնի քիմ խէլաս էտէնմէք տիր»
տէյէն տէրհալ Խէլասքեարը վէ խէլասը
պուլուր: Րօմ. 7. 24, 25:

(բ) Րապպը պիւմէք «Սիզէ Ալլահը վէ

Րապպըմը Յիսուսը պիւմէքլէ, ինայէթ
վէ սէլամէթ չօղալա»: Բ Պետ.1.2. Նի-
չէլէր ինթիյանընը պիլիլէր. Լաքին
Րապպը պիւմէլէր, Րապպը պազը շէյլէր
իչիւն պիլիլէր, Լաքին հէր ինթիյանը
տօլաուրանազընը պիւմէլէր: Պազըլար
անճագ ճանլարընըն խէլասը իչիւն ինա-
յէթի կէօնէնի, Լաքին ճէսէտին շիֆասը
վէ սաիր ճիւմէ ինթիյանլար իչիւն Րապ-
պը պիւմէքտէ նօգսան տըրլար, անըն ի-
չիւն զիյատէ ինայէթ կէօնէնմէյօրլար:

(գ) Ինայէթի կէօնէնմէք իմանլէ միւմ-
քին տիր: «Իման վասըթա օլարագ ինա-
յէթլէ խէլաս պուլուշտուզ» Եփես.2.5.8:
Ալլահըն սէմատան գէմինէ ուզանան ինա-
յէթինին ճիւմէ զանիլիքլէրինի աշազը
չէքնէք օլան պիրիճիք վասըթա իման
տըր: Ալլահ թարաֆընտան ինայէթ, ինսան
թարաֆընտան իման պիրի պիրինէ գա-
վուշըրսա հէր շէյ միւմքին տիր: «Իման
էտէպիլի իսէն, իման էտէնէ հէր շէյ
միւմքին տիր»: Մարկ. 9. 23:

Իմանընըզա կէօրէ օլուշն: Մատթ.9.29:

(դ) Ինայէթի կէօնէնմէք իգրար վէ թէ-
վազու իլէ միւմքին տիր: «Ալլահ միւ-
թէքէպպիլիլէրէ գարչը տուրուպ միւթէ-

վազըլարա ինայէթ իհսան էտէր, իմտի Ալլահըն գուտրէթլի էլի ալթընտա միւթէվազը օլուընըզ, թաքի սիդի վազթընտա թէրֆի էտէ»։ Ա. Պետ. 5. 6. 7. Ատէմ քէնտինին հազգսըզ, լիյագաթսըզ վէ իգ. թիաարսըզ իտիյինի իգրարլէ, պիքէս վէ պիչարէ հալտէ Ալլահա սըղընտըզնա օնիսպէթտէ ինայէթի կէօնէնիր։

(Ե) ինայէթի կէօնէնմէք իթաաթ իւէ միւմքին տիր. «Պէնի սէվիպ էմրլէրիմի հըֆզ էտէնլէրէ պին նէսլէ գատար ինայէթ էտէրիմ» Խուրճ. 20. 6. իմանլէ օլան իթաաթ տուրտըզ կիպի ինայէթ տուրըր։ Կէօնէնմէք տէվամ էթտիքնէ ինայէթ ալըլըր, ալըլտըզնա իման իթաաթտա օլմալը։

7. Ինայէթի ռուսուլը մուամհլիսի

(ա) ինայէթ՝ անճագ պազըլարա տէյիլ, իլա ճիւմլէյէ տիր. Մէզ. 145. 8, 9.

(բ). ինայէթ՝ ճիւմլէ իչիւն իսէտէ, անճագ իմանլէ իթաաթ էտէնլէր կէօնէնիր, էմս. 1. 22—23.

(գ) ինայէթ՝ հէր հալ մէնպուր տէյիլ, ֆուրսաթ վէրիր, լաքին տինլէմէյէնէ ինայէթ գափուսը գափանապիլիր։ Թէքվ. 4. 6. 7.

(դ) ինայէթ՝ ինպար էթմէզ. իլա իսթար էտիպ տավէթ վէրիր։ Մտթ. 11. 28.

(ե) ինայէթ թէհտիտ էթմէզ, թէնպիէ էտէր, իլգամ վէ ռէնա էտէր։ Եգեկ. 18. 29—32. Ովս. 11. 7. 8. Երեմ. 31. 20.

(զ) ինայէթ՝ ինսանա ույմազ, թէպտիլ օլմազ, իլա ինսանր թէպտիլ էտիպ քէնտինէ սւյառուր։ Յուր. 4. Տիտ. 3. 3-6.

(է) ինայէթ՝ հէր շէյի քէնտիսի եափմազ ատէմէ ֆարզ կէօթէրիր։ Յովհ. 11. 34. 44.

(ը) ինայէթ՝ եալընըզ եափտըրմազ, հարտըմ էտէր, Եսա. 30. 15 18. Յովհ. 15. 5 Փիլպ. 4. 13.

(թ) ինայէթ՝ պիրտէն սէմայա կէօթիւրմէզ. իլա Բրիստոսա կէթիրիր, տար գափույա եթթիշտիրիպ հայաթ թարիգինտէ իրշատ էտէր։

ՊԱՊ 6

ԻՆՍՅԷԹ ՎԷ ԶԷԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻՆՏԷ ՕԼԱՆ
ԿԻՒՆԱՀՔԵԱՐ ՍԸՆՖԼԱՐ

Ա. Ումուս Տիւնեա։

1. Մալիւմ տիր քի պիւթիւն տիւնեա, ճիւմլէ ատէմլէր, հէր քէս չօնուզուրգ-

տան պաշտօնարագ հեղափոխութիւնէ սա-
փըպ պօղոսարագ կրնանք օլմուշ:
«Ճիւմլէսի զէլալէթէ տիւշիւպ հէփ պիր-
տէն ֆաթիւ օլտուլար» Մէզ.14.3: Բօմ.
3.9—18:

2. Հիւշ պիր քիմտէնին Ալլահտա հագգ
վէ իմթիյազը գալմամըլ տըր: «Զիրա
ճիւմլէսի կրնան իշլէյիպ Ալլահն իզգէ-
թինտէն մահրուս գալմալարըլէ» Բօմ.3.23

3. Հիւշ պիր քիմտէ, հիւշ պիր եօլ իւէ
քէնտիլիյինտէն իհեա օլունմաղա լիյա-
գաթ վէ իգթիւտարը եօգ տըր: «Հիւշ պի-
րի ֆիտիյէ իւէ... գուրթարամազ... զի-
րա ճանլարընըն ֆիտիյէսի պէհալը օլտու-
ղընտան իւ էլ էպէտ պրագըլմալը տըր:
Մէզ.49.6—8: Մէզ.130.3: Ամալ.4.12:

4. Իմթի անլէրին ագըպէթի հէլաք վէ
նասիպլէրի աթէլ քիւքիւրթ կէօլիւ տիր:
Բօմ.2.5:

Ճիւմլէյի Ալլահըն ինայէթի

Պու տէրէճէ կրնանա սափըպ հէլաքա
մանքիւս օլանլարա Ալլահն ինայէթի
չէօյլէճէ իզհար օլունմուշ տըր:

(ա) Ալլահ տիւնեայը սէվէն մուհապպէ-
թիյլէ ճիւմլէյի սուլհա տավէթ էտիյօր:
«Ալլահ տիւնեայը սուլլարընը սալմայըպ

քէնտիսի իւէ Բրիստոստա սուլհ էթմէքտէ
օլարագ միւսալէհա քէլամընը պիզէ թէս.
լիմ էթտի: Իմթի... Ալլահ իւէ սուլհ օլ-
մանըզը Բրիստոս թարաֆընտան եալվա-
րըրըզ: Բ Կորն.5.19,20:

(բ) Քէնտի առալէթինէ խալէ կէլմէ-
մէք իւզրէ ճիւմլէ կրնանլարը եիւք-
լէնմէք իւզրէ Յիսուս ճիւմլէ իշլէն իր-
սալ էյլէտի: Բ Կորն.5.15,21: Ա Պետ.2.
24. Եսայ.53.6:

(գ) Կրնանք ես Թարաֆընտան պիր պէ-
տէլ եա իւճրէթ իւէ տէյիլ, էմէք եա լի-
յագաթտան տէյիլ, իւլա Բրիստոսըն պէ-
տէլ: Ֆիտիյէ վէ քէֆարէթիյլէ ինայէթ-
տէն մէճճանէն սուլհ էտիպ խէլաս էտէր:
Տիւ.3.5—7:

(դ) Ալլահ պու ինայէթ վէ խէլասը հէր
ֆէրտէ վէ ճիւմլէյէ թագտիմ էտէր: (ա)
Քէլամըլլէ Բօմ.10.14—20: (բ) Իշլէրիյ-
լէ, Բ Կորն.5.19,20: (գ) Զամիրլէ Բօմ.2.
16: (դ) Բիւյա իւէ. Յոր.33.14,15 (ե)
Խաթալըզ վէ պէլա իւէ, Յոր.33.19—29:
(զ) Հալ ու քէյֆիյէթլէր իւէ, զարար ու
զիյան, եա պաշգալարա վուզու պուլան
անվալ իւէ, Ամալ.16.15—39: Տօղրու-

տան Յովհ. 1.9: Բուհը իւէ Յովհ. 16.8:
Սէտա իւէ, Ամալ. 9.3—7:

Պու վէ սաիր վասըթաւար իւէ Ալլահ
հէր ճանա կրնանտան տէօնիւպ թէվպէ
իւէ, ճապա ինայէթլէ օլան խէլասը գա-
պուլ էթսինլէր իչիւն սէօլէր: Տիւնեա-
տա եօգ, հէմ օլմայաճագ պիր ֆէրտ քի
Ալլահըն հուզուրընա չըգտըղընտա տէ-
յէպիւսին քի պէնիմ խապէրիմ եօգ իտի:

Կիւնահեարըն ինայէթի գապուլ եա
rkas եքմէսի:

(ա) Բէսմտէ կէօրիւլաիւլիւ իւզրէ պու
ինայէթ տիւնեատա իքէն տիր: Թա էօլիւ-
մէ գատար ուզանմըլ, էօլիւմտէն էօթէ-
տէ կրնանքեարլար իչիւն ինայէթ եօգ:
Կրնան պու տիւնեատա վէ պու թէնտէ
տիր: Իմտի թէվպէ վէ խէլաս տախի պու
տիւնեատա հէմ պու ճէսէտտէ իքէն միւմ-
քին տիր: Յիսուս Բրիստոս պու տիւնեա-
տա խաչլանտը: Աֆվ վէ խէլաս էտէն
գանը պու տիւնեատա տէօքիւլտիւ: Էյէր
էօլիւմտէն էօթէտէ կրնանքեարա ինա-
յէթ եա խէլաս միւմքին օլսա իտի, Յի-
սուսըն զէմինէ կէլմէսիւլազըմ օլմայաճագ
իտի, ատէմլէր էօլիւպ իլահի հուզուրա
չըգընճա օրատա թութուպ խէլաս էտէ-

պիւրիտի: Լաքին օրատա կրնանքեա-
րա նէ ինայէթ վար նէտէ թէվպէ եա խէ-
լաս վար: Օլսա իտի Շէյթան վէ տիւլ-
միւլ մէլէքլէրէ ինայէթ օլմալը իտի, լա-
քին օլմատը: «Ալլահ՝ կրնան իչլէյն
մէլէքլէրի էսիրկէմէյիպ՝ տնճագ հիւքմ
իչիւն մահֆուզ օլարագ զուլմէթ պէնտ-
լէրիլէ ճէհէննէմէ իլգա վէ թէրք էյ-
վէտի: Բ Պետ. 2. 4:

(բ) Տաիմի վէ խուսուսի ինայէթ վար,
չէր վագթ ինայէթ հազըր իօէտէ, խու-
սուսի զէմանլարտա փէք գուլվէթլի վէ
պէրբագ սուրէթտէ ինայէթ գափուսը ա-
չըլըպ ճանա տալէթ կէլիւ: Օլ զէման
իման վէ թէվպէ իչիւն էն միւնասիպ
վագթ տըր: Բ Կորն. 6.2: Իպր. 3.7, 15:
Պու սէօէ իմանլէ իթաթ էտէն տէրհալ
ինայէթլէ խէլաս օլուր:

(գ) Ճիւմլէ կրնանքեարլարա ինայէթ
վար, վէ տօղրուտան տալէթ վար, Մտթ.
3.1: 11.28: Ղուկ. 5.31, 32: Եղեկ. 33.11
Եսա. 1.18: 55. 1 6, 7: Ովս. 14. 1—4:
Երեմ. 13. 15, 17: Ամովս. 4.12: Պուսուռն
Կիպի նիչէ քէլամլար իւէ Ալլահ ճիւմլէյի
ինայէթ գափուսընտան չաղըրըր, իլգամ
էտէր, էյէր կրնանքեար տիւլէր վէ տէօ-

նէր իսէ, նէ ալա, եօգսա.

(դ) Կիւնահեցար ինայէթի զարպ էտէ-
պիւր: Ինայէթ էօլիւմէ գառար հիւ չէ-
քիւմէզ վէ գափանժազ իսէտէ, ճան՝ տա-
վէթի իշիթ տիքճէ ըէտտ էտէրսէ էնճամ
գօւլազլարը աղըրլաշըպ իշիտէմէզ օլուր,
կէօլէրի գարարպ կէօրէմէզ օլուր, Բ
Կորն.4.4, Ես.6.9, Գալպի գաթըլաշըպ
տէօնէմէզ օլուր: Իպր.3.7, 15. Պէօլէճէ
Րապպը ըէտտ էտիպ ինճիտէրէք, քէնտի
էլիյէ օլ ինայէթ գափուսընը գափայըպ
քէնտիսի տըշարըտա գալըր վէ կիւնահ.
լարընտա էօլիւպ Ալլահըն զազապընա
միւսթահազգ օլուր: Իպր.3.8, 15: Վէ ար-
թըգ գուրթուլմամազ իւզրէ ճէհէնէմէ
իւլէպէտ ճէզալանժաղա կիտէր:

Բ. Պօ իթիւազլար օլանլարա ինայէ-
թիս քիւլիղաք վէ իխարլար:

Հէլաք թարիգինէ սափմըլ օլանլարա
Ալլահըն ինայէթի ուզանմըլ իքէն, պիր
սընֆ վար քի չէօլէճէ ինայէթի ըէտտ
էտէրլէր:

1. Մէզհէպ, տիշտարլըգ, թէվպէ՝ ու-
մուլէն ճահիլլէրէ աիտ տիր, չօճուզլար
վէ գարըլարա մախսուտ տըր: Պէն ճահիլ
տէյիլ իմ, ագիլ, ալիմ վէ պէօյիւք իմ,

իմտի պանա լազըմ տէյիլ: Ինայէթ պէօյ-
վէլէրի չէօլէճէ իլզամ էթմէք իսթէր:

(ա) Հէր չէյին պիտայէթինտէ ճէհալէթ
վար, լաքին կիթտիքճէ թէգատտիւմ վէ
քէմալ վար: Գիմ ճահիլին էլինտէ լիւա
կէօրսէ ալմազ իսթէմէզ:

(բ) Զօճուզլարը թահգիր էտէն քէնտի-
սի տախի չօճուգ օլմամըլ մը: Հէր չէյ
չօճուզլուգտան պաշլամաճ մը: Գեալքի
պէօյլէ տէյէն չօճուգ իքէն Րապպը պու-
լա իտի:

(գ) Գարըլարը թահգիր էտէն, քէնտիսի
գարըտան տօղմամըլ մը: Էվվէլա գարը
իւլէ պաշլայան կիւնահա սափմամըլ:

(դ) Պու էօմրտէ ալիմլէրի միւթէհալիթ
գըլան Ուլուհիյէթին էսրարը, հիքմէթ,
միւհիզէ վէ գուզվէթ վար: Զիւմլէ իմ-
լէրին մէնպտ'ը օլան իլհամ վար: Մաթ.
11.25: Ա Կորն.1.25.—31: 3.18—21:

(ե) Հէմտէ ալիմլէրտէն պու էօմրիւ եա-
շայանլար վար: Մոփսէս, Սողոմոն, Դա-
նիէլ, Պօղոս: Իմտի պէօյլէլէր տէօնիւպ
չօճուզլար կիպի օլմալը: Մատթ.18.3:

2. Պէն թէվպէ էտէնլէրին չօղուտան
էյի իմ, մէտէնի, ինսանի, ախլազի,
թալիմի էօմրիւմ վար, պու պանա քեա-

Ֆի տիր, տէյէնլէրէ ինայէթին ճէվապը:
Մարկ. 12. 34: Ղուկ. 18. 22. Մատթ.
5. 20. Յովհ. 3. 3, 5, 7:

(ա) Բուհանի էօմրտէ իւք լազըմ օլան
էյի օլմագ տէյիլ իլլա էվլատ օլմագ տըր:
Ձախֆ հաթթա գուսուրլը էվլատ՝ միւզ-
թէտիր վէ միւսթաիտ գուլտան էվլա-
տըր, զիրա վարիս տիր:

(բ) Բուհանի էօմր սալթ ինսանիյէթ,
մէտէնիյէթ, վէ ազլի արլագի թապիաթ
տէյիլ, իլլա Բուհտան տօղմագ վէ իւհի
րուհանի հայաթ հաշամագ տըր:

3. Մատէմքի պէնտէ օլան պէշ հասսէ-
լէրի, նէֆս, թէն վէ հէփ արգուլարը Ալ-
լան խալգ էյլէմիշ, նի՞շիւն շու հա պու-
կիւնան տըր տէյէրէք հասագ գօյմալը:
հէր շէյի կէօնէնմէլի իմ, իմտի հէր նէ
հափստմ կիւնան տէյիլ: Ինայէթին ճէ-
վապը.— Ա Յովհ. 2. 16: Յակ. 4. 4:
Րօմ. 6. 13: Թէքվ. 2. 16. 18: Վաիզ
11. 9, 10:

(ա) Ալլան հարաթաղըր ատէմէ իւք տէ-
ֆա հաղագ գօյտու:

(բ) Պիզտէ օլան հէր շէյ տօղրու մագ-
սէտինէ գուլլանըլմագ իշիւն տիր, ան-
լէրին հանլըշ իսթիմալը կիւնան տըր:

4. Ք. Մուգատտէս վէ հէփ պու թա-
լիմլէր ինսանը գօրգութմագ սագընտըր-
մագ իշիւն տիր: Ճէննէթ տէ Ճէհէննէմ տէ
պու տիւնհատա տըր: Պաշգա հօգ, ին-
սան էօլիւնճէ հայվան վէ օթ կիպի մանվ
վէ նապէտիտ օլուր, Սօրա նէ էօմր վար
նէ տէ ճէգա:

Ինայէթին ճէվապը.— Էմս. 14. 12:
Վաիզ 11. 9:

(ա) Մատէմքի Ալլան վար, իմտի տիւ-
րէթ վէ էպէտի էօմր վար:

(բ) Մատէմքի րուհըմըզ Ալլանտան
տըր, իմտի էպէաի տիր:

(գ) Մատէմքի էպէտիլիք վար, իմտի
սալիհին սալահընա էպէտի միւքեաֆաթ:
վէ շէրիին շէրիինէ միւնազալթ վար:

(դ) Կիւնտիւզ—կէճէ, հազ—գըշ, էյի—
քէօթիւ, հազըր տիւնհա— կէլէճէք
տիւնհա, ճէննէթ— ճէհէննէմ վար տըր:

5. Ալլան վէ ախրէթ հօգ տէյէնլէրէ ի-
նայէթին ճէվապը: Մէգ. 10. 4, 14. 1,
73. 8, 10, Էմս. 23. 18. 24. 14:

(ա) Պէօյլէ տէյէնլէր շէրի տիրլէր:

(բ) Շու վար օլան շէյլէրի վար էտէն
էպէտի պիր վարլըզ վար տըր: Եախօտ
շու մէվճուտաթը վիճուտէ կէթիրէն վա-

ճիպ իւլ Վիճուտ մէվճուտ տըր: Խուրճ,
3. 14:

(գ) Ճիւմլէ մախուգաթըն իւքինէ կի-
տէպիւր իսէք, քէնտինտէն տահա էվ-
վէլի օլմայան պիր խալիգէ եէթիւրիգ քի
0 Ալլահ տըր:

(դ) Մախուգաթըն մաֆէվգի օլան մահ-
տուտ ինսան էգէլի օլմատըղընտան, քէն-
տինին մաֆէվգի օլան Ալլահըն էգէլիյէ-
թինի տէրք ու ֆէհմ էտէմէգ:

(ե) Էպէտիւրիյէ տօղրու թէգատտիւմ էթ-
տիքէ Ալլահը պիւմէքտէ թէրագգը է-
տէր: Պուշլար իսպաթ տըր քի Ալլահ վար:

Գ. Պօռ իւմիսլէր իլէ օյալանանլարա
ինայէթին քեպլիղաքը:

Հէլաք թարիգինտէ օլուպտա, ինա-
յէթին տավէթ վէ իխթարլարընա րաղմէն
պօռ իւմիտլէր իլէ օյալանանլարա ինայէ-
թին ճէվապլարը:

1. Պէնիմ կիւնանլարըմ ազ տըր, պէօ-
յիւք կիւնանքեար տէյիլ իմ: Պաշգալար
թէվպէ էթսին:

Ինայէթ — Մարկ. 10. 21, 12 34:
Պիր նօգսանլէ մէլէթիւթէ փէք հագըն,
ամմա իչինէ կիրէմէյիպ մահրում գալ-
տըլար: Կիւնան ֆիրիսթինէ պագ, կէօ-

րէճէթսին քի նէ՛ գատար կիւնանլարըն
վար: Շայէտ ազ պիլէ օլսա, պիր քիպ-
րիթ պէօյիւք աթէշ մէյտանա կէթիրիր:
Պիր թէք գուրչուն ատէմ էօլտիւրէպիւր:
Ագամ վէ Եւանըն պիր եախօտ ազ կիւ-
նանը նէլէրտէն մահրում էյլէտի:

2. Սալահրմ վար, ախլագի, էյի պի-
րիսի իմ, Բապպա, չօգ խըտմէթիմ վար:
Ինայէթ. — Մատթ. 7. 21—23, Վահ.
2. 1—6, Մատթ. 16. 26, Մէգ. 49. 6-
8: Էյի ամէլլէր վէ սալահ լաղըմ, լաքին
էվվէլա եէնի տօղրու, հայաթ օլմալը,
եօգսա տտէմին սալահը քէնտի ճանընը
խէլաս էթմէյէ քեաֆի տէյիլ տիր:

3. Հալա կէնճ իմ, արգուլարըմ վար,
սօնրա թէվպէ էտէրիմ:

Ինայէթ. — Վաիգ 12. 1, Եսա. 55. 6:
Բ Կորն. 6. 2, Ալլահըն մաքսէտ վէ
մաթլուպը պիւթիւն էմր տիր: Հէմտէ
սալթ թէվպէ տէյիլ, իլա Բապպ իչիւն
հաշայըպ իշլէմէք տիր: Յիսուս իւզդէրի-
նէ եիւք գօնմամը սըփայը իսթէտի: Իմ-
տի կէնճլիւրի կիւնանտա չիւրիւտիւպտէ
արթըգ պիր իշ կէօրէմէյէն իխթիյարըղը
պէքլէմէ: Պէլքի սօնրա Բապպ պուլուն-
մազ օլուր:

4. Ալլան գուլընտան վազ կէշմէզ: Նէ-
տէ օլսամ գապուլ էտէր:

Ինայէթ. — Մատթ. 7. 13: Ղուկ. 13.
23—27: Թէսն. 29. 19: Էմս. 1. 24, 29:
Ալլան՝ թուֆան վազթընտա պիւթիւն
տիւնեատան վազ կէշտի: Քէզա Սոգոմր
եագտը: Ալլան քիմին իւզէրինտէ կիւնան
կէօրիւր իսէ եա կիւնանը գալտըրմալը,
եօգ իսէ կիւնանքեարտան վազ կէշէր:
Մատթ. 27. 46:

5. Պանա կէլէնի ասլա տըշարը աթ-
մաւ տէյօր: Պէն զօթէն խրիսթիան տօղ-
մուլըմ:

Ինայէթ. — Յովհ. 6. 35—38: Իշէրի
կիրէն տըշարը աթրմազ, սէն կիրտիճնի:
Յիսուս տըշարը աթմազ. լաքին կէրի չէ-
քիլիպ չըգանլարրտա գօր իլէ պաղլալապ
թութմազ: Յովհ. 6. 66, 67: Ասլ մագ-
սէտ իսմէն խրիսթիան տօղմագ տէյիլ,
իլլա խրիսթիան օլմագ տըր: Իմանլէ է-
պէտի հայաթա նաիլ օլմագ տըր: Մալթ
էքմէք իշիւն տէյիլ, իլլա Գեթսեմանի
վէ Գողգոթա ալիլէ Յիսուսա կէլմէք
լազըմ տըր:

6. Պէն իման էթմիլիմ, ուղղափառ
թալիմտէ իմ, իմտի հայաթա մալիք իմ:

Ինայէթ. — Յովհ. 3. 36: Ս ա լ թ
թալիմաթ վէ ֆիքրի իման քեաֆի տէ-
յիլ, իլլա իմանա իթաաթ էթմէք լազըմ:
Եօգսա իման ամէլսիզ էօլիւ տիր:

7. Պէն կիզլիճէ թէվպէ էտէրիմ: Պաշ-
գալարա իգրար եա աֆվ էթմէմ:

Ինայէթ. — Մատթ. 10. 32: 5. 20—
25: 6. 14:

Կիւնանլարընը սէթր էտէն եախօտ
իգրար վէ թէրք էթմէյէն պէրխօրտար
օլմազ: Էմս. 28. 14: Քէզա պաշգալարա
աֆվ էթմէյէն աֆվլըգ պուլմազ, շէմ
տալի կիզլի թէվպէ մագպուլ տէյիլ:
Նիշան վէ նիքեա ալէնի օլուր, Յիսուս
ալէնի խաշլանտը, իմտի պօշ իւմիտէր
վէ ինսանի թէսավուլուր իլէ օյալան-
մագտան իսէ ինայէթ ֆուրսաթլարընը
ղաիպ էթմէ: Բապպը տինլէ, տէրհալ
թէվպէ էյլէ:

Դ. Ուլաճմըն Գանա ինայէթ փէյլամլարը:

1. Ճանըն՝ կիւնանա իլք սափտըղըն-
տաթի հալը: Պուսընֆը մէլզ էտէր իքէն
պիր տահա կէրի տէօնէլիմ: Շօլ պուհ-
րան նոգթաւընտա եանի տար գափու վէ
կէնիշ գափու արասընտա Յիսուսըն վէ

Շէյթանըն տալէթ վէ թէքլիֆլէրինի իշիտիպ սէյր էտէն ճան, էնճամ Յիսուսը վէ հայաթը, Ալլահը վէ ճէննէթի րէտտ էտէրէք, Շէյթանը, կենիշ գափուլը, վասի Եօլու վէ հէլաքը ինթիխապ էթմիշ: Սէպալէթինտէն պէրու քէնտինի սէվիպ հըֆզ էտէն Յիսուսըն գուճաղընտան սըչըրալպ այրըմըշ վէ չօլ գատիմ Եըլանա, ալտաթըճը Շէյթանա թապի օլմուշ իտի: Լաքին Շէյթանըն էնլի իսէտէ տիքէնլի Խսլարընտա Եիւրիւմէյէ պաշլարընճա, էվվէլա քիւլիւք վէ ազ, ամմա կիթտիքճէ պէօյիւյէն վէ չօղալան կիւնահլար չօլ մասուլմանէ գալպի քիրլէտիպ գարարտընճա, ճան մահզուէն օլուպ րուհը միւղթարիպ օլուր:

2. Զամիրին թազիրի: Օլ վագթ գամիր ույանըպ տէրուհինի րահաթսըզ էտէրէք քէնտի քէնտինէ շէօյլէ տէմէյէ պաշլար- «Պէն Եանլըշ էթտիմ, պէն Յիսուսըմըն թաթլը սէօինի տինլէմէյիպ Անը րէտտ էթտիմ: Պէն Ալլահըմա գարըշ կիւնահ իշլէյօրըմ, պու հալտէ պէն ճէհէննէմէ կիտէճէյիմ»:

3. Ինայէթ.— Պու սըրատա ինայէթ պիր տահա. Յիսուսըն սէօզլէրինի ճանըն

խաթընա կէթիրիր քի, այրըլըր իքէն նէլէր սէօյլէմիշ իտի: (պագ սահիֆէ 31)

4. Շէյթան.— Պուստան Շէյթանըն խապէրի օլուճա, օլ ճանըն տէրուինտէնէֆօի իլէ վէ խարիճտէն տախի արգաաշլարըլէ անա տէր. «Ուէն արթըզ Յիսուսը տիւլիւնմէ, մատէմ քի պիր տէֆա սէն Անը րէտտ էթտին Օ տախի սէնի թէրք էթմիշ տիր, արթըզ գապուլ էթմէզ, իմտի արթըզ Անը ունուլթ, սէն պիր տահա էյի օլամազսըն, արթըզ տզատ օլ:

5. Ինայէթ.— Վիճտան վէ Շէյթան արասընտա շաշմըշ օլան ճանա Յիսուս ինայէթ գափուսընը ալըպ տէրուինտէ սէս վէրիր, «Ախէր իւահըն արտընա գօշանլարըն տէրալէրի չօղալաճագ» Մէզ. 16. 4: «Էյ... տէօնիւնիւզ, քէթիւ մէսլէյի- յինիզտէն տէօնիւնիւզ, նիշիւն էօլէճէք- սինիզ»: Եգեկ. 33. 11. Քէզա Ովս. 11. 1-8: այէթլէրի խաթընա կէթիրիպ Յիսուսըն մուհապպէթինի շէօյլէճէ իզհար էտէր «Եփրեմ պէնիմ ազիզ օղլըմը տըր, սէվ- կիւլիւ չօճոճգ մը տըր, Զիրա անըն հագ- գընտա սէօյլէտիքճէ, տախիմ անը թէ- ֆէքքիւր էտէրիմ, պու սէպէպտէն պաղ- րըմ անըն իշիւն հարէքէթէ կէլտի, մուլթ-

լազա անա մերհամէթ էտէճէյիմ տէյիւ
Րապպ պուլուրրի»։ Երեմ. 31. 20 :

6. Ծան. — Յիսուսըն քէնտինի հալա
սէվտիյինի վէ ինայէթին պու աճիպ տա-
վէթինի անլայընճա ութանըպ մահգուն
օլուր վէ տիւչիւնմէյէ պաշլար :

7. Շէյթան. — ճանրն պու հալընը վէ հիւզ-
նիւնիւ Շէյթան կէօրիւնճէ եանընա պիր
թագըմ շագանը քիմսէլէր կէօտէրիպ տէր.
«Սէնին պու էթտիյին նէ՞ տիր : Տիվանէ-
լիք էտիյօրսըն , սէն տահա կէնճ պիր չօ-
ճուգսըն , սէն օյնամալը կիւլմէլիսին , սա-
նա պէօյլէսի քէտէր եագըշմազ , սէն շիմ-
տի խրիսթիան օլմաղը ունութմալըսըն» :

8. Ծան. — Պիր վագթ իչիւն ճան ար-
գատալարրյլէ կիւլիւպ օյնայարագ էյլէ-
նիպ նէֆսինի խօշնուտ էթմէյէ չալըլըր ,
լաքին վագթ վագթ ինիճէ ինայէթ գա-
փուսընտան Յիսուսըն սէսի գուլաղընա
կէլիպ գալպինտէ եանգօ վէրիւր վէ քէյֆի
պօզուլուպ տէրունինտէ քէտէր պաշլար :

9. Ինայէթ. — Պու հալտէ ույանմը
ճանա ինայէթ գափուսընտան պիր տահա
սէս կէլիր , «Րապպ պուլունա պիլիր իքէն
Անը արայընըզ , եագըն իքէն Անա տուա
էտինիզ» Եսա . 55. 6 : Իմտի ուզագլաշմա :

սօնրա պէլքի պուլունմազ օլուր , եատա
զօր օլուր : Քէզա ինայէթ տէր . «Պուն-
տան պէօյլէ պանա՝ էյ փէտէրիմ , սէպա-
վէթիմտէ պանա հատի օլան սէն սին տէ-
յիւ չաղըրմայաճագըմսըն» : Երեմ. 3. 4 :

10. Ծանըն էլէմի. — Պիր թարաֆտան
զամիր րահաթ պրագմայօր : Տիկէր թա-
րաֆտան Շէյթան իլէ պիրլէմիլ Նէֆսի
«Ըզըշտըրըպ խարապ էտիյօր : Պաշգա
թարաֆտան տիւնեա վէ արգատաշլարը
ճէզպ էտիպ չաղըրըյօր : Օլ պիր թարաֆ-
տան իսէ հալա Յիսուս քէնտինտէն վազ
կէչմէքիսթէմէյիպ ինայէթլէ վագթ վագթ
չաղըրըյօր : Պիչարէ ճան նէ եափաճաղը-
նը չաղըրըպ ֆէրեատ էտէր . «Ա՛հ , պէն նէ՞
օլաճաղըմ , նէ՞ եափաճաղըմ , քեանճթի
աօղմայա իտիմ , եախօտ հալա քիւչիւք
իքէն , կիւնահը պիլմէզտէն էօլէ իտիմ»
տէյիւ ֆիղան էտէր . Շօլ պուհրան նօզ-
թասընտա եանլըչ ինթիխապը իչիւն փէ-
չիման օլուր :

11. Ինայէթլէ թէվպէ. — Պու հալտէ
պաղըլար ինայէթին իմտատըլէ սատէճէ
թէվպէ էտիպ սէլամէթ պուլուր :

12. Թէվպէ էթմէյէնլէր. — Իսէ պու-
գատար ույանըզըզ վէ տէրունի ճէնկ-

տէն սօնրա Շէյթանա ույարագ, ինայէթին տալէթ վէ իմտատընը ըտտ էտիպ զամիրինի սուստուրարագ, արգատաշլաբա, տիւնեայա վէ կիւնահա գարըշլպ աւըշարագ Շէյթանա թապի օլուպ օ եօլտա իլէրի կիտէրլէր:

Պոռնլար, (ա) եա ճէհալէթտէն, նէ եափաճաղընը պիւմէյիպ շաշարագ, (բ) եա իհմալ էտիպ սօնրա թէվպէ էտէրիմ տէյէրէք, (գ) եա հալ ու քէյֆիյէթ վէ մուհրթտէն սիւրիւքլէնէրէք, (դ) եատա քէնտինի ճէլպ էտէն շէհվէթ վէ անըն կիւնահալարընա գափըլարագ հէլաք թարիգինտէ տէվամ էտէրլէր: Պէօյլէլէր սօնրա եա ինայէթին թէքրար պիր տաւէթինէ թէսատիւֆ էտէրէք տէօնէրլէր, հօգսա նէթիճէ հէլաքա կիտէրլէր:

Ե. Թեվպէ իչիւն սեռուցի կիւնլիւֆլէրի օլաւյարա ինայէթից ճեվապլար:

Գըյմէթլի ճան. շօլ տար գափոռնըն էօնիւնտէ մուհապպէթ վէ լէթաֆէթլէ քէնտինի տալէթ էտէն Յիսուսը ըտտ էտիպ՝ Անըն հայաթ վէ գուստիյէթինտէն իսէ կիւնահ վէ հէլաք թարիգինէ սափմը իտի: Պիր միւտտէթ անտէ եիւրիւտիւքտէն սօնրա, սէպաւէթին շօլ խօշ հալլէրի

վէ Ալլահըն փէտէրանէ մուհապպէթինի տէր խաթր էտիպ շու իչինտէ պուլուռնտըղը նախօշ վէ նափաք ահվալ իլէրուպար էտինճէ, քէնտինին եանըշ ինթիսապընա փէշիման օլուպ կէրի տէօնմէք իսթէր, Լաքին նէ՝ չարէ, խալը զէման կէշմիշ, Յիսուսըն սօն իխթարլարընը պիլէ տինլէմէմիշ, շիմտի իսէ Շէյթան էվլատը, կիւնահըն գուլու օլմուշ տըր, վէ տէրուռտէն ահ շէքէրէք տէր—

1. «Եհովա պէնի թէրք էթտի վէ Բապպ պէնի ունութտու»: Եսայ. 49. 14.

Ինայէթ. «Պիր վալիտէ սիւթ էմէր չօճուղընը ունուտապիլի մի ... անլէր ունութտա պիլէ պէն սէնի ունութտայաճաղըմ»: Եսայ. 49. 15.

2. Ճան ինայէթին պու ճէվապընտան ճէսարէթ պուլուր իսէտէ տէր.— Կէրի կէլսէմ, թէքրար գապուլ էտէրմի:

Ինայէթ. «Բիճու էյլէ, (Բապպ պուլուրըր) զազապըմը իւզէրինիգէ կէթիրմէմ զիրա պէն ինայէթլի իմ, իլէլ էպէտ քին թսւթմամ տէյիւ Բապպ պուլուրուր, Անճագ սէն ֆէսատընը պիլ», Երեմ. 3. 12.

3. Պէն կիւնահքեարըմ, խէլաս պուլամամ, Յիսուսա եագըշմամ:

ինայէթ. — «Յիսուս Քրիստոս տիւն-
եայ կիւնանքեարարը խելաս էթմէք ի-
չիւն կէլտի. պունւարըն պիրինճիսի պէն
իմ, լաքին պունուն իչիւն րահմէթէ նաիւ
օլտում»: Ա Տիմ. 1.15: «Սաղ օլանւար
տէյիւ, առնագ իլլէթլի օլանւար հէքիմէ
միւնթան տըր — Սալիհլէրի տէյիւ, ֆա-
գաթ կիւնանքեարարը թէվպէյէ տավէթ
էթմէյէ կէլտիմ»: Մտթ. 9.12,13:

4. Կիւնանըմ աֆվ օլունմայանագ տէ-
րէճէտէ պէօյիւք տիր: Թէքվ. 4.13:

ինայէթ. — «Րապպ պուլուրուր քի
շիմտի կէլինիլ, միւպահէսէ էտէլիմ,
կիւնանլարընը գըրմըզ կիպի օլսա, գար
կիպի պէյազ օլանագ»: Եսայ. 1.18: «Ա.
նըն Օղլու Յիսուս Քրիստոսըն գանը պիզի
հէր կիւնահտան փաքէր»: Ա Յովհ. 1.7:
Կիւնան նէ գատար պէօյիւք օլսա, Յի-
սուս անտէն զիյատէ պէօյիւք իլէլաս-
քեար տըր:

5. Թէվպէ էթսէմտէ րահաթ օլամամ,
կիւնանը թէրք էթսէմտէ սէլամէթ պու-
լամամ, չիւնքի չօգ ալըշմըշմ:

ինայէթ. — «Էյ ճիւմլէ եօրղուն եիւք-
լիւլէր, պանա կէլինիլ վէ պէն սիզէ րա-
հաթ վէրիւրիմ»: Մտթ. 11.28, Րօմ. 8.16:

6. Թէվպէ էտէրիմ, ամմա թէքար
տիւշէրիմ տէյիւ գօրգարըմ:

ինայէթ. — Շիմտի զաթէն տիւշիւն-
տիւն վէ գալգամալսըն, պէլքի վէ պիլքի
տիւշմէյէճէքսին, զիւրա Րապպ թուլմա-
շա գատիր տիր, սէն տախի սէօյլէ. «Էյ
տիւշմէնիմ, իւզէրիմէ սէվինմէ, տիւշսէմ-
տէ գալգանաղըմ»: Միք. 7.8: «Էնտիչէնի
Րապպա պրագ, Օ տախի սէնի փէրվէրտէ
էտէճէք տիր: Օ իլ էլ էպէա սալիհի
սիւրչմէյէ պրագմազ»: Մեգ. 55.22:

7. Թէվպէ էթսէմ շէրէֆիմ զայ օլուր,
հէմտէ ութանըրըմ:

ինայէթ. — «Յիսուս Քրիստոստա պու-
լունան էքքեար հէման սիզտէ տախի պու-
լունսըն: Օլ քի Ալլահ սուրէթիւնտէ պու-
լունտըղը հալտէ, Ալլահա միւսափի օլմա-
ղը շիքեար սայմառը, լաքին քէնտինի
թախիյէ էտիպ գուլ սուրէթիւնի ալարագ
ինսան միւշապէհէթիւնտէ օլտու, վէ շէթ-
տէ ինսան կիպի պուլունուպ էօլիւմէ
հաթթա խաչ էօլիւմիւնէ միւթի օլմազա
թէնէզգիւլ էյլէտի»: Փիւպ. 2.5-8: Էյէր
Յիսուս սէնին իչիւն սէմատա ճէլալընը,
զէմիւնտէ տախի շէրէֆ վէ էլպիսէսինի սօ-
յունարագ խաչլանմաղա րազի օլտու իսէ:

սէն Անըն իշխւն ըրազի օլմա՞ղմընըն: Յիսուս տէտի. «Հէր քիմ պու զինաքեար վէ կիւնանքեար նէսլ իշինտէ պէնտէն վէ սէօղլէրիմտէն տօլայը ութանըրսա, իպն իւլ ինօան տախի... անտէն տօլայը ութանանաճագ տըր»: Մարկ. 8. 38: Յովհ. 12. 43:

8. Թէվպէ էտէրիմ, աժմա վալիտէյնիմ վէ թէալիւգաթըմ ըրազի օլմաղլար: Ինայէթ. — Անլէր ճէհէննէմէ կիթմէթլիյինէ ըրազի օլուրլա՞րմը, եախտ ըրազի օլսալար կիտէ՞րմիսին: Պօղոս տէյօր «Թէնէ վէ գանա տանըլմատըմ»: Գաղ. 1. 16:

9. Թէվպէ իշխւն հալ ու քէյֆիյէթիմ միւնասիպ տէյիլ տիր: Մէքթէպի պիթիւրիւսէմ, խըզմէթճիլիքտէն չըգարսամ, իշիմի թէպտիլ էտէրսէմ, պու շէհրտէն կիտէրսէմ թէվպէ էտէրիմ:

Ինայէթ. — «Բապպ հէր պիրինէ նաւըլ գըսմէթ էթտի իսէ, եանի Ալլահ հէր պիրինի նէ հալտէ տավէթ էթտի իսէ, օ հալտէ եիւրիւսիւն»: Ա. Կորն. 7. 17, 20—24: Էյէր թէվպէ իշխւն իշլէրինի սըրալայաճագ իսէն, իլք սըրա պու տըր. «Էվվէլա Ալլահըն մէլէքիւթիւնիւ վէ Անըն օալահընը թալէպ էտինիլ»: Մատթ. 6. 33:

10. Եաշանըլաճագ էմբիւ պիլմէյօրըմ, էվվէլա էօյրէնէյիմ քիսօնրա պաշլայըպ եաշայտըմ:

Ինայէթ. — Տօղմաղտան եաշամաղը էօյրէնմէք օլո՞ւր մը, պիր քիմսէ տէսէքի պէն եիւզմէյի էօյրէնմէտիքճէ սույա կիրմէմ, անէպա էօյրէնէպիլիւ՞րմի: քէզա սէն տախի, պաշլա իշինէ կիր քի էօյրէնէսին: Հէմ տէ քիմտէն էօյրէնէճէքսին: Բուհտան տօղմալըսըն քի 0 սանա լթալիմ էտէ. «Էյ Փէտէր, Սանա չիւքը էտէրիմ քի պու շէյլէրի ալիմլէրտէն վէ արիֆլէրտէն խաֆի թութուպ՝ անլէրի Տասոււմաւա իզհար էյլէտին»: Մատթ. 11. 25: «Սէնին Ալլահըն Բապպ պէն իմ, նաօըլ իսթիֆատէ էտէճէյինի էօյրէտիրիմ»: Ես. 17: 11. Նաօըլ թէվպէ էտէճէյիմի պիլմէյօրըմ:

Ինայէթ. — Պիլտիյին գատարընը պաշլա. գալպինի Բապպա վէր, կէրիսինի 0 ճափար: Բապպ լուղէթլէրէ եա զահիրի շէյլէրէ պագմազ, իլա գալպէ պագար: Սէն տախի տէյլէ. «Եա՛ Ալլահ, պէն կիւնանքեարա մաղֆիւթ գըլ»: Ղուկ. 18. 13: «Եա՛ Բապպ, նէ՞ իսթէրսին քի պէն եափայըմ»: Ամալ. 9. 6:

12. Էօյլէ իսէ, պու սէօզլէրէ կէօրէ շիմտի թէվպէ էտէրիմ:

Ինայէթ.— Էօյլէ իսէ «Շիմտի խէլաս կիւնիւ տիր»: Բ Կորն. 6. 2: «Օղլում, ճէսարէթլէն, կիւնահլարոն աֆվ օլունտու»: Մատթ. 9. 2: «Գրզըմ, իմանըն սէնի խէլաս էյլէտիր»: Ղուկ. 8. 48: Պու կիւն պու խանէյէ խէլաս կէլտի: Ղուկ. 19. 10:

Պէօյլէճէ հէլաք թարիգինէ սափմըջ օլանլարտան նիչէլէրի թէվպէ իլէ Բապպա թէսլիմ օլուպ խէլաս պուլուրլար, լաքին նիչէլէր տէ ինայէթին պու գատար իլզամ էտէն թէպիղաթ վէ իսթարլարընը անլամըջ իքէն պիլէ, թէվպէ էտէմէյիպ՝ Եանլըջ Եօլտա տէվամ էտէրլէր վէ հէլաքա կիտէրլէր:

Իմտի էյ ճան սէն քի հէլաք թարիգինտէսին վէ պու հագիգաթլարը պիլիօրսըն, Ալլահըն ինայէթին իէտա էյլէմէ: Բապպա տան ուզազլաշըպտա կիւնահ Եօլունա տէվամ էթմէ, տէօն թէվպէ էյլէ, Բապպը պուլ, խէլաս օլ:

2. Թեվպէնին Եհվիերի վէ ինայէթ:

Տիւնեատա հէր տին ու մէզհէպտէ, հէր միլլէթ վէ մէմլէքէթտէ թէվպէ վազը վէ ուսուլարը վար տըր: Հէր հանկը ճան քէնտինին կիւնահլար իտիյինի վէ կիւնահլարընը կէօրիւր իսէ վէ Ալլահըն ինտինտէ նէ տէրէճէ մէնֆուր հէմ մահաթիւմ իտիյինի, քէզա պու հալըն մախուֆ նէթիճէսինի անլայընճա թէվպէ էտիպ գուրթուլմազ տուլղուսընա կէլիր: Լաքին տօղրու Եօլու պուլամազ իսէ քէնտինճէ պիր շէյլէր Եափըպ րահաթլանմազ իսթէր: Եանի—

1. Ինայէթսիլ իօլահաթ թէվպէսի: Եանի Ալլահա մազպուլ օլմազ իշիւն քէնտի քէնտինի իսլահ էթմէք ճէհաի:

(ա) Պիլտիյի կիւնահլարը պիրէր պիրէր թէրք էթմէքլէ տիւքէթմէյէ չալըշըր, էվվէլա պիր կիւնահա թէվպէ, տը մազլուպ էտինճէ տիկէր պիրինտէ թէրք էթմէք ճէհաի: Պու նէվ թէվպէ նէ գատար կիւնհէմ Եանլըջ տըր, զիրա պիր կիւնահա թէրք էտէյիմ տէր իքէն պաշգա պիրիօի զուհուր էտէր, Եախտա տիկէր կիւնահլար գուվվէթլէնիր: Հէմտէ նէ գատար վազթալըր, էնճամ կէօրիւր քի տօղրու Եօլ պու

տէյիլ տիր:

(բ) Կիւնահարըն հէփսինի պիրտէն թէրք էթմէք թէչէպպիւսիւ: Պուսուսն իչիւն ինսանի վատ ու գարարլարլէ ճէհտ ու զայրէթ էտէր: Հէմտէ պիր թագըմ բէսմի եա զահրիի առըմլար իլէ պագը թէպտիւլաթ վէ իսլահաթ մէյտանա կէլիր: Լա. քին աչ սօնրա կէօրիւր քի պուտա օլմա-յօր, թէրք էթտիյի կիւնահար թէքրար պաչ կէօսթէրիյօր: Գէսիլմիչ ֆիտանլա-րըն քէօքիւ ֆիրիլէնտիյի կիպի էսքի թապիաթ, առէթլէր, կիւնահար թէքրար ֆիրիլէնիյօր: Անլար քի տախիլ պօզուգ տըր: Էօմրիւն մէրքէզի վէ մէնպաը օլան գալպ թէպտիլ օլմամըչ, հալա Շէյթանըն էլինտէ տիր: Պօզուգ գալպ եիծէ վէ եէնի կիւնահար տօղուրույօր: Անլար քի քէն-տինին ճէհտլէրի պօչա տիւշիւյօր, ինսա-նի գուզվէթլէ վէ գուտթէթլէ չօլ լագըմ օլան հագիզի իօլահաթ եա թէվպէյի եա-փամայօր, տէրուսնի սէլամէթի պուլամա-յօր: Իմտի եա օսանըպ վազ կէչէճէք, ետտա պաչգա եօլ օընտյաճագ:

Պէօյլէլէրէ ինայէթտէն կէլէն սէս շու տըր: «Հապէշլի քէնտի տէրիօրնի վէ գափլան քէնտի պէնէքլէրինի տէյիլտիրէ-

պիւրմի քի սիզ տախի քէօթիւլիւյէ ա-լըչմըչ իքէն էյիլիք էտէպիլէինիլ»:
Երեմ. 13. 23. Իմտի պու պիր հագիգաթ տըր քի առէմ քէնտի քէնտինի տէյիլ-տիրիպ թէպտիլ եա իսլահ էտէմէզ: Լա-քին կիւնահար մութլագա թէպտիլ օլ-մալը, եօգսա օ հալտէ Ալլահա մագպուլ օլմալ: Իմտի անը եափապիլէն պիր գուզվէթ օլմալը: Պէօյլէլէրէ ինայէթ քէ-լամը շէօյլէ տէր. «Գուտթէթլէ տէյիլ վէ գուզվէթլէ տէյիլ, անճագ պէնիմ Բու-հըմլէ տէյիւ Բապպ իւլ ճիւնուտ պու-յուրըր», Զաք. 4. 6.

2. Ինայէթսիզ մէզհէպ եա թալիմաթ թէվպէսի: Կիւնահար ճան, արատըղը գալպ սէլամէթինի պուլամատըղընտ քէնտիսինին եափամատըղընը պալգա պիր եօլտա էլէ կէչիրմէք իսթէր: Լաքին կէօ-րիւնմէյէն ինայէթ վէ իման եօլուսու աշլամագ իսէ, եիծէ կէօրիւնիւր չարէ-լէրէ միւրաճաթ էտէր:

(ա) Ինայէթսիզ՝ պաչգալարըն միյան-ճիւլըզ վէ շէֆատթընա կիւզլէնիր: Ոնա վէ պապանըն եա էճտատըն իման վէ տուս-սըլլէ խէլաս պուլուրըմ զանն էտէր: Լա-քին խայր: Կէչմիլտէ եա հալը հազըրտա

ազիզներին, քիլիսէ չօպանլարընըն վա-
լիտէյնին վէ միւմինլերին տուա, նասի-
հաթ վէ քելամլարը ճանլարըն ինչլաս-
քեարա կէլմէլերի իչիւն լազըմ հէմ ֆաի-
տէլի տիր, լաքին խելաս էտէմէզլէր, Ան-
լերին տուա վէ շէֆաաթընա իլթիճա էթ-
մէք, անլերին խաթըր իչիւն եախստ ան-
լերին սայէսինտէ վէ վասըթալարըլլէ խե-
լաս պուլմաղա կիւզէնմէք տախի աւ
թէվպէ եա խելաս չարէսի տիլի տիր:
Զիրա անլէր տախի քէնտի քէնտիլերինի
խելաս էտէմէյիպ ալի իհթիյաճ հիսսիլլէ
պաշգա պիր Զաթա եանի ինչլասքեար
Րապպ Յիսուս Գրիստոսա միւրաճաաթլէ
սէլամէթ պուլտուլար: Իմտի տիւնեատա
վէ ատէմլէր արասընտա, քէզա սէմատա
վէ մէլէքլէր արասընտա կիւնահը գալ-
տըրըպ ճանը խելասլէ Ալլահա մազպուլ
էտէպիլէն պաշգա հիչ պիր գուվվէթ եա
չախսիլլէթ եօգ տըր: Ամալ. 4. 12: Իմտի
հէր ճան եա տօղրուտան ինչլասքեար
Րապպ Յիսուս Գրիստոսա միւրաճաաթլէ
խելաս պուլուր, եօգ իսէ արատըղը սէլա-
մէթի քէնտի չապասըլլէ. վէ պաշգալար
վասըթասըլլէ պուլմաաթըղընտա վազ կէ-
չիպ գուլմէթէ տիւլէր:

(Բ, Ինայէթսիզ մէզհէպ եա թալիմաթ
թէվպէսի: Պազըլար տախի եինէ ինայէթ
վէ Րապպ Յիսուս Գրիստոսլէ օլան խե-
լասը անլամալըպ, պիր մէզհէպ եա քի-
լիսէ թալիմաթընը գապուլ էթմէքլիլի
քեաֆի սայար: Էլպէթ պուլ լազըմ հէմ
միւնտսիպ տիր, լաքին խելաս իչիւն քեա-
ֆի տէյիլ, պիր թագըմ մէզհէպի ալինու
աաթլէրի իճրա էթմէքլէ թէքմիլ էթտիմ
զանն էտէր, վաֆթիզ վէ հաղորդուլիւնլէ
խելաս պուլուրում տէյիլ տիւլիւնիւր:
Պէլքի տահա տօղրու պիր քիլիսէյէ ազա
օլմաղլէ, եախստ ուղղափառ թալիմաթը
գապուլ էթմէքլէ, պիր թագըմ մալիւմ
օլան միւմինլերին թէրճէմէի հալլարընը
օգուլուպ անլերին տուա վէ քելամլարը-
նը էզպէրլէյիպ թէքէրլիւր էտէրք անլէր
կիպի օլտոււմ զանն էտէր: Լաքին խայր:
Ճիտտէն խելաս արայան ճան պուլար
իլէ իզնա օլամազ: Պուլար էյի վէ լա-
զըմ տըր: Լաքին ալին ու աաթթ, հաթ-
թա էն տօղրու թալիմաթ, իթիգաաթ
վէ քիլիսէ ինայէթսիզ խելաս էտէմէզ,
վէ գալպ սէլամէթի վէրէմէզ: Նիչլէր
իհթիյաճ հիսս էթտիքլէրի աւլ սէլամէթի
պուլ չարէլէր իլէ պուլմաաթըլարընտա

եա օսանըպ հէր շէյտէն, հաթթա տին ու մէզհէպտէն, ըոսոսումաթ, ային ու ատաթ-տան հաթթա էն տողրու թալիմաթ վէ քիլիսէտէն պիւէ վազ կէշէրէք տահա ֆէ-նա օլմուշլար: Եօգ խէ տիւնեատա վէ ինսանլարտան, քէնտի քէնտիլէրինտին վէ սաիր կիւվէնտիքլէրի չարէլէրտէն իւմիտ-լէրինի քէտինճէ եօգարըյա պագըպ Ալլահ-տան ուզանմը ինայէթի անլայարագ Ուէ-լասքեար Բապպ Յիօուս Քրիստոսա իւ-թիճա իւէ տողրու եօլու պուլմուշ տըրլար: Է. Ինայիթ վէ հագիգի քիվպի:

Ուէլաս արայան ճան քէնտինին պիւ-տիյի թէվպէ ուսուլարըյէ եա պաշգա չարէլէր իւէ սէլամէթ պուլամատըղընտա, հալա ճիտտէն վէ գալպէն Ալլահա մագ-պուլ օլմագ արգուսընտա իսէ, Ալլահըն ինայէթի անա եէթիշիպ շէօյլէճէ տողրու եօլու կէօսթէրիւ:

1. Ինայէթ՝ ճանա կիւնանքեար իտիյի-նի պիւտիրիւ: «0 (Հագիգաթ Բուհը) կէլ-տիյի՛տէ տիւնեայը կիւնան վէ սալան վէ հիւքմ խոսոսլարընտա իլղամ էտէճէք տիր»: Յովհ. 16. 8: 0 պիւտիրիւ քի—

(ա) Դէն տիւշկիւն կիւնանքեար տըր: Ա. Տիմ. 1. 15:

(Բ) Ծիւմլէ սըրասընտա » Բօմ. 3. 10, 23

(գ) Ախլագի ամմա » » Ղուկ. 18. 18:

(դ) Սալիհ ամմա » » Ղուկ. 18. 9, 14:

(ե) Տիւնտար » » Յովհ. 3. 1-7:

Իմտի հագիգի թէվպէ ատէմին քէնտի քէնտինի կիւնանքեար տէյիւ պիւմէսիլէ պաշլար:

2. Ինայէթ ճանա կիւնակարընը կէօս-թէրիւ, ումում օըրասընտա հէր քէսպէն կիւնանքեար իմ տէր, լաքին հագիգի թէվպէքեար «Պէն իսեանլարմը պիլիբիմ, վէ կիւնակարըմ տաիմա կէօպիւմ էօ-նիւմէ տիր» տէր: Մէզ. 51. 3:

(ա) Պաշգալարըն պիւտիյի կիւնակար: Յովհ. 8. 1-5:

(Բ) Քիլիսէնին պիւտիրտիյի Մթթ. 18. 15, 17

(գ) Քէլամըն պիւտիրտիյի կիւնակար: Բօմ. 14, 23:

(դ) Քէնտի զամիրինին . . Յովհ. 8. 7-9:

(ե) Բուհ իւլ Գուտօըն . . Յովհ. 16. 8:

Իմտի հագիգի թէվպէ ճանըն քէնտի տէրունիտէ կիւնակարը իշիւն տէրինճէ իլղամիյէթիլէ օլուր:

3. Ինայէթլէ օլան թէվպէտէ թէքմիլ նէտամէթ վէ փէշիմանիյէթ օլուր: Ծան պիլիբսէ քի իշիտիյի կիւնակար—

- (ա) Քէնտինի Ալլահտան տըրմը Նսա. 59.2
 (բ) Շէյթանա էսիր վէ կիւնահա գուլ էթ-
 միշ, Յովհ. 8.34.44,
 (գ) Ճէսէտինի իպրաթմըշ, Յովհ. 5.19,
 (դ) Զիհնինի քէօր էթմիշ, Ովսէէ 4.11,
 Բ Կորն. 4—4,
 (ե) Սէլամէթտէն մահրուժ էթմիշ, Նսա.
 57.21,
 (զ) Ճանընը հէլաք էթմիշ, Ովս. 13.9,
 Եզեկ. 18.31, Եփես. 2.1,
 (է) Ալլահա գարշը կիւնահ իշլէմիշ, Մէդ.
 51.4:

Օլ վազթ նէտամէթլէ փէշիման օլուպ
 ֆէրեաա էտերէք քեաշքի կիւնահ իշլէմէ-
 յէ իտիմ, շիմտի նէ եափայլմ, պէնի քիմ
 խէլաս էտէճէք տիր տէմէյէ պաշլար, Օլ
 վազթ ինայէթ իմտատա եէթիշիպ կէօս-
 թէրիր քի—

4. Խէլասքեար անճագ Բապպ Յիսուս
 Քրիստոս տըր, վէ կիւնահքեարըն եա-
 փաճաղը սալթ Անա կէլիպ իմանլէ իզրար
 էթմէք տիր, Թէվպէքեար պիլմէլի տիրքի

(ա) «Խէլաս Բապպա մախսուս տըր»,
 Յովնան 2.9, «Տիւնեանըն Խէլասքեարը
 Քրիստոս տըր, Յովհ. 4.42, Պաշգա պիր
 զաթտա եախօտ պաշգա եօլտա խէլաս

եօգ տըր, Ամալ. 4.12, ինայէթ տաիմա
 ուզանմըշ տըր, Բօմ. 10.13.21, Պանա կէ-
 լինիզ տէյիւ չաղըրըյօր, Մտթ. 11.28,
 «Սիգ ըիճու էտիպ րահաթ տուրմաղլէ
 խէլաս պուլուրսընը», Նսա. 30.15:

Խէլասքեարըն պու ինայէթինի անլա-
 յան ճան տերհալ կէլմէք իսթէր, լաքին
 կէշմիշտէ իշլէտիյի կիւնահլարըն եիւքիւ
 իւզերինտէ օլուպ պու հալ իլէ լայըգ տէ-
 յիլ իմ, պու կիւնահլարմը նէ եափայլմ
 անլերին միւսթահազգ օլան ճէզասընը
 չէքմէլի տէյիլմի իմ տէյիւ տիւլիւնիւր
 իքէն, ինայէթ անլատըր քի—

(բ) Կիւնահ մէսէլէսի հալլ օլունմալը,
 կիւնահըն ճէզասր մութլազ տըր, եա կիւ-
 նահ իշլէյէն օլ ճէզայը չէքմէլի, եօգ իսէ
 անըն իշիւն պիր պէտէլ եա ֆիտիյէ օլ-
 մալը, Կիւնահ իշիւն պաշգա եէր եօգ,
 եա կիւնահքեար ճան իւզերինտէ գալմա-
 լը, քի օզման օլ ճան մահքիւմ օլուպ
 հէլաք օլմալը, եատա Յիսուս իւզերինէ
 կէշմէլի քի ճան խէլաս օլուն, իմտի
 կերէք տիր քի էսքի Անտաա եափաղգ-
 լարը կիպի կիւնահքեար թէվազու իլէ
 կէլիպ իմանլէ էլլերինի Ալլահըն Գուզու-
 րը օլան Բապպ Յիսուս Քրիստոս իւզէ-

րինէ գոյարագ, կիւնահլարընը իզրարէ քէնտի եերինէ պէտէլ վէ ֆիտիյէ տէյու գապուլ էթմէլի: Ղև. 4.2—6. 13—17, 22—24: Ա. Յովհ. 1.7—9: Իշթէ հագիգի թէվպէ պու տըր: Քէզա ինայէթ անլա- տըր քի—

(գ) Օլ կիւնահլարը Բապպ Յիսուս Քը- րիստոս քէնտիսի եիւքլէնմիլ վէ ճէզայը քէնտիսի չէքմիլ տիր: «Իշթէ տիւնեանըն կիւնահլարը րէֆէ տէն Ալլահըն Գուզուսը: Յովհ. 1.29: «Օ՛ իսեանլարըմըզ իշիւն եա- րալանտը, կիւնահլարըզ իշիւն տարպ օ- լունտու, սէլամէթիմիզ իշիւն Օ թէտիպ օլունտու, Անըն պերէլէրիյէ պիզ շիֆա պուլտուգ: Բապպ ճիւմէմիգին կիւնա- հընը Անա եիւքլէթտի» Եսա. 53.1—7: «Քէնտիսի քէնտի ճէսէտինտէ կիւնա- լարըմըզը աղաճ իւզերինտէ եիւքլէնտի»: Ա. Պետ. 2.24: Կիւնահլարըն եափաճա- ղը՝ պու Յիսուսը քէնտիսին եերինէ պէ- տէլ վէ ֆիտիյէ օլարագ խաչլանմըլ շախ- սի իւլասքեարը տէյիւ իմանլէ գապուլ էթմէք տիր: Յովհ. 3.14—18:

Իմտի պու աճիպ ինայէթի անլայան ճան թէվազուլլէ թէվպէ էտիպ՝ կիւնա- լարընը խաչլանմըլ Յիսուսըն հուզուրըն-

տա իզրար էտէրէք Անա թէսլիմ օլուր, վէ իմանլէ Անը գապուլ էտիպ խէլա- պուլուր, մէսուր օլուր:

Լաքին տիկէր թարաֆտան տահպ տէ- րին պիր էլէմլէ, պէն նա՞սըլ Յիսուսը ին- ճիթմիլիմ: Անա նէ՞ գատար կիւնահլար եիւքլէթմիլիմ, իմտի նէ՞ եափայլըմ քի պիր տահա կիւնահ իշլէմէյէյիմ վէ Յի- սուսը կիւնահ խըզմէթճիսի էթմէյէյիմ տէյիւ տիւշիւնիւր: Իշթէ պու խուսուս թէվպէնին էն պէլի ալամէթի տիր: Կիւ- նահ աֆվ օլունմուշ: ճէզատտա գալտը- րըլմըլ, Լաքին թէվպէքեար քէնտի քէն- տինէ գալըր իսէ նէ օլաճագ եինէ էվվէլ- քի շէյլէր գուհուր էթմէգմի: Պու սըրա- տա ինայէթտէն սէտա կէլիր: «Իշթէ սըհէթ (խէլաս) պուլտըն: արթըզ կիւնահ իշլէմէ, օլմայա քի սանա տահա ֆէնա պիր շէյ վագը օլա»: Յովհ. 5. 14:

5. Թէվպէքեար եեճի գարալար հեհր: «Եա Բապպ նէ իսթէրօին քի պէն եա- փայլըմ» Ամալ. 9.6: Քիմէ դատը էթտիմ իսէ տէօրթ միսլինի էտա էտէրիմ: Ղուկ. 19.8: Արթըզ Շէյթանա մահալ վերմէյէ- ճէյիմ: Եփես. 4.27: Կիւնահ իշլէմէյէճէ- յիմ: Ա. Յովհ. 2.1: Տիւնեայը վէ տիւնեա-

տա օլա՞ն շէյլէրի սէվմէյէճէյիմ, թէն շէհ-
պէթի, կէօզ շէհվէթի վէ էօմրիւն թէքէպ-
պիւրիւնէ մէյլ էթմէյէճէյիմ, Ա Յովհ. 2.
15, 16: Պէնի խէլաս էօէն խէլաս քեարըմըն
արտընճա կիտէճէյիմ Ղուկ. 8. 38: Պու խօշ
գարարլարը էտէր իքէն, ինայէթտէն սէ-
տա կէլիւր քի. «Պէնսիզ պիր շէյ հափա-
մազսընըզ» Յովհ. 15. 4: Անճազ «իմանը
պաշլաջան վէ թէքմիւ էտէն Յիսուսա
նազար էտէրէք, իպր. 12. 1, Միւմքին:

6. Թեվպեֆեարըն ֆիլլի քեւլիմիթիթի.
Թէվպէքեար քէնտինին ճիտտի թէվ-
պէսի վէ գարարլարըյլէ եէնի պիր էօմրէ
տէվամ էտէր իքէն կէօրիւր քի տաիմա
եանլըշլար վէ իսթէմէտիյի հալլար վու-
զու պուլույօր, իմտի եէնի պիր իմանլէ
քէնտիքէնտինտէն տէ շէօզիւլէրէք քիւլի
թէսլիմիյէթլէ Ալլահա վէրիլիպ տէր, —
(ա) Եա Բապպ, պէն Սէնին իմ, պէնտէ
պաշլատըղընը Սէն թէքմիւ էյլէ: Փիւպ. 1.
6: (բ) Պէնիմ գարարլարըմ հէր նէ գատար
տախի տօղրու օլսա իճրասընա պէն աճիզ
իմ, Պէնտէ կէրէք իսթէմէյի, կէրէք իշ-
լէմէյի ըրիզանա կէօրէ Սէն իշլէ: Փիւպ. 2. 13
(գ) Պէն Սանա մազպուլ պիր էօմր եաշա-
մազ իսթէյօրում, լաքին նէ էտէճէյիմի,

պիւմէմ, պէնի Սէն իսթէտիյին շէքլէ գօ-
էյօրէթ, վէ իթաաթաա սազլա:

7. Թեվպեֆեարըն քեֆեթի ի գալպի:

Հէր թարաֆտան սէօքիւլիպ շէօզիւ-
լէրէք պիւթիւնիւյիւ իլէ Բապպա վէ-
րիլէն թէվպէքեարը Բապպ թէմամէն
թէսլիմ ալըպ—

(ա) Կէշմիշ կիւնահլարընը աֆվ էտէր:
Մարկ. 2. 5. Ա Յովհ. 1. 7—9:

(բ) Շէյթանտան, կիւնահտան ազատ վէ
խէլաս էտէր: Ղուկ. 7. 36—50: 13. 11—15:

(գ) Ալլահըն քէլամըյլէ, Բուհլէ եէնի
տօղուշ վէրիլ: Ա Պետ. 1. 23—2. 2:
Յովհ. 3. 3. 5:

(դ) Էպէտի հայաթա նաիլ էտէր: Յովհ.
3. 14—16, 36:

(ե) Էվլատ Ուլլահ էտէր: Յովհ. 1. 12:

ՊԱՊ 7

ԹԵՎՊԵ ՎԵ ԵԷՆԻ ՏՕՂՈՒՇՏԱՆ ՍՕՆՐԱ
ԻՆԱՅԵԹԻՆ ԻՇԻ

Պուրայա գառար օլան մէջլէրտէ կէ-
նիշ գափուտան կիրիպտէ հէլաք թարի-
գինտէ երւրիւյէն ճանըն անվալընը վէ
էնճաւ թէվպէ էտէրէք եօգարըտան ու-
գանան ինայթէ սըղընըպ աֆլըգ, խէլաս
վէ եէնի տօղուշա նաիւ օլմասընը անլա-
տըգ: Վէ շիմտի եէնի պաշլատըղը էօմր-
տէ նէլէր վուգու պուլաճաղընը մէշք է-
տէճէյիգ:

Ա. ՇԱԽՍԻ ԷՕՄՐՏԵ ԹԵՊՏԻԼԱԹ: Պու էօմ-
րէ եէնի էօմր, եէնի հայաթ տէնիլիւր:
Րօմ.Ճ.4: Եէնի իսէ էսքիսի թէպտիւլ օլ-
մուշ: Իմտի պու թէպտիւլաթ նէլէրտէն
իպարէթ տիր:

1. Կիւնահեար իփեհ քեվպեփեար օլմուս
եէնիտէն տօղմուշ տըր: Սէպավէթինտէ
Ալլահտան սափըպ Շէյթան վէ կիւնահիւ
քիրլէնիպ պօղուլան ճան իմանլէ իլահի
էլլէրէ թէսլիմ օլունճա, օլ էլ անա խէլաս
քեառէսինի թազտիմ էտիպ հայաթ սու-
լընտան իշիրիւր: Օլ վազթ անըն կիւնահ

աթէշինտէն գազրուլմուշ ճանը իհեա օ-
լունտուր: Գօրգու վէ իղթիրապ իշինտէ
օլան գալպինէ «Գօրգա կիւնահարընը
«անա աֆվ էթտիմ» տէյիւ ինայթտէն
սէտա կէլիպ մէսէրրէթ վէ սէլամէթ պաշ-
լար: Շօլ աղըրլըգ վէ քէտէր վէրէն հալ-
լար տէֆ օլուպ, կիւնահքեար ճան ինա-
յթին հազուզընտա Յիսուս Քրիստոսըն
աղիգ գանըլլէ եըյգանըպ փաքլէնէրէք
եէնիլէնմիշ սլուր: Տէրունինտէ պու թէպ-
տիւլաթը հիսս էտիպ քէնտի քէնտինի սէ-
մափի հալլար իշինտէ Ալլահըն ֆէտէրանէ
գուճաղընտա աղիգ մուհապպէթլէ սէվիլ-
մէքտէ պուլուր: Արթըգ Շէյթանըն սէրթ
էլլէրիլլէ էօրսէլէնէն տէյիլ, իլլա լութֆ
ու ինայթ պազուլարըլլէ գայրըլմագտա
պուլունուր: Արթըգ զէմինտէն զիյատէ
սէմա, թէնտէն զիյատէ րուհանի ալէմ
հալը հաղըրտան զիյատէ միւսթագպէլ հալ
ճէլալ վէ ճէնէթ օնա մատտէ օլուր:

2. Անյայըս վի հիսսիյաթը քեպթիլ օլուր:
Էվվէլլէն խօշլանարագ եափտըղը կիւնահ-
լարըն նէ տէրէճէ մէքրուհ իտիլինի ան-
լայըպ իքրահ էտէր: Ինայթտէն օլան
շու տֆվըգ, խէլաս վէ հայաթա շիմտի
էվվէլլէրինտէն զիյատէ լիյագաթսըղըգ

հիսս էտէր: Շիմախյէ գառար պու աճիպ
 Խէլասքեարը նէ տէրէճէ ինճիթմիշ իտի-
 յինի ֆէհմ էտիպ, արթըգ օլ ազիգ մու-
 հապպէթի կիւնահլար իլէ ինճիթմէմէք
 հիսիյաթըլլէ տօլար, հէր շէյ հագգընտա
 թասաՎժուրը թէպտիլ օլուպ եէնի անլա-
 յըշ՝ վէ հիսսիյաթա մալիք օլուր:

3. Նիսանկեանը քեպսիլ օլուր: Թէվպէ-
 տէն էվվէլ քէնտինճէ եախօտ պաշգալա-
 րա պագարագ պիր չօգ արգու, փրօղրամ
 վէ նիշանկեանլարը օլապիլիր, լաթին
 Ռապպա կէլտիքտէն սօնրա կէօրիւր քի
 անլէրին չօղու եանլը վէ զարարլը տըր:
 Անլէրտէն վազ կէչէր: Եէնի էօմրէ պաշ-
 լատըղը կիպի աիւշիւնմէյէ պաշլար քի
 աճէպա Ալլահ քէնտինի նէ իչիւն եարաթ-
 մըլ, օլ էգէլի մագսէտ, քէնտիսի իչիւն
 Ալլահըն շախսի փրօղրամը նէ իտի իսէ
 անը անլայըպ օնա կէօրէ եաշամագ ար-
 գուսընտա օլուր: Շօլ կիւնահսըզ վէ Շէյ-
 թանսըզ էօմրիւ եաշամաղը մէպտէ մօթ-
 թօ վէ էօմր նիշանկեանը էտէր, վէ մութ-
 լագա հէր հալ հէմտէ տէրհալ անը իք-
 մալ էթմէք իսթէյիպ հէր շէյի պու մագ-
 սէտէ գուրպան էտէրէք հէր շէյէ բազի
 օլուր: Եանլընըզ Ալլահա մագպուլ օլմագ

վէ Անը իզզէթլէմէք նիշանկեանը իլէ եա-
 շամաղա պաշլար:

4. Հասրէթլէրի քեպսիլ օլուր: Թէվպէ-
 տէն էվվէլքի ճիւմլէ նախօլ վէ նափաթ
 օլան արգու վէ հասրէթլէր գալտըրըպ
 եէրինէ եէնի հասրէթլէր կէլիր: Րուհանի
 էօմրիւ տահա զիյատէ անլամագ, Ռապպը
 վէ հուզուրընը զիյատէ կէօնէնմէք հա-
 րէթլէրիլլէ տօլար: Տուա, Բէլամ Ուլլահը
 մէշգ էթմէք, Րուհանի գօնուշուգլար վէ
 թէրէննիւմլէր, զիյարէթլէր վէ Րուհանի
 խըզմէթլէրէ գօշարագ իսթէր քի կէճէ
 կիւնտիւզ տէվամի պու հալ իչինաէ օլ-
 սուն, կէօրիւնմէյէն Ալլահը իմանլէ սէ-
 վիպ կէօնէնտիյի կիպի Ռապպըն կէօրիւ-
 նիւր էվլատլարը, քիլիսէսի վէ իչի տա-
 խի քէնտինէ սէվկիւլիւ վէ գըյմէթլի
 օլուր:

5. Հայաթը քեպսիլ օլուր: Զիքը օլու-
 նան ճիւմլէ տէրուհի թէպտիւթ անըն
 հայաթընա թէէսիր էտիպ ամէլէն իզհար
 օլունմաղա պաշլար: Անըն սէօզլէրի վէ
 սէօյլէյիշի, թաՎը ու հարէքէթի վէ սա-
 իրլէր իլէ մուամէլէսի, հաթթա անըն
 թապիաթ վէ սիյրէթի թէպտիլ օլուպ եէնի
 վէ միւպարէք պիր շէթլ ալըր: Եէնի էօմ-

րէ պաշտօնային քիմիայէ քէմիայի շախմատի հա-
յաթընտա պու թէպտիւթը պիւտիյի կիպի
խանէսինտէ, քիլիսէսինտէ: Թանըշ Եա
աւագատար օլտուղը քիմիայէն արասընտա
մէշղուլիյէթ, սէնաաթ վէ ալըշ վէրիշինտէ
հաթթա քէնտինի սէվմէյէնէր թարաֆըն-
տան պիւէ պիւլինիւր վէ շէհատէթ օլունըր:

Պու ճիւմլէ թէպտիւթ անճագ վէ
անճագ ինայէթին իշի տիր, հիշ պիր ա-
տէմ հաթթա միւմին պիւէ քէնտիլիյին-
տէն էյիլիյէ տօղրու հիշ պիր թէպտիւթ
Եափամագ, Լաքին Րապպա վէրիւթիյին-
տէ օլ ճէլիւ ինայէթ Անըն իւզէրինտէ իշ-
լէյէրէք աճիպ թէպտիւթ մէյաանա կէ-
թիրիր:

Բ. Թէճրիֆէ Ի ՇԱԽՍԻԹԷՏԷ ԿԻԻՃ-
ԼԻԻՔԼԷՐ: Րուհանի էօմր հէր տտէմ իշիւն
քիւլիյէն Եէնի պիր թէճրիպէ Ի շախմատի
տիր: Պու նէ մէքթէպլէրտէ թալիմիլէ նէ
տէ սաիրլէրին թարիֆիյլէ անլաշըլըր, իլլա
հէր տտէմ իշիւն կիրիպ Եաշայարագ ան-
լար վէ մալ էտէր: Պու էօմրիւն կիւճ-
լիւքլէրի չօգ տըր: Տախիլի վէ խարիճի,
տօղրուտան վէ տօլալըտան միւթէնէվվի
կիւճլիւքլէր օլուր իսէտէ, ինայէթ ճիւմ-
լէսինի հալլ էտէր:

1. Անէլիէ Էքմէք կիւճլիւյիւ: Հէլաք Թա-
րիգինտէ էփէյի իլէրիլէմիշ օլուպտա, ի-
նայէթլէ խէլաս պուլուպ թէպտիլ օլան
միւմին, կէշմիշ վագթըն զայաթընը հի-
սապ էտէրէք, էյէր կիւնահա սափմասա
Իտիմ շիմտիյէ գատար հայաթ թարիգին-
տէ նէրէլէրէ Եէթիլէնէք Իտիմ տէյէրէք
աճէլէ էտիպ օլտուղը Եէրտէն պիր ատըմ-
լէ հէլաքթարիգինին օրթասընտան հայաթ
թարիգինին օրթասընա կէշմէք իսթէր
(րէսմէ պագ) Եատա օլտուղը Եէրտէն պիր-
տէն պիրէ սէմայա չըգմագ վէ պիւթիւն
էօմրիւ պիր տէֆատա պիթիրմէք իսթէր:
Պունուն իշիւն տուա իլէ ճէհտ էտէր ի-
սէտէ կէօրիւր քի էօյլէ օլմայօր, Իմտի-

Ինայէք ալլաւսըր փի: (ա) Թէվպէ էտէր
էթմէգ պիրտէն սէմայա չըգմայաճաղըգ:
Պու էօմրիւ շու գէմինտէ վէ թէնտէ Եա-
շայաճաղըգ: Էյէր անճագ սէմատա Եա-
շայաճագ օլսա իտիք Ալլահ պիլի սէմա-
տա Եարատըր Իտի: Հէլաք թարիգինին
հէր նէրէսինտէ ինայէթ գափուսընտան
կիրմէք միւմ քին տիր: Լաքին օ սէմայա
կիրմէք գափուսը տէյիլ, իլլա սէմալը օլ-
մագ գափուսը տըր քի գէմինտէ Եաշա-
յալըմ: (բ) ինայէթ անլատըր քի հէլաք

Թարիգինին հէր նէրէսինտէ թէվպէ էտէր-
սէ օրատան պիրտէն հայաթ Թարիգինին
եիւքսէթլէրինէ կէչմէյէ եօլ եօգ, իլլա
տէօնիւպ չօճուգլար կիպի օլմագ լազըմ:
Մտթ.18.3: Կիւնահըն եիւքսէլմիշ ուչ-
րուժլարընտան կէրի էնիպ ալչազլանա-
րագ հէլաք Թարիգինին էօմրիւնիւ իգրար
վէ թէրթլէ քէսիպ աթարագ չօլ տար գա-
փուլյա, իլք այրըլտըղը եէրէ կէրի կէլմէ-
լի, վէ օրատան հայաթ Թարիգինէ կէչիպ
տէվամ էթմէլի: Եէնիտէն չօճուգ օլմա-
լը, (րէսմէ պագ): Իմտի թէվպէքեար
պուռու անլայընճա, թէվազուլլէ կերի
տէօնմէյէ վէ կիւնահ ատըմլարըլլէ եիւք-
սէլտիյի ուչրուժլարտան էնէրէք Յիսուս-
օըղ եաշտաղըղ պիւթիւն էօմրիւ քէսիպ
աթմաղա րագի օլուր: Մտթ.7.13.14:
18.3: Յովհ.10 9.10:

2. Կերի օհօմմէկ կիւնլիլիւ վէ ինայէթ,
Պիր Թարաֆտան թէվպէքեար ինայէթ
գափուռընտան իչէրիյէ, իլէրիյէ վէ սէ-
մայա սէյր էտիպ՝ եաշայաճաղը էօմրիւ,
կէօնէնէճէյի աղիմ լութֆ ու պէրէքէթ-
լէրի, վէ եէթիչէճէյի սօն մէնզիլի սէմա-
յը կէօրիւպ մէսրուր օլուր վէ հէր չէյէ
րագի օլարագ հայաթ Թարիգինէ տօղրու

Կիտէր իքէն Շէյթանըն խապէրի օլարագ
գարշըսընա չըգար: Էվվէլա տօսթ կիպի
եազլաշըպ անը էսքի էօմրիւնտէ կիւնահ
եօլուռնա տէվամ էթմէք իչիւն գանտըր-
մաղա չալըլըր: Շէյթան տէր-

(ա) Յիսուս սէնի գապուլ էտէր մի:
Էյ ճան, սէն կէչմիշտէ Յիսուսը րէտտ է-
տէրէք Շէյթանա թապի օլմուլ վէ պու-
գատար կիւնահլար իլլէմիշ իքէն սէնի
քիմ գապուլ էտէր: Սէն Յիսուսա լայըգ
տէյիլ սին, պիհուտէ եէրէ քէնտիւնի ալ-
տաթմա: Թէվպէքեար ճան թէքրար քէն-
տի կիւնահլարընը տէր խաթր էտիպ լի-
յազաթսըղըղընը տիւշիւնիւր իքէն:

Ինայէթ իմատա եէթիչիպ պէյան է-
տէրքի «Իսեանլարընը տիւմտն կիպի, վէ
կիւնահլարընը պուլութ կիպի մահվ էթ-
տիմ, պանա րիւճու էյլէ, զիրա սէնի ֆի-
տիյէ իլէ խէլաս էթտիմ»: Եսա.44.21:
«Անըն Օղլու Յիսուս Քրիստոսըն գանը
պիղի հէր կիւնահտան փաքլէր»: Ա Յովհ.
1.7-9: Հէմտէ թէվպէքեար ճան, քէնտի
տէրունիւտէ հիսս էյլէտիյի աֆվլըգ, խէ-
լաս վէ մէսէրէթլէ, քէգա էօմրիւնտէ օ-
լան պէօյիւք թէպտիւթ վէ չէհատէթլէ-
րիլլէ Յիսուսըն գաթէն գապուլ էթմիչ

իտիյունէ օլան թէէմինաթըլէ Շէյթանա
գարը տուրուպ՝ գովար իքէն Շէյթան սէր:

(բ) Հալը հազըր վէ միւսթագպէլ փրօզ-
րամընը պօզաճագմը սըն: Սէն քի եէնի
փլան վէ փրօզրամլար եափտըն: Հալը
հազըր վէ միւսթագպէլին իչիւն, սէնա-
աթ վէ թիճարէթին իչիւն նէլէր տիւշիւ-
նիւյօր իտին: Թէվպէ էթմէքլիյին իլէ
պունլարըն հէփսի պօզուլաճագ, թիճա-
րէթ վէ սէրվէթին, իթիպար վէ շէրէֆին
եիւքսէք մէվգի վէ մէմուրիյէթին գայ
օլաճագ, իմօի սէն ազլընը պաշընա
թօփլա, տիվանէլիքսէն վազ կէչ, սէն
տիւնեատասըն, սանա էքմէք, էլպիսէ,
էվ վէ էչեալազըմ տըր: Պու կիտիշ իլէ
ատէմիքսէն չըզըպ, քէնտինի վէ միւս-
թագպէլինի խարապ էթմէ:

Թեվպէհար պու մատտէլէրի տիւշիւն-
մէյէ պաշլար, պու ֆիքըլէր տօզրու կէօ-
րիւնիւր վէ նէ եափաճազընը շաշըրըր:

Ինյաթ սէր: «Տիւնեալը վէ տիւն-
եատա օլան շէյլէրի սէվմէյինիզ . . . »
Ա Յովհ. 2. 15—17. « Հ ա յ ա թ ը ն ը գ
իչիւն նէ հէյէճէյինիզի վէ նէ իչէ-
ճէյինիզի վէ հէմ տախի ճէսէտինիզ իչիւն
նէ կիյէճէյինիզի էնտիշէ էթմէյինիզ »:

Մտթ. 6. 25—34: « Պիր առէմ պիւթիւն
տիւնեալը գազանըպտա քէնտի ճանընը
գայ էտէրսէ նէ իսթիֆատէ էտէր . . . Մտթ.
16. 24—27. Իմօի « Կէօզիւնիւզ էչեանըզ-
տա օլմասըն », Թէքվ. 45. 20. « Հայաթըն
իչիւն ֆիրար էյլէ »: Թէքվ. 19. 15—17:
Քէզա ինայէթ անլատըր քի: (ա) Շիմօի-
յէ գատար կիւնահքեար իքէն եաշատըպ
պէսլէյէն Ալլահ իտի: Շիմօի էվլատ օլ-
տուգտան սօնրա տահա զիյատէ գայըր-
մա՞զ մը: « Քէնտի Օզլուըն էսիրկէմէյիպ
անը պիզիմ ճիւմլէմիզ իչիւն թէսլիմ էյ-
լէյէն Անըն իլէ պէրապէր հէր շէյի տախի
պիզէ նասըլ իհսան էթմէյէճէք տիր: Բօմ.
8. 32, 5. 10. (բ) Շէյթան հալը հազըրը
վէ մէզարա գատար օլան միւսթագպէլի
կէօզ էօնիւնէ կիթիրիւր: Հալպու քի ասլ
միւսթագպէլ էօլիւմտէն էօթէտէ տիր:
Շէյթան իսթէմէզ քի առէմէր էպէտի
ճէհէննէմէ ինանըպ տիւշիւնէլէր, եօզսա
հէր հալ թէվպէ էտէճէքլէր, քէզա իսթէ-
մէզ քի էպէտի ճէննէթ վէ ճէլալա ինա-
նալար, եօզսա հէր քէս պու տիւնեալը
օնա գուրպան էտէր: (գ) Շէյթանըն թագ-
տիմ էթտիյի հայաթ, կէչիմ վէ սէրվէթ
նափաք օլուպ մէշագգաթլէ տիր, Հալ-

պոռքի Բապպ սէրվէթ վերիսէ մէշագգաթ
գաթմազ: Էմս. 10.22: Միւմին Բապպ
իլէ հէմ տիւնեատա հէմ սէմատա տաիմա
մութլու տըր:

Սահին տիւր քի Բապպ նափաթ
վէ նախօչ սէնաթ վէ թիճարէթի
պրազտըրըր: Պէլքի պիր թագըմ նէֆսա-
նի, զէմինի վէ զէմանի շերէֆ, իզզէթ վէ
մէվգիւլերի պօղար: Հաթթա ինթիմալ
էվվէլճէ հարամ վէ հիլէ իլէ կիւնան վէ
շերր իլէ թօփլանմըլ սէրվէթ եա էմվալը
տաղըտըր: Լաքին անլերին եերինէ Գէն-
տիսի իլէ օրթագ, օլաճագ պիր մէշղուլի-
յէթ վէ Գէնտինին միւպարէքլէտիյի էմ-
վալ, էլեա վէ օտիրէ վերէճէք: Արրահա-
մա տիյարընը թերք էթտիրտի, ամմա
տահա ալա պիր տիյար վերտի: Թէքվ.
12.1—7, 13.14—18: Պօղոսըն մէվգիսինի
տէյիշտի, ամմա տահա ալասընը վերտի,
Ամալ. 9.12.15.16:

Նիչէլէր պու նօգթատա թերէտտիւտ
էտիպ հէր իթիսինտէն տախի վազ կէչէ-
մէզլէր վէ թէվպէ էթմիշ իքէն պիլէ պու
տիւնեանըն էնտիշէլէրի վէ զէնկինլիյին
հիլէսի վէ զայրի նէսնէլէրին արզուսը
արայա կիրիպ քէլամը (իմանը) պօղար:

Մարկ. 4.19: Տիկէր թարաֆտան պիր է-
լինիտէ ինայէթէ ուղատըպ անտէն տախի
մահրոււմ գալմագ իսթէմէզ: Լաքին ինա-
յէթ խապէր վերիւր քի «Գէնտինիզ իշիւն
եէր իւզէրինտէ խազինէլէր ճէմ էթմէ-
յինիզ... սէմատա խազինէլէր ճէմ էտի-
նիզ»: «Շիշ պիր քիման իքի էֆէնտիյէ
Գուլլուգ էտէմէզ... հէմ Ալլահա հէմտէ
մալէ Գուլլուգ էտէմէզ, ինիզ»: Մտթ. 6.
19-24:

Պու իսթարլար իւզէրինէ էնճամ օլ
ճան եա տիւնեայա օլան զէնճիրլէրինի
գօփարըպ հէլաք եօլոււտա իլերի կիթ-
մէքտէն վազ կէչէճէք, եօզ իսէ պուլտը-
ղը ինայէթի թերք էտէրէք եինէ կիւնան
ազընթըսընա կիտէրէք հէլաք օլուր: Պէօյ-
լէճէ նիչէլէր Յիսուսա կէլմիշ իքէն կէրի
ճէքիլիպ Սնըն իլէ պերապէր կէզմէզլէր
իտի: Յովհ. 6 66:

Հազիգի թէվպէքեար իսէ քէնտինի գօ-
լայճա պաղլայան կիւնան զէնճիրլէրինի
Գըրըպ գօփարարագ, հիշ պիր պաղ պը-
րազմայարագ քիւլլիյէն ինայէթէ սարը-
լըր, թէմամէն Յիսուսա թապի օլուր: Ղկ.
18.22: Հէմտէ մատէմ քի Յիսուս տէյօր,
էօյլէ իսէ հալը հազըր վէ միւրթագպէլի

« Գալորըր տէյիւ ինանըր: Մարկ. 10. 28-30. Պէօյլէճէ կէչմիշ էօմրիւն կիւնահլա-րընը, միւսթագպէին փրօղրամընը վէ հալը հազըրըն ճիւմլէ իհթիյաճ վէ էն-տիշէսինի Րապպ Յիսուս Գրիստոսա պը-րագըպ ինայէթինէ իւմիտլէ Շէյթանըն պու տուզաղընտան տախի գուրթուլուպ եօլունա տէվամ էտէր: »

Թէվպէքեար ճան հէլաք Թարիգին-տէն կէրի տէօնիւպ թէվազու իլէ տար գափույա տօղրու էնէր իքէն, էօնիւնէ կէլէն պիր կիւնլիւք տախի,

3. Էսփի արգասաւարտան այրըմագ կիւնիլիլիլի սիր: Իլք խաթրա կէլէն շու օլ-մալը տըր քի այրըմագ հիշլազըմ տէյիլ, էն էյիսի արգասաւարըն հէփսիտէ թէվ-պէ էտիպ, արթըգ հէլաք Թարիգին-տէն տէյիլ, իլա հայաթ Թարիգինտէ պիր-լիքտէ տէվամ էտէլէր: Հէր թէվպէ էտէն ճան էվվէլա պունա ճէհտ էթմէլի քի ար-գասաւարընտա Յիսուսա կէթիրէսին: Լաքին հէր զէման պու միւմքին օլմայօր: Հաթթա—

Շէյթան թէվպէքեար ճանը Րապպտան կէրի այրըմագ իշիւն պաշգա պիր չօգ վասըթալար գուլլանըր իքէն պիրտէ էս-

քի էօմրիւն արգասաւարըլլէ թէճրիպէ էտէր:

(ա) Էսքի արգասաւար իսթէրլէր քի եէնի թէվպէ էտէն ճան էվվէլքի կիպի քէնտիլէր իլէ կիւնահլը եօլարտա տօսթ-լըգ վէ արգասաւարըլ տէվամ էթսին: Թէվ-պէքեար իշիւն պու կիւն պիր կէչիտ տիր: Կիւնահլարտան այրըմաղա պէնզէմէգ: Թէվպէքեար թէքար կիւնահ իլլէմէք իս-թէմէգ, Լաքին արգասաւարտան այրը-մագ տախի կիւն կէլիր: Անըն իշիւն նի-չէլէր արգասաւարըգ ալագասընտան, ան-լէրին մուհապպէթ, թէքլիֆ վէ ընճաւ-րընտան միւթէէսիր օլուպ խաթրարընը գըրմայարագ անլէրի խօշնուտ էթմէյէ չալըշըրլար: Հաքին

Ինայէքսէտա վէրիպ տէր. « Էյ օղլում, կիւնահլքեարլար սէնի իղլալ էթմէք իս-թէրլէրսէ ըազի օլմա » Էմա. 1. 10—19. Մէգ. 1. 1.

Թեվպէքեար կէօրիւր քի, էսքի տօսթ վէ արգասաւարըն կիւնահլը ալա-գալարը քէնտիլին ըուհանի հայաթընա զարար վէրիյօր: Հէմտէ անլէրի Գրիստո-սա կէթիրէմէյօր, հիշ տէյիլ իսէ քէնտի եօլունտան շաշմայըպ տէվամ էթմէլի:

(բ) Էսքի արգատաշլար՝ թէվպէքեար ճանըն արգաթընա տիւշիւպ կէօյա սէվիպ գալըրըյուլար կիպի, պիր թագըմ նասի-հաթլար վէ չարէլէր իլէ անը տուա, մէշգ վէ թէճէմմիւլէրտէն, քէզա միւմինլէրին ըէֆագաթընտան հէմտէ եէնի աթըմլար ալմագտան մէն էթմէյէ չալըլըլար: Մարկ.2.21,31: Հաք.16.15: Ամալ.26.24: Պազըլարտա ալտանըպ անլէրին ըի-գասընա կէօրէ շէքլ ալըր իքէն:

Ինայէք տէր. «Փէտէրի եա վալիտէյի պէնտէն զիյատէ սէվէն պանա լայըգ տէ-յիլ տիր... Մտթ.10.37,38: Հէր քիմ Ալ-լահըն իրատէթինի իճրա էտէրսէ, պիրա-տէրիմ վէ հէմշիրէմ օտըր: Մարկ.3.31,35 Եինէտէ նիչէլէր, սէվտիքլէրի տիւնեա-վի արգատաշ, տօսթ վէ Դալիլայը պրա-գամայըպ, Յիսուսը թէրքլէ նազիք ինա-յէթ թէլլէրինի քէստիրիրլէր: Ատէմլէրին իզգէթինի Ալլահըն իզգէթինտէն զիյատէ սէվէրլէր վէ իման էթտիքլէրի Յիսուսը իզրար (դաւանիլ) էտէմէլլէր Րապպա պիրլէշմէք իչիւն ճէմաաթ վէ կիւնահը արգատաշլըգտան այրըլամաղլար, պէօյլէ-ճէ ինայէթտէն այրըլարագ տիւշիւպ ար-գատաշլարըյլէ հէլաք թարիզինտէ տէվամ էտէրլէր:

Հագիզի թէվպէքեար իսէ ինայէթտէն կէլէն սէտայը տիւշիլիպ տէր «Շիմտի ա-տէմլէրին ըիզասընըմը եօզսա Ալլահըն ըիզասընըմը արարըմ, եախօտ ատէմլէ-րի խօշնուտ էթմէք արգուսընտա մը իմ, զիրա ատէմլէրի խօշնուտ էթսէ իտիմ ար-թըգ Դրիսաոսըն գուլու օլմաղ իտիմ»: Դաղ.1.10: «Իթէ պիզ հէր շէյի թէրք է-տիպ սանա թապի օլտուգ» Մարկ.10.28: Պու սէօզլէր իլէ թէվպէքեար, իճապ է-տէր իսէ տօսթըրգ, արգատաշըրգ գալմա-ղա րազի օլուպ Յիսուստան այրըլմաղ, իլլա Անա սաթըգ գալըր, հէմտէ էսքի կիւնահըեար արգատաշլարտան այրըլտը-ղը կիպի եէնի վէ միւմին արգատաշլար պուլուր, նասըլ քի Յակոբ գայն փէտէ-րինտէն այրըլտըրը կիպի մէլէթլէրէ գա-վուշտը: Թէքվ.31.1—32: 1: Պօղոս միւ-մինլէրէ թէատտի էտէն արգատաշլարտան այրըլտըրը կիպի միւմինլէրէ գալուշտը: Ամալ.9.1—18:

(գ) Էսքի տօսթ վէ արգատաշլար տիւշ-մէն օլապիլիրլէր: Անլէր թէվպէքեարըն քէնտի գարարընտա իսթար էտիպ սապիթ գալտըղընը կէօրիւնճէ, օլաքի սաիրլէր վէ տիւնեա իլէ պիրլէշիպ անա պսւղղ ու թէատտի էտէրլէր: Լաքին

Ինայեք՝ տէր. «Տօսթա ինանմայընըզ, խասս տօսթա թէվէքքիւլ էթմէյինիզ... ատէմին տիւշմէնլէրի քէնտի խանէսի խալզը տըր» Միքիա 7.5,6:

Թեվպիքեսար՝ Պուշլարըն ճիւմլէսիյլէ պէրապէր հէր շէյէ բազի օլուպ տէր. «Փէտերիմ վէ վալիտէմ պէնի թէրք էթտիքլէրի հալտէ, Բապպ պէնի գապուլ էտէճէք տիր» Մէզ.27.10: Օ հէր շէյտէն այրըլարագ ինայէթէ եափըշըր, արթըգ տօսթ, արգատաշ, վալիտէյն վէ տէրտտաշ տէյիւ Յիսուսը ինթիխապ էտիպ տաիմա հէր շէյ իշիւն Անա մէրպուլ վէ միւնթազըր օլուր, Գէնտի էսքի արգատաշ վէ տօսթլարը իշիւն տախի, անլէր սէվմէզլէրսէ պիլէ քէնտիսի անլէրի սէվիպ հէր ֆուրսաթլէ խէլասլարը իշիւն տուա էտիպ անլէրի արար:

4. Տիւնեայա գարօք կիթմէփիփ կիւնիւյիլ: Թէվպէքեար ինայէթին քէլամ վէ թալիմինէ կէօրէ հէլաք թարիգինտէ իլէրի կիթմէքտէն վէ քէնտիսիյլէ պէրապէր կէլմէյէն արգատաշլարընտան տախի այրըլարագ թէք պաշընա կէրի տար գափուլա տօղրու էնէր իքէն (րէսմէ պագ) պիրտէ կէօրիւրքի—

(ա) Պիւթիւն տիւնեա հէր թագըմ աւտէմլէրին պէօյիւք գալապալըը իլէ, պիւթիւն եօլու գափուլապ քէնտիսինէ գարշը կէլիյօրլար: Պու ըրմազըն ազընթըսընտան եօգարըյա տօղրու կիթմէյէ պէնգէր քի անը կէրի տէօնտէրիպ սիւրիւքլէրլէր վէ անա եօլ վէրմէզլէր:

(բ) Տիւնեանըն սէօզ վէ նասիհաթը: Տիւնեա տէր, «Սէն պիւթիւն տիւնեանըն աքսիսինէ նէրէյէ կիտիյօրսըն...»:

Միւմից ճէվապէն, «Պէն շօլ տար գափու աղզընտա Բապպըմտան այրըլմըըմ վէ շիմտի անլառըմ քի պու կիթտիլիմ եօլ եանլը իմիշ, անըն իշիւն կէրի տէօնտիւմ, օլ տար գափուլա Յիսուսա կիտիյօրում» տէր:

Տիւնեա, Պուշա կիւլէր, իսթիհա էտիպ տէր, «Սէն չըլտըրմըշսըն, տիվանէլիյի պրագ տա պիգիմլէ եինէ եօլունա տէվամ էյլէ»: (1) Պիւթիւն տիւնեայա վէ Շէյթանա գարշը գօնուլու՞ր մը: Սէն ալէմտէն ազըլըմըսըն քի թէք պաշընա կէրի տէօնմիւշսին: Թէրսիք, աքսիլիք եափմա: Հէր քէս նասըլ օլուրսա սէնտէ էօյլէ օլ: 2— Հէմտէ պագ, սէրվէթ. շէօհլէթ, քէյֆ վէ սաատէթ պու եօլտա տըր,

նի՛րջիւն սէն պոռնկարտան մահրում գա-
լաճագսըն: -3- Քէզա կէօրմէտին մի քի
սէնին արատըղըն Յիսուսը օլ տար գա-
փու աղզընտա խաչլամըլար: Էյէր սէն
տէօնիւպ պիղէ գարըշմայըպտա օնաթա-
պի օլուր իսէն սէնիտէ խաչլարլար: -4-
Պիրտէ խաթրընտա օլսոռն քի սէնին կի-
պի չօգլար թէվպէ էտիպ հելաք թարիգին-
տէն տէօնէրէք հայաթ թարիգինի արզու
էթմիշլէր, պիղ անլէրէտէ բասթ կէլտիք,
սէօղիւմիւղիւ տինլէմէտիլէր տէ էնճամ
չօգ գարար վէ զահմէթլէր, հագարէթ վէ
վէ փէրիշանիյէթտէն սօնրա պաշա չըգա-
րամայըպ վաղ կէշտիլէր, իշթէ ֆիլան
վէ ֆիլան քիմսէլէրտէ կէրի կէլիպ պիղէ
գազուշտըլար: Սէն տախի եա էվվէլ պու
թարիգէ սափմայա իտին, եօգ իսէ արթըգ
իշ իշտէն կէշմիշ, պօշ եհրէ չապալամա
վաղ կէշ:

Նիշէլէր տիւնեանըն պու վէ պունա
պէնգէր սէօգլէրինտէն շաշըպ գօրգարագ
կէրի տէօնէրլէր: «Դեմաս պու տիւնիայը
սէվմէքլէ պէնի թէրք էտիպ» Բ Տիմ. 4.
10. Լաքին—

Միւմիմ քիվպիեհար, ճէվապէն տէր
-1- Թէրս վէ աքսի եօլ պու սիզին կիթ-

տիյինիգ տիր, քի պէն տախի կիտիյօր
իտիմ: Զիրա վիճտանա, քիլիսէյէ, Քէ-
լամ Ուլլահա, էպէտի հայաթ վէ ախրէ-
թէ էնճամ Ալլահա գարը հէմ աքսի օ-
լուպ նիհայէթ ճէհէննէմէ կէօթիւրիւյօր:
-2- Տէտիյինիգ սէրվէթ, շէօրէթ, զէվգ
ու սէֆա խարիճի շէյլէր օլուպ ֆանի տիր-
լէր, հէմտէ գալպէ իղթիրապ վէ ագապ
վէրիւլէր: Անլէր շու եէնի պուլտուղըմ
աֆվլըգ գալպ սէլամէթի վէ էպէտի հա-
յաթա նիսպէթէն հիշ տիրլէր: -3- Կէօր-
տիւյիւնիւղ կիպի էվվէթ Յիսուս խաչլան-
մըլ տըր, լաքին անլատընըգ մը քի նի-
շիւն, Օ պէնիմ հէմտէ սիզին իշիւն խաչ-
լանմըլ: Տօղրու եօլտան սափաղըմ ի-
շիւն պէնի արամաղա կէլմիշ: Իշլէտիյիմ
կիւնաչլարը աֆվ վէ ճանըմը երյգամագ
իշիւն պալգա չարէ օլմատըղընտան պէ-
նիմ եէրիմէ քէնտի ճանընը ֆէտա էտիպ
գանընը ինայէթլէ պանա եէթիշտիրտիտէ
Անընլէ խէլաօ պուլտուլմ: Ահ, Օ պէնիմ
իշիւն պու ազիմ ֆիտիյէյէ բաղի օլտու
իսէ, պէնտէ Անըն իշիւն խաչլանըրսամ
չօգ պիւր շէյ մի տիր: -4- Անըն խաթրը
իշիւն գարար ու զահմէթ, հագարէթ վէ
փէրիշանիյէթէ բաղի իմ: Զիրա սօնրա

էպէտի հայաթ վէ սաատէթ, ճէննէթ վէ ճէլալ պէնիմ օլաճագ: Ամմա սիզ քի շուֆանի քէյֆէ տէրվէթ վէ շէօրէթէ ալտաշըյօրսընըզ, սօնրա անըտա ղաիպ էտիպ ճէհէննէմաէ էպէտէն աղլայաճագընըզ: Իմտի կէլինիզ սիզտէ կէրի տէօնիւպ պանա արգատաշ օլունուզ, Եօգսա պէնի պրագընըզ, օլ տար գափույա Յիսուսըմա կիտէճէյիմ: Պիլիրիմ քի չօզլար պէնիմ կիպի օլ էյի Եօլու պաշլամըշ իքէն սիզին սէօզ վէ ագընթընըզ տայանամայալ կէրի սիզէ գարըշմըշ տըրլար, լաքին սօնրա փիւշման օլաճագլար:

Ինայեք՝ տախի միւմինէ Եարտըմ էտիպ շու այէթլէրի վէրիբ: Մարկ 8.38, Փիւպ. 2.15, Բօմ.12.2, Կող. 2.8, ԱՏիմ.6.7, 8, Ա. Յովհ.2.15—17:

(գ) Տիւնեա կէօրիւրսէ քի թէվպէքեար քէնտիլէրին սէօզ վէ նասիհաթլարընը տինլէմէյօր, պաշլարլար անա պուղզ էտիպ հագարէթլէ մուխալէֆէթ էթմէյէ:

(1) Իսթիհա վէ հագարէթլէ ֆէնա սէօզլէր

Ինայեք. «Ատէմլէր ինտինտէ հագիր վէ մէրտուտ իտի»: Եսա.53.3, «Պէնիմ սէպէպիմ սիզէ սիթէմ էտիպ թէատտի էթտիքլէրի վէ Եալան Եէրէ ալէյհինիզէ

հէր կէօնէ ֆէնա սէօզ սէօյլէտիքլէրի զէման նէ միւպարէքսինիզ... Մտթ.5.11:

(2) Պուղզ ու թէատտի վէ զահմէթլէրլէ էգիյէթ:

Ինայեք՝ «Էյէր տիւնեա սիզէ պուղզ էտէրսէ, սիզտէն էվվէլ պանա պուղզ էթտիյինի պիւմիշ օլունուզ», Յովհ.15.18—21, 16.1—4.33, Իսա.53.1—3:

(3) Ղատր ու զուլմլէ հագսըզլըզ հաթթա Եաղմա:

Ինայեք. «Շիտտէթլի էլէմլէրէ կիրիֆթար օլուպ պազէն սիթէմլէր վէ մուգաշագալարլէ... էմվալինիզին Եաղմա օլունմասընա մէսէրրէթլէ րազի օլտուշուզ»: Իպր.10.32—39:

(4) Տօզրուտան շախսընա հիւճմլէ անը Իման Եօլունտան սէօնտէրիպ րուհանի էօմրիւնտէն մէն էթմէյէ չալըշըրլար: Թէքվ.31.22—29, Մարկ.3.21, 31, Ամալ. 4.2—18, 5.27, 40, 8.1—3, 9.2, 26.10, 11

Ինայեք, Թէքվ.31.3, 29, 42, Գաղ.6.14, Ա. Յովհ.5.4:

Նիչէ զաիֆ վէ գօրգագ թէվպէքեարլար տիւնեանըն պու խըզլը ագընթը վէ տալըալարընա, քէզա անլէրին ազիմ մուխալէֆէթինէ տայանամայարագ պու գա-

տար կէլմիշ ի քէն, թու թու գլարը ինա-
յէթ ի փինի ելլէրինտէն գօփարը պօլ գըլ-
մէթ լի խէլաս վէ խէլաս քեարտան վազ
կէչէրէք էվվէլքինտէն պէտթէր օլուրլար:
Բ Պեւ. 2.20—22, Լաքին հագիգի թէվ-
պէքեար պու ահվալտա տահա զիյատէ
ինայէթէ սըղընը պ սարըլըր վէ —

Ինայէթ անա էօյրէտիր քի սէն եալը-
նըգ ղալիպ օլամազսըն, սէն սէնին էլ-
լէրինլէ թու թուղընա կիւվէնմէ, պրագ
պէն սէնի թու թու պ էյիճէ սարա սարա
պաղլայալըմտա գաթիր պազուվէ սէ-
նի չէքիպ տիւնեա ազընթըլարը վէ հիւ-
ճիւմլէրի արասընտան սէլամէթլէ սահիլէ
եէթիշտիրէյիմ: Փիւպ. 4.13, Գաղ. 1.3,
Թադ. 1.27, Թովհ. 16.33, 17.9—16, 1-26:

5. Շէյթանըն հիւնմիւրի կիւնիւլիւ:

Միւմին հէլաք եօլունտան, արգա-
տալարընտան վէ տիւնեատան վազ կէ-
չիպ ինայէթ եօլունտա տէվամ էտէր ի-
քէն, պէլքի արգատալարը վէ առէմ-
լէրտէ քէնտինտէն վազ կէչէրլէր, լաքին
Շէյթան վազ կէչմէյիպ ֆարզըլ եօլար
իլէ անա տաիմա հիւճմ էտէր:

1. Շէյթանըն քէնտինճէ հագգըլ սէ-
պէպլէրի:

(ա) Մառէմ քի օլ ճանը քէնտինէ էվ-
լատ էթմէք իշիւն չօգ էմէք չէքմիշ,
գուվվէթ, վագթ վէ ուսթալըգ սարֆ է-
տէրէք կիւնահեար էթմիշ, իսթէմէզ քի
էլինտէն գաչըպ գուրթուլըն վէ Ալլահա
էվլատ օլսուն:

(բ) Իսթէմէզ քի պիր կիւնահալէթի էք-
սիք օլսուն վէ ճէհէննէմէ պիր ճան էք-
սիք կիթսին:

(գ) Իսթէմէզ քի պիր սալահալէթի
արթսըն վէ ճէննէթէ պիր ճան զիյատէ
կիթսին:

(դ) Իսթէմէզ քի եօլունը, խուլունը, ի-
շինի էօյրէնէն պիրի կիտիպտէ քէնտինին-
հիլէ վէ կիզլի տուգազլարընը ֆաշ էտէ-
րէք քէնտինէ գարըլ իլլէսին վէ տիկէր-
լէրտէ ույանտըրըպ տէօնտէրսին:

(ե) Իսթէմէզ քի քէնտիսի Ալլահան
Գօվուլուպ ճէլալտան մահրոււմ օլմուշ ի-
քէն ինսանլար Ալլահա մագպուլ օլուպ
ճէլալա նաիլ օլալար: Պու սէպէպլէր իլէ
Շէյթան թէվպէքեարլարա հիւճմ էտէր:

2. Շէյթանըն իշլէմէսինին մէթօալարը:

(ա) Իլալ էթմէքլէ: Վահի 12.9, Ա
Թովհ. 5.19, Պու քէնտինին տօլալըտան
կիզլի ուսթալըլը տըր: Իշիլէրիլլէ իլալ

էտէր: Գաղ. 1.6—9: Բ Կորն. 11.14,15: Թալիմաթլէ իզլալ էտէր, Ա Տիմ. 4.1: Բ Պեա. 2.1,2: Քէնտինին ուշտուրմա եա սախթէ քիլիսէ եա ճէմաաթլլէ, ալին-լէրիլլէ. միւշարէթլլէ Վահի 2.9: 3.9: Ա Կորն. 10,21: Թագլիտ պիր էօմր եա-փար քի խրիսթիանլըղա պէնդէր, ամաա գանսըղ մէտէնիլլէթ, ախլազիլլէթ վէ ա-նընլէ գանաաթ էթտիրի: Էյէր պոլն-լարլէ միւլէօսէր օլմազսա,

(բ) Տօղրուտան տիւշմէնիլլէ վէ հիւճմլէ: Պու քէնտինին աչըզ ալէնի մէթօտը տըր, պիւթիւն զէմինի վէ ճէհէնէմի գուզվէ-թինի իսթիմալ էտէր, չէրիւր ատէմլէրի վէ չէրիւր մէլէքլէրի իսթիմալ էտէր: Քէն-տիսի կէօմիւրտէյէն արօլան կիպի հէր եօլ իլէ տիւշիւրիւպ եութմազ իսթէր:

3. Շէյթանըն ճէհա ու զայրէթինտէ մագսէտ: (ա) Կիւնահա տիւշիւրիւպ, ի-նայէթտէն, հայաթտան վէ Յիսուստան մահրում էթմէք: (բ) Պու օլմազսա, իլէրի կիթմէքտէն, եէնի աորմլար ալմագտան մէն էթմէք, Գաղ. 5.7: (գ) Պուտա օլմազ-սա հիւ տէյիլ իլլէմէքտէն, պէշարէթտէն մէն էթմէք: Ա Կորն. 16.9: Ա Սէլ. 2.18:

Ինայէր: Շէյթանըն ճիւմլէ հիւճմլէ-

րինտէ ինայէթ իմտաա եէթիլիպ միւ-մինէ զալէպէ վէրիւր չու այէթլէր իլէ: Ա Պեա. 5.8—10: Եփես. 4.27: Թալ. 4.7: Եփես. 6.11—18: Բօմ. 16.20: Ա Յովհ. 2.14: 5.18:

Շէյթան իլէ օլան կիւճիւլիւմիւզ տիւեաաա տաիմի տիր, անճագ քի զիքր օլունտըղը կիպի նէվինի թէպտիլ էտէր:

Գ. ՏԱԽԻԼԻ ԵԱԽՕՏ ՆԷՖՍԻՆ ԿԻԻՃ-

ԼԻԻՔԼԻՐԻ ՎԵ ԻՆԱՅԵԹ

Պունտան էվվէլ թէվպէքեարըն խարի-ճի կիւճիւլլէրինի մէչգ էթտիք: Եանի (ա) Աճէլէ էթմէք (բ) Հէլաք թարիզինտէ իլէրի կիթմէքտէն կէրի տէօնմէք, (գ) Էս-թի արգաաալարտան ալլըլմագ, (դ) Տիւն-եայա գարըը կիթմէք, (ե) Շէյթանըն հիւճմլէրինէ գարըը տուրմագ կիւճիւլլէ-րի: Պունլար նէ գատարտա կիւճ օլսա վագ կէչմէք, ալլըլմագ, գարըը գօյմագ վէ գաչմագ գօլայ տըր, չիւնքի խարիճ-տէն տիր: Լաքին տիւշմէն օլան Շէյթան կէօրօէ քի խարիճտէն պիր չէյ եափամա-յօր, եախօա թէվպէքեար օ կիւճիւլլէրէ զալիպ տիր, պիր եօլ իլէ տախիլի կիւճ-իւլլէր մէյտանա չըգարըր քի անլէր իլէ

Թե՛վ պէքեալ շաղը ըստ կէրի տիւղիւսիւն:

Ի՛վ վէլա նէֆսին նէ իտիյիսի պիւմէք իօ
չիւն շու հագիգաթլարը անլայալըմ: Ին-
սանտա էսասի վէ խըլգի օլան իւչ իւն-
սիւրլէր վար: Եանի բուհ, ճան վէ ճէ-
սէտ: Ա Սէլ. 5. 23: Քեամիլ ատէմ պու
իւչ իւնսիւրլէրին պիւրլիյի եախօտ հէմ-
ահէնկ օլմասը տըր: Պագէն պուշլարա
գալպ, նէֆօ վէ թէն տախի տէնիլիւր, օ
հալտէ նէֆօ տէմէքլէ ատէմին պէն տէյէ-
պիւլէն շախսիյէթի, քէնտիսի, ճանը անլա-
շըլըր: Էրմէնիճէտէ ճան եա նէֆօ իչիւն
«անձ, ես» թէրճէմէ օլունմուշ տըր: Մէգ. 16. 10: Մտթ. 26. 38: Մէգ. 25. 1: Բ Տիմ. 2. 13:

Նէֆօսին թարիֆի վէ թարիսի Բ. Մու-
գատտէստէ շէօյլէճէ իզլէնիլիւր:

1. Ասլի, խըլգի նէֆօ: Պու մանատա
գիքր օլունան նէֆօ Ալլահտան օլուպ ա-
լէն փաք վէ իլահի տիր վէ ինսանըն
շախսիյէթիին իմա էաէր: Պու նէֆօ Յի-
սուստա տախի վար: Բօմ. 15. 3: Օ հալտէ
պու նէֆօ եախօտ ինսան իլահի միւշա-
պէհէթտէ Օղուլուն սուրէթինէ պէնգէր
օլարագ խալգ օլունմուշ իտի:

(Բ) Կիւնահքեար նէֆօ: Ատէմին բուհը
քէնտի քէնտինէ գալըրսա կիւնահ իչլէ-
մէք իսթէմէզ, Ճէսէտի տախի այրըճա
պիր շէյ եափամազ, լաքին ճանը, շախ-
սիյէթ եախօտ նէֆօի, բուհ իլէ ճէսէտ ա-
րասընտա էյիյէ վէ քէօթիւյէ իսթիմալ
օլունապիլէն ալէթ տիր, քի եւատան
պաշլայարագ պէշէրիյէթին տիւղիւնիւ-
յիւնէ սէպէպ վէ վասըթա օլմուշ տըր:
Շէյթան եւայա օլտուղը կիպի հէր ատէ-
մին նէֆօսին իզլալ էտէրէք Ալլահտան
սափտըրմըշ, հէր նէվ կիւնահարա տիւ-
ղիւրմիւշ տիր: Իմտի նէֆօտէն պաշլայա-
րագ ինսանըն բուհը, ճանը վէ ճէսէտի,
պիւթիւն մահիյէթ վէ շախսիյէթի պօ-
ղուլուպ նափաք, կիւնահքեար, մէքրուհ
ֆասիտ վէ մէլուն օլմուշ տըր: Պէօյլէճէ
Շէյթանլէ սուրէթլէնմիշ եախօտ Շէյթան-
լանմըշ նէֆօսէ թէպտիլ օլմուշ տըր:

Ինայէթ պու նէֆօ եա շախսիյէթ իւ-
ղէրինտէ իչլէյէրէք անը կերի Բապպա
կէթիրմէք իչիւն իչլէյօր, հէր կիւնահ-
քեար պու հալըյլէ ինայէթէ մատտէ տիր:
Ամալ. 17. 30: Ա Տիմ. 2. 3—5:

Գ. Թիվպիեհար ցէֆա: Հագիգի թէվպէ
ատէմին սալթ ույանմասը, քէնտի հա-

լընը կէօրիւպ կիւնանքեար իտիյինի պիւ-
մէսի վէ զամիրին փէլիման օլմասը
տէյիլ: Հէմտէ անճագ խէլաս պուլմաղը
արգու եա նիյէթ էթմէսի տէյիլ, իլա
նէֆսին եա չախսըն ազատ իրատէթլէ
Շէյթանտան այրըլպ Բապպա կէլմէսի
տիր: Ինայէթին պէօյիւք իշի Շէյթան իւէ
պիրլէշմիշ օլան նէֆսի անտէն ալըրպ
Բապպա կէթիրմէք տիր: Հագիգի թէվպէ
էտէնլէր պուսըն նէ տէմէք իտիյինի պի-
լիրլէր:

Դ. Գան վէ քէն իլէ միւսարեֆէթսէ
օլան ցէնա: Թէվպէքեար պիլիր քի բուհը
թէմամէն Ալլահա պիրլէշմիշ տիր վէ հէր
խուսուստա Բապպա մագպուլ օլան էօմ-
րիւ եաչամագ իսթէյօր: Լաքին Շէյթան
անը կերի տիւշիւրմէք իշիւն թէն վէ գա-
նըն պիր թագըմ գէմանի, գէմինի հաթ-
թա զարուրի հալլարըլլէ մշղուլ էտիպ,
էվվէլա նէֆսի իղֆալ էտերէք թէն վէ գա-
նըն արգուլարընը իճրա էթտիրմէք իսթէր:

Նէֆս՝ գան վէ թէն իլէ միւշարէքէթէ
կիրտիյինտէ օլ վագթ տէրունտէ ճէնկլէր
պաշար: Թէվպէքեարըն բուհը Ալլահա
հասրէթ չէքիպ կիւնտէն կիւնէ իման, ի-
պատէթ, հայաթ վէ գուտսիյէթտէ իլէրի

կիթմէք իսթէր իքէն, տէրունինտէ անըն
աքսիսի օլարագ քէնտինի թէքար էսքի
ալըշարըլ կիւնահլարա եատա եէնի կիւ-
նահլարա սիւրիւքլէյէն հալլար օլույօր:
Բուհանի հայաթա մուխալիֆ օլարագ գան
վէ թէնին արգուլարը զահիր օլույօր: Ին-
տանտա օլան իւշ իւնսիւրլէրտէ մուխա-
լէֆէթ հասըլ օլույօր: Բուհը պիր թարաֆ-
տա գան վէ թէն տիկէր թարաֆտա ճան եա
նէֆս իսէ պագէն բուհըն թարաֆընա
պագէնտէ գան վէ թէնին թարաֆընա կէ-
լէրէք ճէնկ տէվամ էտիյօր:

Ալլահըն քէլամը պու հալլարա (ա)
«Գան վէ թէն իլէ օլան մուհարէպէ» տէր:
Եփես. 6. 12: Բ Կորն. 10. 3: (բ) «Ճանա
գարըլ մուհարէպէ էտէն նէֆստանի չէհ-
վէթլէր» տէր: Ա. Պետ. 2. 11: Բ Պետ. 2. 18:
(գ) «Թէն բուհա գարըլ, բուհ տախի թէ-
նէ գարըլ արգուլ էտէր, պուսլար տախի
պիրի պիրինէ մուխալիֆ տիր, չէօյլէքի
սիգ հէման իսթէտիյինիգ չէյլէրի եափա-
մագսընըգ»: Գաղ. 5. 16:

Պու ճէնկլէրտէ թէվպէքեարըն հիսս էթ-
տիյի մուխալէֆէթ շու կրպի չէյլէր տիր:
(ա) Պիր վագթ կիւնահ տէյիւ պիլիպ տէ
թէրք էթտիյի չէյլէրէ թէքար Եէն վէ

օլուճմադ: (բ) Պիր վազթ Շեյթանըն տիւն-
եանըն, ասթ վե արգատաշլարըն թավ-
սիյէ էտիպտէ քէնտինին կիւնահ տըր տե-
յիւ գարըը գօյտուղը, վազ կէշտիյի շէյ-
լէրին այնիսինի շիմտի նէֆս ֆարգլը
եալար իլէ թէքերիւր վէ թէէքիտ էտե-
րէք եավաշ եավաշ իճրասընա սիւրիւք-
լէյօր: (գ) Պազէն Եւա կիպի, եէմէք իշ-
մէք վէ կիյմէք կիպի գարուրի շէյլէրին
իճրասթընա մէյլ էտիյօր: Նասըլ քի Յի-
սուս պիլէ թէճրիպէ օլուճտը: (դ) Հաթ-
թա պազէն աշըգ կիւնահլարա ճէգպ օ-
լուճույօր:

Պու ճէնկլէրտէ թէվպէքեար կէօրիւր
քի պազէն նէֆսի, եախօտ ճանը եա շախ-
սիյէթի բուհըլլէ պիւրլէշիպ գան վէ թէնէ
ղալիպ կէլիյօր, պազէնտէ գան վէ թէն
թարաֆընա կէշիպ բուհըտա մաղլուպ
եա էսիր էտիյօր: Իմտի թէվպէքեար քէն-
տի քէնտինի թամմ Բօմ.7.13-25 այէթ-
լէր իշինտէ պուլուպ ֆէրեատ էտէր:

Ինայիք՝ իմտտա եէթիշիպ շէօյլէճէ
եարտըմ էտէր, էվվէլա աշլատըր քի թէվ-
պէտէն օօնրա պու ճէնկլէրտէ վուգու
պուլան նախօշ հալլար եա կիւնահլար,
թէվպէտէն էվվէլքիլէր կիպի տէյիլ տիր:

էվվէլ բուհըտա պէրապէր օլուպ իսթէ-
յէրէք կիւնահ իլէյօր իտի, շիմտի իսէ
իսթէմէյէրէք բուհընըն իսթէմէտիյի շէյ-
լէրի իճրա էտիյօր: Օ հալտէ ճէնկտէ եա-
րաւանըպ էսիր տիւշիւյօր: Իմտի պիւս
պիւթիւն իւմիւտսիգ օլմագտան իսէ դա-
լէպէնին չարէսինէ պագմալը: Պէօյլէլէր
ինայէթ քէլալը տէր:

(ա) «Ճանա գարըը մուհարէպէ էտէն
նէֆսանի շէնվէթլէրտէն իճթինապ էյլէ»:
Ա. Պեա.2.11: Բուհանի հայաթա մուխա-
լիֆ վէ մանի օլան ճիւմլէ էֆքեար, ար-
զու վէ մամլէրտէն օագըն, հիւճմլէր
կէլտիյէնտէ եէր վէրմէ:

(բ) Գան վէ թէնլէ միւշարէքէթտէ օլան
նէֆսի խօշնուտ էթմէ: Բօմ. 15.1,3:
Նէֆսանի շէյլէր արգատընա տիւշիւպտէ
բուհը մահգուճ էտէրէք նէֆսի խօշան-
տըրմագ օլմասըն: Շէյթանա գարըը տուր
օ տախի ֆիրար էտէճէք տիր: Յալ.4.7:

(գ) Թէնի աշըն հէվէսլէրիլլէ սալպ էյլէ
Գալ.5.24:

(դ) Ճիւմլէ էֆքեարը Գրիստոսըն իթա-
աթընա էսիր էյլէ: Բ կորն.10.3-5,
Ե. Սալիհ վէ աւալիք աւալան Գեֆս,
Շէյթան կէօրսէ քի թէվպէքեար՝ նէֆսին

չէնվանի, քիրլի վէ նախօշ իշէրինէ ալ-
տանմայօր, հաթթա սագընը պ ըտտէտի-
յօր, այնի նէֆսի սալան վէ տաալէթ տույ-
ղուլարըլէ եինէ սու ի իսթիմալա գըլա-
ղուզլար: Թէվպէ քեար՝ կիւնահլը հալ-
լարտան իսլան օլուպ գուրթուլմուշ իսէ
պու տէֆատա սալիհ նէֆս շէքլինի ալըպ
րուհանի էօմրէ սահիպլէնիր, շէօլլէնէ

(ա) Սալիհ նէֆս տէր, Թէվպէ վէ ճիւմէ
թէպտիաթը պէն եափտըմ վէ եափապի-
լիրիմ: Մաթ. 19. 16-22: Ինայէք ֆէլամը
տէր. «Պիր նօգսանըն վար, կէլ պանա
թապի օլ:

(բ) Սալիհ նէֆս տէր, պէն սալիհ իմ
պաշգալարտան էյի իմ: Ղուկ. 18. 6-12,
Բ Կորն. 10. 12, Ինայէք ֆէլամը քեր: Քէն-
տինի եիւթսէլտէն ալչազլանաճազ». Ղկ.
18. 14: «Իֆթիխար էտէն Բապպլէ իֆթի-
խար էթօին, գիրա քէնտի քէնտինի թավ-
սիյէ էտէն տէյիլ, անճազ Բապպլէն թավ-
սիյէ էթտիյի քիմսէ մազպուլ տըր: Բ
Կորն. 12. 12-17, 18 (հէփ այէթլէրի օգու):

(գ) Սալիհ նէֆս տէ, պէն աահա գի-
յատէսինի եափապիլիր պէն գայատան
սու չոգարապիլիրի: 20. 10, Պէն
տէնիգտէ եիւրիւյէպ 15. 14. 28

—31: Լաքին Ինայէք ֆէլամը: Իզգէթի
քէնտինէ ալան Մովսէսի թէթտիրլէ Քա-
նանա կիրմէթտէն մահրում էթտի: Թէս.
20. 12: Միւսաատէ էթտի քի Պետրոս պա-
թաճազ տէրէճէյէ կէլսին, քի սօնրա իֆ-
թիխար էթմէյէ: Բապպ տէր «Պէնսիզ պիր
չէյ եափամազսընըզ»: Յովհ. 15. 4: Իմտի
նէֆսին սալանընտան սագընմազ կէրէք:
Փիւպ. 3. 9:

Սալիհ նէֆս պիր ազ տահա իւլէրի կի-
տիպ պու տէֆա տախի ատալէթ արայա-
րազ եանըլապիլիր:

(դ) Սալիհ վէ ատիլ նէֆս տէր, պիրիմ
արաւըմըզճա կէլմէյէնլէր Յիսուսըն իսմիլլէ
իշէմէլի տէյիլ, իլլա մէն օլունմալը: Ինա-
յէք տէր մէն՝ էթմէյինիզ: Մարկ. 9. 38, 39:

(ե) Սալիհ վէ ատիլ նէֆս տէր, Յիսուսը
գապուլ էթմէյէնլէր իւզէրինէ սէմատան
աթէշէնտիրէլիմ: Գայէք տէր. «Սիզ նէ
մազուլէ ըուհտան իտիյինիզի պիլմէյօր-
սընըզ» Ղուկ. 9. 53-56: «Նէֆսինիզ իշիւն
ինթիգամ ալմայասընըզ: Բօմ. 12. 19:

(զ) Սալիհ վէ ատիլ նէֆս տէր, Յիսուս
նի՛չիւն խաչլանմալը «Հաչա՛, եա Բապպ,
պու սանա աալա վազը օլմասըն»: Գայէք
տէր. «Արողմա չէքիլ էյ Շէյթան, պանա

Թէօքէզսին, զիրա Ալլահա աիտ օլան շէյ-
լերէ տէյիլ, անճազ առէմլէրէ աիտ օլան
շէյլերէ սարֆը էֆֆեհար էտէրսին»: Մթ.
16.21—23: Իմտի ինայէթ քելամը տեր.
«Րուհըն մէյվէսի մուհապպէթ... վէ
զապթը նէֆս տիր»: Գաղ.5.22: «Իմէ
զապթը նէֆս, վէ զապթը նէֆսէ սապր
զամմ էտինիդ»: Բ Պետ.1.5—7: Իմտի
սալիհ նէֆս զապթ օլունմալը: Անըն միւ-
տիրի Բապպ քէնտիսի օլուպ տաիմա
Րուհ իւլ Գուտս իլէ իտարէ օլունմալը:

Զ. Փախիկնմիտ ցեֆս: Թէվպէքեար ճան
ինայէթ քելամըլէ անլար քի նէֆս Կեր
հանկը շէքլտէ իզհարըլլէ, րուհանի հայա-
թընա մանիլէր չըգարըյօր, իմտի նէֆսի
մատտէ էտիպ անտէն գուրթուլմագ իս-
թէր: Էվվէլա չալըշըր քի նէֆսի էօլտիւր-
սիւն եատա քէնտինտէն չըգարըպ տէֆ
էթսին: Լաքին պու թէշէպպիւս վէ չապա
պօշ տըր, չիւնքի Ալլահըն քելամը ան-
լատըր քի նէֆս առէմին չախսիյէթի. պէն
տէյէպիլէն իրատէթի տիր: Նէֆսի էօլ-
տիւրմէք առէմլիքտէն չըգամագ տէմէթ
տիր: Օ էպէտի վարլըղըմըղ տըր: Իմտի
նէֆս նէ էօլիւր նէտէ չըգար: Այնի վագթ-
տա նէֆս քէնտինէ պրագըլըր իսէ, գան

վէ թէնէ պատէհու Շէյթանա թապի օլուպ
սէֆիլ ճանը եաժաչ եաժաչ քիւչիւք վէ
պէօյիւք կիւնահլարա, քէզա սալահ վէ
ատալէթ իսմիյլէ էվվէլա էյի կէօրիւնէն
ամմա սօնը քէօթիւ օլան հալլարա սիւ-
րիւթլէր:

Թէքար Թէվպէքեար տիւշիւնիւր քի,
մատէմ քի նէֆս չըգամագ, իմտի թէվպէ-
տէն սօնրա եափտըղը եանլըշ շէյլեր եա
կիւնահ սալըլմայաճագ, եօգուս պու տիւ-
շիւշ վէ գալըղլար տէվամի օլուպ քէն-
տինէ թապիի հալ օլաճագ: Այնի գալպ-
տէ այնի վագթտա կիւնահ վէ հայաթ,
նափաք նէֆս վէ Րուհ իւլ Գուտս պիր-
լիքտէ սաքին օլաճագ, Լաքին—...

Ինայէթ ֆիլամը անլատըր քի նէֆս
փաքլէնիպ Կըֆզ օլունապիլիր: «Բէնտի-
միզի (Մեք աճահեր) ճէսէտին վէ րուհըն Կեր
նէվ մուրտարլըղընտան փաքլէյէրէք Ալ-
լահ գօրգուսըլլէ գուտսիյէթի իքմալ է-
տէլիմ»: Բ Կորն.7.1: «Հէր քիմին անտէ
պէօյլէ իւմիտի վար իսէ անըն փաք օլ-
տուղը միւսիլլիւ քէնտի նէֆսինի փաք-
լէր»: Ա Յովհ. 3. 3: «Ալլահառն Թէվլիտ
օլունան քիմսէ քէնտի նէֆսինի (փաքլէն-
միշ նէֆսինի) Կըֆզ էտէր վէ չէրիր անա

տօգուենմազ»։ Ա Յոզհ. 5. 18։ «Ալլահըն ին-
տինտէ փաք վէ լէքէսիզ տիյանէթ պու-
տըր եանի... քէնտի նէֆսինի տիւնեա-
տան լէքէսիզ հըֆզ էթմէք տիր»։ Յակ.
1. 27, իմտի բուհ, ճան վէ ճէսէտ փաքլէն-
տիյի կիպի, Բ Կորն. 7. 1։ Ա Պետ. 1. 22։
Նէֆս տախի փաքլէնիր։ Ա Յոզհ. 3. 3։ վէ
քէնտի եէրինի պուլուր։

Պուրաաա նէֆսին կէչիտլէրինի թէ-
քէրրիւր էտէլիմ։ (ա) Ասլի, խրլզի նէֆս,
զաթէն փաք օլուպ Ալլահը իզդէթլէյէճէք
իտի, լաքին իզֆալ օլուենարագ Շէյթանա
թապի օլուպ (բ) Կիւնահքեար ֆասիտ
մէքրուհ վէ մէլուեն նէֆս օլմուշ։ Պատե-
հու Շէյթանլէ օլան պիրլիյինի պուլզ վէ
ինքեարլէ (գ) Խէվպէքեար նէֆս օլուպ
Յիսուսա թապի օլմուշ վէ Անըն արտըն-
ճա կիտիյօր։ Լաքին (դ) Վազթ վազթ գան
վէ թէնլէ թէճրիպէ օլուենարագ քիւրլէնիպ
եարաւանըյօր վէ էսիր օլույօր, պազէնտէ
(ե) Սալահ վէ աաալէթ իտտիասընտա
պուլուենարագ մաղրուրլանըյօր, Լաքին
էնճամ պու հալլարըյլէ ինայէթէ միւրա-
ճաաթլէ (զ) փաքլէնմիշ վէ հըֆզ օլուենա
նէֆս օլմուշ տըր։ իմտի էյէր նէֆս փաք-
լէնմիշ իոէ, արթըզ մէլուեն, մէքրուհ,

ֆասիտ վէ կիւնահքեար տէյիլ տիր։ Իլ-
լա փաքլէնիպ հըֆզ օլուենարագ աալընը
պուլմագ իւզրէ տիր։ Իշթէ հէր թէվպէ-
քեար պուրայա եէթիշմէլի տիր։

7. Թագսիս օլուճան ճէֆս։ Էվվէլճէ մէշզ
էթտիք քի նէֆս ատէմին շախսիյէթի,
պէն տէյէպիլէն իրատէթի եա մահիյէթի
տիր։ Օ հալտէ ատէմին պիւթիւն թէճրի-
պէի շախսիյէսի անըն իւզէրինտէ տէվր
էտէր։ Րուհանի էօմրտէ, թէվպէ, խէլաս,
եէնի տօղուշ վէ վազֆիյէթ աալմարըլէ
քէմալէ տօղրու իլէրիլէր իքէն պիրտէ
միւմինին թէմամէն թագտիս օլուենմասը-
նա եէթիշիւրիզ։ «Սէլամէթ մէնպաը օլան
Ալլահ Բէնտիսի սիզի թէմամըյլէ թագտիս
էլէյէ, վէ բուհընըզ վէ ճանընըզ վէ ճէ-
սէտինիզ քեամիլէն Րապպըմըզ Յիսուս
Բրիստոսըն զուհուրընա պիլա գուսուր
հըֆզ օլուենա։ Ա Սէլ. 5. 23։ Շու հալտէ
աալմ թէմամըյլէ թագտիս օլուենուր ի-
քէն նէֆսի տախի թագտիս օլուենմուշ տըր։

Իմտի պիր վազթ մէլուեն, մէքրուհ օ-
լուպաա շէրրէ իսթիմալ օլուենան վէ թէվ-
պէքեարը եօրան նէֆս շու աալմար իլէ
ասլի խըլզի հալընը պուլուպ Խալիգինի
թէմճիտ էտէճէք տիր։ (ա) Շէյթան իլէ

օլան ալագասընը ինքեար վէթերքլէ Յիսուսա րապթ օլունուր: Մտթ. 16. 24: (բ) Բէլամլէ Յիսուսըն գանըլլէ վէ Րուհլէ փաքլէնէրէք Յիսուստա հըֆզ օլունուր: Ա Յովհ. 3. 3: (գ) Բէնտի քէնտինի տերի մուգատտէս վէ Ալլահա մագպուլ պիր գուրպան տէյիւ մէզպահա թագտիմ էտէր: Րօմ. 12. 1: (դ) Բէնտինի Ալլահա մագպուլ, խէճիլ օլմագ պիր իչճի տէյիւ իհզար էթմէյ ճէհտ էտէր: (ե) Րապպըն խըտմէթի իչիւն նէֆսինի մուխաթարայա գօմաղա րազի օլուր: Փիւլպ. 2. 30: (զ) Բըրիստոս վէ իչի իչիւն քէնտի նէֆսինէ էօլիւմ իւամընը ալըր: Բ Կորն. 1. 9: (է) Էնճամ Յիսուս Բրիստոսա պէնզէր օլուր: «Օ իգհար օլունտըղընա ա՛նա պէնզէր օլաճաղըմըղը պիլիւրիլ... Հէր քիմին ա՛նտէ պէօյլէ իւմիտի վար իսէ Անըն փաթ օլտըղը միսիւլլիւ քէնտի նէֆսինի փաթլէր: Ա Յովհ. 3. 3:

Դ. Թալիմաթ կիւնլիւլիէրի, վէ ինայիթ:

Շիմտիյէ գատար թէվպէքեարըն խարիճի վէ տախիլի կիւնլիւլէրին վէ ինայէթին իմտատընը մէշգ էլլէտիք: Շիմտի թէվպէքեարա պիր տահա պագալըմ: 0

պիր թարաֆտան քէնտինի գօլայճա իհաթէ էտէն կիւնահլարը թէրք էտէրէք վէ Յիսուսա նազար էտէրէք իլէրիյէ տօղրու գօշար իքէն պիրտէ թալիմաթճա շուիւ նէվ կիւնլիւլէրէր րասթ կէլէր:

1. Շախսի թալիմ, թասավվուր, գանաթը: Շու մալիւմ տիր քի հէր ատէմին տիյանէթ, մէզհէպ վէ Րուհանի տուլղուլարը հէմտէ քէնտինճէ պիր իլմի իւահիօի վար քի քէնտինճէ եանլըլ վէ տօղրուլու թային էտիպ քէնտի քէնտինի վէ սաիրլէրի օնա կէօրէ թէպրիյէ եատա հիւքմ էտէր: Թէվպէքեար Յիսուս իլէ պաշլաւըղը շու եէնի էօմրիւնտէ կէօրիւր քի քէնտինճէ տօղրու տէյիւ պիլտիլի չօգ չէյլէր ինայէթ քէլամըլլէ իմթիղաճ էթմէյիպ Րուհըն թալիմինէ մուխալիֆ տիր: Իմտի ա՛նլէր տօղրուլմալը, ա՛նլէրի չիմտի օայմագ ուզուլն վագթ ալըր:

2. Ֆարգլը տին ու մէզհէպլէրին, քիւիտէ վէ փարթիլէրին ինսանի թալիմաթ վէ թէլքիւլաթ կիւնլիւլիւ քի իչինտէ տօղուպ իթիգաա էտէրէք օնա կէօրէ չէքլալմըլ: Պազըլարընը մէշգ էտիպ տօղրու եա եանլըլ տէյիւ պէյանըլ էֆքեարտա պուլունմուլ: Շիմտի իսէ օ թալիմաթ վէ

Իթիզատաթառն նիչէլէրինին ինայէթ քէ-
լամըյլէ իմթիզաճ էթմէտիյինի վէ Ռուհ
իւլ Գուտսըն թալիմինէ մուսալիֆ իտի-
յինի անլայըպ տօղրուլթմազ լսզըմ կէլ-
տիյինի կէօրիւր: Պու թալիմաթ, թասաՎ-
վուրաթ, իթիզատաթ, մէպտէ վէ թէշ-
քիւաթ փէք միւթէնէվիի օլուպ շիմտի
անլէրի սայմազ տախի իճապ էթմէզ:

3. Ռուհ իւլ Գուտսըն թալիմի, եախսո-
ֆ. Մուգատտէսին վէ Գիլիսէնին էսպ-
սի, հագիգի վէ ուղղափառ թալիմաթը,
Իթիզատաթը, խրիսթիան մէպտէլէրի վէ
թէշքիւաթը խուսուսը՝ տա կիւճլիւքլէր,
քի պէլքի էվլէլճէ անլէր քէնտինէ եան-
լըշ կէօրիւնմիւլ, եախսո ինսանի ալը-
նա մուսալիֆ կէլմիշ եախսա թաթպըզ
ղայրի գապիլ զանն էթմիշ: Հաթթա պէլ-
քի պիր չօգ միւճաճէլէլէր իլէ իտտիա
էտիպ գարշը գօյմուշ, թէատտի էթմիշ:
Շիմտի իսէ պաշլատըղը եէնի հայաթտա
ինայէթ քէլամըյլէ վէ Ռուհտան իլգամ
օլունուր քի անլէրի գապուլ իլէ իճրա-
սընա ստաղգ օլտուն:

Նիչէլէր պու կիւճլիւքլէր էօնիւնտէ,

Ռուհլէ պէյան օլունան հագիգաթլարը
գապուլ եա ըէտա էթմէքտէ չօգ սըգը-
լարագ, էվլէլճէ իտտիա էթտիքլէրի շէյ-
լէրաէն վազ կէշմէյէ թէվազու էտէմէյիպ
ինայէթտէն այրըլըրլար:

Հագիգի միւմին իսէ, կերէք շախսի
կերէք սաիրլէրին ինսանի թալիմլէրինտէն
վազ կէշէրէք, ինայէթ քէլամընտան վէ
Ռուհ իւլ Գուտստան անլատըղը եէնի
հագիգաթլարը գապուլ վէ իճրաօընա թէս-
լիմ օլունուր: Իէզա տահա զիյաճէ նուր
վէ թալիմ իչիւն միւնթազըր օլուր:

Պու խուսուսլարտա ինայէթ քէլամը-
նը վէ Ռուհ իւլ Գուտսըն վէրտիյի ճի-
հէթ շունլար տըր:

(ա) Ատէմ քէնտի շախսի թասաՎվուր,
էֆքեար, թալիմ վէ իթիզատը իւզէրինէ
տայանըպ տուրմալը տէյիլ տիր: Խուսու-
սա Բ. Մուգատտէսէ կէօրէ օլմայան վէ
թէվպէտէն էվլէլ քէնտի քէնտինէ շէջլ
ալտըղը պիր չօգ թալիմլէր եանլըշ օլուպ
սօնրա պրագըլմալը տըր:

(բ) ինայէթ քէլամը վէ Ռուհ իւլ Գուտս
էօրէտիր քի միւթէնէվի տին ու մէգհէպ-
լէրաէ պազը հագիգաթլար վար իսէտէ
անլէր պիլէ զէմանի, զէմինի, միլլի վէ

վէ չախսի թէստիրէր իւէ գարըըզ պ զուվ-
վէթինի դաիպ էթմիշ, խոսուուսա պիր չօգ
եանըըզ հէմ զէլալէթ թալիմլէրիյէ գա-
րըշմըշ օլուպ ճանլարըն խէլասընա վասը-
թա օլամաջօրլար, հաթթա մէզհէպլէրին
էն տօղրու թալիմլէրի պիւէ րուհ իւլ
Գուտս իւէ վէ իմանլէ թաթպըզա գօնուլ.
մատըզճա անճագ րէսմիյէթ վէ առէթ
հալընտա գալըպ խէլաս վասըթասը օլա-
մաջօրլար, իմաի միւմին պուշլարը թէֆրիգ
էտիպ, ինայէթ վէ րուհըն իտարէսլինտէ
եաշամաղա սայ ու դայրէթ էթմէլի տիր:

(գ) Ինայէթ քէլամը վէ րուհ իւլ Գուտս
էօյրէտիր քի Գ. Մուգատտէսին վէ քիլի-
սէնին էսաօի հէմ ուղղափառ թալիմա-
թը իչիւն պիւէ, էվվէլա անլէրին մուալ-
լիմի օլմագ տէյիլ, իլլա միւթէվագը,
միւմին վէ միւթի շայիրտի օլ, Իքինճի
խրիսթիան թէճրիպէի շախսիյէյէ աիտ օ-
լան հայաթի վէ ամէլի հագիգաթլարա
զիյատէ էհէմմիյէթ վէրիպ տիգզաթլէ
անլա, իմանլէ եաշա վէ անլէրին տիրի
շահիտի օլ, Իւչիւնճիւ ֆէլսէֆէ, մէզհէ-
պի վէ թէշքիլաթ թալիմաթլարը իչիւն
հէր շէյի պիրտէն անլայըպ էօրէնմէյէ ա-
ճէլէ էթմէ, սաիրլէր իւէ միւնատէլէ վէ

մուխալէֆէթ րուհընտա օլմա: Տէօրտիւն-
ճիւ՝ իչիթտիյին հէր եհնի թալիմաթ վէ
թասալվուրաթը Գ. Մուգատտէսին սա-
պիթ վէ էսաօի օլան թալիմաթլայէ մու-
գայէսէ էյլէ, հէմտէ պիր էֆքեար թէշ-
քիլ էթմէզտէն օլ մատտէ հագզընտա Գ.
Մուգատտէսի հէր թարաֆլը էյիճէ մէշգ
էյլէ, Պէչինճի՝ եաշալըղըն րուհանի էօմր,
էօյրէնտիյին ճիւմլէ թալիմաթ վէ իթիգա-
տաթ քէզա իլլէտիյին հէփ իլլէր իչիւն
տէյէպիլէսին քի Քէլամ Ուլլտհտան վէ
րուհ իւլ Գուտստան էօյրէնմիշսին, «Ճիւմ-
լէսի Ալլա թարաֆընտան թալիմ օլուն-
մուշ օլաճագլար»: Յովհ. 6. 43, 14, 16, 17,
26, 16. 7—14: «Սիդին անըն թարաֆըն-
տան ալաղըընըզ մէս սիգտէ գալըր, վէ
պիր քիմսէնին թալիմ էթմէսինէ իհթիյա-
ճընըզ եօգ տըր, անճագ մատէմ քի օլ
մէս սիգէ հէր շէյ հագզընտա թալիմ է-
տէր, վէ հագգ օլուպ եալան տէյիլ տիր,
վէ նասըլ քի սիգէ թալիմ էթտի իսէ ան-
տէ գալընըզ»: Ա. Յովհ. 2. 27:

Պէօյլէճէ ինայէթ քէլամընա օլան ի-
մանլէ եօլա չըգան միւմինի րուհ իւլ
Գուտս թալիմէ պաշլայըպ էվվէլա եաշա-
յաճաղը հայաթի էօմրիւն պիր չաթըսընը

անընէ օնիւնէ թագտիմ էտէր, չէօյլէքի
զէմիւնտէ իքէն եաշանըլմասը միւմքին,
մաթլուպ վէ լազըմ օլան հագիգաթլարը,
քէզա ախրիթ վէ էպէտիլիքտէ նաիլ օլա-
ճաղը հալ, մահալ վէ միւքեաֆաթը, հէմ-
տէ Ուլուհիյէթին աճիպ սըրըլարընը վէ
Բ. Մուգատտէսին ճիւմլէ թալիմլէրինի
քէչֆ էտիպ թալիմ էտէր:

1. Թալիմ էտէր քի, թէվպէ էտիպ Շէյ-
թանտան Ալլահա, կիւնահտան օալահա,
հէլաք վէ մէմաթտան հայաթա կէչմէք
իւզրէ Բապպա կէլէն միւմին օլ էսքի էօմ-
րիւն ճիւմլէ ամէլ, թապիաթ, էֆքեթը վէ
հարէքէթլէրինտէն թէմամէն սօյուռուպ
սալպ էթմէլի, կիւնահ տէնիլէն հէր շէյ-
տէն փաքլէնմէլի: Բօմ. 6 վէ 7 պապլար:
Եփես. 4. Կոր. 3, Ա. Յովհ. 3. 3—9:

2. Թալիմ էտէր քի Գէլամ Ուլլահտա
պէյան օլուռնան եէնի առէմի կիյմիշ օ-
լուպ (Եփես. 2. 15: 4. 24: Կոր. 3. 9—10)
եաշամաղա պաշլատըղը ըռահանիհայաթըն
սիյրէթ վէ մաթլուպը իւզրէ իւահի հայաթ
ու թապիաթ, քէնտինտէ իզհար օլուռնա-
րագ գիյատէ հայաթ, գուտսիյէթ վէ քէ-
մալտա իլէրի կիթմէլի: Պիր սէօզ իլէ չօլ
էպէլի միւշապէհէթ վէ սուրէթէ թէպէտ-

տիւլ էթմէլի: Թէքվ. 1. 26: Մտթ. 5. 18:
Իպր. 12. 14: Ա. Պետ. 1. 15: Ա. Սէլ. 5. 23:

3. Թալիմ էտէր քի վաֆթիգ վէ հա-
ղորդութիւնլէ խէլաս պուլմուշլարըն քի.
լիսէսինէ զամմ օլմալը: Ամալ. 2. 41, 47:

4. Թալիմ էտէր քի Ալլահըն էչիլ պէյ-
թինտէն օլանլար իլէ իթթիհատ, միւշա-
րէքէթ վէ ըէֆագաթտա օլարագ ըռահա-
նի խըզմէթլէրէ տէվամ էթմէլի: Ամալ.
2. 41—47: Եփես. 2. 19—21: Իպր. 10. 25:

5. Թալիմ էտէր քի արթըգ քէնտիսի
իչիւն եաշամայըպ Գրիստոսա թախսիս
օլուռնարագ Բապպըն օլսուռն վէ Բապպ ի-
չիւն օլսուռն: Անճագ Անըն մալիւմ վէ մու-
այլէն իրատէթինէ հասը օլուռնարագ ճէլիլ
կէլիչինէ լայըգ, հազըր վէ միւնթազըր
օլուռն: Բօմ. 14. 1 8: Բ. Կորն. 5. 15:

6. Թալիմ էտէր քի պու հագիգաթլա-
րըն իթմամը իչիւն զատիմտէ փէյղամ-
պէրլէր ըէսուլլէր վէ վագֆիյէթտէ օլան
միւմիւնլէր կիպի չիմօի տախի Բուհըն
վաֆթիգ վէ ճիւմլէ տօլուլըզըլէ մէվհի-
պէլէրէ նաիլ օլսուռն: Յովհ. 7. 38, 39: Ղուկ.
24. 49: Ամալ. 2. 4—8: 8. 14—17: Ա. Կորն.
12. 7—11:

7. Թալիմ էտէր քի, մուայլէն կոչուլ

վէ խըտմէթլէ քիլիսէտէ վէ տիւնեատտ
Րապպըն կէնիւ իշինեա իսթիմալ օլուն-
սըն: Ա Կորն. 12. 28: Եփես. 4. 11-13: Ա
Պետ. 4. 10, 11: Ամալ. 22. 14-21:

8. Թալիմ էտէր քի, Փէտէր, Օղուլ վէ
Րուհ իւլ Գուտսըն տէվամի միւշարէքէթ
միւլագաթըլէ Անըն իտարէ, իրշատ վէ
իսթիմալընեա օլուն: Յովհ. 14. 17, 23:

9. Թալիմ էտէր քի պու ճիւմլէ հայա-
թի աաըմլար իւլ տէվամի թէրագգըտա
օլուպ կիւնտէն կիւնէ եէնիւնէրէք թէ-
գատտիմլէ, հայաթտան զիյատէ հայաթա
գուտսիյէթտէն գուտսիյէթէ, քէմալտան
քէմալա վէ ճէլալտան ճէլալա, էնճամ
Քրիստոսըն քէմալինին գամէթի էօլիւ-
սիւնէ վասլ օլմագ իւզրէ Ուլուհիյէթէ
տօղրու թէպէտտիւլ էթմէլի: Յովհ. 10.
10: Բ Կորն. 3. 18, Գաղ. 4. 19. Եփես. 4.
13, Փիւպ. 3. 21: Բ Պետ. 1. 4. Ա Յովհ. 3.
2: Պիր սէօզ իւլ Ալլահըն ինսանը խալօ
էթմէսինտէ օլան չօլ իւք մագսէտ նէ իտի
իսէ, եախօտ Ալլահ ինսանա նէ գատար
կէչէպիլիր վէ ինսան Ալլահա նէ գատար
թէպէտտիւլ էտէպիլիր, պուշլարը Րուհ
իւլ Գուտս թալիմ վէ թաթպըգ իւլ միւ-
մինէ ամէլի էօմր վէ թէճրիպէի շախսիյէ
էտէր:

Ե. Խրիսթիան քեճրիպէ ի Շախսիյէսիճե
կիւճիլիլէր վէ ինայէքիճ իմսաթ:

1. Պու էօմրիւն միւմքին օլուպ օլմա-
մամսը կիւճիլիլա, Միւմին Րուհ իւլ
Գուտսըն Քէլամի օլան պու թալիմինի
անլայըպ էօմրիւնէ կէչիրմէք իսթէտիյին-
տէ էօնիւնէ կէլէն պիր կիւճիլիլք պու աըր
քի պէօյլէ պիր էօմր չօլ տիւնեատա պու
թէնտէ միւմքին մի: Պուշը քէնտիսի
տիւշիւնիւր իքէն, պիրտէ խարիճտէն ա-
տէմլէր հաթթա պիր թագըմ միւմինլէրէ
րասթ կէլիր քի քէնտիլէր եաշամատըգ-
տան մաաա անըն միւմքինսիլ իտիյինի
իտտիա էտիպ, կիւնահ վէ էօքի ատէմ
միւմինին տէրուինտէ օլուպ աօլա չըգ-
մազ, նէֆս վէ թէն մէլուն օլուպ աօլա
թէպտիլ օլմագ տէյէրէք թալիմ էթտիք-
ւերինտէ շաշըրըպ կիւճիլիլէ տիւշէր:

Լաքին ինայէթ իմտատա եէթիլիպ,
Րուհ իւլ Գուտս միւմինի թալիմ էտէր
քի, պու էօմր միւմքին տիր զիրա —

(ա) Ալլահըն մագսէտի, իրատէթի վէ
մաթուպ էթտիյի հայաթ աըր: Մտթ. 5.
48: Ա Սէլ. 5. 3: Ա Պետ. 1. 15:

(բ) ինսան պուշըն իշիւն խալօ օլուն-
մուշ վէ աավէթ օլունմըշ աըր: Եփես. 2.

10: 4.24: Կող.3.10:

(դ) Րապպ Յիսուս Գրիստոս պուռնուն իշխուն կէլմիշ, սալպ օլունուպ գան տէօթմիւշ, էօլիւպ գըյամ էթմիւշ տիր:

(դ) Ինայէթ վէ Րուհ իւլ Գուտտ պուռնուն իշխուն վէրիւմիւշ տիր:

(ե) Ալլաի միւմքիւնսիւ պիր շէյ պիգտէն թալէպ վէ մէմուլ էթմէզ:

(զ) Ալլաի անճապ օ էօմրիւն եաշանըլմասըյէ մէսրուր օլուպ իզգէթլէնիր:

(է) Հազիգի միւմինին ճանը աախի անճապ պու էօմրիւ եաշամագլէ իզնա օլապիր:

2. Հաօրէթ վէ աճէլէ կիւճիւլիւ: Միւմին էվլէլա զուլմէթտէն նուրա կէշիպ, կիւնաւարըն աղապընտան գուրթուլմաշը քեաֆի սայար իքէն, պիրտէ քէնտինէ քէշֆ օլունան պէօյլէ տահա ճէլիւ էօմրիւ անլայընճա, Րուհը հարէքէթն կէլիպ ղըլեան էտէրէք ճանը հասրէթլէ տօլուպ ճէսէտի տախի անա ճէզպ օլունուր: Մէզ. 42.1: 63.1—3: Պիւթիւն մահիյէթ վէ մէվճուտիյէթիլլէ անա մէֆթուն վէ մաշուգ օլարագ աճէլէ էտիպ պու էօմրիւն էնլիլիք վէ ուզուշըղընը, տէրինլիք վէ եիւքսէքլիլինի, ճիւմլէ սըրր ու ճէլալը

նը պիրտէն անլամագ վէ կէօնէնմէք իսթէր, Րուհըն թալիմ էթտիլլի վէ էտէճէյի էօմրիւն ճիւմլէսինի հէման պիր անտէ տէրհալ ալմագ, օլմագ վէ իթմամ էթմէք իսթէր, շէօյլէքի արթըգ Րուհանի էօմրիւ պիթիրտիմ, տահա եաշայաճագ էօմր գալմատը տէյէպիլսին: Վէ պէօյլէ օլամատըղընտա եախստ անլայըպ գապզ էտէմէտիլինտէ կիւճիւլէ տիւշէր: Լաքին, ինայէթ իմտատա եէթիլիպ թալիմ էտէր քի:

(ա) Պու էօմրիւն հէփսի պիրտէն անլալըլամագ վէ գապզ օլունամագ: Յովհ. 13.7: 16.12: Պու հայաթ վէ Ուլուհիյէթ էօմրիւ տիր: Օ պիթմէզ վէ տիւքէնմէզ, Իլա կիւնտէն կիւնէ իլէրի կիտիպ էպտէն տէվամ էտէճէյիլ, Ալլահը տիւքէտէմէզիլ, Իմտի պու էօմրիւն թագսիմլէրինի վէ սըրասընը թէֆրիգ էտիպ մէնշիլլէրէ ալըրմագ լազըմ: Սէմայա աիտ զըմընը գըյամէթտէն սօնրա օլաճագ շէյլէրի թէֆրիգ էթմէք կէրէք: Ձէմինէ աիտ զըմընը աալմար իլէ սըրայա գօյմագ կէրէք: Տէրէճէլէրինի էօյրէնմէք լազըմ, Իլք աալմաա հէփսինի պիթիրտիմ ղանն էթմէ, հանկը աալմա եա մէնզիլէ

եկեթիշտիյնի պիւմէք վէ էօմրէ կէչէն զըս-
մընը շէհատէթլէ զիքը էթմէք, վէ իւե-
րիտէ օլան առըլար իշիւն իմանլէ հա-
զըրլանըպ, հալը հազըր առըմտա ինայե-
թին թալիմ վէ իմտատընա տիգգաթ էթ-
մէք լազըմ տըր:

(բ) Բուհ իւլ Գուտս միւմինին նուրը,
իմանը, իթաաթը, իգթիտարը վէ գապզ
էտէճէյի նիսպէթտէ թէտրիճէն, զըսմ,
զըսմ վէ վագթ իշինտէ քէշֆ ու թալիմ
էտէր: Եանի,

(գ) Միւմին՝ զիյատէ վագֆիյէթէ կել-
տիքճէ Բօմ. 12.1—6. պաթընի առէմտէ
Բուհլէ սապիթլէշիպ, գալպինտէ Յիսուս
սաքին օլտուգճա: Եփես. 3.15—20, վէ
կիւնտէն կիւնէ եէնիլէնիպ տէվամ էթ-
տիքճէ Բ Կորն. 3.17, 4.1—18, Բուհ իւլ
Գուտս հէմ քէշֆ ու թալիմ էտէր, հէմ
իւշատ վէ իթմամ էտէր:

Այնի վագթտա միւմին եէվմի էօմրիւ
իշիւն պիւտիրիմիշ օլան իւահի իրատէթէ
իթաաթ էթմէգ իսէ, եէնի քէշֆիյաթ վէ
թալիմ քէտիլի, էօմր տուրուր վէ եվ-
վէքի քէշֆ օլունան նիշանկեան տալի
գափանըպ ունուտըլըր:

3. էօմրիւն հէփսինի պիր շախստա եա-

շալըպ իթմամ էթմէք կիւճիւլլի: Միւ-
մին տիւշիւնիւպ արգու էտէր քի Գ. Մու-
գատաէստէ զիքը օլունան հէր միւմինին
ալըը ալըը եաշատըղը էօմրլէրին ճիւմլէ-
սինի պէն քէնտի էօմրիւմտէ եաշալըպ
իթմամ էթմէլի իմ, զիքը օլունան մէվ-
հիպէլէրին ճիւմլէսի պէնտէ օլմալը: Պիր
սէօզ իլէ հէմ ենովք հէմ Արրահամ օլ-
մալը, հէմ Յուլսէփ հէմ Մուլսէս, հէմ
փէշլամպէրլէրին ճիւմլէսի հէմ րէսուլլէ-
րին ճիւմլէսի օլմալը իմ տէմէք տիր, վէ
օլամազ իսէ կիւճիւլլէ տիւլէր: Լաքին—
ինայէթ իմտատա եէթիշիպ թալիմ էտէրքի

(ա) Պիր շախս րուհանի էօմրիւն եէ-
քիւնիւնիւ տէյիլ, իլլա Բուհըն պիգտէ
եաշաթմագ իսթէտիյի զըսմընը եաշալա-
ճաղըզ, Ա Կորն. 7. 20:

(բ) Մէվհիպէլէրին ճիւմլէսի պիր շախս-
տա օլաճագ տէյիլ, հաթթա հէր շախս
քէնտի իսթէտիյի մէվհիպէլի սէչէճէք
տէյիլ, իլլա օլ Բուհ քէնտի միւրատընա
կէօրէ հէր քէսէ ալըճա թէվզի էտէր:
Բ Կորն. 12.11:

Ե. Խրիսթիան քեհրիպի ի Շախսիյեսիմէ
կիւճիւլլէր վէ ինայէթին իմստսր (սէվամ)
Միւմին՝ րուհանի էօմրիւն խարիճի վէ

տախիլի թալիմաթ վէ թարիֆաթ կիւն-
լիւքլէրինին ինայէթլէ հալլ օլուճուրդընը
կէօրիւնճէ, քէսպի ճէսարէթլէ իլէրի կի-
տէր իքէն, պաշգա կիւնլիւքլէրէ տիւ-
չար օլուր, եանի,

4. Բուհանցի Էօմրէ սահիպլէնմէ կիւն-
լիւլիւ. (ա) Մատէմ քի էյիյի վէ քէօթիւ-
յիւ ինթիսապ էթմէք պէնիմ էլիմտէ տիր,
էօյլէ իսէ ինթիսապ էթտիյիմ էօմրիւ
եաշամագ տախի պէնիմ էլիմտէ տիր,
(բ) Մատէմ քի պէն ազիլ վէ ախլագի պիր
մախլուզ իմ վէ պէնտէ իւահի իւնսիւր-
լէր, եիւքսէք իսթիտատ վէ գապիլիյէթ-
լէր, իրատեթ վէ գուզվէթլէր վար, իմթի
իսթէմէտիյիմ խույ, թապիաթ վէ կիւ-
նահլարը թէրքլէ, էօմրիւմիւ փաքլէմէյէ
վէ իսթէտիյիմ հայաթ, սալահ վէ գուտ-
սիյէթի եաշամագ միւզթէտիր իմ:

(գ) Մատէմ քի Ալլահ եաշանըւճագ
էօմրիւ թալիմ վէ թարիֆլէ էօնիւմէ գօ-
մուշ տըր, արթըգ եաշայըպ իթմամ էթ-
մէք, Ալլահա մագպուլ օլմագ պէնիմ ֆարգ
վէ մէսուլիյէթիմ տիր: Պէն քէնտիմ եա-
շամալը իմ, պէն Շէյթանա, կիւնահա վէ
տիւնհայա զալիպ օլմալը իմ: Պէն մու-
գատտէս վէ քեամիլ օլմալը իմ քի պու-

էօմր պէնիմ օլա հախստ հագգըմ օլա:
Պու գանաթլէ պիւթիւն գուզվէթիւնի
թօփլայըպ եաշամագ ճէհտ ու զայրէթ
էտէր իքէն կէօրիւր քի Ալլահա եագլաշ-
տըգճա էօմր եիւքսէլիյօր, վէ քէնտիսի
եէթիլէմէյօր, եաշայամայօր, հաթթա կէօ-
րիւր քի գուտսիյէթտէն զիյատէ գուսուր-
լար, քէմալտան զիյատէ ճէհալէթ, Գրիս-
տոսա պէնզէր օլմագ իսթէր իքէն տաիմա
աքսի հալլար օլույօր: Զաաֆ, աճգիյէթ,
շաշգընլըգ, եանլըշ նախշ հալլար, տիւշ-
կիւնլիւք հաթթա մաղուպիյէթ պիրի պի-
րի արգասընտան կէլիյօր: Միւմին պու
կիւնլիւքլէրտէ միւզապէնէյի զալիպ էտիպ
շաշրըրյօր:

Ինայէթից իմսաքը. Գէնտի հուտու-
տուըն թէճազուզ էթմիլ վէ իւահի էօմ-
րիւն էօնիւնտէ ինսանի աճգիյէթ իլէ ֆի-
թուր կէթիւրէն ճանա ինայէթ եէթիլիպ
չէօյլէճէ եարտըմ էտէր:

(ա) Բուհանի էօմրէ ինսան սահիպլէն-
մէլի տէյիլ տիր: Սահիհ տիր քի Բապպը
վէ Անըն հայաթընը ինթիսապ եաթէրք,
գապուլ եա րէտտ էթմէքտէ ինսանըն պիր
սէլահիյէթի վէ մէսուլիյէթի վար, Յես.
24. 15: Մատթ. 23. 37: Լաքին ինթի-

խապ էթաիքտէն սօնրա պիլէ սանա օս-
հիպլէնմէլի տէյիլ տիր: Ատէմ այրընա
չախսիյէթէ մալիք իսէտէ, նէ քէնտի
քէնտինի խալգ էյլէմիշ, նէտէ քէնտի
քէնտինի եաշատապիլիր: Ողոսուսա բու-
հանի էօմր ինսանի իգթիտար իլէ եաշա-
նըլմազ, իլլա բուհանի էօմր անճագ
Բուհ իլլ Գուտօլէ միւմքին տիր: «Գուտ-
րէթլէ տէյիլ վէ գուզվէթլէ տէյիլ, անճագ
պէնիմ Բուհըմլէ տէյիլ Բապպ իլլ ձիւ-
նուտ պուլուրըր»: Ձաք. 4. 6: Յիսուս
տէաի. «Պէնսիզ պիր շէյ եափամազսընըզ»
Յովհ. 15. 5: Ինսան Յիսուսսըզ անճագ
կիւնահ եափար. լաքին Քրիստոս իլէ հէր
շէյէ միւզթէտիր օլուր: Փիլ. 4. 13: Իմ-
աի Յիսուսա վէ բուհանի էօմրէ սէն սա-
հիպլէնմէ, իլլա քէնտի քէնտինի Անա
պրազ քի Օ սանա սահիպլէնսին: Սէն
սէնտէ տէյիլ, Օ սէնտէ եաշասըն:

(բ) Հէր նէ գատար սէն իլահի իւնսիւր-
լէր իլէ ազիւ վէ ախլագի իսթիտատ վէ
գապիլիյէթլէրէ մալիք իսէնտէ, Շէյթա-
նա թապի օլմագլէ ճիւմլէսինի պօզմուշ-
սըն: Սէն սէնի թամիր եա թէճտիտ էտէ-
մէզսին: Իլլա սէնին ուսթայըն իյալիգի-
լին էլինէ կէշմէլիսին: Շէյթանա, կիւնա-

հա վէ տիւնեայա զալիպ օլմագ իշիւն
սէնին իգթիտարըն քեաֆի տէլիլ տիր,
էօյլէ օլսա իաի իւլլասքեարա եախօտ
ինայէթէ իհթիյաճըն օլմագ իաի: Պէօյլէ
եազըլմըշ. «Հապէշլի քէնտի տէրիսինի,
վէ գափլան քէնտի պէնէքլէրինի տէյիշ-
տիրէպիլիօրմի, քի սիզ տախի քէօթիւլիւյէ
ալըշմըշ իքէն էյիլիք էտէպիլէսինիզ»:
Երեմ. 13. 23: Իմաի ինսան աճիզ տիր,
լաքին «Անըն Օղլու Յիսուս Քրիստոսըն
գանը պիզի հէր կիւնահատան փաքլէր»:
Ա Յովհ. 1. 7-9: Եսա. 1. 18: Սէն պիր
շէյ եափամազսըն, լաքին Բապպ հէր շէյէ
գատիր տիր: Իմաի «Պիւթիւն գալպինլէ
Բապպա թէվէքքիւլ էթ վէ քէնտի ազլը-
նա իթիմատ էթմէ»: Էմս. 3. 5:

(գ) Բուհանի էօմրիւ անլամագ վէ պաշ-
լամագ պիր ինայէթ տիր: «Ալիմլէր վէ
արիֆլէրտէն խաֆի թութուպ մասուլա-
րա իզհար էթտին» տէյիլ եազըլմըշ տըր:
Մաթ. 11. 25: Նէ՞ գատար զիյատէ անը
եաշամագ անճագ ինայէթլէ միւմքին տիր:
Ատէմին ֆարզ վէ մէսուլիյէթի վար, լա-
քին քէնտի քէնտինտէ հազգ ու լիյագա-
թը եօզ տըր: Բէսուլ տէյօր. «Հէր նէ ի-
տէմ, Ալլահըն ինայէթիյլէ իմ»: Ա Կորն.

15. 10: Ինսանըն եաշատըղը էօմր անճագ ինսանի էօմր օլապիլի: Լաքին Րուհ իւլ Գուլաս վէ ինայէթլէ եաշանըլան էօմր իւահի, սէմափի, գուլատու, քեամիլ վէ սըրրանի էօմր տիր: Գէնտի քէնտինտէն վազ կէչիպ թէվազու իլէ Րապպա պրա-գըլան միւմինէ, Րուհ իւլ Գուլաս օլ էօմր իւ հէմ քէչֆ էտէր, հէմտէ ինայէթլէ եաշատըլ իթմամ էտէր:

Միւմին պու հագիգաթլարա կէօրէ պիր տահա քէնտի քէնտինի թօփլայըպ Րապպա թէսլիմ էտէրէք արթըգ հէր շէյտէ անճագ Րապպըն իսթէտիլինի, իրատէթիլին վէ հայաթընը եաշամաղա սայ ու ղայրէթ էտէր իքէն, պու տէֆա պաշգա պիր կիւն-լիւյէ րասթ կէլիլ:

5. Կիւնահլար մեսիլիսինգէ կիւնիլիլէր:

Միւմին թալիմ օլուհըպ իմանլէ եաշամագտա օլտըղըրուհանի հայաթտա ասլա կիւնահ օլմասըն տէյիւ վատ ու գարարլար վէ ճէհտ ու ղայրէթ էտէր իքէն, պիրտէ քէնտի քէնտինի ասլ նիշանկեանը օլան էօմրլէ մուգայէսէ էտիպ թէֆթիլ էտէրսէ կէօրիւր քի հալա կիւնահլար վար, եանի,

(ա) Գօլայճա իհաթէ էտէն կիւնահ քի

էվվէլճէ լալըշմըլ օլտուղընտան վագթ վագթ քէնտինէ հիւճմ էտիյօր: Իպր. 12. 1. Պուշլարը թէրք վէ մազլուպ էթսէ,

(բ) Էվվէլճէ կիւնահ սայմատըղը շէյլէր քէնտինէ կիւնահ կէօրիւնիյօր: Գ. Մուգատտէսի մէշգ էթտիքէ միւսպէթ վէ մէնֆի կիւնահլար արթըյօր: Եանի պիր թարաֆտան Րապպըն թալէպ էթտիլինի շէ շէյլէրի իհմալ, իղմազ եա նօգսան պրագարագ եափմամըլ վէ կիւնահ օլմըլ: Տիկէր թարաֆտան մէն էտիլմիլ վէ միւմինտէ օլմամալը իքէն վուզու պուլան եանըլ վէ նախօշ հալլար կիւնահ օլուպ միւմինի խէճիլ էտիյօր, Եէնի նուրտտ տահա ինճէ էլէք իլէ քէնտինի էլէր իսէ, կէօրիւր քի չօճուգ կիպի միւթէվազը օլմագ իսթէր իքէն քէնտինտէ ղուրուր վար իմիլ: Հալիմ վէ լաթիֆ օլտըմ զանն էտէր իքէն, սէրթ վէ ղազապնաք Րուհ վար իմիլ: Պուշը կէօրիւնճէ, նիճիւն պէօյլէ օլույօրըմ տէյիւ քէնտի քէնտինէ հըրսլանըպ ղազապլանըր իքէն, օ հալլարը պաշգալարտա տախի կէօրիւրսէ, անլէրէ տէ հիտտէթլէնիյօր: Պուշլարըն տէֆի ի-ճիւն նէ գատար ճէհտ ու ղայրէթլէ քէնտի պիլտիլի չարէլէրի գուլլանսա նաֆիլէ

օլույօր, զիրա գուրթուլամատըգտան մատա տահա զիյատէ իշինէ պաթըյօր:

(գ) Հատար զաթընտա կիւնան օլմայան վէ մուգատտէս շէյլէր պիլէ քէնտինէ կիւնան օլույօր, եանի տուայա իմանսըզլըգ կիրիյօր: Շէհատէթէ կէօսթէրիշ գարըշըյօր, պէշարէթէ ըհամիյէթ, թէվազույա թէքէպպիւր, գուտսիյէթէ իֆթիխար վէ քէմալա թէազզիւմ գարըշըյօր: Պէօյլէնէ հէր շէյ կիւնան օլույօր: Պուշլար իլէ օղւաշըր իքէն, հէր քէստէ օլմազ իսէտէ, պազըլարտա վուգու պուլտըղը իւզրէ:

(դ) Շէրիբին ֆիքրէ հիւճմ վէ ճէնկլէրի՝ Գէլամա շիւպհէ, Ալլահա գարըշ նախօթատավուր, սէօզլէր վէ շէրիբ տույղուլար պազէն գըզըլըն օզլար կիպի ֆըրլալըպ ֆիքրինի պօզույօր, գալպինի աթ իւսթ էտիյօր վէ միւմինի սարսըպ եէրէ սէրիյօր: Պու հալլար իշինտէ խարիճտէն վէ տէրուշտէ, պաշգալարըն կէօրիւպ պիլտիյի եախօտ քիմսէ պիլմէսէ պիլէ քէնտինին օղւաշտըղը կիւնանլար իշինտէ պաթըպ պօզուլաճագ հալէ կէլէրէք, «Պէն նէ՝ պիշարէ տտէմ իմ... պէնի քի՞մ խէլաս էտէճէք տիր» (Րօմ. 7. 25) տէյի՝ ֆէրեատ էթմէյէ պաշլար:

Ինայէթին իմսաք: Էվվէլա շու մալիւմ տիր քի Ալլահ կիւնահա գարըշ օլտուղը կիպի, Ալլահըն էվլատլարը աախի գարըշ օլմալը, «Ալլահտան տօղան քիմսէ կիւնան իշլէմէզ վէ իշլէյէմէզ» (Ա. Յովհ. 3. 6, 9): Պու պէօյիւք պիր հագիգաթ տըր, լաքին միւմինին թէճրիպէի շախսիյէսինտէ կիւնան անը մէշղուլ էտէն պիր մատտէ օլտուղընտան, ինայէթ քէլամը՝ անը շէօյլէնէ հալլ էտէր:

(ա) Կէշմիշտէ իշլէնիլէն կիւնանլարը մասուլպ Յիսուսա կէթրիբէք Անըն քէֆարէթինտէ աֆվըգ պուլտըղըն պիլ: Րօմ. 3. 23—26:

(բ) Թէվպէ վէ խէլաստան սօնրա վուգու պուլան եա գօլայճա իհաթէ էտէն կիւնանլարը իգրար վէ թէրք էյլէ: Իպր. 12. 1: Էմս. 28. 13: Կիւնանը սէվմէ, մէյտան վէրմէ, պէօյիւք տիր, թէրք էտէմէմ, եախօտ չօգ քիւշիւք տիր, գարարը եօգ տէմէ: Եինէտէ:

(գ) Կիւնան վէ կիւնանլարը թէֆրիգ էյլէ:

(1) Իսեան՝ թէվպէսիզլէրին կիւնանը տըր: Ովս. 14. 1:

(2) Իրթիտատ՝ խէլաս պուլտուգտան սօնրա Ալլահը, Գէլամ Ուլլահը, Գրիստուր

վէ Րուհ իւլ Գուտսը ինքեար էտիւյ այագ ալթընա ալանլարըն կիւնահը: Իպր.6.4: 10.26—31: Պու իքի կիւնահլար հէլաթ էտէր:

(3) Խաթա՝ պաշլար իքէն իսթէմէյերէթ լաքին սօնրա պիւրէրէթ իշլէնիւն կիւնահ Յակ.3.2:

(4) Գապահաթ՝ սէօզ վէրիպտէ եերինէ կէթիրմէմէթ կիպի շէյլէր: Թէքվ.43.9:

(5) Այըպ՝ պաշգալարըն կիզլի իշլէտիլի (կիւնահլը) շէյլէրի սէօյլէմէթ պիւլէ այպ տիր: Եփես.4.12:

(6) Սուհ՝ իշլէր իքէն հիշ պիւլմէտիլի ամմա սօնրա եանլըշ օլմուշ տէյիւ պիւլիպ սուշլանտըղը շէյլէր: Ղեւ.4.27, 28:

(7) Գուսուր՝ նէ իշլէր իքէն նէտէ սօնրատան հիշ պիւլինմէյէն, լաքին Ալլահըն ինտինտէ գուսուր սայըլան շէյլէր: «Մէլէքլէրինտէ գուսուր պուլուր»: Յոր.4.18: Պու սօն պէշ կիւնահլար եէնի միւլմինտէ վուգուր մէմուլ օլան շէյլէր տիրլէր, քի պուշլար իշիւն ինայէթ քէլամը եարտըմ էտիւյ թալիմ էտէր քի—

(Դ) Սէնին ըէտտ վէ թէրք էթտիլին ամմա սէնի թէրք էթմէյէն կիւնահլարա կէլինճէ: Պիւրիսին քի թէվպէտէն էվվէ

իսթէքլէ, իրատէթլէ, էվվէլտէն թէրթիպլէ կիւնահ իշլէր իտին, սօնրատա փէշիման օլմատըգտան մատա շու եա պուտա էքսիք օլմուշ տէր իտին, հէմ տէվամ էտէր իտին: Շիմտի իսէ տէյիլ մի քի իսթէքսիզ էվվէլտէն թէրթիպլէ տէյիլ, իլլա ափանսըզ օլ կիւնահլարա տիւշիւյօրսըն: Էլպէթ պուշլար սէնի իսէճիլ էտէր, լաքին էվվէլտէն ալըշտըղընտան սէնի գօլայճա իհաթէ էտիյօր: Պուշլար ինայէթին իմտատըյլէ վագթ իշինտէ թէրք էտիլիպ ունուտուլարագ անլէրին եերինէ յի շէյլէրէ ալըշաճագսըն, Տիտ.3.2—8:

(Ե) Թէճրիպէ օլուշմագ կիւնահը: Ֆիքիրլէ գուլագ վէ կէօզլէ եա հէր հանկը Եօլտա կիւնահլէ թէճրիպէ օլուշմագ միւլմինի միւլթարիպ էտէր, լաքին ինա, յէթ անլատըր քի թէճրիպէ օլուշմագ կիւնահ իշլէմէթ տէմէթ տէյիլ տիր, իլլա թէճրիպէյէ թէսլիմ օլմագ օլ կիւնահը իշլէմէթ կիւնահ տըր: Յիսուս տախի պիւղիմ կիպի հէր խուսուստա թէճրիպէ օլուշտու լաքին կիւնահ իշլէմէտի: Իպր.4.15: Միւլմին տախի թէճրիպէ օլուշտա պիւր, լաքին կիւնահա տիւլմէմէլի:

(Ղ) Եէնի զուհուր էտէն կիւնահլար եա—

խօս էվզէլ կիւնան սալըմայան շէյլէր քի շիմտի կիւնան կէօրիւնիւյօր իսէյ էվ-
վէլա պու անլաւորը քի էվզէլքի կիւնան-
լար թէրք էտիւմէքտէ վէ միւմին փաք-
լէնմէքտէ տիր: Կող.3.5—8 այէթլէրտէ
իքի զէմանլար վէ թէպտիլաթլար զիքը
օլուռնուր: Քէզա պուռնտան անլալըլըր քի
նուր վէ հայաթ արթմադտա տըր, հէմտէ
Րուհ իւլ Գուտս տահա տէրին իշլէյօր քի
զիյատէ փաքլէյիպ սալթ խէլաս տէյիլ
իւլա գուտսիյէթէ եէթիւտիրսին: Րուհ
իւլ Գուտս անլաւորը քի միւմինին քէն-
տիլիյինտէն եափաղըլը էն էյի շէյլէր պիլէ
եանլըլ տըր, տուա, շէհատէթ պէշարէթ
պիլէ Րուհ իւլ Գուտսսըզ կիւնան օլուր:
Իմտի միւմին էօմրիւն հէփ իտարէսինի
Րուհ իւլ Գուտսա թէսլիմ էթմէլի:

(է) Շէրիբին գըզըլըն օզլարը, Պու հալ
եախօս ճէնկ եփես.6.10—18 այէթլէրտէ
թարիֆ օլուռնուռլ տըր: Պու նէվ կիւնան-
լար ամէլիտէն զիյատէ Ֆիքրտէ, Րուհտա,
կէօրիւնմէյէն ալէմէ աիտ տիր, Շէրիբ
րուհլարըն նափաք Ֆիքրլէրի, զուլմէթ
ալէմինին շէյթանի գուզվէթլէրինին հիւ-
ճիւմլէրի, քի Ալլահա, իմանա վէ գուտ-
սիյէթէ գարըլ Ֆիքրլէր. սէօզլէր վէ

խայալար իլէ միւմինի ալթ իւսթ էտէր,
վէ կէօյա միւմին օ կիւնանլարը իշլէյօր
կիպի կէօսթէրի: Պու ճէնկ հէր քէստէ
օլմազ, ինայէթ պէօյլէլէրին հալընը պի-
լէրէք թալիմ էտէր քի: (ա) Ալլահըն
ճիւմլէ սիւանլարընը գուշանմալը: (բ) Չա-
պալամադտան իսէ սապիթ գատէմ օլմա-
լը եանի Րահաթ տուրուպ սարսըլմամալը
(գ) Այնի վազթտա հազիգաթ՝ քէլամ մէշ-
գի (դ) Սալահ՝ ամէլի էօմր (ե) Պէշարէթ՝
Րապպը իլան: (զ) Իման ղալէպէսի, եա-
նի Ֆիքր եա լիսան էօմրիւ իլէ տէյիլ,
իւլա գալպտէ Րապպըն թէմէլի իւզէ-
րինտէ սապիթլէյմէք: (է) Խէլաս թէէմի-
նաթընը թէէքիտլէ (ը) Քէլամ Ուլլահըն
այէթլէրինի գուրշուռն կիպի շէրիբէ գարըլ
գուլլանմազ վէ (թ) Տուայա տէվամ էթ-
մէքլէ պու ճէնկ քէնտիլիյինտէն խի-
թամ պուլուր:

Նիշլէր պու գանուշլար վէ ինայէ-
թին իմտաւըլլէ քէսպի գուզվէթ էտիպ
ղալէպէտէն ղալէպէյէ թէրֆի օլուռնու-
լար, Լաքին պազըլարտա օլ կիւնիւքլէ-
րին տէվամի վուգու պուլմասընտան վէ
պու ճէնկլէրին ուզուռն սիւրմէսինտէն
մէֆթուր օլուպ տիկէր պիր կիւնիւյէ

տիւշէրէր, եանի—

6. Իլահի ինքիլապ վէ ինայէքէ շիւպ-
հէ եքմէք կիւնիւլիւ. Միւմին՝ շէօյլէ
տիւշիւնմէյէ պաշար: Մատէմ քի պէն
պու ճէլիւ էօմրիւ ճիւմլէ քէմալլիլէ եա-
շամագ իսթէր իքէն եաշայամայօրում,
մատէմ քի պիւսպիւթիւն կիւնանսըզ
օլմագ իսթէր իքէն քիւշիւք եա պէօյիւք
կիւնանլար պէնտէ էքսիք օլմայօր, մա-
տէմ քի պէն մուգատտէս վէ Գրիստոսա
պէնզէր օլմայօրում, մատէմ քի Շէյթան
պէնտէն վազ կէշմէյօր, էօյլէ իսէ կէօ-
րիւնիւյօր քի Ալլահ պէնի խէլաս իշիւն
խալգ էթմէմիշ եատա պէն միւնթէխապ
տէյիւ իմ: Էօյլէ իսէ պէն մէրտուտ իմ,
վէ ճէնէնէմիւք իմ: Միւնթէխապ օլան-
լար պու էօմրիւ եաշայապիւրիւրէր, լաքին
պէն հէր նէ գատար արգու էթսէմ, վատ
ու գարարլար էթսէմ, ճէնտ ու զայրէթ-
լէրլէ թէվպէ իգրարլէ վազֆիյէթէ կէլսէմ
ֆաիտէսիզ տիր: Պէնիմ իշիւն ինայէթ
եօգ: Հէլաք օլմալ իմ: Եա Ալլահ պէնի
ինթիխապ էթմէմիշ, եատա Բուհա գար-
շը կիւնան էթմիշիմ, իրթիտատըմ օ գա-
տար պէօյիւք օլմուշ քի արթըզ թէճտիտ
օլունմագլըղըմ միւմլիսիւ տիր: Գեաշ-

քի պիր տահա ինայէթ ֆուրսաթը վէ-
րիլէ իտի վէ Բապպըն իսթէտիլի կիպի
պիր թէվպէ իլէ խէլաս պուլարագ տէր
հալ էօլիւպ սէմայա եէթիշէպիլէ իտիմ:

Ինայէքին իմասք, Պէօյլէլէրէ ինայէթ
քէլամը շէօյլէճէ եարտըմ էտէր:

(ա) Խիւզաթտա իլահի մագսէտ ճիւմլէ
իշիւն այնի տիր: Ալլահ Ադամը վէ անտէ
ճիւմլէյի քէնտի միւշապէնէթ վէ սուրէ-
թինէ կէօրէ խալգ էյլէտի: Ճիւմլէյի ի-
լահի հայաթ եաշամագ վէ Ալլահը իզզէթ-
լէմէք իշիւն խալգ էյլէտի, սէնտէ պու-
նըն իշիւնտէսին: Թէք. 1. 26-28: Ես. 43.
7. 21: Ալլահ ճէնէնէմ իշիւն ինսան
խալգ էթմէմիշ տիր:

(բ) Ադամտա տիւշկիւնիւք ճիւմլէ ի-
շիւն օլտու վէ Գրիստոստա ինայէթ ճիւմ-
լէ իշիւն տիր, սէնտէ իշիւնտէսին: Բօմ.
5. 12-21: Յովհ. 1. 29: Բ Կորն. 5. 14:

(գ) Խէլաս իշիւն Ալլահտա թէֆրիգաթ
եօգ տըր. 0 ճիւմլէ ատէմլէրին խէլասընը
իսթէյէն տիր: Ա Տիմ. 2. 3: Ամալ. 17. 39:
Մատթ. 11. 28: Լաքին ինսան քէնտի
քէնտինի մահրում էտէր: Մատթ. 23. 37:
Յովհ. 5. 40: Սէն քէնտինի մահրում էթ-
մէ, կէրի չէթիլմէ: Իպր. 10. 38, 39:

(դ) Միւնթէխայ մէսէլէսի կէնիշ մատ-
տէ տիր, լաքին եանլըշ անլաշըլմամալը՝
Բ. Մուգատտէստէ հէլաք վէ խէլաա թէֆ-
րիգաթըլէ ինթիխայ թալիմի եօգ տըր՝
Ասլ միւնթէխայ Բապպ Յիսուս Բրիս-
տոս տըր: Ես. 42. 1: Ղուկ. 23. 35: Պիգի
Անտէ ինթիխայ էթտի: Եփս. 1. 4: Եանի
հէր քիմ քի Բրիստոսա կէլի: Անա կիրէր
իսէ, միւնթէխայ տըր: Ալլան տիւնեայը,
ճիւմէյի սէվիպ Իպնի վանիտինի վէրմիշ
տիր, Անա իման էթմէք, Անը գապու
եա ըէտտ էթմէք ինսան թարաֆընա գալ-
մըշ տըր: Հէր իման էտէն էպէտի հայաթա
մալիք, իման էթմէյէն մահքիւմ տիր,
արթըգ ինթիխայ եա ըէտտ էթմէք ին-
սան տիւշէր: «Բիմէ իպատէթ էտէճէյի-
նիգի պու կիւն իւթիյար էտինիգ»: Յես.
24. 15:

(ե) Հէր կիւնան Բուհա գարշը կիւնա
եախօտ իրթիտատ տէյիլ տիր: Մուրթատ-
լարտա նէ կիւնան հիսսի գալըր, նէտէ
րուհանի հայաթ իշլիւն արգու օլուր: Ան-
լէր Ալլահը, Բէլամ Ուլլահը, Բրիստոսը
վէ Բուհ իւլ Գուտօը ինքեարլէ ալագ ալ-
թընա ալըրլար: Իպր. 6. 4: 10. 26-31:
Սէն պէօյլէ՞միսին:

(զ) Բուհա գարշը օլան կիւնահը՝ Յիսուս
թէֆսիր էթմիշ տիր: Մատթ. 12. 22-33:
Անլէր Բուհ իւլ Գուտօս Բէեղզեբուզ աէ-
յօրլար իտի: Սէն պէօյլէ՞միսին:

(է) Խրիսթիան թէճրիպէի շախսիյէսինտէ
Շէյթանըն միւթէնէվվի թէճրիպէլէրի,
հիւճմ վէ ճէնկլէրի մէմուլ տըր: Պուշար
կիւնան եա տիւշկիւնլիւք, եա իրթիտատ
տէյիլ տիր, իլլա զալէպէ ֆուրսաթլարը
տըր: Իմտի պու կիպի անվալտա մէյուս
վէ մէֆթուր օլմա, իլլա իլլա կիւնանա
գարշը գան տէօքմէք տէրէճէսինտէ մու-
գավէմէթ էյլէ, Իպր. 12. 4: Եարալանըր
իսէն պիլէ գօրգմա, Ալլահա միւթի օլա-
րագ Շէյթանա գարշը տուր, օ տախի
սէնտէն գաշաճագ տըր: Յակ. 4. 7:

7. Բապպա պրագըրլմագ վէ քէվէֆիլ
կիւնլիլիլ: Բուհանի էօմրտէ հէր նէվ
կիւնլիւքլէրէ զալիպ օլմանըն վէ մուվաֆ-
ֆագիյէթին օըրըր՝ Բապպա պրագըրլպ հէր
շէյտէ Անա թէվէքքիւլ էթմէք տիր: Պէն
եալայապիլիլիմ տէյիպտէ պօշա տիւշէն,
քիւշիւք վէ պէօյիւք կիւնահլար իլէ օղ-
րաշըպտա եօրուլան, Շէյթանըն հէր նէվ
հիւճմլէրինտէ շաշըրլպտա իւմիտսիլլիլէ
տիւշէն միւմին՝ ինայէթին թալիմ վէ իմ-

տատըլլէ քէնտի քէնտինտէն վազ կէչիպ
տէ թէ՛ Տամէն Րապպա պրագըլըպ Անա
թէվէքքիւլ էթմէյի էօյրէնիրսէ հէր իշ
պիթմիշ օլուր: (ա) Եաշամագ իշիւն, ար-
թըգ պէն տէյիլ, անճագ Քրիստոս պէնտէ
եաշայաճագ: Գաղ. 2. 20: (բ) Կիւնան մէ-
սէլէսինտէ Շէյթանը, տիւնեայը վէ ա-
տէ՛յիէրի հաթթա պէն պէնի խօշնուտ էթ-
մէյէճէյիմ, իլլա Ալլահը խօշնուտ էթմէք
իշիւն հէր նէքի եանլըշ. նախօշ, Կիւնան
իսէ Րապպ պէնի էսիրկէյիպ հըֆը էյլէ-
սին, հէր նէքի իրատէթի իսէ անը իճրա
էթտիրսին: Գաղ. 1. 10: (գ) Շէյթանըն
հիւճմլէրինտէ եա՛ Րապպ, մալընա սահիպ
օլ տէյէճէյիմ, Րօմ. 16. 20: Էօմրիւն հէր
նէվ կիւճիւլք վէ ինթիյաճլարընտա Րապ-
պա թէվէքքիւլ էտէճէյիմ վէ պէնի գալը-
րաճագ: Ա Պետ. 5. 7: Փիլ. 4. 19: Պու
սըրըր անլայանլար իշիւն բուհանի էօմր
գօլայ վէ մութլու տըր:

ՊԱՊ 8

Ա. Կէշմիւ Էօմրիւն ինմալ քարիֆի (րեհմիէ)

1. Զօճուգըգտա հէլաք թարիգինէ
սափմըշ օլան ճան տըրմ պէ աթըմ Քրիս-
տոստան ուզագլաշըպ տիւնեա ազընթը-
սըլլէ Կիւնան գուլ վէ Շէյթանա էսիր
օլմըշ իտի:

2. Լաքին Ալլահ անտէն վազ կէչմէյիպ
մուհապպէթիլլէ արամըշ, ֆարըլը վաթը-
թալարլէ գիյարէթ էտիպ հալընը վէ իհ-
թիյաճընը կէօթէրէրէք ույանտըրմըշ:
Ինայէթիւն իզհարըլլէ թէվպէ վէ Կիւ-
նանլար աֆլընա նաիլ գըլմըշ:

3. Թէվպէքեար՝ հէլաք թարիգինտէն
հայաթ թարիգինէ կէրի տէօնմիւշ, (ա) Հէ-
լաք թարիգինտէ իլէրի կիթմէքտէն վազ
կէչէրէք, (բ) Քէնտինի չէքիշտիրէն Կիւ-
նան արգատաշլարընտան ալըլարագ,
(գ) Տիւնեա կիտիլլէրինէ վէ ազընթըլա-
րընա գարըր գօյարագ, հէլաք թարիգինին
եիւքսէք ուչրուճլարընտան թէվազու իլէ
շօլ տար գափույա, հայաթ թարիգինէ
տօղրու էնմէքտէ օլմըշ:

4. ՊԵԼ ԵՕԼՏԱ ԲԱՍԹ ԿԵԼՏԻՅԻ ԽԱՍԻՐԻ ՎԷ ԽԱՐԻՃԻ ԿԻԼՃԻԼՔԼԵՐ ԻԼԷ, ԷՎՎԵԼՏԵՆ ՎԵԼԶԵՐԴԵ ԵԱԽՍՈՒ ԵՆՆԻ ԳՈԼԿՈՐ ԷՏԵՆ ԿԻԼՆԱԿԼԱՐ ԻԼԷ ՇԵՅԹԱՆՆԸ ԷՆՎԱԻ ԿԻԼՃԱԼԵՐԻՅԷ ՕՂՐԱՇՄԸՂ ՎԷ ՆԻՂԷ ԿԵՖԱԼԱՐ ԵԱՐԱՆՄԸՂ, ՔԻՐԼԵՆՄԻՂ, ՄԱՂԼՈՒԿ ՕԼՄԸՂ, ԿԱՅԹԱ ԿԱՅԱԹԱՆ ՎԷ ՔԵՆՏԻ ՔԵՆՏԻՆՏԵՆ ՎԱԳ ԿԵՂԷՃԵՔ ԿԱԼԷ ԿԵԼՄԻՂ, ԷՆՃԱՄ ԵՕԳԱՐԸՏԱՆ ՈՂԱՆԱՆ ԻՆԱՅԵԹԷ ՍՐՂԸՆԱՐԱԳ ՂԱԼԷԿԵՆԻՆ ՍՐՐԸՆԸ ԷՕՅՐԵՆՄԻՂ ԽԻՐ:

5. ԻՆԱՅԵԹ ԱՆԸ ԹՈՒԹՈՒԿ ՂԱԼԷԿԷ ՎԵՐԵԷՔ, ԿԵՐ ՆԷՎ ԿԻԼՆԱԿԼԱՐՏԱՆ ՓԱՔԼԵՄԻՂ, ԿԵՐ ՆԷՎ ԿԻԼՃԻԼՔԼԵՐԻ ԿԱԼԷՅԵԼԷՂ, ԿԵԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻՆԻՆ ՃԻԼՄԷ ՈՂԶՐՈՒՄ ՎԷ ԹԵՆԼԻՔԵԼԻ ԿԵՂԻՏԵՐԻՆՏԵՆ ԿԵՂԻՐԻԿ, ԿԵՓԱՂԱՐԸՆԸ ԶԵՕԳԵՐԷՔ, ԷՆՏԻՐԻԿԱՅ ԿԵՐԻ ԶՈՃՈՒԳԵԼՈՂԱ, ՂՕԼ ԽԱՐ ԳԱՓՈՒ ԷՕՆԻԼՆԷ, ԽԱՂԱ ԵԷԹԻՂՏԻՐՄԻՂ ԽԻՐ:

Բ. ՄԻԼՄԻՆ ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ԽՈՆԻԼՆԵՔ:

1. ՄԻԼԹԵՆԷՎՎԻ ԳԱՓՈՒԼԱՐ: Բ. ՄՈՒԳԱՏԵՍԱՏԷ ՄԻԼԹԵՆԷՎՎԻ ԳԱՓՈՒԼԱՐ ԳԻՔՐ ՕԼՈՆՆԸՐ: (ա) ԿԵՆԻՂ ԳԱՓՈՒ ՎԷ ԿԵԼԱՔ ԹԱՐԻԳԻ, ՄԱՏԹ. 7. 13, ԱՆԸ ՄԷՂԳ ԷԹՏԻՔ: (բ) ԳՕՅՐԵՆԼԱՐԸՆ ԳԱՓՈՒԼԱՐ, ԵԱԽՍՈՒ ԳԱԼԱԿԻՆ ԳԱՓՈՒԼԱՐ, ՔԻ ՅԻՍՈՒՍ ԿԵՐ ՃԱՆԸՆ ԿԵՐՈՆԻՆԷ ԿԻՐՄԷՔ ԻՍԹԵՐ: ՅՎԿ. 10. 1: ՎԱԿ.

3. 20. (գ) ԻՆԱՅԵԹ ԳԱՓՈՒԼԱՐ, ՔԻ ԻՄԱՆԼԷ ԼԱԼԱՆԱ ԱՂԸՐԸՐ ՎԷ ԹԱԼԷԿ ԷՏԵՆԷ ՎԵՐԻՎԻՐ: ՄԱՏԹ. 7. 7. (դ) ՏԱՐ ԳԱՓՈՒ ՎԷ ԿԱՅԹ ԹԱՐԻԳԻ, ՔԻ ՂԻՄԻ ԹԵՔՐԱՐ ՄԷՂԳ ԷՏԵՃԵՅԻԳ: (ե) ՄԷՄԱՆՆԸ ԳԱՓՈՒԼԱՐ, ՔԻ ՅԻՍՈՒՍ ԿԵԼՏԻՅԻՆՏԷ ԱՂԸՐԸՐ: ՎԱԿ. 4. 1:

2. ՏԱՐ ԳԱՓՈՒԼԱՐ ԻՆԱՅԵԹ ԳԱՓՈՒԼԱՐՏԱՆ ԹԵՖՐԻԳ ԷՏԵԼԻՄ: ՆԻՂԵԼԵՐ ԻՆԱՅԵԹ ԳԱՓՈՒԼԱՐՏԱՆ ԿԻՐԻԿ ԽԵԼԱՍ ԱՊՈՒԼՅՕՐԼԱՐ, ԼԱՔԻՆ ԽԱՐ ԳԱՓՈՒԼԱ ԿԵԼՄԷՅՕՐԼԱՐ: ԵԱՆԻ ՅԻՍՈՒՍՆ ԻՆԱՅԵԹԼԷ ՕԼԱՆ ԽԵԼԱՍՆԸ, ՄԷՆԵՐԵԹ, ՍԵԼԱՄԷԹ ՎԷ ԱԵՐԵՔԵԹԼԵՐԻՆԻ ԿԷՕՆԵՆՄԷՔ ԻՍԹԵՅՕՐԼԱՐ, ԼԱՔԻՆ ՍՍԼ ՅԻՍՈՒՍՆ ԿԷՕՆԵՆՄԷՔՏԷ ԿԵՐԻ ԽԻՐԼԵՐ: ՉԻԼՆՔԻ ԱՆՆԸ ԻՂԻԼՆ ԳԻՅԱՏԷ ԳՈՒՐԱԿԱՆԼԱՐ ԼԱԳՐՄ, ՄԱՐԱՄԱԳ ԼԱԳՐՄ ԱՐԻ:

ՆԻՂԵԼԵՐ ԻՆԱՅԵԹԼԷ ԽԵԼԱՍ ԱՊՈՒԼՄԸՂ ԱՐԸՐԼԱՐ, ՎԷ ՃԵՆԵՆԷՄԱՏԵՆ ԳՈՒՐԹՈՒԼԱՃԱԳ ԳԱՏԱՐ, ՃԵՆՆԵԹԷ ԿԻՏԵՃԵՔ ԳԱՏԱՐ ԱՊԻՐ ԷՕՄԻ ԵԱՂԱՅԱՊԻՂԻՐԼԵՐ ԻՏԷ ՔԵԱՖԻ ՍԱՅԱՐԼԱՐ: ԱՂԱՏԱՃԱ, ԿԵՆԻՂՃԷ ԵԱՂԱՅԱՊԼԱՐ, ՄԻԼՄԻՆ ԻՏԷ ԿԵՐ ՔԵՍ ԻԼԷ ՈՂԱՂԸԿ, ԱԻԼՆԵԱՅՐՏԱ ԿԷՕՆԵՆՄԷՔ ԻՍԹԵՅՕՐԼԱՐ: ՊԵՅՅԵԼԵՐ ԱԵԼԹԻ ԿԵԼԱՔ ՕԼՄԱԳԼԱՐ, ԼԱՔԻՆ ԽԱՐ ԳԱՓՈՒ ԷՕՄԻՐԻՆԻՍ ԿԵՂԻՂԵՐԻ: ԻՄՏԻ ԽԱՐ ԳԱՓՈՒ ԷՕՆԻԼՆՏԷ ՄՈՒՐԱՆ ՄԻԼ-

մին իլէ պու մատակէրի էյիճէ մէշգ էտէլիմ:

3. Տար գափուտան կիրմէք իշիւն տեօնիւպ չօճուգ կիպի օլմագ լաղըմ տըր: (ա) Թէվպէքեար՝ կիւնաւտա կէշիրտիյի ուզուն սէնէլէրի պօշա կիթմիշ տէյիւ պիլէրէք անլէրի հիչէ սայլպ կէրի չօճուգ լուղա տէօնմիւշ օլմալը: Հէլաք թարիգիւնի քէսիպ աթմալը: Մտթ. 18. 3: (բ) Էօյրէնիպ ալըշտըղը ճիւմլէ եանլըշ շէլլէրի հէփ թէրք էտիպ ունուտարագ, պիր շէյ պիլմէյէն չօճուգ կիպի օլմալը: Ա կորն: 14. 20: (գ) Սէվիլիպ թաշընըլմագ իւզրէ իլահի գուճաղա սըղաճագ գատար թէվազու իլէ քիւշիւիւպ չօճուգ օլմալը: Մարկ. 10. 13-16: (դ) Հէր կիւն փաքլէնիպ սիւտլէ պէսլէնէն չօճուգ կիպի օլմալը: Ա Պետ. 2. 1-3: Իպր. 5. 12: (ե) Հէր շէյի եէնի էօյրէնմէյէ հազր օլան չօճուգ կիպի օլմալը: Յոզ. 6. 45: Բօմ. 8. 26: (զ) Իթաաթլը չօճուգ կիպի օլմալը: Ղուկ. 2. 51, 52: (է) Բապպոն վարիսի օլան չօճուգ օլմալը: Բօմ. 8. 13-17:

Գ. Տար գափու հօնիւնէ Բապպ Յիւսուբն քալիմ վի քեփիթիէրի: Յիսուս տէր:

1. Սէվկիւիւ ճան, սէնի պէն եարաթ:

տըմ, պէնիմ իշիւն եարաթտըմ, շիմտիյէ գատար պէն եաշաթտըմ: Կիւնահա սափմըշ իքէն պէն արայլպ խէլաս էթտիմ վէ պուրայա գատար պէն եէթիշտիրտիմ:

2. Շիմտի սէնի իսթէյօրըմ, պունտան էվվէլ կիւնահլարընը պանա վէրտին: Իշթիյաճլարընը վէ կիւճիւ քլէրինի պանա կէթիրտին, շիմտի սէնի, պիւթիւն վարլընը իսթէյօրըմ, բուհլընը, պիւթիւն ալ ու իրատէթիւնլէ ճանընը, պիւթիւն աշգ ու մուհապպէթիւնլէ, ճէստիւնի հէփ ազալարընլէ, սէնի ճիւմլէ իսթիտատ գապիլիյէթիւնլէ պանա իսթէյօրըմ:

3. Շիմտիյէ գատար սանա ինայէթիմի, խէլասըմը վէ պէրէքէթլէրիմի կէօնէնտիրտիմ, պունտան սօնրա սանա քէնտի քէնտիմի կէօնէնտիրմէք իւզրէ սէնի պանա ալմագ իսթէյօրըմ, բազիմիսին:

4. Սէնտէ պէնիմ հայաթըմը եաշամագ իշիւն պէնիմ թապիաթըմը, պէնիմ հայաթըմը, պէնիմ էֆքեարըմը, պէնիմ գուտաիյէթիմի սանա կէշիրէրէք, սէնի պանա պէնզէթմէք իսթէյօրըմ, պունա բազիմիսին:

5. Սէնի խալգ էտէր իքէն, պատէհու սէնի խէլաս էթտիյիմտէ, սէնին հազգըն:

տա իլանի միւրաւորմ, էօմր փրօղորմմ
նէ իօէ անը սանա անլաթմազ վէ պիւ-
թիւն միւրաւորմը սէնտէ վէ սէնին իւե
իթմամ էթմէք իսթէյօրմ, թաքի սէնի
անճազ իզգէթիմ իշիւն եաշաւորպ իսթի-
մալ էտէրէք նիհայէթ ճէլալմա ալա-
յլմ: Պունա րազիմիսին:

6. Պունըն իշիւն եէնի թէպտիւթլա-
րա րազիմիսին, սէն քի խէլաս պուլմը
պիր միւմին իմ տէր իքէն, պաղէն տիւ-
շիւզ գալգըլար, պաղէն զէմինի եա ճիւ-
մանի հալլար իւէ պուշալըզ վէ լէքէի պիր
էօմր եաշայօրսըն, պու հալլարտան թէ-
մամէն այրլմաղա րազիմիսին: Իճապըն-
տա սէնին պիւթիւն շէքլինի պօզուպ ի-
թէտիյիմ շէքլի վէրմէքլիյիմէ, հէր շէ-
յինտէն պօշալըպ սօյունարազ, պէնիմէ
տօլուպ կիյինմէյէ, իսթէտիյիմ վազթի
իսթէտիյիմ եէրէ կիտիպ իսթէտիյիմ
իշիմի իլլէմէյէ, հէր շէյտէ պէնիմ իսթէ-
տիյիմի օլմաղա րազիմիսին:

7. Պունըն իշիւն իճապընտա թահգիր
վէ րէտտ օլունմաղա, նամալիւմ վէ միւհ-
թաճ գալմաղա, մուխալէֆէթլէ թէտտոի
օլունմաղա րազիմիսին: Իլթէ էօնիւնտէ
մուհրազա մէզպահը իւէ խաշ վէ տար

գափույա րազի իսէն, տալմ ալ: Գէն-
տինի թագտիմ էլլէ: Իշէրի կիր:

Դ. Տար գալիու էօնիւնտէ վազֆիյէր
մեղպանը իզգէրինտէ: Էվլէլճէ թէվպէ վէ
թէսլիմիյէթլէ ինայէթ գափուսընտան կի-
րիպ խէլաս պուլմը օլան միւմին, քէն-
տի գուվլէթիյլէ վէ պիր չօգ ճէհտ ուշա-
պա իլէ տիւշիւզ գալգըլլէ պու էօմրի
եաշամազտա տէվալմ էթմիշ: Լաքին թամմ
ճանըն տօյուրաճազ վէ Բապպը մէսրուր
էտիպ իզգէթլէյէճէք տէրէճէյէ եէթիշէ-
մէտիյինի պիլէրէք, շիտի տար գափու
էօնիւնտէ անլար քի իմանը պաշալան վէ
թէքմիլ էտէն, քէնտինտէ պու էյի իշի
պաշալան վէ քէմալա էրտիրէճէք օլան
անճազ Բապպ Յիսուս Գրիստոս տըր:
Ղէմտէ 0 քէնտինի թէմամէն իսթէյօր վէ
տահա տէրին, տահա երւքսէք, տահա
ճէլիլ վէ միւպարէք պիր էօմրէ տալէթ
էտիյօր: Անլար քի ասլ ճանըն իզնա է-
տէճէք էօմր օ տըր: Լաքին նիշէլէր տար
գափու էօնիւնտէ թէքլիֆ էտիլէն հէր շէյէ
րազի օլամայալազ, վազֆիյէթտէն գա-
լըպ անճազ սատէ պիր էօմրլէ սէմայա
եէթիշէճէք գատար հայաթա րազի օլուպ
կէրի շէքլիլէրլէր: Լաքին հազիգի միւմին

հէր շէյի հաթթա կիւն թէքլիֆլերի պիւն
անլամը իքէն, քէնտի քէնտին թօփա-
յարագ վագֆիյէթ մեզպահը իւզէրինէ
գօյուպ շէյլէնէ տուա էտէր:

Եա Րապպ, իշթէ կելիյօրըմ, քէնտի
քէնտի մեզպահըյըն իւզէրինէ գօյօրըմ,
պէնի սէն ալ:

Բուհըմը, ճանըմը, ճէսէտիմի, պիւ-
թիւն մահիյէթ վէ վարըզըմը, վագթըմը,
օլանըմը վէ էօմր փօղրամըմը ալ:

Պաքընի աշկիմի ալ, եանի:

1. Ազաս իրասէքիմի ալ, Արթըգ պէնիմ
իրատէթիմ տէյիլ, անճագ սէնինքի օլ-
սուն, Ղուկ. 22. 42:

2. Իսքիսաս վէ գապիլիյէքիմի ալ, Ազ
ու Ֆիքրիմ արթըգ պէնիմ եա պաշգալար
իչիւն տէյիլ, իլա Սէնին իչիւն իսթիմալ
օլունսըն: Մատթ. 25. 15: Բ Կորն. 3. 5:

3. Մէյլ ու մուհապէքիմի ալ, Պիւ-
թիւն գալպիմէն սէնի սէվէյիմ: Ղուկ.
10. 27: Արգու վէ հասրէթլէրիմի, հիսսի-
յաթ վէ տուլղուլարըմը Սէնին իչիւն
գուլլան:

4. Սիյէք վէ քապիաքըմը ալ, Էօթի
թապիաթլար եօգ օլսուն, Եփես. 2. 2. 3:
Տիտ. 3. 3: Վէ թապիաթը իլահիյէյէ հիսս-
սէտար օլայըմ: Բ Պիտ. 1. 4:

5. Նեզվ ու նեմա խասսիյէքիմի ալ:
Արթըգ եանըլը, Նախօշ շէյլէր էօյրէնմէ-
յէյիմ, իլա հէր կիւն Սէնի էօյրէնիպ եա-
շայարագ, Սէնին քէմալիյին պօյուներն
էօլիւսիւնէ վասլ օլայըմ: Եփես. 4. 13:
Բ. Կորն. 4. 16:

6. Տիյանէք տուլղուլարըմը ալ: Պէնի
պէնիմ գանըշլարըմա, եա պաշգալարըն
թէսազվուրընա պրագմա, իլա թէմամէն
Սէնին գալպիւնէ մուվաֆըգ օլայըմ:
Ամալ. 13. 22:

7. Պէն սէյիպիլէն Շախսիյէքիմի ալ:
Բուհըմ, ճանըմ, գալպիմ, պիւթիւն վար-
ըզըմ, մահիյէթիմ, օլանըմ վէ հէր շէ-
յիմ Սէնին օլսուն վէ Սէնին իչիւն օլ-
սուն, Ա. Սէլ. 5. 23:

Զահիրի աշկիմի ալ:

Եա Րապպ, ճէսէտիմ տիրի, մուգատ-
տէս վէ Ալլահա մագպուլ պիր գուրպան
օլսուն, Րօմ. 12. 1:

1. Այազլարըմ Սէնին իզլէրինտէ եիւ-
րիւսիւն: Թոր 33. 11: Ա Պետ. 2. 21:

2. Տիզլէրիմ տուա իչիւն շէօքիւն:
Եփես. 3. 15: Ղուկ. 23. 41:

3. Պաքըմսան տիրի սու ըրմագլարը
ճէրէյան էթօին: Թովհ. 7. 38:

4. Կեօֆուրմ Սանա մէսքէն վէ Բուհ
իւլ Գուտտա գաֆէս օլտուն: Եփս. 3. 17,
Ա. Կորն. 6. 13:

5. Գօլ վէ Էլլեքիմ Սանա վէ Սէնին ի-
չիւն ուզանորն: Մէգ. 77. 2:

6. Օմուզըմ վէ պոյնում Սէնին թապութ
իւլ ահտընը վէ պոյունտուրդընը թաշը-
սորն: Բ. Թէվ. 35. 3: Մատթ. 11. 25:

7. Պաքըմ Սեհին օլտուն: (ա) Պօղազըմ
Սէնին իչիւն պօղազլանմաղա հազըր օլ-
տուն: Բոմ. 8. 36: (բ) Տուտազլարըմ սէ-
նինլէ թէքէլլիւմ էտիպ Սէնի իլան էթ-
սին: Եփս. 5. 19: (գ) Աղզըմ Սէնի եէյիպ
համտընլէ տօլտուն: Մէգ. 81. 10. 40. 3:
Յովհ. 6. 54: (դ) Պուրնըմ հայաթ նէֆէսի
թէնէֆֆիւս էյլէսին: Թէք. 2. 7: Յովհ.
20. 22: (ե) Գուլազլարըմ սէսինի տինլէ-
սին: Մէգ. 45. 102. Յովհ. 10. 27: (զ) Կէօզ-
լէրիմ Սանա վէ սէմայա պագսորն: Ամալ.
1. 10: 7-55: (է) Եիւզիւմտէ Սէնին նու-
րըն աքս էթսին: Մէգ. 34. 5: Եմալ. 6. 15:
(ը) Ալնըմտա Սէնին իսմին եազըլսըն: Վահ.
22. 4: (թ) Սաչըմ պու վագֆիյէթ վէ
նէզրին նազիթ ահո թէլլէրի կիպի օլուպ
Սանա պաղլանարագ Սէնտէն ասըլսըն:
Հաք. 13. 5: 16. 13-21: Բ Միւլք. 18. 8:
Աղն. 7. 5:

Եմ-Րապպ, խիլգաթ հազգըյլէ գաթէն
Սէնին իտիմ: Պէն սափմըչ իտիմ, Սէն
պէնի թէքրար սաթըն ալըպ խէլաս էթտին
վէ իթի գաթ Սէնին օլտըմ: Շիմտի մէգ-
պահընտա պիր գուրպան կիպի քէնտիմ
վագֆիյէթլէ Սանա վէրիլիյօրըմ, իմտի
հագգընը, մալընը վէ գուրպանընը ալ,
գապուլ էյլէ: Եմ-Րապպ, շիմտի իւզէ-
րիմէ Բուհըն աթէչինի էնտիրիպ պէնի
եագ, պանա եէնի շէքլ վէր, վէ պէնիմ
իչիւն էզէլի մագսէտ, միւրատ հէմ փօզ-
րամըն նէ իսէ, անը պանա պիլտիր վէ
իթմամ էյլէյէրէք սօն նիշանկեանընա եէ-
թիշտիր»:

Ե. Եհնի բեհրիպէ ի օախսիյէ: Պու
վագֆիյէթտէն սօնրա միւմին եէնի պիր
թէնրիպէ ի շախսիյէյէ նախ օլուր, եանի՝
1. Պիր տահա Յիսուսըն գանընըն սէր-
փիլմէսիյլէ բուհ, ճան, ճէսէտինտէ հէր
շէյ թէմամէն թաթհիր օլուներ:

2. Բուհըն աթէչիյլէ եանմըչ վէ թագ-
տիս օլուներըչ օլուր:

3. Իլահի հուզուրլէ գափլանըր, Երրոր-
դութիւն իլէ պիրլէլիր: Էվվէ եէնի տօ-
ղուլլէ Փէտէրէ էվլատ, օղուլ օլմըչ իտի:
Շիմտի Օղուլա, Րապպ Յիսուս Գրիստոս

նիշանւանմըշ, Գուգունըն գէվճէսի օլմագ
իւզրէ օլ Բուհլէ միւհրէնմիշ օլուր, Պու
հաւա Բուհըն վաֆթիզի, տօլուլըզը վէ
մէսհի տէնիլիր, քի Երրորդութիւն իւն
պիրիյէ կիրէր:

2. Եհնի մասեկէր: Միւմին վազֆե-
յէթլէ տար գափուտան իշէրի կիրիպ ի-
ւահի հուզուր իշինէ ալընընճա անըն մատ-
տէլէրի տէյիշիլիր: Պունտան էվվէլ Շէյ-
թան, կիւնան վէ տիւնեա անը չօգ մէշ-
ղուլ էտէր իքէն, չիմտի անլէրին թէնտի-
րի գալմագ. էվվէլ քէնտի քէնտինի,
սաիրլէրի, իհթիյաճ վէ կիւնիւլըլէրի
մատտէ էտէր իքէն, չիմտի օլ մատտէլէր
էհէմմիյէթսիզ օլուր, չիւնքի պիւս պիւ-
թիւն եէնի մատտէլէր իւն մէշղուլ տըր
Անլէրտէն պազըլարը,—

1. Երրորդութիւն, Փէտէր՝ գուտտուս,
քեամիլ, ճէմիլ, ճէլիլ, ազիմ, աճիպ,
ատիլ: գատիր, քերիմ, շէֆիզ, րահիմ,
րաուֆ, սապուր վէ սաիր սըֆէթլէրիյէ
քէնտինէ մէշգ մատտէսի տիր: Օղուլ
Բապպ Յիսուս Բրիստոս, Աւուհիյէթ վէ
ինսանիյէթիյէ, թէվագուլ, հայաթը,
միւնիզլէրիյէ, ինայէթի, խաչը, գուր-
պանըյէ, էօլիւմիւ, գըյամը վէ ուրու-

ճըլլէ, միյանճըլըզը, շէֆաթը վէ ճէլիլ
կէլիշիյէ մատտէ օլուր: Բուհ իւլ Գուտ-
ուրն շախսիյէթի, իլզամը. թէվլիտի, թա-
լիմի, վաֆթիզի, տօլուլըզը, մէվիպէ-
լէրի, իրշաճը, իսթիմալը վէ մէվլէսիյէ
քէնտինէ մէշգ մատտէսի օլուր: Պէօյլէճէ
Երրորդութիւն իւն ալագայա կիրէր: Ին-
սան Ալլահա տօղրու նէ գատար թէպտիլ
օլապիլիր, եախօտ Ալլահ ինսանա նէ գա-
տար կէշէպիլիր, մէշգ վէ հայաթ մատ-
տէսի օլուր:

2. Բ. Մուգասեկսիմ իւհամլըզը, էսասի
թալիմաթը, քիլիսէ իթիգատաթը, խրիս-
թիան մէպտէլէրի վէ հայաթ Բուհընըն
գանուշլարը քէնտինէ մատտէ օլուպ մէշգ
իւն քէլամի պիր շէթլ ալմագ ճէհտինտէ
օլուր:

3. Քիլիսեկիմ մանա, մագսէտ վէ սըրր-
լարը, տալէթ, թէլթիւթ վէ իմթիյազ-
լարը: Յիսուսըն կէլիշինտէ մէվգի, ճէլալ
վէ էլահիյէթի քէնտինէ մատտէ օլուպ
Բապպը իսթիգպալէ հազըրլանըր:

4. Բապպըն իօի քէնտինէ մատտէ օ-
լուպ, (ա) Օրման կիպի օլան կիւնահքեար-
լարա պէշարէթ, (բ) Թարլա կիպի օլան
թէվլէթեարլարա Բէլամըն թօխումընը

սաչ՝ ազգ, (գ) Պաղ կիպի օլան միւմինէրի պուտայը պ թիմար էթմէք, (դ) Պաղչէ կիպի օլան մէվհիպէ օահրպլէրինի իչէ հազըրլամագ, (ե) Միւրիւ կիպի օլան միւմինէրի թօփլայը պ իթթիհատա կէթիւրմէք, (զ) Պիւմիւսա կիպի օլան քիլիսէյի թէշթիւլաթ վէ իօարէ իլէ Յիսուսըն կէլիլինէ հազըրլամագ, (է) Գէթիսիւտա կիպի օլան իշնիլէր իլէ իշտաչ օլմագ քէնտինէ ա. մէլի յատաէ օլուր:

5. Քեմեհինն կոչում. մեվհիպէ վէ խըմեհիննի պիւմէք շախսի մատաէսի օլուր: Միւմինէր իչիւն կոչում իքի նէվ տիր (ա) Շախսի հայաթ իչիւն խուսուսի տա. վէթ վար: Էօյլէ շէյլէր վար քի ճիւմլէ միւմինէր իչիւն ալնի տիր: Եանի թէվպէ, խէլաս վէ եէնի տօղուչ, քէզա վագֆիյէթ, զիյատէ հայաթ, Բուհըն վագֆիլ վէ տօլուլըը, գուտսիյէթ ճիւմլէ միւմինէր իչիւն օլուպ թալէպ օլուներր, լաքին վագֆիյէթ տէն սօնրա շախսի հայաթտա խուսուսի տա. վէթլէր զահիր օլուր: Եանի հէր միւմին տուա էտէր, լաքին տուա ատէի օլմագ խուսուսի տիր: Հէր միւմին մէչգ էտէր, լաքին Գ. Մուգատաէս ատէմի վէ մուալլիմի օլմագ խուս

սուսի տիր: Հէր միւմին իման էտէր, լաքին իման ատէմի օլմագ խուսուսի տիր: Հէր միւմին սուրբ եաշամալը, լաքին մուգատաէս, սուրբ տէնիլէնէք տէրէնէյէ եթիլմէք խուսուսի տիր: Իլահի հուզուր էօմրլ, Ալլահ իլէ միւլագաթ, րէֆագաթ, Գրիստոսա պէնգէր օլմագ խուսուսիլէլիր: Պոնլար անճագ մէչգ վէ վագ մատաէսի տէլիլ, իլա թէնրիպէի շախսիյէ օլուր: Հէր միւմին հէր խուսուստա ալնի օլմագ: Իմտի շախսի հայաթ կոչումը օտըր քի միւմին Բապլըն քէնտինէ վէրէնէյի շէլի պիլիպ անըն միւթէխասսիսի օլուներ:

(բ) Մէվհիպէ վէ իլ իչիւն կոչում: Բուհըն մէվհիպէլէրի միւթէնէվլի տիր: Ա. Կոր. 12. 4-11, Հէր միւմինէ հէր մէվհիպէ վէրիլմէզ վէ լագըմ տէլիլ, լաքին կոչումընա կէօրէ հէր միւմինին մէվհիպէլէրի օլմալը, քի անը անլայը պ թէշվիգ էտէ վէ իսթիմալ էտէ: Ա. Տիմ. 4. 14, Բ. Տիմ. 1. 6, Միւլթէլիֆ խըտմէթլէր վար, Ա. Կոր. 12. 5 6, Պիր քիմսէ ճիւմլէ իլէրի եափմաղա միւսթաիտ վէ միւլթէտիր տէլիլ տիր: Լաքին հէր միւմին, հէր իշնիլէնէ չազըլուլըը պիւմէլի, վէ հազըրլանը պ իլլէմէլի, իլթէ վագֆիյէթ տէ օլան

միւմինին մտտեղէրի:

է. Եհնի Ֆաալիէթ: Միւմին վագֆիյէթէ տար գափուտան կիրիպ զիջը օլունան մատտէլէրին մէշգ վէ թէճրիպէի շախսիյէ տիյէ հազրըլանըպ շէօյլէճէ ֆաալիյէթէ պաշար:

(ա) Ումում միւմինլէրտէն թէֆրիգ օլունարագ, Մէշ. 4. 3: Բ. Թէվ. 29. 11:

(բ) Րուհ, ճան, ճէսէտիյլէ Րապպա թագաթիլէ թաթհիր վէ թագաթիս օլունարագ, Րօմ. 12. 1: Իպր. 10. 19-23: Ա. Սէլ. 5. 23:

(գ) Եաշյաճաղը շախսի էօմրիւն վէ իլլէյէճէյի իլլէրին փրօղրամընը Րապպա տան ալարագ, Ամալ. 22. 14-18:

(դ) Րապպ թարաֆընտան խուսուսի իլլէ թախսիս օլունարագ, Ամալ. 13. 1-4:

(ե) Կոչում վէ խըտմէթինէ կէօրէ Րուհ իւլ Գուտսըն տօլուլըգ վէ մէվհիպէլէրիյէ գուշանարագ, Ամալ. 1-8: Ա. Կոր. 12. 4-11:

(զ) Պիւթիւն էօմրիւն փրօղրամը վէ եէվմի էօմրիւն իճրաաթը իլլիւն Րուհ տէլալէթ օլունարագ, Ամալ. 22. 14-18: 16. 6-10:

(է) Հէր զէման, հէր մահալ վէ հէր ահ-վալտա, ճիւմլէ իհթիյաճ վէ կիւճիլիթ-

լէրտէ Րապպ Յիսուսա մէրպուլ օլարագ, Մատթ. 28. 20: Փիլ. 4. 19: Ֆաալիյէթէ պաշար: Եանի թալիմտէն հայաթա վագֆիյէթտէն իճրաաթ վէ ամէլի էօմրէ կէլէր: Րապպ Յիսուս Գրիստոսըն հայաթընը եաշյըպ փաթըլըգ, գուտսիյէթ վէ իւհի հայաթտա Անապէնգէր շէջլ ալըր: Էֆըեար, մագսէտ վէ խըտմէթտէ Անըն կիպի օլուպ, հէր սընֆտան օլանլար ալարաթտա ֆաալիյէթտէ օլուր: Եանի կիւնահըեարլարըն խէլասը, խէլաս պուլանլարըն սապիթիլէշմէսի, միւմինլէրին տահա զիյատէ հայաթա նալի օլմալարը, էնճամ քիլիսէնին Գրիստոսըն ճէլիլ կէլիլիէ հազրըլանմասը իլլիւն կէճէ կիւնալըգ ֆաալիյէթտէ օլուր, պէօյլէճէ դալէպէլէր վէ մէյվէտար էօմրտէ հայաթ թարիգինտէ իլլէրիլէյիպ հիւթսէլէրէթ, քէնտինի պէջլէյէն միւլթեաֆաթա, ճէլալա, թաճա վէ Րապպընա գափուշմաղա նալի օլուր: Րէսմտէ տար գափուտան եօգարը սէմայա եէթիլէն եօլուն թարիֆի իլթէ պու ալըր:

ՊԱՊ 9

ԿԻՒՆԱՀ, ԷՅՈԼԻԻՄ ՎԷ ՃԵՀԷՆՆԵՄ ԱՂԱՃԸ
(ԻՔԻՆՃԻ ԲԵՍՄԻՆ ԹԱՐԻՖԻ)

Շիմտիյէ գառար տար գափու վէ կէ-
նիչ գափու, եախօտ հայաթ թարիզի վէ
հէլաք թարիզի հագգընա մէշգ էյլէտիբ,
Շիմտի աշնի րէսմտէ իքինճի թասվիլ իլէ
կիւնան, էօլիւմ վէ ճէհէննէմ աղաճը հագ-
գընտա մէշգ էտէճէյիզ:

Րէսմտէ կէօրիւտիւյիւ իւզրէ կիւնան
պէօյիւրթլէն չալսընա թէշպի հաիւմիլ
տիր, իմտի կիւնանը պու չալը իլէ թա-
րիֆ էտէճէյիզ:

Ա. Կիւնահըն մեհպար եա քօփիւ, Պու
մատտէյի մէշգ էտէր իքէն չու նօգթա-
լարը սըրա իլէ էյի անլայալըմ, Շու մա-
լիւմ տիր քի պէշէրիյէթտէ իքի ճինս հա-
յաթ կէօրիւնիւյօր, պիրի խայր, օալան
եա իլահի էօմր, տիկէրի շէրր, կիւնան
եա Շէյթանի էօմր: Պուշլար իքի մէնպա
եա քէօքլէրէ թէֆրիզ օլունըրլար, իւայր
ու օալահըն մէնպար եա քէօքիւ Ալլան,
Քրիստոս տըր, Շէրր վէ կիւնանըն մէն-
պար եա քէօքիւ Շէյթան տըր:

Պու մատտէ չու պիր գաշ օիւալլարը
մէյաանա կէթիրիր, (ա) Կիւնան վէ Շէյ-
թանը Ալլան մը խալգ էյլէտի, (բ) Ալլան
իքի ճինս ինսան մը եարաթտը, (գ) Պա-
շլարը իլահի հայաթ վէ ճէննէթ իշիւն,
պագիլէրի տէ Շէյթան վէ ճէհէննէմ ի-
շիւն մը խալգ էյլէտի, (դ) էօյլէ իսէ ի-
լահի հայաթ իշիւն խալգ օլունանլար հէ-
լաք օլապիլիլըմի, եախօտ կիւնան իշիւն
խալգ օլունանլար վար իսէ խէլաս պու-
լապիլիլէրմի: Ճէվապ, պու անվալլար
իշիւն ասլ մատտէմիզի իլքիւտէն պաշ-
լայարագ մէշգ էտէլիմ:

1. Ալլան սէմատա վէ գէմիտէ հէր շէյի
էյի խալգ էյլէտի: Ասլի խիլգաթտա շէրր
եօգ իտի, Պիր Ալլան, Սուրբ Երրորդու-
թիւն, պիր քէօք վէ պիր ճինս հայաթ
վար իտի: Ալլան կիւնան վէ Շէյթանը
խալգ էթմէտի: Ալլան ճէհէննէմ խալգ էթ-
մէտի, Ալլան իքի ճինս ինսան խալգ էթ-
մէտի, Գուտտուս օլան Ալլան կիւնան վէ
կիւնան քեար խալգ էթմէզ վէ էթմէտի:
Ալլան հիչ պիր քիմսէնին հէլաք օլմասընա
բազի տէյիլ տիր, Լաքին,

2. Շէյթան էվվէլա մուգատտէ մէլէք
իքէն Ալլանը իզգէթլէմէք իշիւն քէնտինէ

վերիլէն էյի շէյլէրի սուի իսթիմալ Էտիպ
թէ քէպպիւր վէ թէազգիւմլէ Ալլահա մու-
խալէֆէթ Էտիպ տիւշտիւլիւնտէ շէրր ա-
լէմիինին մուճրտի, պաշը, բէիսի վէ քէօ-
քիւ օլտու:

3. Ինսանա կէլինտիքտէ, Ալլահ ին-
սանը Բէնտի միւշապէնէթինտէ վէ սու-
րէթինէ կէօրէ խալգ էյլէտի: Ինսան քէն-
տինտէ օլան էսասի իւնսիւրլէրիյլէ Էանի
րուհ, ճան վէ ճէսէտիյլէ, քէզա իւհի
խասսիյէթլէրիյլէ, Էանի ազատ իրատէթի,
ազլի իսթիտատ վէ գապիլիյէթի, մէյլ ու
մուհապպէթի, թապիւթ վէ սիյրէթի, իգ-
հարաթ Էա նէշվ ու նէմասը, տիյանէթ
վէ իպատէթ տուլղուսը, էնճամ պէն տէ-
յէպիլէն շախսիյէթիյլէ էպէտի հայաթըն
մէնպաը Էա քէօքիւ օլան Ալլահտա վէ
Ալլահ իշիւն խալգ օլուհմըշ տըր: Ճիւմլէ
ինսանլար իշիւն Ալլահըն մագսէտի պու
իտի վէ պու տըր:

4. Շէյթանըն իզլալը: Շէրրին մուճի-
տի օլան Շէյթան՝ Ալլահ իլէ ինսանըն պու
պիւրիյինէ հասէտ էտիպ Ադամ վէ Եւայը
իզլալ էտէրէք ճիւմլէ կիւնահլարըն ին-
մալը Էա քէօքիւ օլան շու իւշ շէրր իլէ
անլէրի տիւշիւրտիւ:

(ա) Գիպը ու զուրուր: Շէյթան էվվէլա
պու կիւնահ իլէ տիւշտիւ, Ա Տիմ. 3. 6:
Եւա իւհ օլմագ զուրուրըյլէ տիւշտիւ:

(բ) Թամա, մալիէրէսքիլի, Շէյթան պու
կիւնահտան տիւշտիւ, Եսա. 14. 13-15:
«Մալիէրէսքիլիք ճիւմլէ քէօթիւ շէյլէրին
ասլը տըր»: Ա Տիմ. 6. 9-10: «Թամա քէն-
տի սահիպլէրինին ճանընը ալըր»: Էմս.
1. 19: Եւա պիւթիւն պաղշէյէ գանաթ
էթմէյիպ պիւր մէյվէյէ թամա էթմէքլէ
տիւշտիւ վէ հազըրընտա զաիպ էյլէտի:

(գ) Գիթիւ ճէնվիթ: «Շէնվէթ համիլէ
օլուպ կիւնահ տոզուրըր (թապիի Շէյթան-
տան համիլէ) վէ կիւնահ քէմալընը պուլ-
տըգտա էօլիւմ տոզուրըր»: Իմտի պիւ-
թիւն կիւնահլարըն անասը շէնվէթ վէ
պապասը Շէյթան տըր: Յովհ. 8. 44: Թէն
շէնվէթի, կէօզ շէնվէթի վէ էօմրիւն թէ-
քէպպիւրիւ Փէտէրտէն տէյիլ, անճագ
տիւնԵատան տըր: Եւա պէօյլէ պիւր պա-
շըլլէ ալտանըպ տիւշտիւ: Իմտի Շէյթան
պու իւշ շէրր իլէ ճիւմլէ կիւնահլարըն
պապասը վէ քէօքիւ օլուպ Ալլահտա վէ
Ալլահ իշիւն խալգ օլուհման Ադամ վէ Եւայը
իզլալ էտէրէք տիւշիւրտիւլիւնտէ պիւ-
թիւն պէշէրիյէթի քէնտի քէօքիւ իւվէ-

րինէ ալմագ իսթէտի վէ գըսմէնտէ մու-
վաֆֆագ օլտու:

5. Քրիստոս՝ պէսիյ, Ֆիսիյէ վէ քեֆա-
թիյի իլահի հայաթըն մեհպար վէ պեհե-
րիյէթին քեֆիւ օլմը քը: Ագամ վէ Եւա-
նըն տիւշտիւլիւ կիւնտէ Ալլահ անլերի
տէրիտէն էլպիտէ կիյտիրէրէք, անլերի վէ
անլերին իշինտէ պիւթիւն պէշերիյէթի
Քրիստոս քեֆարէթիյէ թէքրար իհնա
էյլէտի: Եախօտ Յիսուս Քրիստոս Ագամ
վէ Եւայը քէնտի իւզերինէ ալմաղլէ պիւ-
թիւն պէշերիյէթին քէօքիւ օլտու: Բժ.
5.12-21: Բ. Կորն. 5.14-21:

Յիսուս տէտի. «Պէն հագիգի ասմա
իմ վէ Փէտէրիմ պաղպան տըր»: Յովհ.
15.1: (Շէյթան հագիգի օլմայան ասմա,
տիքէն վէ չալը տըր): Իմտի անլարըգ քի
տիւնեայա կէլէն հէր չօճուգ էվվէլա Բապպ
Յիսուս Քրիստոսըն քէօքիւ իւզերինտէ
չըպուգ եա տալ տըր:

6. Շէյրանըն հիւնմիւ: Շէյթան պու-
տէֆա տախի քէնտի հիւն, տէսիտէ վէ հիւ-
ճիւմլէրիյէ պէշերիյէթի չօճուգուգտան
պաշլայարագ Յիսուս Քրիստոստան այը-
րըպ թէքրար քէնտի քէօքիւ իւզերինէ
կէշիրմէք թէշէպպիւսիւնտէ տիր: Իմտի

չօճուգլար ագլա պալիղ օլտուգլարընտա
Յիսուստա մէյվէ վէրէճէք եերտէ, Անտէ
գալմայըպ Շէյթանտան իղֆու օլունա-
րագ ագատ իրատէթլէրիյէ կիւնահա սա-
փարլար իսէ օլ վագթ պաղպան օլան Փէ-
տէր անլերի հագիգի ասմանըն իւզերին-
տէն գալտըրըր. «Փէտէրիմ պաղպան տըր,
պէնտէ մէյվէ վէրմէյէն հէր չըպուղը գալ-
տըրըր»: Օլ վագթ անլեր թէքրար կիւ-
նահէ շէրը ալէմինին քէօքիւ օլան Շէյ-
թանա կէշմիշ օլուր:

7. Ինսանըն մեվգիսի, ինսան քէնտի-
սի քէօք տէյիլ տիր: Ինսանըն էօտսի
իւնսիւրլէրի եանի րուհ, ճան վէ ճէսէտի,
քէղա իլահի խասսիյէթլէրի եանի ագատ
իրատէթ վէ ղայրի տախի քէօք տէյիլ,
իլլա մէյվէ վէրմէք իշիւն հէր հանկը
քէօք իլէ ալագայա կէլէպիլէճէք վասը-
թալտըր տըրլար: Իմտի ինսան եա հայաթ
մէնպար վէ քէօքիւ օլան Քրիստոսա եա-
տա կիւնահ վէ էօլիւմ քէօքիւ օլան Շէյ-
թանա իլհագլէ մէրպութ օլաճագ տըր:
Քրիստոս իսթէր վէ հէր չարէյի գուլա-
նըր քի հէր ֆէրտ քէնտինէ կէլսին, քէն-
տինտէ գալսըն: Քէղա Շէյթան իսթէր
վէ իճպար էտէր քի հէր ֆէրտ չօճուգ-

լուգտա Բրիստոստան սափըպ քէնտինէ
թապի օլսուէն: Պուշտա տողրուտան եա
տօլայըտան, պիլէրէք եա պիլմէյէրէք
գարար վէրէն եա ինթիսապ էտէն ինսան
քէնտիսի տիր: Իմտի հէր ֆէրտ էնճամ
պիլմէլի տիր քի հանկը քէօք իւզէրին.
տէ պուլունույօր: Վազա՛ա պու տըր քի
էվվէլա Բրիստոսըն չըպուղը հալինտէ
տիւնեայա կէլէն չօճուգլար ագլա պալիղ
օլտուգլարընտա Անտէն սափըպ Շէյթա-
նա կէչիյօրլար:

Պու թարիֆ էվվէլճէ մէշգ էթտիլիմիդ
ըէսմտէ տար գափու վէ կէնիշ գափու
արասընտա ինթիսապ նօգթասընտա հա-
յաթ թարիգինի թէրքլէ հէլաք թարիգի-
նէ կէչէնլէրին պաշգա պիր թարիֆի տիր:
Բ. Կիւնահըն քալլարը: Պէօյլւրթլէն
չալըսը՝ չօգ տալլարը օլուպ կէնիշ եէր
թութար իսէտէ հէփ տալլար այնի քէօք-
տէն տիր:

Քէզա կիւնահ վէ կիւնահ քեարլար տա-
խի պիւթիւն տիւնեայը գափլամըշ իսէտէ
այնի մէնպատան պիր քէօքտէն եանի
Շէյթանըն տալլարը տըրլար:

(ա) Շախսէն, չօճուգլուղըն մասուճա-
նէ հալընտան սափըպ Ալլահտան այրըլա՛ն

հէր ֆէրտ կիւնահըն քէօքիւ օլան Շէյ-
թանըն տալլարը տըրլար: Մտթ 3.7: 12.
33: 23.33:

(բ) Ճիւմլէ կիւնահլար Շէյթանտան սի-
տուր էտէն տալլար տըրլար: Շէչվէթ հա-
միլէ օլուպ (թապիի Շէյթանտան համիլէ
կիւնահ տողուրուր: Թազ.1.15: Թոզ.8.
44: Իմտի Ալլահա, Բ. Մուգատտէսէ,
Քիլիսէյէ, վիճտանա վէ պէշէրիյէթ գա-
նունլարընա մուսալիֆ օլան ճիւմլէ կիւ-
նահլար Շէյթանըն քէօքիւ իւզէրինտէ
տալ, չըպուգ, եափրագ, չիչէք վէ մէյ-
վէլէր տիրլէր: Օգու. Մարկ.7.21-25: Բօմ.
1.28-32: Ա Կորն.6.8: Գաղ.5.19-21:
Ք Տիմ.3.1-4: Վահ.21.8: 22.11.15: Պու
այէթլէրտէ 66 կիւնահլար ֆիհրիսթի զիքը
օլունուր քի կիւնահ քէօքիւ օլան Շէյ-
թանըն տալլարը տըրլար:

Գ. Կիւնահըն կիօսթէրիօի: Պու չալըա-
մայա պէնզէր վէ կէօզէ խօշ օլուպ եէչիւ-
լիլի կիւզէլ իսէտէ տիքէնլի տիր: Շէհ-
վէթտէն նէչէթ էտէն կիւնահլար էվվէլա
մուհապպէթ վէ սալահ կիպի խօշ կէօրիւ-
նիւպ ֆէրահլանտըրըր, կիւլալիւրիւր իսէ-
տէ, անըն եէչիլ եափրագլարը ալթընտա
տիքէն, զէհր վէ էօլիւմ վար տըր: «Շէհ-

վէթ Կամիլէ օլուպ կիւնան տօղուրուր,
վէ կիւնան քէմալընը պուլտուգտա էօլիւմ
տօղուրուր»։ ԹաԿ.1.15։ Ա. Կորն.15.56։
Դ. Կիւնանըն սիյրէթի՝ պու չալըյա պէնզէր

1. Պու չալըյը էքիպ տիքմէք լազըմ
տէյիլ տիր, եէր քէնտիլիյինտէն հոսուլէ
կէթիրիր։ Թէք.3.18 Բէզա կիւնանը խա-
րիճտէն թալիմ եա իլգա էթմէյէ հանթ
եօգ տըր։ Ինսանըն էն էյի իւնսիւր վէ
խասսիյէթլէրի Շէյթան իլէ թէմասա կէ-
լինճէ կիւնան հասըլ էտէր։ ՄարԿ.7.21-
23։ Երեմ.17.9։ Մէգ.58.3։ 51.5։ Բօմ.
5.12։ Շայէտ պու չալը կիպի էքիպ տի-
քէր իսէն փէշիման օլուրսըն ամմա էօնիւ
ալընմազ չէրր մէյտանա կէլիր։

2. Պու չալըյը սուլալըպ պուտամմազ,
կիւպրէ գօյուպ պէլլէմէք լազըմ տէյիլ,
չայէտ եափար իսէն տահա զիյատէ պաշ-
տան աչար։ Բէզա կիւնանը էօյրէնմէք
եա թալիմ օլունմազ լազըմ տէյիլ, քէն-
տիլիյինտէն չօղալըր, հէր քիմտէ պաշ-
լամըչ իսէ անը զապթ էտէր։ Էյէր սինէ-
մա, մէյիսանէ, թէաթրօ, բօմանլար եա
սիր ֆէնա արգատաչլարլէ ըէֆագաթ
էտէր իսէ, խարիճտէն վէ տախիլտէն
անը թահրիք էտէրսէ, պէօյիւք չէրր վէ
կիւնանլար տօղար։

3. Պու չալը փէք չապուգ պէօյիւյիւպ
չօղալարազ օլտուղը եէրի գափլար։ Բէ-
զա կիւնան պէօյլէ տիր։ Էյի շէյլէրի պիր
չօգ մէսարիֆլէր, մէքթէպլէր վէ էմէք-
լէր իլէ կիւն հալ էօյրէտիր իքէն, կիւնան
մէքթէպսիգ, էմէքսիգ պիւթիւն տիւն-
եալը տօլտուրմուչ վէ պէշէրիյէթի գափ-
լամըչ տըր։

4. Պու չալը քէնտի քէօքիւնիւ կէօ-
թիւրմէզ, Եօգարըյա տօղրու պէօյիւմէք
եւլթսէլմէք եէրինէ էթրաֆընա եալըլպ
քէնտի քէնտինի ֆօտուլլուգ իլէ գափ-
լար։ Բէսմէք իշիւն քէօքիւնիւ պուլմազ
փէք կիւն տիր։ Բէզա կիւնան քէնտի
քէօքիւ օլան Շէյթան վէ չէհվէթի կէօ-
թիւրմէզ։ Անճագ տախիմ եէնի կիւնան ֆի-
լիլլէրիյլէ տօնանըպ գափլանըր։ Թէն չէհ-
վէթի՝ ինսանըն իրատէթ վէ շախսիյէթի-
նին եուլարը օլուպ Շէյթանըն էլինտէ չէրր
սէրմայէսի տիր։ Կէօգ չէհվէթի՝ տէրուն-
տէքի չէհվէթ սէրմայէսինի խարիճտէ
իսթիմալ իշիւն, հէմ խարիճտէն մատտէ-
լէր թօփլալըպ ֆիքրէ կէօթիւրմէք իշիւն
գափու տըր, քի Յիսուս կիւնան սայար։
Մտթ.5.28.29։ Էօմրիւն թէքէպպիւրիւ
տախի էվվէլքի իքինին հուսուլէ կէթիր-

տիրի ամէլի մէյվէ վէ նէթիճէ տիր քի պիւթիւն տիւնեայը տօլտուրուր իթէն կիւնանա ֆարգիւ շէքլէր վէրէրէք ֆօտուլուգ կէօրիւնիւր, ամմա մէնպար վէ քէօթիւ օլան չիրքին Շէյթան վէ ազղըն քէօթիւ շէնվէթ պուշար իլէ սէթր օլու-նուպ կէօրիւնմէզ օլուր:

5. Պու չալընըն տալլարը եէրէ մէյյալ օլուպ թօփրադա տօգուշան գըսմը թէք-րար քէօք պաշլաթարագ եէնի քիւմէ թէշ-քիւ էտէրէք եէնի չալը օլուր: Բէգա կիւնան, շէնվէթ պէօյլէ տիր, տաիմա տիւնեայա մէյյալ օլուպ տօգուշտուղը վէ թէմասա կէլտիյի հէր եէրտէ եէնի կիւնանլար տօղուրուր:

Ե. Կիւնահը քէֆ վէ մահվ հքմէֆ, քէսիպ աքմագ իչիւն եինէ պու չալըյա պագալըմ:

1. Տահրա վէ պալթա լազըմ, էլ իլէ քէսիւմէզ: Պու չալը էլի եւրթար, գա-նատըր, քէսիւմէք իսթէմէզ: Բէգա կիւ-նան պէօյլէ տիր: Ինսան գուզվէթիյէ եէնիլմէզ: Հէր թէշէպպիւստէ եօրար, մաղլուպ էտէր: Անը քէսմէք իշիւն տան-րա, պալթա, եանի Ալլահըն գուզվէթի լազըմ տըր: Ալլան Մոզսէսէ պէօյլէ պիր չալըտա իզհար օլուշտը: Հէր ատէմտէ Ալլան զահիր օլմալը:

2. Էսիրկէմէյէրէք քէսմէլի: Պիւր գաչ տալ քէսմէք ֆաիտէսիզ տիր, անճագ պուտամագ տէմէք տիր քի օլ պիրլէր գուզվէթլէնիւր վէ եէնի ֆիլիզլէր չօղա-լըր: Կիւնան պէօյլէ տիր: Պիր գաչ կիւ-նանլարը թէրք էթմէք թէվպէ տէյիւ տիր, հէփսինտէն գուրթուլմագ լազըմ տըր:

3. Բէօքիւնտէն քէսիւմէք լազըմ: Պու չալըլը քէսմէք իշիւն էվվէլա քէօքիւ պուլմագ կիւն տիր, իլա էվվէլա սըրա իլէ էօնէ կէլէն տալլարը քէսէրէք էնճամ ալթընտա տիքէնիլի Խափրագսըզ տալլար վէ նիհայէթ ալ անա քէօք մէյտանա չը-գար քի քէսմէք գօլայ օլուր: Բէգա թէվ-պէթեար կիւնանլարտան փաքլէնմէք ի-շիւն էվվէլա քէնտինին պիլտիյի կիւ-նանլարը թէրք էտէր, սօնրա քէնտինտէ եօգ զանն էթտիյի եախօտ պիլմէտիյի եա կիւնան սայմատըզը շէյլէր քէնտինէ կիւ-նան կէօրիւնիւր, վէ անլէրիտէ թէրք հէմ ըէֆ էտէր: Նիհայէթ ճիւմլէ կիւնանլարը մէյտանա կէթիրէն ալ քէօք զահիր օ-լուր, եանի նէֆսին, շէնվէթին Շէյթան իլէ պիւրլիյի, իշթէ ալ քէսիւնէք եէր օրասը տըր:

Լաքին պուրտա սիւալլար մէյտանա

կէլիր: Նէֆօ էօլիւրմիւ: Շէհվէթ քէ-
սիլիւպ գուրուրմը: Ինսանըն շախիյէթ
վէ թապիւթը գաւազըրլըրմը: Ճէվապ—

Պուշլար էօլիւպ գուրուրման, գաւազ-
ըրպ տէֆ էտիւէն շէյլէր տէյիլ, իւլա Շէյ-
թանտան քէսիլիւպ այրըլարագ Յիսուսա
կէշմէլի: Միսալլար,—

(ա) Նէֆօ էօլմէզ, Բ. Մուգատտէստէ
Նէֆօսի փաքլէմէք վար, (Ա. Յովհ. 3.3),
լաքին էօլտիւրմէք եօգ: Նէֆօ (աճծ) պի-
զիմ շախիյէթիմիզ տիր: Ասլէն փաք,
կիւնահսըզ տըր, տէյիլ էօլտիւրմէք, տէ-
յիլ քի անճագ մէզարա գատար, իւլա է-
պէտէն պիզիմ իլէ, եախօտ պիզ քէնտի-
միզ իզ: Անճագ անըն Ալլահտան այրըլըպ
Շէյթանա կէշմէսի կիւնահ տըր, քի Շէյ-
թանտան քէսիլիւպ այրըլարագ փաքլէ-
նիւպ Յիսուսա կէշմէլի:

(բ) Շէհվէթ՝ ասլէն Ալլահըն ինսանա
գօյտուղը արզու, սէվկի, մուհապպէթ,
հասրէթ վէ աշգ տըր քի պիւթիւն գալպ-
տէն Ալլահը սէվմէք իշիւն հայաթ սեր-
մայէսի տիր: Լաքին Շէյթանըն էլիւնէ
կէշիւնէ քէօթիւ շէհվէթ օլուր, Կող. 3.5:

(գ) Ինատ՝ ասլէն սէպաթ տըր, Ալլահ
իշիւն վէ էյի շէյլէրէ գուլլանըլմագ իշիւն

հայաթ սէրմայէսի տիր քի օարսըլմայըպ
սաղա սօլա սափմայարագ Ալլահա մէր-
պութ գալսըն: Լաքին Շէյթանա կէշիւպ
քէօթիւյէ գուլլանըլըր իսէ, ինատ վէ իս-
րար իսմիյլէ կիւնահ օլուր: Բօմ. 2.5:

(գ) Ղազապ՝ հատտը զաթընտա առա-
լէթ վէ հագգանիյէթ փէրվէրլիք իշիւն
օլուպ՝ Շէյթանա վէ կիւնահա գարշը պիր
սիլահ տըր: Նասըլքի Ալլահտա վար վէ
Յիսուս գուլլանտը: Լաքին պուշըն Յի-
սուսըզ եախօտ Շէյթանըն էլիւնտէ իս-
թիմալը կիւնահ տըր: Իմտի Շէյթանտան
քէսիլիւպ այրըլմալը: Եփես. 4.31: Պու-
շա՛սըլ միւմքին տիր:

4. Աշըլմագ թարիգիյլէ: Աշըլմագ
մատտէսի տախի եանըլշ անլաշըլմըլ տըր:
Իքի Նէվ աշը վար: Բօմ. 11. 24:

(ա) Թապիի աշը, եանի եապանի քէօք
իւզէրինտէքի տալլարը քէսիւպ, օրայա
էյի աղաճտան պիր տալ աշըլմագ, քի
քէօք եապանի իսէտէ, մէյվէ եէնի կէլէն
աշը տալըն մէյվէսի տիր: Պազըլար պու-
իզահաթլէ անլատըրլար քի (1) ինսանտա
էօքի առէմ, Նէֆօ, կիւնահ, իսեան սըր-
ըր, լանէթ, հէփսի պէրապէր քէօք տիր:
(2) Պուշլարտան մէյտանա կէլէն մամլի

կիւնահաւար՝ տալլար, ետփրագլար վէ մէյվէ տիրւէր: (3) Պու տալլար քէսիւ մէլի, վէ Յիսուստան էյի հայաթ, թապիաթ օլ քէօքէ աշըլանմալը: (4) Օլ վագթ, թապիի աշըյա կէօրէ, քէօք ֆաւսիտ իսէտէ, մէյվէ էյի օլուր: (5) Էօթի ատէմ եա նէֆս եա եապանի քէօքտէն զուհուր էտէն ֆիլիզլէր իսէ տաիմա քէսիլմէլի: Պու իզահաթ թապիի աշը իզահաթը տըր: Լաքին ֆ. Մուգատտէտէրուհանի հայաթը իզահ իշիւն պու աշը ասլա թարիֆ օլունմագ: Իլլա,

(բ) Թապիաթա մուխալիֆ օլան աշը վարքի ֆ. Մուգատտէս անը իզահ էտէր:

(1) Բէօք եապանի տէյիլ, էյի տիր, մուգատտէս տիր: Բօմ. 11.16 24: Բրիստոս տէր. «Պէն ասմա իմ»: (2) Ինսանըն շախսիյէթի, բուհ, ճան, ճէսէտի: Ինսանըն էսասի խասսիյէթլէրի, իրատէթ, գապիլիյէթ, մուհապպէթ, սիյրէթ վէ դայրի, եախօտ նէֆսի, շէհվէթ վէ թապիաթը տալլար տըր: (3) Ինսան պու մահիյլէթիլէ Շէյթանըն քէօքիւնէ պիրլէշէրէթ էօթի ատէմ, կիւնահաւար օլմը իքէն օլ քէօք վէ պէտէնտէն քէսիլիպ ալըլմալը, տալ, ետփրագ վէ մէյվէլէրի պուտան.

մալը: (4) Ինսանըն խըլզի, էսասի վէ իւահի իւնսիւր վէ խասսիյէթլէրի Բապպ Յիսուսըն գանըլէ փաքլէնէրէք, կէլիպ էյի քէօք օլան Յիսուսա աշըլանմալը: (5) Օլ վագթ պու եէնի աշը թապիի աշը կիպի քէնտի մէյվէսինի վէրէճէք տէյիլ, իլլա ասլ քէօքիւն, Յիսուսըն հայաթընը եաշայըպ Անըն մէյվէսինի վէրէճէք տիր: Իմտի կիւնահա ղալէպէնին սըրըր՝ կիւնահ իլէ օղրաշմագ տէյիլ, իլլա կիւնահ քէօքիւ օլան Շէյթանտան թէմամէն ալըլըպ փաքլէնէրէք հայաթ քէօքիւ օլան Բապպ Յիսուս Բրիստոսա թէմամէն աշըլանմագ, մէրպուլթ գալմագ տըր, քի օլ վագթ ինսան քէնտի ասլի, խըլզի եէրինի թէքրար պուլուպ՝ Յիսուսլէ եէնի մախլուգ, եէնի ատէմ օլուր:

ՊԱՊ 10

ԻՆՍԱՆ ԷՕՄՐԻՒՆԻՒՆ ԹԵՐՃԵՄԵ Ի ՇԱԼԸ

(ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՐԵՍՄԻՆ ԹԱՐԻՖԻ)

Պրիինճի Րէսմտէ ինսանըն տողուլը՝ սէպավէթի, հայաթ վէ հէլաք թարիֆ արասընտա ինթիխապ վէ իքի եօլլարը թարիֆ էյլէտիք:

Իքինճի Րէսմտէ հէլաք թարիֆինէ սափմըլ օլանլարըն հալընը չալը իլէ թարիֆ էյլէտիք:

Շիմտի իւչիւնճիւ Րէսմ իլէ ինսանըն թէրճէմէի հալընը, եանի էն էնկին կիւնահքեարլարտան պաշլայարաք նասըլ մուգատտէս վէ իլահի հայաթա թէպէտտիւլ էթմէք միւմքին, անը թարիֆ էտէճէյիգ: Պու մէշգ Րէսմտէ աշաղըտաթի իւլ տարիէլէրին թարիֆի տիր:

Ա. Ֆասիս վէ կիւնահքեար գալպ (Րէսմտէ երլանըն իտարէսինտէ օլուպ՝ ճէհէն, նէմէ էն եագըն մէվգիտէ պուլունան իւլ եիւրէքլէր):

1. կիւնահտա իսրար էտէն (սիյան եիւրէք) (ա) Պուլար կիւնահտա պէօյիւմիւլէլ, ալըշմըլ վէ կիւնահըն կիւնահ իտիլինի

պիլըր իքէն տէվամ էտէնլէր տիրլէր: Մալիւմ կիւնահլարտա սէրթլէշմիլ, քիւֆիւրպազ, փէրվասըզ, սէրսօշ, զինասեար, գաթիլ, տինթիզ վէ էմսալի օլուպ ֆատիտ, մէքրուհ վէ մէլուհ էօմը եաշալանլար:

(բ) Պուլար զամիւրէ վէ ինայէթ գափուսընտան կէլէն սէսէ տողրուտան գարըլ գօյուպ, տիւնեայա տալմըլ, կիւնահապթըպ գուլ օլմուլ վէ Շէյթանա թէմա. մէն էսիր օլանլար տըրլար:

(գ) Պուլար իմանը, իպատէթի թահգիրլէ, սւղղափառ թալիմի, Գէլամ Ուլլահ վէ Ալլահը ինքեար էտէրէք քէնտիւլէրին եանլըլ թալիմ վէ մէսլէքլէրինտէ տէվամ էտէրէք ճէհէննէմէ հագըրլանան տըրլար:

(դ) Պուլար միւմիւլէրի, քիլիսէյի վէ Գրիստոսը թահգիր էտիպ այագ ալթընա ալարագ մուխալիֆ իլէյէնլէր տիր:

(ե) Պուլար պու հալա շու իւլ եօլտա եթիլշիլ տիրլէր, Պրիինճի՝ սէպավէթինտէն պէրու գէլալէթտէ օլուպ կիւնահտա պէօյիւմիւլէլ, ալըշմըլ օլուպ, թէվպէյի իւլաօը հիչ պիւմէյէնլէր. «Շէրիրլէր րաշմտան պէրու գէլալէթտէ տիրլէր, պա-

Թնտան պերու սափըպ եալան սէօյլերլերի:
Մէզ.58.3: Տէյիլ քի Ալլաւ շէրբը եա-
րաթմըշ, իլլա պաթնտան պերու սափմը
եանի օլ փաք ճանը վալիտէյն վէ պօղուգ
մուհիթ սափտըրըպ զէլալէթէ կէթիլ-
րիւպ կիւննաքեար պէօյլէթմիւշ: Եսա.
1.5.6: Իքիննի, տիյանէթճէ եանլըշ վէ
զէլալէթ թալիմիւնտէ իքէն քէնտիննէ էն
տօղրու սօֆու մէզհէպ գահրիմանը տէ-
յիւ պիլիպ Գրիստոսա, քիլիսէյէ մուսա-
լէֆէթ էտէնլէր, Պօղոս կիպի. «Պէն քէն-
տիմ Նազարէթլի Յիսուսըն իսմինէ մու-
խալիֆ փէք չօգ շէյլէր էթմէք պանա
վաճիպ իտիյի զաննընտա իտիմ...»: Ա-
մալ.26.9-11: Իւչիւննիւ, թէվպէյի, խէ-
լասը եէնի տօղուշը պիլիպ պիր միւսթաթ
րուհանի հայաթը եաշաղգտան սօնրա
սափըպ իրթիտատ էտէնլէր: Պու սընֆ,
Նուրա (Գրիստոսա) Նաիլ օլմուշ, սէմափի
աթիյէյի (էպէտի հայաթ) թաթմըշ, Բօմ.
6.23: Բուհ իւլ Գուտսա հիսսէտար օլ-
մուշ: Ամալ.2.38: Ալլահըն էյի քէլամը-
նը վէ կէլէճէք ալէմին գուվվէթլերինի
թաթմըշ. Իքիննի կէլիշի վէ միւսթաթ
պէլ ճէլալը անլամըշ իքէն, իրթիտատ
էթմիշ տիրլէր: Իպր.6.4: Թաթմադ մա-

լիք օլմադ տէմէք տիր: «Հէնուզ տօղ-
մուշ մասուլար կիպի Բապպըն լաթիֆ
օլտուղընր թաթաղընըք թադտիրտէ:» Ա
Պետ.2.23. Պուշլար հագիգաթը (Գրիս-
տոսը) պիլմէքլիյէ Նաիլ օլմուշ իքէն գաս-
տէն կիւննա իշլէմիշ. կիւննա զէպիհէտի
օլան Գրիստոստա խէլաս պուլմուշ թադ-
տիս օլուշմուշ իքէն Իպն Ուլլահը այադ
ալթընա ալմըշ, թադտիս օլուշտըղը տնա
գաննըն Նափաք սայմըշ, ինայէթրուհընա
շէթմ էթմիշ օլանլար տըրլար քի տահա
շիտաթլի պիր ազապա միւսթահագգ
տըրլար: Իպր.10.26—31: Պուշլար, սա-
թըն ալընմըշ Բապպըն մալը օլմուշ իքէն
քէնտիրլէրի սաթըն ալան Բապպըն ինքեար
էտիպ՝ քէնտի իւզերլէրինէ թէզ հէլաք
կէթիրէն քիմսէլէր օլմուշլար: Բ Պետ.2.
1: Իշթէ միւնքիր, մուրթատ վէ կիւննա-
տա իօրար էտէնլէր:

(գ) Պու իւչ եօլտա կիւննատա իօրար
էտէնլէրին ազըպէթի, էյէր տէօնիւպ
թէվպէ էթմէզլէր իսէ էպէտի հէլաք տըր:
Անլէր ճէհէննէմէ էն եազըն օլանլար տըր:

(է) Ալլահ պէօյլէլէր իւզերլիտէ տախի
իշլէր: Ինայէթի պու սընֆլարա գատար
ուզանմըշ տըր: Բապպ Յիսուս Գրիստոս

շօլ ղատտար Զաքէոսը, թէատտի էտէն Սօղոսը վէ միւնքիր Պետրոսը տօղրուտուպ թէպտիւ էթմիւ տիր: Քեւալքի շիմտի տտիսի պու սընֆտան օլանլար պու մէշգլէր իլէ ուլյանըպ տօղրու եօլա պաշլայա իտիւլէր:

2. Խօտպին, պիգայտ վէ իհմալ կիւնանքեարլար:

(ա) Պուռնլար իֆրաթ տերէճէտէ կիւնանքեար տէյիլ, հաթթա էօյլէլէրէ գարը տըրլար, Ալլահա Քէլամ Ուլլահա վէ քիլիսէյէ մուսալիֆ տէյիլ հաթթա թէսանհիւպ էատէրլէր, լաքին իշինտէ տախի տէյիլ տիրլէր: Պէլքի ախլագի, մէտէնի, էյի թապիաթլը քիմսէլէր տիրլէր: Ինթիմալ տօղտըղը մէզհէպէ հիւր/էթլի վէ սօֆու օլուպ էն կիւճ շէրիաթը իճրայաճէհտ էտէն տիրլէր վէ շօլ ֆէրիսի կիպի ըէսմի տիյանէթի վէ կէօյա զամիրինէ կէօրէ եաշամաղը քեաֆի սալըպ, մատէմքի պէն սաիրլէր կիպի գափըճը, նահագգ վէ զինաքեար տէյիլ իմ, իմտի պէն էյի իմ, պէնիմ մէսլէքիմ տօղրու տըր տէյիպ խօտպինլիք իլէ քէնտի սալահընա կիւնվէնէնլէր տիրլէր, քի օ եօլտա ալտ վէնէնլէր տիրլէր, քի օ եօլտա ալտ թէպրիյէ օլուռմայըպ կիւնանքեարլար

սընֆը իշինտէ հէլաքա կիտէրլէր

(բ) Պուռնլարտան պազըլարը պիգայտ վէ վազիֆէ էտինմէյէնլէր տիր: Քէնտի հալընը, կիւնանքեար իտիյինի պիլիպ քէնտի սալահը քէնտինի գուրթարամազ լտիյինի անլար, լաքին տիւնեայա էօյլէ տալմըշ քի Ալլահ, ախրէթ, ճան, ճէնէթ հագգընտա պիգայտ վէ վազիֆէսիգ տիր, խէլաս պուլմուշ մը տէյիլ մի, անըն հագգընտա տիւշիւնմէզ, ըուհանի մատտէլէր հագգընտա պիգայտ, արամագ օիւալ էտիպ անլամագ պիլէ իսթէմէզլէր: Ատէմլէրին էքսէրի պու սընֆտան օլուպ սաիր կիւնանքեարլար իլէ հէլաք թարիզինտէ տիրլէր:

(գ) Պազըլար տախի իհմալ էտէն սընֆտան տըրլար: Փէք չօզլար Ալլահըն ֆարգլը վաօթթալարըյլէ ուլանարագ հագիգաթը պիլիպ թէվպէյէ վէ խէլաս պուլմաղա տէրին ինթիյաճ հիսս էտէրլէր, անճագ ֆիքրէն տէյիլ, իլլա գալպէն, զամիրճէ ուլանըպ ինայէթ գափուսընտան կէլէն սէսի իշիտէրէք իլգամ օլուրլար: Բէտտ էտիպ գարը գօյմագ տախի իսթէմէզլէր հաթթա թէվպէ էթմէլի իմ տէյու գարար տախի էտէր, լաքին շիմտի տէյիլ, ըու եա

եա պուռ իշլէրիմի սըրաւայայըմ, պիր աղ տահա աիւնեայը կէօնէնէյիմ, սօնրա միւնաօիպ պիր կիւնտէ թէվպէ էտէրիմ տէյերէք իհմալլըգ իլէ թէէիսիր էտիպ տիկէր կիւնահքեարլար սըրասընտա հէլաքա կիտէրլէր, ձէհէնէմտէ պէօյլէլէրին սալըսը չօգ տըր, Բեհաշքի պուռլար զաֆլէթտէն ուլյանըպ խէլաս պուլա իտիլէր:

3. Խէլասա եագըն ամմա խէլաս օլմամըլ (րէսմտէ նուրլանմըլ եիւրէք):

(ա) Ալլահտան զիյարէթ օլունմուլ, թապիի վասըթալար իլէ, խասթալըգ իլէ, րիւլյա իլէ Յոք. 33.14, Բէլամ վէ քիլիսէ իլէ, խուսուսի իշճիլէր վէ նէշրիյաթ իլէ, հաթթա տէրուինտէ Բուհըն սէսինի իշիտէրէք ուլյանմըլ, կիւնահլարընը կէօրմիւլ, հագիգաթը անլամըլ, Ալլահ քէնտինի արայօր տէյիւ պիլմիլ, լաքին հալա Անա գափուլմամըլ:

(բ) Պիր վագթտա քէնտիսի Ալլահը արամըլ: Կիւնահքեար իտիյինի պիլիպ հայաթտան մահրուլ վէ հէլաքա մահքիւմ իտիյինի անլայարագ նէտամէթ կէօգ եալարըյլէ պու հալտան գուրթուլմագ իսթէյօր, քիլիսէյէ տէվամ, իշճիլէրէ սիւալ, քիթապլարը արաշտըրմագլէ, շօլ կէնճ

րէիս կիպի, եա քէրիմ մուալլիմ, էպէտի հայաթա նաիլ օլմագ իշիւն նէ՞ եափայըմ տէյօր, Նիկոդեմոս կիպի, եէնիտէն տօղմագ նասըլ օլուր տէյերէք արայօր, Լաքին հալա խէլաս պուլմամըլ, հայաթա մալիք օլմամըլ: Զիւնքի—

(գ) Բապպա վէրիլմէք վէ Բապպը գապուլէթմէքտէ նօգսան տըր: Սալթ հազիգաթը պիլմէք վէ ինթիյանը կէօրմէք քեաֆի տէյիլ, իլլա ատըմ ալմագ լազըմ: Սալթ արգու, թագտիր էթմէք վէ խօշ գօնուշուգլար քեաֆի տէյիլ իճրաաթ լազըմ: Պաշգալարա վագ ու թարիֆ վէ թալիմ տէյիլ, իլլա մալիք օլմագ լազըմ: Պունուլն իշիւն թէվազու էթմէք, Նիկոդեմոս կիպի քիւշիւլիւպ եէնիտէն տօղմագ լազըմ: Իճապ էտէրսէ հէր շէյտէն վագ կէշիպ սէրվէթ, մէվգի, իթիպարը գուրպան էտէրէք կէլիպ Յիօուսաթապի օլմագ լազըմ: Պէօյլէլէր մէլէքիւթէ փէք եագըն, լաքին իշիւնտէ տէյիլ, տօղրու իմանտա, ամմա հայաթա մալիք տէյիլ, Բրիստոս իլէ պէրապէր եէյիպ իշէն, տինլէյիպ խօշլանան, ամմա տար գափուտան կիրմիլ տէյիլ տիրլէր: Էնճամ տիկէր կիւնահքեարլար իլէ պէրապէր հէ-

լաքա կիտերէր: Պու սընֆտան նէ գա-
տար չօգ տըրլար: Պէօյլէճէ կիւնահա-
իսրար էտէնլէր, իլզամ օլուպտա իհմալ,
էտէնլէր, խէլասա փէք եագըն օլուպտա
իչինէ կիրմէյէնլէր եըլանըն իտարէսինտէ
վէ հէլաք թարիգինտէ ճէհէննէմ սընֆըն-
տան տըրլար:

Բ. Խէլաս պուլուպ փախէնէն գալալ:
(րէսմտէ խաչըն իտարէսինտէ օլան իւշ
եիւրէքլէր)

Պուստան էվվէլ մէշգ էթտիյիմիլ ֆա-
սիտ վէ կիւնահաքեար գալպին հէր հանկը
սընֆընտան թէվպէ էտէնլէր ինայէթլէ
գապուլ օլունուպ տէրհալ պու իքինճի
տաիւրէյէ կէշէրլէր վէ խէլաս պուլմուշ
տըրլար: Լաքին շու ատըմլար իւշ փաք-
լէնմէյէ պաշլարլար:

1. Պէօյիւք մալիւմ կիւնահալարտան
փաքլէնմէք: (րէսմտէ եարըսը թէմիլ
եիւրէք), Թէվպէքեար միւմինտէ Ալլահա
գամիրէ վէ ատէմլէրէ մալիւմ օլան պէ-
յիւք կիւնահալար օլմամալը, ախլագօրը-
լըգ, իչկի նէվլէրիյլէ, դատր, հագգսըլ-
լըգ, եալան, քիւֆր, տիւնեափէրսթլիք,
դավղա վէ սաիր մալիւմ կիւնահալար քի
Բէլամտա եասագ օլունմուշ տըր, պուս-

լար տէրհալ պրազըլըր: Պու հալլար տէ-
յիլ միւմինէ հաթթա մէտէնիյէթէ, ինոա-
նիյէթէ եագըլմայան շէյլէր տիւրլէր, քի
միւմինտէ գալամագ, Հէմտէ հագիգի
թէվպէ էտէնլէր պու խուսուստա հիչ
կիւնիւք շէքմէզլէր, Յիսուսա կէլտիյի
կիպի քէնտիլիյինտէն պու շէյլէր գալտը-
րըլպ փաքլէնլիր: Խաչլանմըլ Յիսուս Բը-
րիստըն գանը պիգի հէր կիւնահալան
փաքլէր:

2. Նէֆսին փաքլէնմէսի (րէսմտէ իւշ
թէմիլ եիւրէք): Տէմէք տէյիլ տիր քի միւ-
մին նէֆսի էօլտիւրմէլի եա նէֆսի չըգա-
րըպ աթմալը, օ եանլըլ պիր թասազվուր
տըր, նէֆս պիգիմ շախսի մէվճուտիյէ-
թիմիլ տիր, նէ էօլիւր նէ տէ չըգար:
Ամմա նէֆս փաքլէնլիր վէ փաքլէնմէլի.
«Հէր քիմին Անտէ պէօյլէ իւմիտի վար
իսէ, Անըն փաք օլտուղը միսիլիւ քէն-
տի նէֆսինի փաքլէր»: Ա Յովհ. 3. 3:

Միւմին՝ խարիճի մալիւմ կիւնահալար-
տան էօյլէ փաքլէնմիշ օլապիլիր քի, ար-
թըգ ատէմլէր անտէ կիւնահ կէօրէմէզ
օլուր: Լաքին միւմին քէնտի նէֆսինտէ
շախսի հայաթընտա էօյլէ շէյլէր կէօրմէյէ
պաշլար քի էվվէլ անլէրի կիւնահ տէյիւ-

պիլմէզ իտի: Պաշգալար անլէրի կիւնան սայմազ, Ամմա Յիսուսա եագլաշորզնա քէնտի տերունինտէ անլէրի կիւնան տէ- յիւ պիլիւր վէ փաքլէնմէյէ իհթիյամ հիսս էտէր, լաքին նէֆսէ ալագատար օլտն մատտէլէր էօյլէ հայաթի վէ ամէլի տիւր քի ատէմէ մութլագա լազըմ տըր, Ան- ճագ քի նէֆս Շէյթան իլէ օլտուղընտ անլէր նափաք տըր, Նէֆս Յիսուսա կէլ- տիյինտէ փաքլէնէրէք հէր շէյ մագպուլ օլապիլիւր:

(ա) Նէֆսին արգուլարը փաքլէնիւր, Նէֆս Շէյթան իլէ չօգ եանլըշ վէ Ալլահա մու- խալիֆ շէյլէր արգուլ էտէր, Նէֆս խէլաս- տան սօնրա պիլէ պիլգէ պրագըլըր իսէ եինէ եանըլըրըզ, հաթթա տօղրու զանն էթտիյիմիզ շէյլէր եանլըշ օլապիլիւր, լա- քին նէֆս փաքլէնէրէք Յիսուսա կէլիւր իսէ արգուլարը արթըզ շէյթանի, շէհվա- վանի վէ տիւնեալի օլամագ, իլլա նէֆս իլէ պերապեր արգուլարտա փաքլէնիւր:

(բ) Նէֆսին թապիաթ վէ սիյրէթի փաք- լէնիւր: Էվվէլնէ մաղրուր, միւթէքէպպիւր վէ խօտպին իքէն փաքլէնէրէք միւթէ- վազը, հալիմ օլապիլիւր:

(գ) Նէֆսին իզհարը փաքլէնիւր Էվվէլնէ

հըրս ու հիտտէթլի, սէօյլէյիշ, պագըշ, տուրուշ վէ թավը ու հարէքէթի չիւրքին, պիլիմսիզ, տէօրփիւսիզ իքէն, փաքլէնէ- րէք Յիսուս կիպի սէօյլէմէք, պագմագ վէ մուգատտէս հարէքէթլէրտէ բուհանի պիւր շէքլ ալմըշ օլուր:

(դ) Նէֆսին կիտիշլէրի փաքլէնիւր, Էվ- վէլ տիւնեա կիտիշինէ ույուզ, մօտալա- րա կէօրէ կիյիպ կէօրիւնմէք իսթէր, շէվզ ու սէֆա իշիւն եէյիպ իշմէք իս- թէր իքէն, փաքլէնիպ՝ Բ. Մուգատտէս շէքլինի ալըր, Բապպ իշիւն վէ Բապպըն իսթէտիյի կիպի կիյմէք, եէմէք վէ իշ- մէքտէ մուգատտէս պիւր հալէ կէլիւր:

(ե) Նէֆսին մուհիպլէրի փաքլէնիւր, Էվ- վէլ, իզգէթ ալմագ իշիւն եախօտ նէֆ- սին մէնֆաաթը իշիւն եաշար իշլէր իքէն հաթթա մէտն օլուլմագ իշիւն տուա, շէհատէթ, պէշարէթ վէ վազ էտէր իքէն, փաքլէնիննէ անճագ Բապպը խօշուտ էթմէք, Ալլահըն իզգէթինի արամագլէ զանաաթ էտէր: Պէօյլէնէ այնի նէֆս պիւր վազթ նափաք ֆասիտ իքէն, չիմտի փաքլէնիպ թամմ եէրինի պուլուր, Բապպ Յիսուս Բրիստոստա հըֆզ օլուլուր վէ Բապպ իշիւն գուլլանըլըր, Այնի շէյլէր

քի ինսան հայաթընտա զարուրի տիր՝
վե օլմալը, էվվէլ Շէյթան իլէ նափաք
իքէն, շիմտի աշնի շէյլէրի երնէ եալար
եախօտ սէօյլէր իշլէր, ամմա Յիսուս իլէ
վէ փաք:

3. Տելալէթ էօմրիւլլէ փաքլէնմէք:
Րուհանի հայաթտա իլէրի կիտէն միւսին
պիր թարաֆտան թէմամէն փաքլէնմէք,
տիկէր թարաֆտան թէմամէն Րապպա
պէնգէմէք իւզրէ տէվամ էտէր իքէն էօյ-
լէ պիր եէրէ եէթիշիր քի խարիճի կիւ-
նահար գալմազ, տախիլի նէֆա տախի
նափաք հալլարտան փաքլէնիր: Լաքին
տահասը վար: Հատտը զաթընտա տօղրու
էյի վէ քէլամի իքէն, Րապպըն իզգէթի
իշիւն թէրք, թէպտիլ էտիլէճէք շէյլէր
օլուր քի միւսին անլայընճա ըազի օլմա-
լը, եօգօա քէնտինէ կիւնահ սալըլըր:

(ա) Սըհնէթ, սէրվէթ կիւնահ տէյիլ,
հէմտէ լազըմ, լաքին պէլքի Ալլահ Յոթ
վէ Ղազարոս կիպի ճէսէտճէ էլէմլէր վէ
Փագիրիլյէ միւսաատէ էտէր, ըազի օլմալը:

(բ) Չիֆթճիլիք, սէնաաթ կիւնահ տէ-
յիլ, լաքին Ալլահ եղիսէ կիպի իշիւն տէ-
յիշտիրմէք իսթէր իսէ ըազի օլմազ կէրէք:

(գ) Իլմ վէ եիւքսէք մէվգի եանլըլ

տէյիլ, լաքին Ալլահ իշիւն իճապ էտէր-
սէ Մոզսէա կիպի գուրպան էտիպ շէօլէ
վէ չօպանլըզա շէքիլմէլի:

(դ) Միլլէթի արասընտա իշլէմէք տօղ-
րու հէմ Փարզ տըր, լաքին Ալլահ Պօղոս
կիպի թաիֆէլէրէ կէօնտէրիր իսէ ըազի
օլմալը:

(ե) Սէվիլմէք, իթիպար եանլըլ տէյիլ,
լաքին շայէտ Րապպ պուզզ ու հագարէ-
թէ, թէատտի վէ էօլիւմէ միւսաատէ
էտէրսէ միւսին ըազի օլմալը: Պուշլար
կիպի նիշէ շէյլէր վար քի աօլէն էյի,
տօղրու վէ ճիւմլէ իշիւն փաք տըր, լա-
քին Րապպ պիր միւսինէ խուսուսի օլա-
րազ թէքլիֆ էտէրսէ անլատըգտան սօնրա
ըազի օլուպ տէրհալ իթաաթ էթմէք տէ-
լալէթ էօմրիւլլէ փաքլէնմէք տէմէք տիր
իշթէ քեամիլ փաքլըզ պու տըր: Պու
հալլէր հէր միւսին իշիւն տէյիլ, Լաքին
հէր միւսին Րուհըն հէր նէվ տէլալէթ վէ
թէքլիֆինէ ըազի օլապիլմէլի: Օլ վազթ
միւսին խաշըն ալթընտա թէմամէն փաք-
լէնիպ հէր վէճհլէ Րապպըն իտարէսինէ
կէշմիշ օլուր վէ տահա եէնի ատըմլարա
հալըրլանըր:

Գ. ԲՈՒՆ ԻԼ ԳՈՒՏԱՐԵՆ ՎԱՖԹԻԳ ՎԷ ԶՕ-
ԽՈՒՐԴԵՐ:

(Բէսմտէ կէօյէրճին ալթընտա 3 ելւրէք)

Վաֆթիգ պիր տիր, լաքին Բուհըն տո-
լուլըղը վէ իզհարը տէֆա տէֆա օլուր:
Պու յէզգտէ Բուհ իլ Գուտսըն վաֆթի-
զինտէ իւզ պէլլի իմթիյազլար զիքը էտէ-
ճէյիգ քի միւմին թէճըրպէ ի շախսիյէ-
սինտէ պիւմէք կէրէք տիր:

1, Բուհըն վաֆթիգինտէ շախսի իմ-
թիյազլար, (Բէսմտէ րուպը տօլու ելւրէք)

(ա) Բուհ, ճան, ճէսէտիյլէ վէ թէմամ
վազֆիյէթլէ Բապպըն էլինէ կէչէն միւ-
մին Բուհ իլ Գուտսըն վաֆթիգիյլէ միւ-
հիւրլէնիր: Պու Բապպըն իտիյինէ ալամէթ
տիր, Բ Տիմ. 2. 19: Պու վէրասէթին փէյի
տիր, Բ Ժիւ. 1. 13, 14: Պու Սուրբ երրորդու-
թիւն իւէ պիրլիք տիր, Ամալ. 1. 4 5, 2.
33, 39:

(բ) Հէր շէյտէն պօշալըպ փաքլէնէն
միւմին Բուհ իլ Գուտսըն վաֆթիգ օլուր
եախօտ գափլանըպ տօլար: Պու հալ աւըն
իչիւն հէր շէյտէն չըպլանըպ եէնի գու-
մաշտան պիւթիւն պիր լիպաս կիյմէք վէ
եէնի թուլում կիպի եէնի շէրապլէ. Բուհլէ
տօլմագ տէմէք տիր: Ղուկ. 5. 36—39:
Ամալ. 2. 13—18:

(գ) Շախսէն Շէյթանա, կիւնահա վէ
աիւնեայա զալիպ օլմագ իչիւն ճէսարէթ
վէ գուվլէթ կիյմէք տիր: Ամալ. 1. 8:
4. 8, 31:

(դ) Շախսէն Քէլամ Ուլլահը աշլամագ,
իւհամ րուհընա մալիք օլմագ տըր, Բուհ
ըն վաֆթիգ վէ տօլուլըղը իւէ պաշլար
իւհի միւլագաթ, րէֆագաթ վէ սէմավի
քէշֆիյաթ: Ամալ. 2. 1—5: Բոմ. 8. 14:

(ե) Շախսի թալիմ. «Բուհ իլ Գուտս
սիգէ հէր շէյի թալիմ էտէր»: Յովհ. 14.
26, Ա Յովհ. 2. 27, Խրիսթիան թալիմաթը
րուհանի հայաթ փրօղրամընը, Յիսուսըն
ճէլի կէլիշի վէ հէր շէյի օլ Բուհ թա-
լիմ էտէր: Յովհ. 16. 12—15:

(զ) Ատէմլէրի, րուհլարը ֆէրգ ու թէմ-
հիգ, հէմտէ եանլըզ գէլալէթ թալիմլէրի
թէֆրիգ իչիւն հիքմէթ վէրիր: Ամալ. 13.
8—10, Ա Կորն. 12. 10:

(է) Շախսէն օլ Բուհլէ Քրիստոսա պէն-
զէր օլմագ իւզրէ ճէլալտէն ճէլալէ թէ-
պէտիւլ էթմէյի իհսան էտէր: Բ Կոր. 3. 18:

2. Բուհ իլ Գուտսըն վաֆթիգ վէ տօ-
լուլըղընտա պաշգալարտ խըտմէթ իչիւն
իմթիյազ: (Բէսմտէ եարըսը տօլու ելւրէք)

(ա) Բուհըն վաֆթիգի վէ տօլուլըղը

քրիստոնէական ժողովուրդը իթ-
թիհաժը հասըլ էտէր: Եփս. 4.1-3:

(բ) Րուհըն իզհարընա եախօտ մէվհի-
պէլէրէ եէթիշտիրիր, քի քրիստոնէական
թիմալ օլունա: Ա. Կորն. 12.2:

(գ) Քրիստոնէական միւթէնէվվի խըտմէթ,
վազիֆէ վէ մէմուրիյէթլէրէ եէթիշտի-
րիր: Ա. Կորն. 12.4-28:

(դ) Միւսթէլիֆ ամէլլէրէ եէթիշտիրիր:
Ա. Կորն. 12.4, էյի ամէլլէր: Մտթ. 5.16:
Րուհըն մէվլէսի, Գաղ. 5.22, Տիտ. 3.6-8:

(ե) Րապպ իչիւն իսթիմալա եէթիշտի-
րիր: Պէշարէթ ճանլար խէլասը Ղուկ. 24.
47-47: Միւսթիլէրի պէսլէմէք: Րօմ. 8.
26: Քրիստէյի իտարէ: Ամալ. 20.28: Ա.
Կորն. 5.1-13:

3. Րուհըն վաֆթիզիլտէ քեամիլ իմ-
թիյալ, (Րէսմտէ թէքմիլ տօլու եիւրէք)

(ա) Օլ Րուհլէ, Ալլահըն ճիւմլէ մաթ-
լուպաթընա կէօրէ շախսի հայաթ եաշա-
մագ միւմթիլն տիր: Արթըզ պէն եաշա-
մայօրում, անճագ Քրիստոս պէնտէ եա-
շայօր: Գաղ. 2.20, 5.16 25:

(բ) Ալլահը թէմամըլլէ կէօնէնմէք միւմ-
թիլն տիր: «Ալլահ քէնտի Րուհը վաօը-
թասըլլէ պիզէ քէշֆ էյլէտի, զիրա Րուհ

հէր շէյի, Ալլահըն տէրին շէյլէրինի պիլէ
թէֆթիլ էտէր»: Ա. Կորն. 2.10: Ինօանի-
յէթտէն Ուլուհիյէթէ տօլրու թէպէտթիւլ
եալաթ թապիաթը իլահիյէյէ մալիք օլմագ
միւմթիլն տիր: Բ. Պետ. 1.4:

(գ) Ալլահըն ճիւմլէ միւրատընը իթմամ
էթմէք միւմթիլն տիր: «Գալպիմէ մուվա-
ֆըզ պիր առէմ պուլտում, հէր պիր
միւրատըմը իճրա էտէճէք տիր»: Ամալ.
13.22, Իպր. 13.21: «Գոլտօրէթլէ տէյիլ,
գուվլէթլէ տէյիլ, անճագ պէնիմ Րու-
հումլէ...»: Զաք. 4.6:

(դ) Րուհ իւլ Գոլտօս թէմամըլլէ մա-
լիք օլմագ միւմթիլն տիր: (ա) Եանընըզ-
ա, (բ) տէրունիւնիզտէ, (գ) Իւզէրի-
նիզտէ: Յոզ. 14. 17: Ամալ. 1.8:

(ե) Հէր քէմալա նալի օլմագ միւմթիլն
տիր: Գուվլէթտէն գուվլէթէ: Մէզ. 84.
7: Ճէլալտան ճէլալա Բ. Կորն. 3.18: Քը-
րիստոսըն քէմալընըն պօյունուն էօլլիւ-
սիւնէ վաօլ օլմագ միւմթիլն տիր: Եփս.
4.13: Րուհըն վաֆթիզիլ վէ քեամիլ տօ-
լուլըլը իլէ բուհանի ալէմ միւսթիլն ամէ-
լի հալ օլուպ սէմալաթ աշըլըր, Ալլահըն
սըրըրը քէշֆ օլունուր: Միւսթիլ քէնտի
քէնտիլն բուհանիլիյէ զարգ օլմուլ կէօ-

րիւր: Ինճամ օլ Րուհ քէնտինի Գրիստո-
սըն ճէլիլ կէլիլինտէ սէմայա ըէֆ էտէր:
Թաճ ու թախթընա վասլ էտէր: Վահ. 4.
1-4: Պոռնլար միւսինին իմթիյազը տըր:
Միւսքին տիր քի իլթ իսրար էտէն կիւ-
նահքեար պիլէ հէր կէչիտլէրտէն կէչէրէք
պոռ քէմալա եէթիշսին: Սէն նէրէյէ եէ-
թիշտին, իլէրի...:

Պ Ա Պ 11

ՀԷԼԱՔ ԵԱԽՕՏ ՃԷՀԷՆՆԷՄ

ԿԻԻՆԱՀՔԻԱՐԼԱՐԸՆ ԱԳԸՊԷԹԻ

Շիմտիյէ գատար տտէմին սէպալէ-
թինտէն պաշլայարագ զէմինի էօմրիւն
եօճուլըղընը մէշգ էթտիք: Շիմտի օլ ի-
քի թարիգլէրին նէթիճէսինի մէշգ էտէ-
ճէյիլ: Էվվէլա հէլաք թարիգինտէ տէ-
վամ էտէնլէրին եէթիշէճէյի սօն մէնզիլի
նէթիճէյի, ճէհէննէմի մէշգ էտէլիմ:

Թէվպէսիլ էօյմիւշ պիր կիւնահքեա-
րըն էօմրիւնէ վէ էօլիւսիւնէ պագալըմ:

1. Էվվէլա տիւնեայա տօզմուշ եէնի
պիր չօճուգ, խիլգաթ հագգըլլէ Ալլահա
աիտ օլուպ իլահի էօմր եաշայարագ Հա-
յաթ թարիգինտէ եիւրիւյիւպ էպէտի հա-
յաթը, ճէննէթ վէ ճէլալը, Ալլահը կէօ-
նէնմէք իւզրէ խալգ օլունմըլ:

2. Չօճուգլուգտա վէֆաթ էթսէ իտի,
Թիսուսըն ճիւմլէ իչիւն օլան քէֆարէ-
թիյլէ խէլաս պուլմըլ օլուպ՝ սէմայա,
ճէննէթէ կիտէճէք իտի: Րօմ. 5. 12-21:

3. Խայր ու շէրրի սէչէճէք հալա եէ-
թիշինճէ, Թիսուս քէնտինի չաղըրմըլ քի
տար գափուտան կիրիպ տօղրու հայաթ
թարիգինէ տէվամ էթօին վէ պէօյլէ է-
տէպիլիւր իտի, լաքին տիւնեատան ճէլպ
օլունարագ կիւնահա մէյլ էտիպ կէնիշ
գափույա, Շէյթանա սափմըլ:

4. Կէնիշ գափու վէ հէլաք թարիգինէ
սափտըգտան սօնրա տախի, Փէտէր Ալլահ
մուհապպէթիյլէ, Րապպ Թիսուս Գրիստոս
ինայէթիյլէ վէ Րուհ իւլ Գուտս պիր չօգ
միւթէնէվվի վասըթալար իլէ զիյարէթ
էտիպ կէրի հայաթ թարիգինէ տէօնտէր-
մէք իչիւն իշլէմիշ, չէօյլէքի, (ա) Տէրու-
նինտէ վիճտանըլլէ, (բ) Թապիլի ալէմտէ
Ալլահըն իշլէրիյլէ, (գ) Քէլամ Ուլլահըն

տելալեթիյէ, (դ) Թէվպէ եթմիշ միւսին-
լերին շէհաթեթիյէ, (ե) Գիւլիտէնին խը-
մեթիյէ, (զ) Րիւյաւար վէ խասթալը-
լար իւէ, (է) Պաշաւարըն էօլիւմիւ վէ
ստիր թարգլարէ Ալլահ կիւնահքեար ճա-
նը Գէնտինէ շէմէք իսթէմիշ:

5. Լաքին հիշ պիրինի տինլէմէյերէք
ինայեթի ըտտ ատիպ հէլաք թարիգինտէ
տէվամ էթմիշ:

6. Պէլքիտէ պաղէն իլլամ օլարաք եա
ճէհէննէմ գորգուսընտան, եա տա ճիտի
թէվպէ էթմիշ, Լաքին սապիթ գալամա-
յարաք թէքար տիւշիւպ վաղ կէշմիշ,
պէօլէճէ ինայեթտէն տիւշիւպ Գրիստոս-
տան ալըլմըշ:

7. Էնճամ թէվպէսիգ օլարաք, հէլաք
թարիգինտէ էօլմիւշ: Սօնրա նէ...:
էօմր ի ինսանի պիր եօլճուլըք տըր, եօլ
պիթտիյինտէ սօնրա նէ: Սօն մէնզիլ նէ-
րէսի: Պուրայա գատար ճիւմէ կիւնահ-
քեարլարըն զէմինի էօմրիւնիւ իղլէյէպիւ-
տիք: Լաքին էօլիւմտէն էօթէտէ ախրէթ-
տէ նէրէյէ կիտէճէքլէր, նէ օլաճագլար
եինէ իղլէյէլիւմ: Լաքին պիղքի հալա թէն-
տէ, զէմինտէ վէ պու ալէմտէ իղ, էօ-
լիւմտէն էօթէյի պիւմէզիղ վէ քէնտիլիյի-

միղտէն պիր շէյ տէմէյէ հազգըմըզ եօգ
տըր: Իմտի անը պիւլէն վէ մուայյէն խա-
պէրլէր վէրէն պիրի լազըմ տըր, օ տա
Բապպ Յիսուս Գրիստոս վէ Անըն հաքի-
գաթ քէլամը տըր: Օ տէտի. «Թէվպէ
էթմէգսէնիգ, հէլաք օլաճագսընըզ»:
Ղուկ. 13.2-5: «Զէնկին տախի վէֆաթ
էթմէքլէ տէֆն օլուստը վէ ճէհէննէմտէ
ազապտա...»: Ղուկ. 16.22 23: Իմտի
կիւնահքեարըն սօն մէնզիլի ճէհէննէմ տիր
Ճ Է Զ Ի Ն Ն Է Մ

Էվվէլա շուներ ունուլթմայալըմ քի Ալ-
լահ խիլգաթաա ճէհէննէմ եարաթմատը,
հէմտէ ճէհէննէմ իչիւն Շէյթան, մէլէք
եա ինսան խալգ էթմէտի: Շօլ մուգատ-
տէս մէլէք տիւշիւպ Շէյթան օլտու իսէ,
օլ վազթ Շէյթան վէ անըն մէլէքլէրի ի-
չիւն պիր ճէհէննէմ հազըրլանտը վէ քէն-
տի քէնտիլէրինի Շէյթան իչիւն հազըր-
լայան կիւնահքեարլարըն տախի ազատ
իրատէթլէրիյէ սէչտիքլէրի էպէտի նա-
սիպլէրի օլ ճէհէննէմ տիր: Մաթ. 25.41:

Ա. Ճեհեհեհեմիս մահալը, շէրր ալէմի-
նէ ախտ պէշ մահալլար զիքր օլուսըր:

1. Sursarnu: (Էրմէնիճէ վէ ինկիլի-
ճէտէ): Բ Պետ. 2.4: Թուգա 6: Տիւշմիւշ

պիր թագը՝ պաղլը մէլէքներին եէրի տիր։
Պուշլար՝ (ա) Բէնտի ըրյասէթլէրինի հըֆը
էթմէմիլէր։ (բ) Մէքեանլարընը թէրք
էթմիլէր։ (գ) Կիւնան իլլէմիլէր, անըն
իչիւն Ալլան օ մէլէքներ ի սիրկէմէյիպ
էպէտի զուլմէթ պէնտլէրիլէ ազիմ կիւ-
նիւն հիւքմիւ իչիւն մահֆուզ օլարագ
ճէհէննէմէ (Տարտարոսա) իւգա վէ թէրք
էթմիլ տիր։ Բ. Պետ. 2. 9:

2. Հավա հիւքիւմէրի։ Շէյթան տիւ-
շիւպ սէմատան թարտ օլունտը իսէ,
քէնտինէ թապի օլան մէլէքներիլէ հավա
հիւքիւմէթի թէլքիլ էյլէմիլ։ Զէմինտէ
էօթէ պէրի կէզիպ իլլէյօր։ Յոբ 1. 6-12,
2. 1-7, Եփես. 2. 2: Յիսուս կէլէնէ գա-
տար հավա հիւքիւմէթի տէվամ էտէր,
լաքին սօնրա Շէյթան օրատան տախի
թարտ օլունըպ զէմինէ աթըլաճագ, Վան.
12. 7—12:

3. Տիպսիզ չուգուր (անդունդ) Վան.
9. 1—21, 20. 1-7, (ա) Բիւլիւան թիւթիւ-
նիւ կիպի տիւմանլէ տօլու։ (բ) Շիմտի
օրատա մահպուս ճիւնլէր վար, քի ազիմ
մուգայագատա չէքիրկէլէր վէ եըլան
գուլյուգուր աթլար կիպի զէմինէ չըգա-
ճագլար։ (գ) Սօնրա Շէյթան պաղլանըպ
պին սէնէ օրայա հապս էտիլէճէթ տիր։

Տարտարոսա հավա հիւքիւմէթինէ վէ
տիպսիզ չուգուրա. կիւնանքեար ինսան-
լար կիտէմէզ, Պու իւչ մահալլար ինսան-
լար իչիւն տէյիլ տիր։ Հէմտէ մուվագ-
գաթ օլուպ սօնրա տէյիլիլէճէթ տիր։

4. Հավիլիէ։ Շօլ մեծատունըն կիթտիլի
եէր, իչթէ պուրասը տըր թէվպէսիզ էօ-
լէն կիւնանքեարլարըն էօլիւմտէն սօնրա
տէրհալ կիտէճէքլէրի եէր։ Ղուկ. 16. 19:
Պու մահալ տախի ֆասըգլարըն զըյամը-
նա գատար տըր, սօնրա թէպտիլ օլաճագ:

5. Աքեօ փիւփիւր կիօլիւ։ Վան. 20.
15, 21. 8, Էնճամ ըուզ ի ճէզատան սօն-
րա ազիմ կիւնիւն հիւքմիւնտէն սօնրա,
մահչէրտէն սօնրա պիւթիւն չէրը տէվմին-
տէ օլանլար, չօլ Տարտարոսա օլան
պաղլը մէլէքներ, հավա հիւքիւմէթինտէ
օլան Շէյթան, մէլէքներ վէ տիպսիզ
չուգուրտաքի ճիւնլէր, քէզա հավիլիլէ
կիտէն կիւնանքեարլար ճիւմլէսիտէ աթէչ
քիւքիւրթ կէօլիւնէ թօփլանաճագլար:
Պու պէչ մահալլարա ճէհէննէմ տէ-
նիլիր։ Պուշլարա վէրիլէն տիկէր իսմլէր:
(ա) Խարիճի զուլմէթ, Մաթ. 8. 12, 25.
30: Խարիճի տէյօր, չիւնքի սէմավաթ ու
զէմին Րապպըն տըր, ճէհէննէմ խարիճտէ

պիր մահպէս տիր: Զուլմէթ մահալը: Զիւնքի Ալլահ նուր տըր, Անտէ հիչ պիր զուլմէթ եօգ տըր Ա Յոպհ.1.5: Ալլահըն էվլատարը տախի նուր օղուլարը տըրլար: Անլէրին եէրի նուր, ճէննէթ, ճէլալ տըր, կիւնահքեարլարըն եէրի իօէ զուլմէթ հէմտէ շիտտէթլի զուլմէթ (Յուգա13) զընտան: տըր: Պուրատա նուրա, կիւնէ- շէ, էլէթթրիթէ յալըշմըշ օլաւն թէվպէ- սիլլէր օրատա խարիճի վէ շիտտէթլի զուլմէթէ աթըլաճագլար:

(բ) Հէլաք, Մտթ.7.13, Դուկ.13. 3.5: «Հէլաքա կէօթիւրէն գափու կէնիչ վէ եօլ վասի տիր»: Նէ աճըլը հալ, Ալլահ իչիւն եարատըլմըշ ճան Ալլահտան մահրուս գալըպ հէլաքա կիտէճէք: Քէնտինտէ ի- ւահի վէ չօգ գըլմէթլի շէլլէր վար իթէն գըլմէթինի պիլմէտիյինտէն ճիւմլէսինի ղաիպ էտիպ հէլաք օլաճագ: Նիչէ իւ- միտլէր, մէմուլլար, հասըթթլէր պօշա տիւշիւպ հէլաք օլաճագ: Էպէտի հայաթ, ճէննէթ վէ ճէլալ քէնտիսի իչիւն հազըր իթէն քէնտի քէնտինի մահրուս էտիպ հէլաքա կիտէճէք:

(գ) Աթէշ մահալը: Մատթ.25.41: Եա- լընըգ գարանլըգ, զուլմէթ մահալը տէ- յիւ, իլլա աթէշ տախի վար:

1. Աթէշ կէօլիւ: Վահ.20.15: Պիր տաղ տէյիւ, օվա տէյիւ, շէհր տէյիւ, պի- նալար վէ խանէլէր եօգ, իլլա կէօլ, սու եա տէնիլգ տէյիւ, աթէշ կէօլիւ:

2. Աթէշ վէ քիւքիւրթլէ եանան կէօլ: Վահ.21.8:

3. Աթէշ քիւլիսանը: Մտթ.13.42,50:

4. Իֆնա էտէր աթէշ: Ես.33.14: Կիւ- ղէլիլք ֆէնա պուլուր, եիկիթլիք եօգ օլուր, շէրէֆ, իզզէթ, սէրվէթ, հիքմէթ, մէվգի, մէմուրիյէթ ֆէնա պուլուր:

5. Ճէհէննէմ աթէշի: Մտթ.18.9: Աթէշ աթէշ տիր, լաքին պիլլիմ պիլտիյիմիզտէն չօգ ֆարգլը, եափրագ, օտուշ, քէմիւր, մատէն աթէշի տէյիւ, իլլա ճէհէննէմ ա- թէշի տիր:

6. Սէօնմէյէն աթէշ: Մարկ.9.48: Նէ սու, Նէ իլաճ, հիչ պիր շէյ սէօնտիւրէ- մէգ: Գուրտու էօլմէզ վէ աթէշի սէօնմէգ:

7. Էպէտի աթէշ, էպէտի ալէվլէր: Մտթ.25.44: Ես.33.14: Զիքր օլուշան շէլլէրին ճիւմլէսի էպէտի տիր: «Կիւնահ- քեարլար գօրգարլար, յիւնաֆըզլարը թիթրէմէ թութար, պիլտէն քիմ իֆնա էտէր աթէշտէ սաքին օլապիլիւր, պիլտէն քիմ էպէտի ալէվլէրտէ սաքին օլապի-

լիր...: Թէվպէօրզ կիւնանքեարլար է-
պէտէն աթէշ, քիւքիւրթ վէ ալէվլէր ի-
չինտէ օլաճագլար, Եէյիպ իչտիքլէրի ա-
թէշ վէ ալէվլէր օլաճագ: Նէֆէսլէրի ա-
թէշ օլաճագ: Եսա. 33. 11:

Իմտի ճէհէննէմիշ քէրէսթէսի զու-
մէթ, աթէշ, քիւքիւրթ, տիւման, ալէվ-
լէր, քիւլիւան վէ էօլմէզ գուրթլար
տըրլար:

Բ.— Ճեհեհեհեմիճ սեհեհեհի,
Ճէհէննէմէ քիմլէր կիտէճէք:

1. Շէյթան: Վահ. 20. 10: Ճէհէննէմ
գաթէն Շէյթան իչիւն հազըրլանմըշ տըր:
Մատթ. 25. 41: Հազիգաթտա սէպաթ էթ-
մէյերէք աիւշէն, (Յովհ. 8. 44) վէ մէ-
լէքլէրի տիւշիւրէն, (Վահ. 12. 4, 7) հէմտէ
ինսանլարը իղֆալ էտէրէք գըյմէթլի
ճանլարը Ալլահտան այըրըպ կիւնանքեար
էտէրէք ճէհէննէմէ կէօնտէրէն Շէյթան,
էնճամ քէնտիսի տախի ճէհէննէմէ, աթէշ
քիւքիւրթ կէօլիւնէ աթըլաճագ տըր:

2. Շէյթանըն մէլէքլէրի: Մատթ. 25.
41: Ճէհէննէմ աօլէն Շէյթան վէ անըն
մէլէքլէրի իչիւն հազըրլանմըշ տըր: Մէ-
լէքլէր հիւքմ օլուճաճագ: Ա. Կոր. 6. 1—3:

3. Պաղլը մէլէքլէր: Բ. Պետ. 2. 4: Յու-

դաճ: Եախօտ մէլէքլէր արասընտան պիր
թագըմ ըհիսլէր քի քէնտի ըյաաէթլէրի-
նի հըֆզ էթմէյիպ մէքեանլարընը թէրք
էտէրէք կիւնան իշլէտիքլէրի իչիւն զու-
մէթ պէնտլէրիլէ պաղլանըպ հիւքմ կիւ-
նիւ իչիւն մահֆուզ տըրլար, էնճամ ա-
թէշ քիւքիւրթ կէօլիւնէ կիտէճէքլէր:

4. Ճիննլէր եա նափաք ըուհլար: Ղուկ.
8. 30: Անլէրին պիր գըսմը հազիյէտէ տիր
քի ըհիսլէրի Ապողղիոն: Վահ. 9. 1—12:
Պիր գըսմը զէմինտէ Շէյթանըն իտարէ-
սինտէ վէ ըհիսլէրի Բէեղզեբուզ: Մատթ.
12. 12-29: Անլէր Յիսուսա ըհճա էտիյօր-
լար քի վազթընտան էվվէլ քէնտիլէրի
հազիյէյէ կէօնտէրմէսին: Մատթ. 8. 28-31:
Հաքին էնճամ օլ մահալա կիտէճէքլէր:

5. Կիւնանքեար ինսանլար ճէհէննէմէ
կիտէճէք: Մատթ. 25. 41, 46: Վահ. 20. 11-
15, 21. 8: Թէքըար զիքը էտէլիմ քի Շէյ-
թան տիւշտիւքտէն սօնրա, Ալլահ ինսա-
նը Քէնտի միւշապէհէթ վէ սուրէթինէ
կէօրէ խալզ էլլէտի քի իլահի հայաթ եա-
շասըն: Ալլահ պիր թէք ինսանը պիլէ ճէ-
հէննէմ իչիւն եարաթմատը, լաքին Ալլա-
հը ըհտա էտիպ տէ Շէյթանա թապի օլան
ինսանլար էնճամ քէնտի քէնտիլէրինի

ճէհէննէմէ կէօթիւրիւրէր: Շու սընֆլար
ճէհէննէմէ կիտէճէքլէր. —

(ա) Տէճճալ, Եանի կիւնան տտէմի, շօլ
էհլի հէլաք, օլ աօր, ճանվէր: Բ. Սէլ. 2.
3-8, Վահ. 19. 20.

(բ) Եալանճը փէյղամպէր, Վահ. 19. 20.
Աթէշ քիւթիւրթ կէօլիւնէ իւք կիտէնէր
պու իքիլէր օլաճագ:

(գ) Թէվպէօթկ կիւնանքեարլար: Ղուկ.
13. 3, 5, Բօմ. 2. 4, 5, Եանի հագգօրզլըդ
իւլէյէն, Ղուկ. 13. 27, Մատթ. 7. 22, Եա-
լանճը, Վահ. 21. 8, Միւրաի, Մտթ. 24. 51:
Ալլահն իպն ի Վահիտինէ իման էթմէյէն
Յովհ. 3. 17, 18, Էնճամ կիւնանքեարլարն
հէր սընֆը, Մարկ. 7. 21, Բօմ. 1. 28—32,
Ա. Կորն. 6. 9—10, Գաղ. 5. 19—21, Վահ.
21. 8.

(դ) Քրիստոսըն պէշարէթինէ իթաթ
էթմէյէնէր: Բ. Սէլ. 1. 8, Եէնիտէն տօղ-
մայանլար, Յովհ. 3. 3, 5, Պաշգալարա
աֆվ էտէմէյէնէր: Մատթ. 18. 35, 6. 15.

(ե) Թէվպէ էտիպտէ կէրի տէօնէնէր:
Մատթ. 23. 15, Ա. Տիմ. 5. 15.

(զ) Թէօքէլէր, պաշգալարը սիւրջտիւ-
րէնէր, Մատթ. 18. 6, 23. 15.

(է) Իշճիւրտէն պաղըլար, Թէնպէլ գուլ:

Մատթ. 25. 26, 30, Սատըգ օլմայան,
Մատթ. 24. 45—51.

Կիւնանքեարլարն պու սընֆլարը ի-
շինէ տիւլէն զէնկինէր վէ ֆագիւրէր,
ալիմէր վէ ճահիլէր, էրքէքլէր վէ գա-
րըլար, կէնճլէր վէ իխթիյարլար, մէլիք-
էր վէ գուլար, պէօյիւքլէր վէ քիւշիւք-
էր ճիւմէտիտէ ճէհէննէմէ կիտէճէքլէր:

Ճէհէննէմէ Գե՞ զեման կիսերլիւ

1. Կիւնանքեար էօլտիւյիւ կիպի տէր-
հալ հավիլէյէ կիտիպ ազապը պաշլար:
Ղուկ. 16. 19—31.

2. Գըյամէթտէ մահշէրտէ աթէշ քիւ-
թիւրթ կէօլիւնէ աթըլըլար, Վահ. 20. 11.

3. Շիմտիքի կիթտիքլէրի եէրտէ ճէ-
սէտսիդ ըուհլարը ազապ չէքէր, ամմա
գըյամէթտէն սօնրաքի մահալտէ ճէսէտ
տաիսի պիւլէշիպ էպէտէն ազապ չէքէճէք
տիւրէր: Ղուկ. 16. 19—31, Վահ. 20. 13—15,
21. 8, Մատթ. 11. 24.

Ճէհէննէմէ ազապը

1. Կիւնանքեարլարն ճէհէննէմտէքի
հալ եա ազապը. —

(ա) Ճէհէննէմ ազապը: Ղուկ. 16. 23.

(բ) Ալլահն զազապընըն քեասէսինէ

առաջարկելով խնայելն ազգայն: Վահ.
14.10:

(գ) Աթէշ վէ քիւքիւրթլէ ազգայ. 14.11:

(դ) Ալէվլէրտէ ազգայ. Ղուկ. 16.24:
Եօա. 33.14:

(ե) Տիւմանլէ ազգայ. Վահ. 14.11:

(զ) Աթէշ քիւլիսանլիլէ ազգայ. Մատթ.
13.42:

(է) Գուրտլար իլէ ազգայ. Մարկ. 9.43:

(ը) Էպէտի ազգայ. Մատթ. 25.46, Պու-
հալլարըն ճիւղէտի Էպէտի վէ էօյլէ ա-
զգայ քի, (1) Աթէշ, քիւքիւրթ, տիւման,
քիւլիսան վէ գուրտլարտան ազգայ չէքէր
իքէն, սերին բիւզկեար Էքէրինէ ալէվլէր
տալլասը կլիլիօր: (2) Պիր տամլա սուլա
հասրէթ չէքիլօր, օտա զէմինտէ զէնկին
իքէն, քէօփէքլէր սըրասընա գօնուլան
պիրինին իմտառընա իլթիճա: (3) Միւմ-
քինսիզ մէրհամէթ թալէպ էտիլօր: (4)
Տայանլիմազ հալլար իչինտէ աղլայլը:
Հէմտէ կիւնահլարը, վէ կիւնահ իչ-
լէտէն ճինն բուհլար քէնտի իչինտէ
գուրտլար օլուպ ազգայ վէրտիքճէ, տիւ-
զըճըրտամասըլլէ ֆէրիատ: (6) Էօյլէ հալ-
լար քի պարի սէվտիլի քիմսէլէր օրայա
տիւլմէսին իչիւն չարէլէր տիւլիւնիլօր:

(7) Պուհլարըն ճիւղէտի Էպէտի ազգայ,
Էպէտէն պէօյլէ տէվամ էտէճէք:

Ճիւղէտի ազգայընըն օրէնքիլի

1. Սընֆ Ֆարգըլլէ տէրէճէլէր վար:
(ա) Շէյթան, (բ) Մէլէքլէրի, (գ) Պաղլը
մէլէքլէր, (դ) Ճիւնլէր, (ե) Տէճճալ, (զ)
Եալանճը փէյլամպէր, (է) Կիւնահքեար-
լար այրը սընֆլար օլուպ, ազգայլարըտա
պիրի պիրինտէն ֆարգըլ տըր:

2. Կիւնահքեարլարտա տէրէճէլէր, (ա)
Պիր գաթ ճէհէննէմլիք, (բ) Իքի գաթ
ճէհէննէմլիք. Մատթ. 23.15, (գ) Էնվէն
ճէզա, աղըր ճէզա: Մատթ. 11.24, (դ) Տա-
հա պէտթէր, Մատթ. 12.45, (ե) Տահա
չիտաէթլի ազգայ, Իպր. 10.29, (զ) Հէր
քէտէ ամէլլէրինէ կէօրէ միւճազաթ, Բօմ.
2.6, Վահ. 20.12, Քէզա, ազգայ տէրէճէ-
լէրի ֆարգըլ, ամմա մահալ այնի տիր:

3. Տէրուհի վէ խարիճի ազգայ տէրէ-
ճէլէրի էվվէլա բուհտա տէրուհի ազգայ:
(ա) Ղաիպ օլան ինայէթ ֆուրսաթլարը
իչիւն. 13.23—28: 19.41.49, Մատթ.
23.37, (բ) Զէմինի էօմբիւնիւ տէրխաթր
էտէրէք: Ղուկ. 16.25, (գ) Կէլմէմէք միւմ-
քին իքէն ազգայա կէլտիլի իչիւն: Ղուկ.
16.28, (դ) Կիւնահլարընը հիսս էթտիլին.

տէն վէ (ե) ձէննէթիք իքէն ճէհէննէմէ
կիթտիի իչիւն: Յուգանըն ազապր էլ-
պէթտէ պաշգալարտան զիյառէ օլաճագ:

Իքինճի՝ ճէսէտճէ ազապր: (ա) ձէսէտի
նափաք էտէն տիլ ալէվլէնէճէք: Յակ.
3.6: Ղուկ.16.24: (բ) Սիւրչտիւրէն էլ,
այագ, կէօզ միւճազաթա տիւչար օլա-
ճագ: Մտթ.18.8 9: (գ) Պիւթիւն ճէսէտ
ազապր չէքէճէք: Մտթ.5.29,30: 10.23:

Պազը սիւալլար

1. Ինսանլար ճէհէննէմէ կիտէճէք իտի
իսէ, Ալլան նի՛չիւն անլէրի խալգ էլլէտի:

Ճէվապ, (ա) Ալլան ճէհէննէմի ինսան
իչիւն վէ ինսանը ճէհէննէմ իչիւն խալգ
էթմէտի: Մտթ. 25. 41: Ինսանը անճագ
Քէնտիսի իչիւն խալգ էթմիչ տիր: Թէք.
1. 26: 5.1: Եսա. 43.7: Ա. Տիմ.2.3:

(բ) Ալլան հիչ պիրինին ճէհէննէմէ կիթ-
մէսինտէն խօշնուտ տէյիլ տիր: Եզեկ.
18.23,31 32: Իպր.10.38 39:

(գ) Հաթթա կիւնանքեարլարըն խէլասը
իչիւն չարէլէր տիւչիւնիւպ, (Բ Միւլք.
14.14) պէտէլ, քէֆարէթ օլմագ իւզրէ
Յիսուս Քրիստոսը կէօնտէրմիչ, հէմտէ
ինայէթի թա էօլիւմտէք ուզաթմըչ:
Յովհ.3.16: Բօմ.5.6 8,10 Ա. Տիմ.2.3:

(դ) Լաթին քէնտիլէր հէլաք եօլունը
ինթիխապլէ Ալլանը, ինայէթինի, տալէ-
թինի, մուհապպէթ վէ ճէննէթինի թա-
զիր էտէրէք Շէյթանա թապի օլտուլար:
Քէնտիլէր ճէհէննէմիք օլտուլար: Եզեկ.
18.4: Ովս.11.1—8: Բ. Սէլ.2.10.11:

2. Սիւալ: Էօլիւմտէն էօթէտէ արթըզ
չարէ եօ՞գ մը: Մառէմքի Ալլան պու գա-
տար սէվէր, ինսան էօլիւնճէ երինէ աֆվ
էտիպ խէլաս էթսէ օլմագմը:

Ճէվապ, Էօլիւմտէն էօթէտէ չարէ եօգ:
(ա) Ատալէթ պրագմագ, եօգսա Շէյթանա
տախի աֆվ էթմէլի իտի: Բ. Պետ.4.2:

(բ) Խէլաս չարէսի, քէֆարէթ, գան,
ինայէթ պու տիւնեատա տըր: Յովհ.5.24:
Հայաթ թարիզինին իպթիտաօը պու տիւն-
եատա տըր: Մաթ.7.13,14: Ղուկ.13.23:

(գ) Ալլան անլէրի ճէննէթէ գապուլ էթ-
սէ, քէնտիլէր տուրամագլար, չիւնքի
լայըզ տէյիլ տիրլէր: Վան.6.15-17:

(դ) Ալլան իսթէսէ, քէնտիլէր իսթէսէ,
Շէյթան պրագմագ, չիւնքի հագգը եա
մալը տըրլար: Յովհ.8.44:

(ե) Էօլլէ օլսա, օլ զէման իրառէթ,
չախսիյէթ գալմագ, իլլա Ալլան ճէպրէն
հէր առէմի ճէննէթէ գօմուչ օլուր: Ին-

սան քէնտիսի ինթիսապ էթմէլի: Թէս-
30.15—20:

(դ) Էօյլէ օլսա, քիմսէ տիւնեատա իքէն
թէվպէ էթմէք իսթէմէյէճէք իտի:

(է) Իմտի անլէր ճէհէննէմէ, օլ էպէտի
ազապա միւսթահազգ տըրլար: Րօմ.1.28:

Սիւալ. 3: Նի՛շիւն ճէհէննէմ վէ ճէզա
էպէտի տիր: 80 սէնէլիք կիւնահա նիս-
պէթէն էպէտի ճէզա տօղրու՞մը տըր:

Ճէվապ, (ա) Ինսան էպէտի տիր: Էօ-
լիւմէ նէրէյէ կիտէրսէ, արթըզ թէպտի-
լաթ, եօլ, մահալ վէ հալ էպէտի տիր:

(բ) Ճէննէթ էպէտի տիր: Պիր գաչ սէ-
նէլիք թէվպէ վէ սալահ իշիւն էպէտի
ճէննէթ հազգ իսէ, կիւնահլար իշիւն տէ
ճէհէննէմ էպէտի վէ հազգ տըր:

(գ) Ալլահ էպէտի տիր: Ճէզա՝ կիւնահ
նիսպէթինտէ տիր: Աթ եա գօյուն էօլտիւ-
րէնէ 101 սէնէ հիւքմ վէրիւմէզ, լաքին
ինսան էօլտիւրէն՝ էօլէնին եաշայապիլէ-
ճէյի նիսպէթտէ հիւքմ օլունըր: Իմտի
էպէտի Ալլահը րէտտ էտէն, իպն Ուլլահը
էօլտիւրէն էյէր պուրտա սուլհ օլմազսա,
Ալլահ գատար էպէտի ճէզա չէքմէլի:

Պու սիւալ իլէ ախրէթտէ միւսթինսիզ
օլան խէլասը տիւշիւնմէքտէն իսէ, չիմ-

տի միւսթին, գօլայ վէ հազըր օլան խէ-
լասը նի՛շիւն տէրհալ գապուլ էթմէյէօին:
Է՛յ օգսւյան, էպէտիլիյի նէ՛րէտէ կե-
շիրէճէքսին:

ՊԱՊ 12

ԷՊԷՏԻ ՀԱՅԱԹ, ՃԷՆՆԷԹ, ՍԷՄԱՎԻ ԱԼԷՄ
ՄԻԻՄԻՆԼԷՐԻՆ ԱԳԸՊԷԹԻ

Պունտան էվվէլ կիւնահքեարլարըն ա-
գըպէթինի եախօտ ճէհէննէմ հազգընտա
մէշգ էթտիք: Շիմտի միւսթինլէրի վէ ա-
գըպէթլէրինի եանի ճէննէթ եա սէմավի
ալէմ հազգընտա մէշգ էտէճէյիզ:

Ա. Միւսթինլէրիք քիւրհմէի հալը:

1. Հէր միւսթին էվվէլա տիւնեայա
տօղմուլ պիր չօճուգ օլուպ՝ զաթէն իլա-
հի հայաթ, ճէննէթ վէ ճէլալ էօմրիւ եա-
շամագ իշիւն խալզ օլունմըլ իտի:

2. Չօճուգըգտա վէֆաթ էթսէ, Րապ-
պըն օլուպ ճէննէթէ կիտէճէք իտի:

3. Ագլա պալիդ օլուպ կիւնահ իշլէյէ-
րէք հէլաք թարիզինէ սափտըղընտա,
կիւնահքեար օլուպ, օ հալտէ էօլսէ ճէ-
հէննէմէ կիտէճէք իտի:

4. Պատէհու Ալլահըն Քէլամը, ինայթ վէ իմանլէ թէվպէ էտիպ աֆվլըգ վէ խէլաս պուլմըզ վէ եէնի տողուշա մալիք օլարագ ճէննէթլիք օլմըշ տըր:

5. Բուհանի էօմրտէ գաշլարճա տէֆա կէվլէմէք, սողուգլուգ, լէքէլէնմէք վէ տիւշիւշլէրի օլմըշ իսէտէ, թէքրար թէքրար ինայթիին իմտատըյլէ իհեա օլուշնրպ էպէտի հայաթը վէ ճէննէթի ղաիպ էթմէմիշ, զտիֆ տմա խէլաս պուլմըշ:

6. Պազըլար խէլաս պուլտըգտան վէ բուհանի էօմրիւ պիլիպ եաշատըգտան սօնրա պիլէ, տէյիլ անճագ զաաֆ եա տիւշիւշլէր, իլա հագիգաթտան զէլալէթէ սափըպ թէքրար կիւնահքեար օլմըշ, Յա. 5. 19 20, Շէյթանա թապի օլմըշ, Ա. Տիմ. 5. 11-15, Գաստէն կիւնահ իշլէյիպ տահա շիտտէթլի ազապա միւսթահագգ օլմըշ, Իպր. 10. 26-31, Քէնտիլէրի սաթըն ալան Բապպը ինքեար էտիպ իւզէրլէրինէ թէգ հէլաք կէթիրմիշ, Բ Պետ. 2. 1, Պիրատէր օլմըշ իքէն, հայ Ալլահտան իրթիտատ էթմէքլէ իմանսըգ վէ քէթիւգալպէ թէպտիւ օլարագ (Իպր. 3. 12) մէրտուտ, լանէթէ վէ եանմաղա միւսթահագգ օլմըշ, Իպր. 6. 4-8, Պէօյլէճէ ճէն-

նէթլիք օլմուշ իքէն կէրի ճէհէննէմլիք օլմուշ, վէ օ հալտէ էօլէրէք էպէտի հէլաքա կիթմիշ տիր:

7. Լաքին պէօյլէլէրտէն նիշէլէր տախի եինէ ինայթիին արամասը վէ իտատըյլէ թէքրար թէվպէ էտիպ իհեա օլուշնարագ էօլիւմտէն գուրթուլուր, Յա. 5. 4, 20, վէ իմանտա սապիթ գալարագ, հայաթտա տէվամ էտէրէք, էնճամ ճէննէթէ էպէտի հայաթա եէթիշիրլէր:

Միւմինլէր հալիտէ ճիւմլէմիգ տախի պիլիրիգ քի նէ պէօյլէք ինայթլէր կէօնէնմիշիգ վէ էնճամ ճէննէթէ, օլ ճէլիլ վաթանա եէթիշինճէ օլ ճէլալ, սաաաթէ վէ իլահի հուգուրը կէօնէնիր իքէն, պիրտէ կէրիյէ եա կէշմիշէ պագար իսէք, զէմիտէ իշինտէն կէշտիյիմիգ էօմր կէշիտլէրինի օէյր էտէրէք թէքմիլ անլայաճաղըգ քի նէ պէօյլէք մուհապպէթ, ինայթ վէ իլահի մուսվէնէթլէ օրայա եէթիշմիշիգ, Շիմաիտէն պու ազիմ լութֆ իշիւն Ալլահըմըգա համուար օլուշն:

Իմաի միւմինլէրին ազըպէթի վէ էպէտէն կէօնէնէճէթլէրի ճէննէթ էօմրիւ հագգընտա մէշգ էտէլիմ:

Բ. ՃԵՆՆԵԹԻՆ ՄԱՀԱԼ ՎԷ ԻՍՄԷԼԻԻ:

1. Ալլահըն ԳԵՆԵԿԻ Իդեմ: Եղեկ. 28. 13, 31.8.9: Եսա. 51.3: Թէք. 2.8: Եղեմ ճէննէթի իքի մանատա գուլլանըլմըլ տըր: (ա) Սէմատա գըյմէթլի թաշլարլէ մէշուր: Եղեկ. 28. 13: (բ) Զէմինտէ Եղեմ պաղչէսի քի աղաճլար իլէ մէշուր: Թէք. 2.8, 9: Եղեկ. 31.8, 9: Եսա. 51.3: Իմտի ճէննէթ հէր խոսուստա միւզէյյէն, մու- թանթան վէ խօշ պիր մահալ եա պաղչէ մանասընը վէրիպ իշինտէ օլանլարը միւ- ֆէրրահ, մէսուտ վէ մութլու էտէճէթ եէր տէյիւ անլաշըլըր:

2. Սըրահամըն գուճալը ԳԵՆԵԿԻ, ՂԿ. 16.22—31: Պու մահալ Յիսուսըն գըյա- մընա գատար պիւթիւն էսքի Ահտ միւտ- տէթինտէ վէֆաթ էտէն սալիւիւէրին կիթ- տիյի եէր տիր: Ղաղարոս օրայա կէօթիւ- րիւլտիւ: Յիսուս՝ իման էտէն խըրօղ իլէ օրայա կիթտի: «Պու կիւն պէնիմ իլէ պէրապէր ճէննէթտէ օլաճագսըն տէտի»: Ղուկ. 23. 43:

Ճէննէթէ կիթմէք անճագ Յիսուսըն ֆիտիյէ վէ քէֆարէթլինին գանըյլէ խէլաս պուլարագ միւմֆին տիր: Իմտի մատէմ քի հալա Յիսուս խաշլանմամըլ, գան

տէօքմէմիշ իտի, էսքի Ահտ միւմինլէրի Յիսուսըն գանընըն թէշպիհի հալինտէ գուրպանլարլէ իմանտա վէֆաթ էթմիշ- լէր վէ Արրահամըն գուճաղը տէնիլէն ճէննէթէ թօփլանմագտա իտիլէր: Յիսուս էօլիւմիւլլէ այնի մահալա կիտիպ անլէ- րին պանգնթ կիպի օլան գուրպանլար իլէ օլան իմանլարընըն ասլ պէտէլինի Քէնտի գանըյլէ թէմամլատը:

3. Իւշիւննիւ սեմա ԳԵՆԵԿԻ, Բ Կորն. 12. 1—5: Յիսուս Արրահամըն գուճաղը տէնիլէն ճէննէթտէքիլէրին խէլասընը իթ- մամ էտէրէք, անլէրի իւշիւննիւ կէօյէ գալտըրտը, Եփես. 4.8—10: Յիսուսըն գը- յամընտան օօնրա վէֆաթ էտէն միւմին- լէր Արրահամըն գուճաղը տէնիլէն ճէ- նէթէ տէյիլ, (օրասը պօշալտը) իլլա իւ- շիւննիւ կէօյտէքի ճէննէթէ կիտէրլէր վէ Բապպըն եանընտա տըրլար: Բ Կորն. 5. 1—6: Պու ճէննէթ տախի Յիսուսըն իքին- ճի կէլիլինտէ գըյամէթ ճէսէտի ալանա գատար տէվամ էտէր: Իմտի օրատա միւ- մինլէր ճէսէտսիգ ըուհլարըլլէ պուլուշըպ, ինսան լիսանըյլէ թարիֆ օլուշմագ գօնը- շըգ վէ հալլար կէօնէնէրէք Յիսուսըն կէ- լիլինէ միւնթաղըր տըրլար: Ա Կորն. 15.

51-54: Ա Սէլ. 4.13, 17: Իպր. 11.39, 40:

4. Միւսեանքաք վկ Գուգուներն տիւրիւ-
նիւ մահալը: Ա Սէլ. 4. 13-17: Վահր
4-19 պապլար: Յիսուսըն իքինճի կէլի-
չինտէ տախի իւչիւնճիւ կէօյտէքի ճէն-
նէթտէ օլանլար գըյամ էտէրէք վէ հա-
յաթտա օլան միւսինլէր էօյմէյէրէք թէ-
պէտտիւլ էտիպ պուլուլթլարտա հափայա
սէմայա րէֆ օլունանազլար: Ա Սէլ. 4.16:
Վահ. 4, 5 պապլար: Օրատա Ալլահըն
թախթը վէ թախթլար գուրուլանազ:
Վահ. 4.2-4: Իպատէթ օլանազ: Վահ. 4.
8: 5.14: Միւսինլէրին իմթիհան վէ միւ-
քեաֆաթլանմասը օլանազ: Ա Կորն. 3.
11-15: Ղուկ. 14.14. Ղալէպէլէր միւ-
քեաֆաթը: Վահ. 2, 3 պապլար: Օլ գէման
աշաղը գէմինտէ ազիմ մուգայազա օլուր
իքէն, (Վահ. 6-18 պապլար,) եօգարըտա
ազիմ մէսէրրէթ վէ ճէլալ իլէ Գուգու-
նըն տիւրիւնիւ օլանազ: Վահ. 19.1-10:

5. Պից երլլըգ էյամ, Վահ. 19.11-20.
6. Գուգուներն տիւրիւնիւնտէն սօնրա Յի-
սուս ճիւմլէ մուգատտէօ մէլէքլէր վէ
գըյամլէ հէմ թէպէտտալ իլէ սէմայա
րէֆ օլունան ճիւմլէ միւսինլէրլէ պիրիթ
տէ գէմինէ էնէճէք: Վահ. 19.11-14: Շէյ-

թան պաղլանըպ, (Վահ. 2.1-3) գէմինտէն
չէրր ու շէրրլէր գալաըրըլանազ: Մաղ.
4.1-6: Սալիհլէր գէմինի միրաս ալա-
նազլար: Մատթ. 5.1-12: Մէղ. 37.1-40
Գուրթ գուգու իլէ պէրապէր օթլանանազ:
Եսա. 11.1-9: Պիր սիւրիւ պիր չօպան օ-
լանազ: Յովհ. 10.16: Զէմին Բապպը պիւ-
մէքլէ մէմլու օլանազ: Եսա. 11.9: Բապ-
պըն սէտաքընը իշիտիպ ճէլալընը կէօրէ-
նէքլէր: Պէօյլէճէ Յիսուս մուգատտէսլէ-
րիլլէ գէմինտէ պին սէնէ սալթանաթ է-
տէճէք տիր: Վահ. 5.10, 20.4-6:

6. Եեքի Երուսաղէմ, ճէճճէք: Իպր.
12.22, Վահ. 2.7, 21.10-27, 22.1-5:
Պու ճէննէթ՝ մատէնլէր եախօտ գըյմէթլի
թաշլար իլէ վէ հայաթ ըրմաղը վէ հա-
յաթ աղանը իլէ մէչիւր օլուպ, Վահր
սօն պապլարտա անըն նուրը, գափուլա-
րը, սուրը, թէմէլի, ճէլալը մէտո օլու-
նըր: Օրայա քիմլէր կիրէպիլէճէք վէ նէ
եափանազլար՝ իգահ օլունըր: Պու ճէն-
նէթ. եանի Եէնի Երուսաղէմ միւսինլէրին
գըյամլէ միւքեաֆաթլարընը ալաըգտան
սօնրա կիրէճէքլէրի եէր տիր: Պին եըլ-
լըգ էյամտան սօնրա Գուգուներն վէ գէվ-
ճէսինին փախթախթը աըր: Վահ. 21.2, 9:

7. Եեցի սեմա եեցի զեմից ճեցեք:
Վահ. 21. 1-7: Բ Պեա. 3. 10-13. Էնճամ
Ալլահ Գէնտինն իլք խիլգաթ փրօզրամը-
նա կէօրէ պիւթիւն ալէմի եանի սէմա
վէ զէմինի ճէննէթէ թահվիլ էտէճէք տիր:
Օլ վագթ Ադամըն տիւշիւշիւյլէ Եդեմ
պաղչէսինն գափուսընտան պաշլայըպ
թա տիւնեանըն աթէլլէ հալլ օլունմասը-
նա գատար օլան փարէնթազ գալտըրը-
լըպ, Ալլահըն իլք փրօզրամը իճրայա գօ-
նուլարազ տէվլամ էտէճէք տիր: Օլ վա-
գըթ ճէհէննէմ պիր քէօչէտէ էպէտիմահ-
պէս օլուպ, պիւթիւն ալէմ ճէննէթ
օլաճագ վէ միւմինլէր էպէտի հայաթ
վէ էպէտի ճէննէթի իլ էլ էպէտ կէօնէնէ-
ճէք տիրլէր: Ալլահա ճիւմլէ սըրրլարը,
հիքմէթի ինայէթ վէ աճիպ իշլէրի իշլիւն
համալար օլունն:

Ճէննէթէ վէրիլէն տիկէր իսմլէր.—

(ա) էպէտի հայաթ, Մտթ. 7. 13, 14,
18. 8. 9.

(բ) էպէտի մէսքէնլէր Ղուկ. 16. 9: Բ.
Կորն. 5. 1. 2.

(գ) Փէտէրին խանէսի, Յոզհ. 14. 2.

(դ) Պիզիմ վաթանըմը, Փիլ. 3. 20, 21:

(ե) Սէմա Մտթ. 22. 30: Վահ. 19. 14:

Պունլարըն ճիւմլէսինէ պիրլիքտէ սէմա-
վի, ըուհանի ալէմ տէնիլլի:

Գ.— Ճէննէթ ԵԱ ՍէՄԱՎԻ ԱԼԷՄԻՆ
ՍԷՔԷՆԷՍԻ:

1. ՍԲ. Երրորդութիւն.

(ա) Փէտէր, Մտթ. 6. 10:

(բ) Իպն, Մարկ. 16. 19: Իպր. 4. 14-16:

(գ) Բուհ իւլ Գուտս, Ամալ. 2. 1:

2. Մէլէֆլէր.—

(ա) Սէրաֆիմ, Եսա. 6. 1-8:

(բ) Քէրուպիմ, Եզեկ. 1. 4-28:

(գ) Զիրուհլար, Վահ. 4. 1-9:

(դ) Սէմա ճիւնուտը, Ղուկ. 2. 8-14:

3. Միւմիցլէր.— Վահ. 5. 1-9:

(ա) Քիլիսէ, Գուզունըն զէվճէսի, Վահ.
19. 1, 7:

(բ) Եէհուտիլէրտէն խէլաս պուլանլար:
Ղուկ. 16. 22-31, Վահ. 7. 4-8, 14. 1-5:

(գ) Թաիֆէլէրտէն խէլաս պուլանլար,
Վահ. 5. 8-19: 7. 9-17:

Էյէր պէշէրիյէթէ Կիւնահ Կիրմսէ ի-
տի, ինսան ճինսինն քեաֆֆէսի ճէննէթ-
լիք իտի: Կիւնահա տիւշտիւքտէն սօն-
րա պիլէ, Քրիստոսըն քէֆարէթիլլէ թէք-
ըար ճիւմլէ ինսանլար ճէննէթէ Կիտէ:

պիլիբրէր իտի, լաքին Գրիստոսա իման
էթմէտիքլէրի իչիւն քէնտիլէրինի հայաթ
վէ ճէննէթտէն մահրում էտիյօրլար:
Յովհ.3.16—18:

Դ. ԷՊԷՏԻ ՀԱՅԱԹ. Ճէննէթ եւ Սէ-
ՄԱՎԻ ԱԼԷՄԷ ԿԻԹՄԷՔԼԻԹԻՆ ՇԱՐԹԼԱՐԸ

1. Յիսուս Գրիստոսա իման էթմէք:
Յովհ. 3. 14, 16:

2. Եէնիտէն, Բուհտան տօղմագ: Յովհ.
3. 3, 5:

3. Գուգուներն հայաթ քիթապընա գայտ
օլունմագ: Վահ.21.27:

4. Յիսուսըն սէսինի տինլէյիպ արտըն-
ճա կիթմէք, Յովհ.10.27 28:

5. Փէտերին իրատէթինի ֆիլիէ կէթի-
րէրէք, իւահի բուհանի մուգատտէս պիր
էօմր եաշմագ, Մատթ.7.21—23:

6. Բապպ իչիւն իլլէյէն ագիլ, սատըգ
վէ ֆարտէլի գուլ օլմագ: Մատթ. 24.
44—51, 25.17—30:

7. Բապպտա վէֆաթ էթմէք, Ա. Կորն.
15.51—57, Ա. Սէլ. 4. 13—17:

Ճէննէթէ կիտէճէք օլանլար զէմինի
էօմրլէրինտէ օլտուգճա պու սըրա իլէ
հազըրլանարագ օրայա եէթիչիլլէր:

Ե. Ճէննէթ եւ ՍէՄԱՎԻ ԱԼԷՄԷ ԿԻՐ-
ՄԷՔԼԻԹԻՆ ԶԷՄԱՆ ՎԷ ՇԱՐԹԸ

Միւմինլէր սէմավի ալէմէ նէ զէման
եա Նէ գատար վազթաա վէ նէ թարգտա
եէթիչիլլէրլէր:

1. Եդեմ ճէննէթինտէ խալգ օլունմըլ
իտիլէր: Թէք.2.12:

2. Արբահամըն գուճաղը տէնիլէն ճէն-
նէթէ: Ղուկ.16.22:

3. Քէզա չիմտիքի իւչիւնճիւ կէօյտէքի
ճէննէթէ վէֆաթ էթտիքլէրի կիպի տէր-
հալ. (Ղուկ.16.22, 23, 43), թէնտէն ալ-
րըլտըգլարը կիպի, (Բ. Կոր. 5.6, Փիլ.1.
21—23), յէլէք սիւրաթըլլէ, յէլէքլէր
վասըթասըլլէ կէօթիւրիւլիւրլէր, Ղուկ.
16.22, ինթիգալ իլէ, Փիլ.1.23, Բ. Պետ.
1. 14, 15:

Ենովք էօլմէյէրէք, Թէք.5.24, Իպր.
11.5, Եղիա աթէշ աթլարը վէ արապա-
լարըլլէ սէմայա ալընտըլար, Դ. Միւլ.2.11:

4. Միւքեաֆաթ մահալընա, Յիսուսըն
իքինճի կէլիչինտէ, էվվէլճէ Բապպտա
վէֆաթ էտէնլէր գրյամ էտէրէք, հայաթ-
տա օլան միւմինլէր էօլմէյէրէք թէպէտ-
տիւլ էտիպ պուլուլթլարտա, Ա. Սէլ.4.16,

ճէլալ իլէ . (Մէզ . 73 . 24) Եփս . 5 . 27 , հա-
վայա ըէֆ օլունաճագլար , Վահ . 4 . 1-12 :

5. Պին երլլըզ էյամըն սալթանաթընտա
միւքեաֆաթլանարագ , Գուգունըն տիւ-
յիւնիւնտէն սօնրա , Վահ . 19 . 1-14 :

6. Եէնի Երուսաղէմ ճէնէթինէ , միւ-
քեաֆաթլանտըգտան սօնրա , վէ պին երլ-
լըզ էյամտան սօնրա կիրիլիր : Վահ . 21 . 1 :

7. Եէնի սէմա Եէնի զէմինէ մահշէր
հիւքմիւնտէն սօնրա : Վահ . 21 . 1

Աղամ վէ Եւա պու մահալլարըն ճիւմ-
լէսինի կէօրիւրլէր : Եղեմ , Արքահամըն
գուճաղը , իւչիւնճիւ կէօյ , միւքեաֆաթ
մահալլ , պին երլլըզ էյամ , Եէնի Երու-
սաղէմ վէ Եէնի սէմա Եէնի զէմին : Լա-
քին շիմտի Յիսուս կելճէք օլսա , շիմ-
տիքի միւմիւլէր , սօն տէօրթ մահալլարը
կէօրէճէյիլ :

2. Ճէնէթ ԵԱ ՈՒՄԱՎԻ ԱԼԷՄ ՆԱՐԱԼԻ
ՄԱՀԱԼ ՎԵ ՀԱԼ ՏԸՐ

Մէշգիմիգէ կէօրէ զիքր օլունան Եէտի
մահալլար իչիւն ալը ալը իգահաթ խօշ
իսէտէ չօգ կէնիշ վէ պաղը շէյլէր տախի
թէքէրիւր օլաճաղընտան , ումուճի պիր
մէշգ իլէ պաղը շէյլէր անլայալըմ :

1. Ճէնէթ ԵԱ սեմալի ալեմ նաճար
մահալ օրը , օրատա ճէլէճ վար :

(ա) Կէնիշ մահալ տըր : Ճէնէնէմ պիր
չուգուր , կէօլ , մահպէս տիր : Ճէնէթ իսէ
տէնիլզ կիպի կէնիշ տիր : « Պիլլուրա պէն-
զէր սըրչատան պիր տէնիլզ » : Վահի 4 . 6 ,
Հուտուտը Եօգ , կէօրիւնմէզ :

(բ) Տաղ տախի վար : Ալլահըն ճէնէթի ,
Ալլահըն մուգատտէս տաղը , քի Շէյթան
կիւնահա տիւշմէզտէն օրտա տօլաշըր
իտի : Եղեկ . 28 . 13 , 14 : Շիմտի տախի
սիւալ օլունույօր : « Բապպըն տաղընա
քիճ չըգաճագ վէ Անըն մուգատտէս մէք-
եանընտա քիճ տուրաճագ տըր » : Ճէվա-
պը իչիւն օգու : Մէզ . 24 . 3-5 : 15 . 1-
5 : Եսայ . 33 . 15-17 :

(գ) Շէհր տախի վար , Եէնի Երուսաղէմ :
Իպր . 11 . 10 , 14-16 : 13 . 14 : Վահ . 21 .
1-27 : Սուրը , թէմէլի , գափուլարը ,
մէսքէնլէրի , պինալարը , մէյտանը իլէ
թարիֆ օլունուր :

(դ) Ըրմագ տախի վար , Շէհրին էն Եիւք-
սէյինտէն Ալլահըն վէ Գուգունըն թախ-
թընտան ագան հայաթ սուլընըն փաք
ըրմաղը , շէհրին մէյտան վէ մէսքէնլէրին
սուվարըր : Վահի 22 . 1, 2 : Մէզ . 46 . 4 . 5 :

(b) Աղաճլար տախի վար: Ըրմաղըն իջի
թարաֆընառ օն իջի մահսուլ վերիը հա-
յաթ աղաճը վար: Վահի 2.7: 22.2: Մահ-
ֆուզ մէնն վար: Վահ. 2.17:

(դ) Թախթլար վար: (ա) Ալլահըն թախ-
թը գազաբ գուզան իլէ իհաթէ օլունմուշ,
ճանլը թախթ, Վահի 4.2.5: (բ) Ղալիպ-
լերին թախթլարը: Վահի 3.21: 4.4:

(է) Թաճլար վար: Վահի 19.14: 4. 4:
Բ Տիմ. 4.7.8:

(ը) Ճէլալ վար: Վահի 21.19.23:

(թ) Քիթապլար վար: Վահի 20.12:

(ժ) Մուզիկի ալէթլեր վար:

2. Ճեհնեթ եա սեմավի ալիմ ցաֆըլ
հալ ցր: (ա) Բապպ իլէ պերապեր օլմագ
ալէմի: Բ Կորն. 5.1-8, Փիւպ. 1.23: Ա
Սէլ. 4.12-17: Ջէմինտէ իթէն կէօրմէյե-
րէք սէվտիյիմիզ (Ա Պետ. 1.8) իմանլէ
կէօնէնտիյիմիզ: (Յովհ. 20.29): Բապպա
օրատա գազուչուպ կէօրէրէք, սէսինի
իշիտէրէք. հուզուր, ճէլալ վէ շախսընը
կէօնէնէճէյիզ:

(բ) Ճիւմլէ մուգատտէսլեր իլէ պերա-
պեր օլմագ ալէմի: Ա Սէլ. 4.13-16, Յու-
դա 14: Ք. Մուգատտէստէ օգուաըղը-
մըզ ճիւմլէ միւմինլեր, սալիհլեր, փէյ-

զամպէրլէր վէ մուգատտէսլեր իլէ գա-
վուչուպ թանըլմագ: Պիզիմ պիտիյիմիզ
եատա ֆաթիլեա ազալարըմըզտան վէ-
ֆաթ էտիպ սէմայայա կիտէն սէվկիւ-
լիւլերիմիզէ գազուչմագ ալէմի տիր քի
արթըզ ալըլընը եօգ: Բ Միւլ. 12.23:
Ղուկ. 13.28:

(գ) Միւթէսէլի օլմագ ալէմի: Ղուկ.
16.25: Ֆագիրլիք, աճըզ, սուսուզըզ,
խասթալըզ, ազըր, աճը, զանմէթ, մէ-
շագգաթ, էլէմ, քէտէր, գօրգու, տէհ.
շէթ, հէր նէվ կիւճլիւքլեր վէ կէօզ եաշ-
լարը խիթամա կէլիպ ճիւմլէսինտէն
թէսէլի պուլմագ օլաճագ: Վահ. 7.17:
21.3, 4:

(դ) Իսթիրահաթ ալէմի: Վահի. 14.13:
«Ջէթտիթլերի էմէթլերտէն իսթիրահաթ
էտէլեր»: Աղըր եիւք վէ մէշղուլիթ-
տէն, թէլաշ վէ չապատան, եօրղուչուզ
վէ զէմինի հէր նէվ մուգայաթա վէ բա-
հաթսըղըզլարտան գուրթուլըպ էպէտի
րահաթ:

(ե) Միւքեաֆաթլանմագ ալէմի: Ղուկ.
14.14: Հէր քէսէ ամէլլէրինէ կէօրէ միւ-
քեաֆաթ, Վահ. 22.12: Պիր գատէհ սու-
յուն իւճրէթի: Մաթ. 10.42: Բապպ իշիւն

վէ պէշարէթ իշխան վերէնէր երևզ գաթընա նախ օլաճագ: Մարկ. 10. 29: Սէմատա խազինէլէրէ մալիք օլմագ: Մտթ. 6. 19: Եաշառըղը հայաթ նիսպէթինտէ մէվզի վէ շէրէֆէ նախ օլմագ: Ա. Կորն. 5. 40—42: Ղալիպլէր միւքեաֆաթը: Վահի 2, 3 պապլար: Հայաթ աղաճընտան եէմէք, թաճարա նախ օլմագ, մահֆուզ մէնն, նիշանլար ալմագ, մէլէքիւթ, պէյազ էլպիսէ կիյմէք, Ալլահըն հէյքէլինտէ տիրէք օլաւպ, ալնը իւղէրինտէ Ալլահըն իսմի, Եէնի Երուսաղէմին իսմի վէ Թիսուսըն եէնի իսմինին եազըլմասը, Յիսուս իլէ թախթընտա օթուրմագ, ճէլալլանմագ ալէմի: Բ. Կորն. 3. 18: 4. 17:

(դ) Համառ ու սէնա, թէմճիա վէ թէրէն-նիւմ ալէմի: Խալիգէ համառ: Վահի 4. 10, 11: Գուրույա համառ: Վահի 5. 13: 7. 9—12: Եէնի թէպիս թէրէննիւմէր: Վահի 15 9, 14. 3: 15. 3: Նէ խօշ օլաճագ սէմատա, մուգատտէսլէր ճիմհուրըլլէ սէմափի մուզիգի ալէթլէր իլէ Բուհտան թէրէն-նիւմէր էտիպ՝ Բապպը թազիմ թէմճիա էթմէք:

(է) Մէսէրրէթ ալէմի տիր: Վահ. 19 7: «Շատ ու մէսրուր օլուպ Անա համառ է-

տէլիմ, զիրա Գուրուսըն տիւլիւնիւ կէլ-տի...»

Է.— Էօլիւմսէն սօնրա իշխն սիւալլար: Սիւալ. 1. Ասէմ Էօլիւլիւ կիպի Եէօլույօր:

Ճէվապ. 1. Կիւնահթար էօլտիւլիւ կիպի տէրհալ ճէհէննէմէ կիտէր վէ ազապը պաշլար: Ղուկ. 16. 22. 23:

Ճէվապ. 2. Միւմին վէֆաթ էթտիլի կիպի թէնտէն ալըլուրը կիպի ինթիգալ էտիպ ճէննէթէ կիտէր վէ Բապպա գալուչուր: Ղուկ. 16. 22. 25: Բ. Կորն. 5. 8: Փիւպ. 1. 23:

Սիւալ. 2. Էօլիւմսէն սօնրա գալուսմագ վէ թանքմագ օլանա՞գ մը:

Ճէվապ. 1. Մեծատուն ճէհէննէմտէ օլարագ ուզագտան պագըպ ճէննէթտէքի Աքրահամ փէտէրի վէ Ղազարուսը թանըյօր: Ղուկ. 16. 23: Էլպէթ ճէհէննէմտէ օլանլար պիրի պիրլէրինի թանըլար:

Ճէվապ. 2. Նէ գատար զիյատէ ճէն-նէթտէ օլանլար պիրի պիրինէ գալուչուպ թանըյաճազլար: Դա. իթ մէլիք՝ չօճուգունա գալուչաճազընա ինանըյօր: Բ. Միւլ. 12. 23: Պօղոս Բէսուլ օրատա Սէլանիք միւմինլէրինի թանըլպ մէսրուր

օւաճաղընը վէ անլէր իլէ իֆթրիսար էտէ-
ճէյինի սէօյլէյօր: Ա Օէլ. 2. 19, 20: Յի-
սուս տէյօր քի օլ վազթ Աբրահամ, իսա-
հակ վէ Յակոբ իլէ ճիւմլէ փէյղամպէր-
լէրի կէօրիւպ թանըյաճագլար...: Ղուկ. 13. 28 29: Միւրչիւտէր քէնտի ճէմաթ-
լարընը թանըյաճագլար վէ անլէր իչիւն
եա ահ վահլէ եատա մէսէրրէթլէ հիսապ
վէրէճէթլէր: Իպր. 13. 7: Բէսուլ տէյօր.
«Պիլինտիյիմ միւսիւլլիւ պիլէճէյիմ»: Ա
Կորն. 13. 12

Սիւալ 3. Օրաւա գօնուումագ վա՞ր մը:

Ճէվապ 1. Մեծատուն՝ Աբրահամ փէ-
տէր իլէ մէրհամէթ, թէվպէ, գրյամ հագ-
գընտա գօնուչուլօր: Ղուկ. 16. 22—31:

Ճէվապ. 2. Պօղոս Բէսուլ տէյօր. «Ճէն-
նէթտէ թապիր օլունմաղ վէ սէօյլէմէսի
ատէմէ ճաիզ օլմայան սէօզլէր իչիթտիմ»: Բ
Կորն. 12. 4: Սէմավի ալէմ աւլ գօնու-
չաճագ վէ անլայըպ անլատաճագ եէր
տիր: Զէմինտէ լիսան հէր չէյի պէյան է-
տէմէզ: Բօմ. 8. 26: Օրատա մէլէթլէր լի-
սանը գօնուչուլուր: Ա Կորն. 13. 1:

Սիւալ. 4. Վեֆաթ եսէնլէրին գեմինեհ
օլանլարսան խապէրլէրի վա՞ր մը, նա՞սըլ:

Ճէվապ 1. Մեծատուն վազաասընտան

անլարրզ քի, (ա) Զէմինտէ իքէն նէ քի
պիլիր իսէ օ պիլկի պէրապէր կիթմիչ:
(բ) Զէմինտէ եաշատըղը էօմրիւ խաթրա
կէթիրիյօր: (գ) Պէշ գարնտաշլարընը
խաթրա կէթիրիյօր: Ղուկ. 16. 25—28:

Ճէվապ 2. Աբրահամ փէտէր քէնտի
վէֆաթընտան սօնրա տիւնեայա Մոլսէս
վէ փէյղամպէրլէր կէմիչ իտիյինի պիլի-
յօր: Ղուկ. 16. 29:

Ճէվապ 3. Եէնի վէֆաթ էտէնլէր՝ էվ-
վէլճէ կիթմիչ օլանլարա խապէր կէօթիւ-
րիւրլէր: Ղուկ. 16. 22—31:

Ճէվապ 4. Պիր քիմսէ եէնի թէվպէ
էթտիյինտէ սէմատա իլան օլունուպ մէ-
սէրրէթ օլուր իքէն, օրտաքի թանըշլար
խապէր ալմըշ օլուրլար: Ղուկ. 15. 7, 10:

Ճէվապ 5. Պիր քիմսէ Յիսուսը ատէմ-
լէր հուզուլընտա իգրար (դաւանիլ) էթ-
տիյինտէ, Յիսուս տախի անը սէմատա
իգրար էտէր վէ խապէրլէրի օլուր:
Մատթ. 10. 33:

Ճէվապ 6. Ալլահըն՝ մէշվէրէթ թախ-
թը հուզուլընտա, զէմինտէ օլանլար հագ-
գընտա մէշվէրէթ, գօնուչուլ օլուր իքէն
զիքր օլունան իսմլէրտէն խապէրլէրի
օլուր: Աքաար հագգընտա մէշվէրէթ: Գ

Միւլ. 22.18.23: Յոր հագգընտա մէլ-
վերէթ: Յոր 1. 6—12: 2 1—8:

Ճէվապ 7. Յիսուս զալիպ օլանլարը եա
զէմինտէ օլան իլլերի սէմատա խապէր
վերտիքճէ մալիւմաթլարը օլուր: Վահի
12. 10,11.

Սիւալ. 5. Սեմասա օլանլար Եիմսի Եհ°
հալթէ սիրլեր:

Ճէվապ. (ա) Միւթէսէլլի տիրլեր: Ղուկ.
16.25: (բ) Բոգպ իլէ պերապեր տիրլեր:
Ղուկ. 23.43: Բ Կորն. 5.6—8 Փիլպ. 1.
23: Սէլ. 4.13 14: (գ) Զէմինտէ եալայրպ
իլլէտիքլերի վազթր տերխաթր էտիյոր-
լար: Ղուկ. 16.25—31: (դ) Յիսուսըն կէլի-
լինէ վէ գոյամէթէ միւնթազոր տըրլար:
Ա Սէլ. 4.13—17: (ե) Քէմալէ վասըլ օլ-
մազ իլիւն պիզի պէքէյորլար: Իպր. 11.
13 39,40:

Սիւալ 6. ՃէԵԵԵԵԵԵԵ իսմլեր այնի° մի
սիր եօզսա քեպսիլ օլուր մը:

Ճէվապ 1. Այնի տիր: Աբրահամ, Իսա-
հակ, Յակոբ, Ղուկ. 13. 28: Մովսէս,
եղիա: Ղուկ. 9.28—33: Ղազարոս: Ղուկ.
16.22—31: Հայաթ քիթապընտա եազը-
լան իմլեր այնէն օգոննուր: Ղուկ. 10.20
Փիլպ. 4.3: Վահի 21. 27:

Ճէվապ 2. Եէնի իսմ տախի վերիւր:
Եսայ. 62.2: Վահի 2.17: 3.12:

Սիւալ. 7. ՃէԵԵԵԵԵԵԵ աիլի միւնասի-
պէրի Եհ° Եիսպէքսէ օլանապ:

Ճէվապ. 1. Ճէննէթտէ աիլէ ազալարը
պիրիպիրինէ գալուչուպ թանըլըրլար,
Իսահակ վէֆաթ էտիպ գալմընա միւն-
գամ օլտու: Թէքվ. 35—29: Դաւիթ
վէֆաթ էտիպ չօնուղընա գալուչաճաղը-
նը սէօյլէտի: Բ Միւլ. 12—23: Յովհան-
նէս վէ Յակոբոսըն վալիտէլերի օլուլա-
րընը մէլէքիւթտէ Յիսուսըն սաղ վէ սօ-
լունտա Կէօրմէք իսթէյոր: Մաթ. 20. 20:
Աբրահամ, Իսահակ, Յակոբ մէլէքիւթտէ
պիրլիքտէ սօֆրատա օթուրաճազլար:
Ղուկ. 13.28: Էլպէթտէ պիրիպիրինէ ալա-
գալարընը պիլէճէքլեր: Իմտի փէտէր,
վալիտէ, էվլատ վէ աիլէ միւնասիպէթի
օրատա տերխաթր վէ զիքր օլունաճազ
տըր: Իմտի զէվճ զէվճէ, վալիտէյն վէ
էվլատ, եէքտիկէրինէ գալուչուպ միւ-
թէսէլլի օլարազ տօյաճազլար:

Ճէվապ 2. Լաքին զէմինի մանատա
աիլէ թէլքիլի եօզ տըր: Թէն վէ թէնէս-
սիւլ զէմինէ վէ թօփրաղա աիտ օլուպ
էօլլիւմլէ խիթամա Կէլիր, ամմա րուհճա

օլան օլազա, մուհապպեթ, պիրլիք տա-
խմի տիր, Գըյամէթտէ ճիւլէսի մէլէք-
լէր Կիպի տիրլէր: Ղուկ. 20.35-36, Իմ-
տի առ ժուհապպեթ՝ թէնճէ տէյիլ ըուհ-
նա օլմազ լազըմ տըր:

Սիւալ. 8: Սեմալի ալեմսէ եեմեք իշմեք
վաճը մը:

Ճէվապ 1. Անրգամազ, սուսամազ եօզ,
Ինթիյան եօզ: Վահի 7.16, Թոպհ. 6. 35:

Ճէվապ 2. Աբրահամըն գուճազը աէնի-
լէն ճէննէթտէ վէ չիտիքի իւշիւնճիւ
Կէօյ ճէննէթտէ եէմէք իշմէք հիշ գիքը
օլունմայօր: Ղուկ. 16. 22-31: Բ Կորն. 12.
2-4:

Ճէվապ 3. Լաքին գըյամէթտէն սօնրա-
քի ալէմտէ մէլէքիւթ Ուլլահ վէ եէնի
Երուսաղէմտէ միւքեաֆաթ հալինտէ եէ-
մէք իշմէք վար տըր: Մէլէքիւթ վէ սօֆ-
րա: Ղուկ. 13.28, Մտթ. 26.26-29: Ղուկ.
14.14,15, Հայաթ աղաճընտան վէ մահ-
ֆուզ մէննտէն եէմէք: Վահի 2. 7. 17,
Մէզ. 17.18, Իմտի աճըգարազ եա ին-
թիյան տօլտուրմազ իշիւն տէյիլ, իլա
միւքեաֆաթ եա քէյֆ իշիւն եէմէք իշ-
մէք օլաճազ տըր: Պաշգա նէ միւքեա-
ֆաթլար օլաճազընը պու մէշգտէ զիքը

էթտիք, Կէօզ Կէօրմէտիյի վէ գուլազ ի-
շիթմէտիյի վէ ատէմին ֆիքըրինէ Կելմէ-
տիյի, եանի Ալլահըն Բէնտինի սէվէնլէրէ
հազըրլատըրը շէյլէրի Կէօնէնէճէյիզ: Ա.
Կորն. 2. 9:

Սիւալ 9. Սեմալի ալեմսէ իօիմիզ 6հ^օ
օլաճազ:

Ճէվապ 1. Սէճտէ ու իպատէթ էտէ-
ճէյիզ: Վահի 4.8-11, 5.8-14, 7.9-12,
15, 22.3:

Ճէվապ 2. Թէրէննիւմ էտէճէյիզ: 4.
5.9, 14.3, 15.3: 19. 1-5: Մուսիգի
ալէթլէրլէ պէրապէր: Վահի 5. 8. 8. 2:

Ճէվապ 3. Բիթապլարտան. օգույաճա-
զըզ: Օրատա եազը վար, Պէյազ թաշ
իւզէրինտէ եազը: Վահի 2.17: Ղալիպ-
լէր իւզէրինտէ եազը: Վահի 3.12, Ալն-
լար իւզէրինտէ եազը Վահի 7.3, 14. 1,
22.4, Թիսուսըն իպատը վէ պուտը իւ-
զէրինտէ եազը վար: Վահի 19.16, Էլպէթ
օգույաճազըզ: Քէզա սէմատա քիթապ-
լար վար: (ա) Բապպըն քիթապը: Խուր.
32.33: (բ) Հազգ քիթապ: Դան. 10. 21:
(գ) Հայաթ քիթապը: Փիւլպ. 4. 3 Վահի
20.12: (դ) Քէզքեաթ քիթապը: Մազ. 3.
16, (ե) Բ. Մուզատտէս: Թոպհ. 12. 48:

Ա Պեա . 1.24. (զ) Եւթի յիւրիւ քիթապ
վահի 5.1. (է) Ամէլլէր քիթապը, վահի
20.12. Իմտի սէմատա եաղը, քիթապլար
վէ օգուժագ վար վէ օգույաճաղըզ:

Ճէվապ 4. Եւնի շէյլէր էօյրէնէճէյիզ:
վահի 14 3. Պուրաաա աւնլաժաաղըժըզ
շէյլէր սիւալ վէ նիշիւնլէրիմիզ օրտա
ճէվապլանճագ վէ էօյրէնէճէյիզ, Պիլին.
աիյիմիզ յիւսիւլիւ պիւէճէյիզ, Ա Կորն.
13. 12.

Ճէվապ 5. Զէմինտէ իքէն եաշաաղըզ-
մըզ էօմրիւ վէ Կէօնէնտիյի իիզ ինայէթի
տէր խաթրլէ հաժա էտէճէյիզ, Ղուկ. 16.
22 31. վահի 5.8. 6. 10 7 17. 21. 4.

Ճէվապ 6. Յիսուս իլէ Կէզէճէյիզ, վահի
3.4. 14 4. 7 17.

Ճէվապ 7. Տիւլիւն յէտէրլէթինտէ օլա-
ճաղըզ, վահի 19. 1—9:

Ճէվապ 8. Սէմավաթ ու զէմինի յիրաւ
ալաճաղըզ, Մաթ. 5.1—8. 25. 32.

Ճէվապ 9. Յիսուս իլէ պէրապէր սալ-
թանաթ էտէճէյիզ, Բ Տիմ. 2.12.

Սիւալ 10. Սեմավի ալեմսե հեք քես պիր
մահալսէ՞ մի Եօգսա ալըր ալըր մեքէհն-
լէրսէ՞ մի օլանապ:

Ճէվապ 1. Ալըր ալըր յէսքէնլէր վար:

Յովհ. 14.4. Ղուկ. 16.9. Մէզ. 15.1.

Ճէվապ 2. Վագթ վագթ պիրլէշիպ ի-
պատէթ, թէրէնիւմ վէ յէտիլլէր օլա-
ճագ: վահի 4.4. 11. 5.1. 14. 7. 9. 17.
19.1—16 Ա Կորն. 4. 5

Սիւալ 11. Սեմավի ալեմսե հեք քես
միւսավի՞ մի սիր Եօգսա ֆարգլար վա՞ր մր

Ճէվապ 1. Միւսավի տիր շու խուսոս-
լարտա, (ա) Փէտէր պիր Եփես. 4. 4, 6.
Ա Կորն. 8.6. (բ) Վաթան պիր, Փիլպ. 3.
20. (գ) Հայաթ վէ իթթիհատ պիր ճինս-
տէն Եփես. 4.3 4. Բուհըն մուհիպ օլտու-
ղը իթթիհատլէ իւմիտ պիր, իման պիր,
մուհապպէթ յէտէրլէթի պիր, րուհ միւ-
շարէքէթի պիր տիր, Փիլպ. 2. 1.

Ճէվապ 2. Ֆարգլը տըրլար շու խու-
սուլարտա, (ա) Հայաթ նիսպէթինտէ
ֆարգ: իմանտա զաիֆ, աճագ հայաթա
մալիք օլանլար վար: Յովհ. 10.10. Բօմ.
14.1. Գէզա զիյաաէ հայաթա. գուտսի-
յէթէ, Բրիտտոսըն քէմալինին պօյուհըն
էօլլիսիւնէ վաաըլ օլանլար վար: Յովհ.
10.10. Եփես. 4.13.

(բ) Մէվհիպէ, խրտմէթ վէ աճէլլէրտէ
ֆարգլը: Ա Կորն. 12.4—11. վահ. 22.12.

(գ) Միւքեաֆաթտա ֆարգլը: վահի 22.

21. Միւթէնէվվի աճելէրէ վէ զալէպէ-
լէրէ միւթէնէվվի միւթեաֆաթլար վար:
Վահի. 2. 3 պապլար. Թաճլար ֆարգլէ,
(1) Հայաթ Թաճը Վահի 2. 10: (2) Սալահ
Թաճը. Բ Տիմ. 4. 7 8: (3) Մէսէրրէթ, իֆ-
թիխար Թաճը, Ա Սէլ. 2. 19: (4) Ալթուշ
Թաճ (մէլէթիւթ) Վահի 4. 4: (5) Ճէլալ
Թաճը, Ա Պե. 5. 4: Ճիւմլէսիւէ ֆանի օլ-
մայան Թաճ տըր: Պազըլար պիրինի պա-
զըլար պիր գալընը ալապիլէճէքլէր:

(Դ) Շէրէֆ, ճէլալ վէ մէտհիյէտէ ֆարգ-
լը. Ա Կորն. 15. 40 42: Րօմ. 8. 17, 18: Բ
Կորն. 3. 18. 4. 17. Ա Կորն. 4. 6:

(Ե) Մէվզի վէ օրնֆլարտա ֆարգլը (1)
Էսթի ահտ միւսիւնլէրի. Վահի. 21. 12:
(2) Եիւզ գըրգ տէօրթ պինլէր, Վահ. 7.
4-8. 14. 1-5: Պուշլարըն թէրէննիւմիւ-
տէ ֆարգլը Վահ. 14. 3: (3) Պէօյիւք մու-
գայայազատան կէլէնլէր. Վահ. 7. 14-17:
Տավէթիւլէր, Վահ. 7. 9, 7. 9: (4) Րէսուլ-
լէր. Մտթ. 19. 28: (5) Գուզուշըն զէվ-
ճէսի, քիլիսէ. Վահի 19. 7:

Վահի 17. 14 տէ իւշ սընֆաթ ագսիմ
օլուշուր: (ա) Միւնթէխապ իօրայել, (բ)
Տավէթիւլի Թաիֆէլէր, (գ) Սառըզ քիլիսէ:
Հէր քէս քէնտի սընֆըլլէ Թաւըլաճագ:

Սիւալ 12. Սեմավի ալեմսէ քերագըր
վէ քեպօիլաք օլաճաճ մը:

Ճէվապ. Մատէմ քի օրասը հայաթ ա-
լէմի տիր, հէմտէ էպէտի հայաթ տըր,
հայաթըն գանուշը տաիմա թէրագգը էթ-
մէք տիր: Պու տիւննատա իքէն շու եէ-
տի խուսուշլարտա թէգատտիւմ միւմ-
քին վէ լազըմ տըր, լաքին օրատա
հէփսի օլամագ:

1. Պիւմէքտէ թէրագգը: Մատէմ քի
օրատա էօյրէնմէք վար Վահ. 14. 3: Պու-
րատա անլամատըղըմրգ վէ պիւմէտիյի-
միզ չէյլէրի օրատա էօյրէնիպ պիւմէտիյի:
Ճիւմլէ օրըրլար անլալըլաճագ, հէփ նի-
չիւնլէր ճէվապլանաճագ, Ալլահը վէ Ա-
նըն ճիւմլէ իւմինի, իլլէրինի պիւմէքտէ
թէրագգը էտէճէյիզ, Կուլ. 1. 10: «Պիւն-
տիյիմ միւսիւլլիւ պիւմէտիյիմ»

2. Հայաթտա թէրագգը: Միւմին պու
տիւննատա պալլայըպտա ֆուրսաթընա
կէօրէ թէրագգը էթտիյի ամմա իքմալ
էտէմէտիյի ճիւմլէ Թալիմաթ, շախսի եա
տէրուշի հայաթ, գուտտիյէթ վէ քէմալ-
տատա թէրագգը էտէրէք Ուլուհիյէթէ
տօղրու թէպէտտիւլ էտէճէք տիր: «Օ
գուհուր էթտիյիտէ Անա պէնգէր օլաճա-

ղեմը զը պիւրիզ»։ Ա. Յովհ. 3. 2. Բ Կորն. 3. 18. Բ Պետ. 1. 3, 4:

3. Կենսական թէրագը, Զէմինտէ իքէն հայաթ, պէրէքէթ, իւահի իմթիյազ վէ միւրասըմըգտան ճիւզի շէյլէր Կենսէնի. յօրուզ։ Սէմավի ալէմտէ իսէ, Կէօզ Կէօր-մէտիյի գուլազ իշիթմէտիյի վէ ատէմին ֆիքրինէ կէլմէտիյի, Եանի Ալլահն քէն-տինի սէվէնլէրէ հազըրլատըղը շէյլէրին ճիւմէտինի Կենսէնէճէյիզ։ Ա. Կորն. 2. 9:

4. Լաքին իշլէմէքտէ, Եանի պէշարէթ, Բապպ իշիւն սարֆ էտիպ սարֆ օլուն-մազ օրատա Եօզ տըր։ Իշ թարլասը պու-տիւնհա տըր։ Մտթ. 13. 38: Օրատա վազ էտէճէք պիր կիւնհաքեար Եօզ զիյարէթ էտէճէք պիր խասթա, ֆազիր, տերտլի Եօզ, օրատա փարա Եա մուավէնէթէ միւհ-թաճ պիր մուգատտէս Եա քիլիսէ իշճի-սի, Եա մէքթէպ Եա սաիր տաիրէլէր Եօզ տըր, պու կիպի իշլէրտէ զէմինտէ իքէն թէրսզգը լազըմ:

5. Սընֆ թէպտիլաթը օրատա Եօզ, Եա-նի, (ա) Էօքի ահտ միւմինլէրի. Եախօտ իյրայէլտէն միւնթէխապ օլանլար, Ղուկ. 13. 28: Վահ. 7. 4—8: 17. 14: (բ) Սէմա-վաթտա գայտ օլունմուշ իլք տօղմուշ-

լարըն ազիմ ճէմաաթը, Իպր. 12. 23 Տա-վէթլի, Վահ. 17. 14: 19 9: (գ) Քիլիսէ: Իպր. 12. 23: Գուզուներն զէվճէսի Եփս. 5. 26—32: Վահ. 19 7: Պու տիւնհատա իքէն սընֆտան սըֆա կէշմէք միւմքին, սէմա-տա հէր քէս քէնտի սընֆընտա թէրագ-գը էտէր, Լաքին պիր սընֆտան օլ պի-րինէ կէշմէք օլմազ:

6. Մէվգի թէպտիլաթը օրատա Եօզ, Զէմինտէ իքէն կէօսթէրտիյի շախսի ի-ման հայաթ, վազֆիյէթ վէ ֆաալիյէթէ Կէօրէ մէվգի վէրիլիր: Եանի բէսուլ, միւրչիտ, մուալլիմ վէ դայրի: Ա. Կորն. 12. 28. Քէզա մընա վէ թալանթլար իս-թիմալընա Կէօրէ օն, պէշ շէհր իւզէրինէ հիւքիւմէթ սէլահիյէթի վէրիլիր, Ղուկ. 19. 12—19: Ղալէպէյէ Կէօրէ մէվգի Վահ. 2 3 պապլար պու տիւնհատա իքէն էլտէ էտիլիր վէ սէմավի ալէմտէ էօյլէ տէվաժ էտէր: Ա. Կորն. 15. 41: Ամմա օրատա մէվգի թէպտիլաթը օլմազ:

7. Իւճրէթ վէ միւքեաֆաթտա թէ-րագգը օրատա Եօզ տըր: Զիրա պուշլար պու տիւնհատա իքէն գազանըլըր: Պիր գատէհ սույուն իւճրէթի: Մտթ. 10. 42: Սէմտա խազինէլէր ճէմ էթմէք: Մտթ.

6.19-21: Ղալէպէլէր միւքեաֆաթը, Վա-
հր 2, 3 պապլար: Էլէմլէրտէ ճէլալ,
Րօմ.8.18: Բ Կորն.4.17: Միւթէնէվվի
թաճլար: ԹաԿ.1.12: Բ Տիմ.4.7, 8, Պու-
րատա զէմինտէ իքէն գազանլըր, օրա-
տա պու կիպի իւճրէթ վէ միւքեաֆաթ
գազանմաք Եօգ տըր:

Պուռնուն իչիւն Պօղոս Րէսուլ տէյօր քի
ինթիգալ էաիպ Գրիստոս իլէ պէրապէր
օլմաք արգուլու վէ Ղայէթ զիյառէ էվլա
տըր, լաքին իլէմէք իչիւն պուրատա
գալմաք իսթէրիմ: Փիւպ. 1.23:

Իմտի պու փէք աչըգ պիր հագիգաթ
տըր քի զէմինի գըսսա էօմր էպէտիլիք
իչիւն հազըրլանմաք ֆուրսաթը տըր,
թաքի հէր առէմ կէնիչ գափու վէ հէլաք
թարիգինի թէրքլէ Տար գափուտան կի-
րիպ հայաթ թարիգինտէ երւրիւսիւն վէ
սալթ ճէննէթէ եէթիչմէք տէյիլ, իլլա
օրատա երւքօէք սընֆ, մէվգի, միւքեա-
ֆաթ վէ ճէլալա նաիլ օլմաք իչիւն պու-
րատա իքէն իլահի էօմր եաչայարաք իչ-
լէյիպ հազըրլանսըն:

Սէվկիւլիւ օգուլյան սէնին իլէ օլ ճէ-
լիլ ճէննէթտէ կէօրիւչէրէք օլ սէմավի ա-
լէմի էպէտէն կէօնէնէլիմ:

ԳՐԵԱՄԷԹՏԷՆ ՍՕՆՐԱ ԻԶԻԽՆ ՍԻԻԱԼԼԱՐ

Սիւալ 13. Գըյամէթ նէ՞ տէմէք տիր:
Ճեվապ 1. Էօլէն սալիհ վէ ֆառըգլա-
րըն թէքրար ճէսէտ ալմալարը տըր:
Դան. 12. 2: Թով.5. 28. 29:

Սիւալ 14. Գըյամէթէ նէ՞ ինթիյան
վար, մատէմքի վէֆաթ էտէնլէր ճէննէթ
Եա ճէհէննէմէ կիտիյօրլար:

Ճեվապ 1. Ալլահ ինսանը ճէսէտտէ
Եարաթտը, իմտի հէր առէմ ճէսէտ իլէ
իլէլէպէտ տէվամ էթմէլի:

Ճեվապ 2. Մատէմքի ինսան կիւնահ
վէ սալահը ճէսէտ իլէ իլլէյօր, իմտի ա-
նըն ճէգա վէ միւքեաֆաթընը տախի ճէ-
սէտ իլէ կէօնէնէճէք տիր: Բ Կորն.5.10:

Ճեվապ 3. Վէֆաթ էտէնլէրին չիմտիքի
կիթտիքլէրի եէրլէր սօն մահալլարը տէ-
յիլ տիր, իլլա գըյամտան սօնրա աօլ
եէրլէրինէ կիտէճէքլէր: Վահ. 20. 10-15:

Ճեվապ 4. Մահչէր գըյամտան սօնրա
օլաճաք: Վահ. 20. 11-15:

Սիւալ 15. Այնի ճէսէ՞տ մի գըյամ էտէր:

Ճեվապ 1. Էվվէթ, մէգարլար աչըլըպ
պու ճէսէտին իւնսիւրլէրինտէն եէնի պիր
ճէսէտ կիյէճէքլէր: Էքիլէն պուղտայըն

իչինտէն եէնի եէչիլ պաշչազ հառըլ օլ-
տուղը կիպի: Ա. Կորն. 15. 35-38:

ձեկապ 2. Խայր, պու ճէսէտտէ քէօր-
լիւք, թօփալլըզ, խասթալլըզ, իխթիյար-
լըզ, էօլիւմ վէ չիւրիւմէք վար: Դըյա-
մէթ ճէսէտինտէ պու հալլար օլմայաճագ:

ձեկապ 3. Կիւնահքեարըն վէ սալիհին
գըյամընտա ճէսէտէ ֆարզ վար: Կիւ-
նահքեար էպէտի ռէզալէթէ գըյամ էտէ-
ճէք: Դան. 12. 2: Յովհ. 5. 28, 29: Մէզ. 73. 20: Միւմինլէր իսէ Յիսուսըն միւլէր-
րէֆ ճէսէտինէ պէնզէր օլաճագլար: Փիլ. 3. 21: Ա. Յովհ. 3. 2: Ա. Կորն. 15. 39-50:

Սիւալ 16. Մահչէր նէ՞ տիր:

ձեկապ 1. Մահչէր՝ կիւնահքեարլարըն
հիսապ, հիւքմ վէ ճէզա կիւնիւ տիր:
Օլ վագթ հեր քէսին ամէլլէրի, պօշ
սէօզլէրի, էֆքեարը վէ սըրըլարը մէյ-
տանա չըգաճագ տըր: Վահի 12. 14:
Մատթ. 12. 36, 37: Բօմ. 2. 13:

Սիւալ 17. Մահչէրէ նէ՞ իհթիյաճ վար,
մատէմ քի Ալլահ հեր շէյի պիլիւր վէ զա-
թէն ճէննէթ ճէհէննէմէ այրըմըշ տըր:

ձեկապ 1. Ալլահ պիլիւր, լաքին հեր
առէմ քէնտինի վէ Ալլահըն առալէթինի
պիլմէլի: Վահ. 11. 17, 18: 15. 3, 4:

ձեկապ 2. Շիմտի անլաշըլմայան շէյլէր
օլ վագթ մէյտանա չըգարագ անլաշըլա-
ճագ տըր: Մատթ. 26. 60-64: Դան. 7. 9-14:

Սիւալ 18. Թէվպէտէն էվվէլքի կիւ-
նահար մահչէրտէ զիքը օլունաճագմը:

ձեկապ 1. Խայր, Բրիստոսա կէլէնլէ-
րին կիւնահարը աֆվ, տէֆ վէ մահվ է-
տիլմիշ տիր: Բապպ պիր տահա գիքըլթ-
մէյէճէք: Միք. 7. 19, Ես. 44. 22, 43. 25:

ձեկապ 2. Միւմինլէրին հիսապ կիւ-
նիւ, մահչէրտէն, պին երլլըզ էյամտան
էվվէլ Բրիստոսըն մահքէմէսինտէ օլա-
ճագ, քի թալիմաթ, հայաթ վէ տմէլլէ-
րինէ կէօրէ միւքեաֆաթլարընը ալաճագ-
լար: Բօմ. 14. 12: Բ. Կորն. 5. 10: Ա. Կոր. 3. 13-15: Վահ. 22. 12:

ձեկապ 3. Մուգատտէսլէր մահչէրտէ
մէլէլքլէրի վէ տիւնեայր հիւքմ էտէն հա-
քիմլէր օլաճագլար: Ա. Կորն. 6. 2, 3:

Սիւալ 19. Վէֆաթ էտէնլէրին շիմտի-
քի մահալ վէ հալլարըլլէ սօնրաքի մա-
հալ վէ հալլարընտա նէ՞ ֆարզ վար:

ձեկապ 1. Շիմտի կիւնահքեարլար ա-
զապ մահալընտա տըրլար, լաքին սօնրա
գըյամէթ ճէսէտիլլէ աթէշ քի քիւրթ
կէօլիւնէ կիտէճէլէր: Վահ. 20. 10-15:

Ճեվապ 2. Կիւնահարարըն շիմտի
ազապը վար. լաքին մահչերտէն սօնրա
գըյամէթ ճէսէտիլէ տակա տէհչէթլի ա-
զապա տիւշար օլաճագլար: Մարկ. 9.
43-48: Վահ. 20. 11-15: 21. 8:

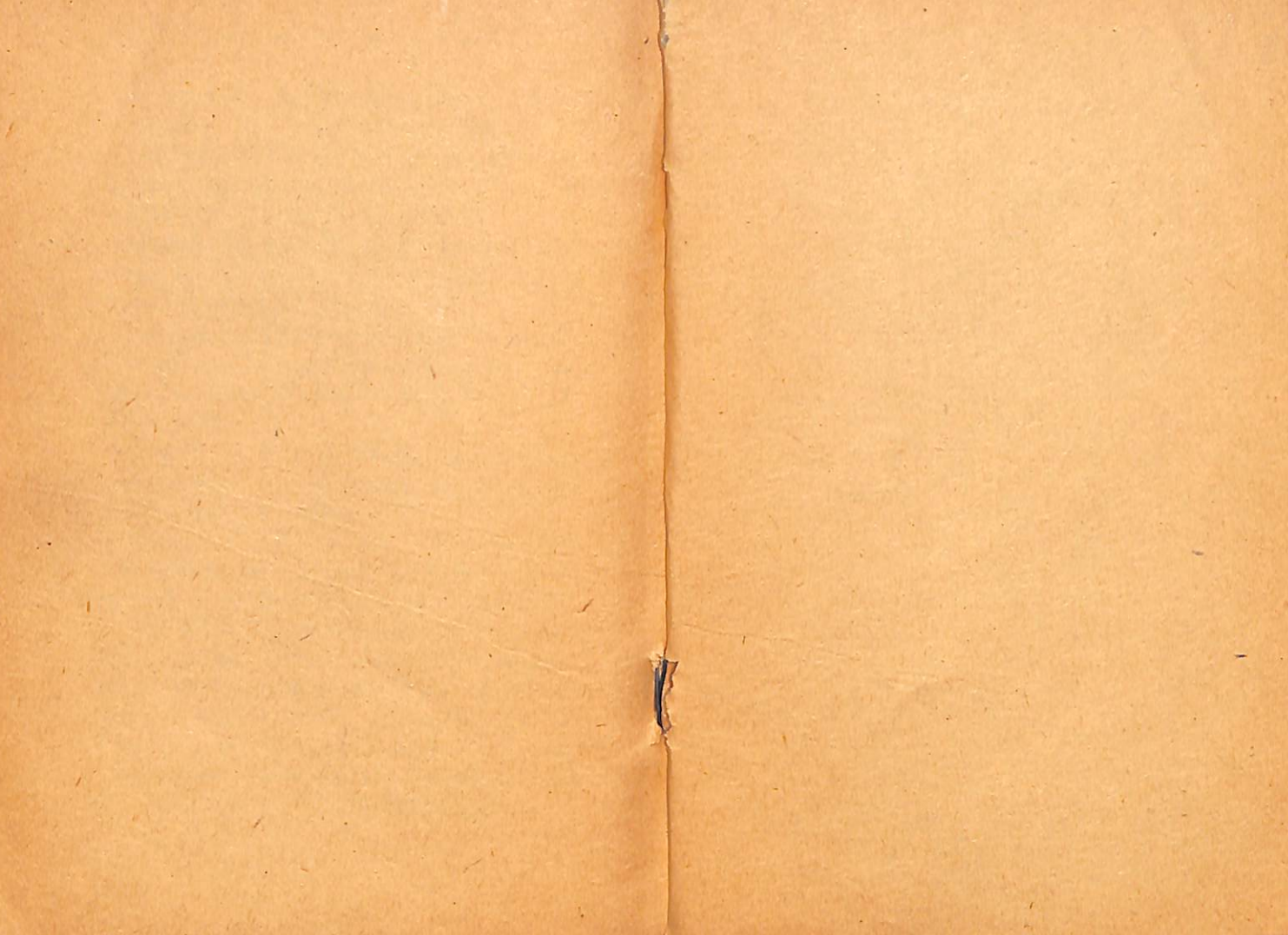
Ճեվապ 3. Միւմինլէր շիմտի ճէննէթտէ
տիրլէր. լաքին գըյամտան սօնրա եէնի
երուսաղէմէ կիտէճէքլէր:

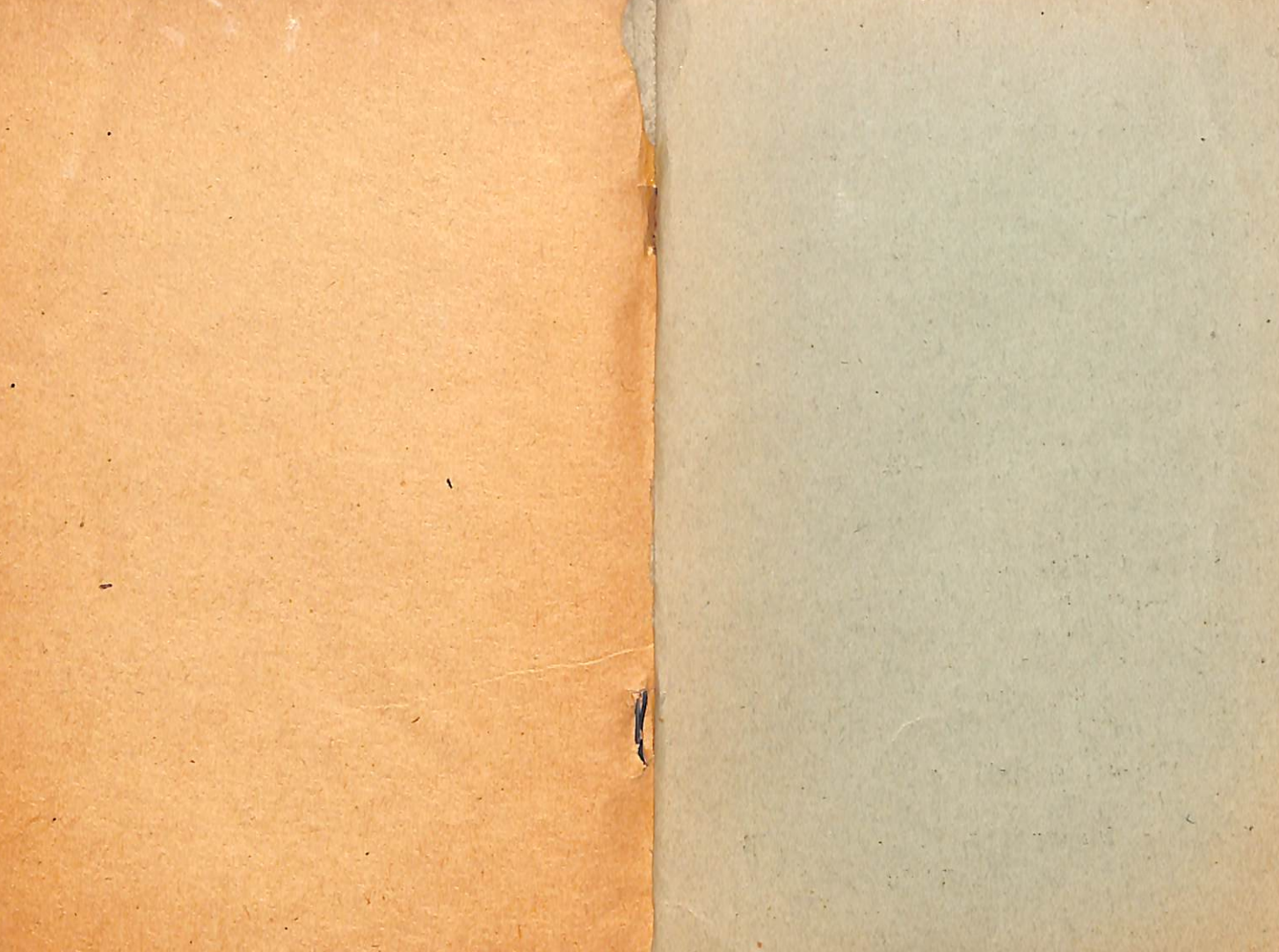
Ճեվապ 4. Միւմինլէր շիմտի սաատէթ-
տէ տիրլէր, լաքին թէթմիլ տէյիլ, ասլ
ճէլալ գըյամտան սօնրա տըր: Բօմ. 8. 17:
Փիլ. 3. 21:

Ճեվապ 5. Շիմտի ճէսէտսիգ բուհլարը
չըպլազ տըր. գըյամէթտէ ճէլիլ ճէսէտ
կիյէճէքլէր: Բ Կորն. 5. 1-5:

Ճեվապ 6. Շիմտի հիւսն ի չէհատէթէ
մալիթ տիրլէր. լաքին վատլարա նաիլ
օլմամըլ, պիզի պէթլէյօրլար: Իպր. 11. 39:

Ճեվապ 7. Ասլ միւքեաֆաթլար, թաճ-
լար. մէվգի, ճէլալ վէ իմթիյազլար,
գըյամտան սօնրա վերիլէճէք: Ղուկ. 14.
14: Բ Տիմ. 4. 7. 8: Ղուկ. 19. 15-19:
Շիմտի պիլը մահալտէ տիրլէր: Գըյամ-
տան սօնրա օէմա զէմի, պիւթիւն ալէմ
ու ճիհանտա ազատ կէօննէճէքլէր:

ՄԻԻԷԼԼԻՖԻՆ ՏԻԿԷՐ ԷՅԵՐԼԷՐԻ

- * Բապպըն Հուզուրընսա Պիր Էօմր
- * Քրիստոս Հազգընսա օլան մեպսէի ֆէլամ
- * Խաչ վե Թան Էօմրիւ
- * Ինսան
- * Կեօրիւնմէյէն Մուհիթիմիզ

Տ Ե Տ Ր Ա Կ Լ Ա Ր

- * Վաֆթիզ
- * Քիլիսէ Ազալարընա
- * Խրիսթիան Մեպսէյէրի
- * Իմանըն Իսման վե Իսթիմալը
- * Պէնսէկոստէ վե Բուհ իւլ Գուստա Նաիլ
օլմազ
- * Ինսանըն Ասլը, Տիւբիւիւ վե Ինեաօր
- * Բուհանի Մեֆուպլար
Ասուժոյ Կողմանէ Աղաչանք.
Ան որ Լսելու Ականջ Ունի Թող Լսէ
Աստուածսիրութիւն եւ Ազգասիրութիւն
Հոգեւոր Արթնութիւններ եւ Անոնց
Միջոցներ

* Էրմէն/նէսիտէ վար.

Էսրէս.- Maranatha, P. O. Box 303
Aleppo, Syria